

595 706492
.E 61

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

ONDER REDACTIE VAN

Dr. J. TH. OUDEMANS, Dr. J. C. H. DE MEIJERE,

Dr. D. MAC GILLAVRY (No. 49-63) en Dr. A. C. OUDEMANS (No. 64-72).

DERDE DEEL.

No. 49—72.

1 September 1909—1 Juli 1913.

Amsterdam,
DE ROEVER, KRÖBER EN BAKELS.
1909—1913.

Helder,
C. DE BOER Jr.
1913.

226398

INHOUD.

(Titels soms verkort).

	Bladz.
C. P. G. C. BALFOUR VAN BURLEIGH, Enkele aantekeningen over <i>Dicranura</i> B. en <i>Cerura</i> Schrk.	353
Dr. J. F. VAN BEMMELEN, <i>Hepialus</i>	11
A. J. BUIS, <i>Mesogona oxalina</i> Hbn., faun. nov. spec.	126
Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS, <i>Coleoptera</i> verzameld bij Bergen-op-Zoom, Domburg en Vlissingen, Juni 1909	25
—, Boekaankondiging (Reitter, <i>Fauna germanica</i> , Käfer II).	40
—, Boekaankondiging (Schilsky, <i>Systematisches Verzeichniss der Käfer Deutschlands und Deutsch-Oesterreichs</i>).	63
—, <i>Pseudopsis sulcatus</i> Newm. <i>Faunae nov. gen. et spec.</i>	93
—, <i>Coleoptera</i> verzameld bij Winterswijk en Terborg, Juni 1910	112
—, <i>Coleoptera</i> verzameld bij Meerssen, Valkenburg, Gulpen en Epen, Juni 1911	181
—, Boekaankondiging (Edm. Reitter, <i>Fauna Germanica</i> III).	224
—, Boekaankondigingen (Junk, <i>Bibliographia Coleopterologica</i> ; Koningsberger, <i>Java, Zoologisch en Biologisch</i>)	240
— en Dr. H. J. VETH, Vriendelijk verzoek (<i>Carabus</i> -rassen)	279
—, <i>Coleoptera</i> verzameld aan de Plasmolen bij Mook, Juni 1912	311

(Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS), Boekaankondiging (Sharp, The Comparative anatomy of the male genital tube in Coleoptera)	346
—, Boekaankondiging (Blunck, Das Geschlechtsleben von <i>Dytiscus marginalis</i>))	368
P. VAN DER GOOT, Voorloopige Naamlijst van inlandsche Aphididae)	194
—, Naamlijst van Inlandsche Psyllidae)	281
—, » » » Coccidae)	285
Dr. D. MAC GILLAVRY, Coleoptera bij Putten (G.) in bierpotten gevangen VI)	39
—, Aanteekeningen over Rhynchota Homoptera I)	43
—, Rhynchota Heteroptera, gevangen in het Westelijke Middellandsche Zee-gebied.)	46
—, Rhynchota in 1911 verzameld door Dr. H. J. Veth in Algeria en door C. A. L. Smits van Burgst in Tunesia)	191
—, Merkwaardige coincidentie)	193
—, Bladvulling (African Entom. Research Committee))	213
—, Entomologie uit Dagbladen.)	238
—, » » » II.)	252
—, <i>Stomoxys calcitrans</i> L., oorzaak van de verspreiding van besmettelijke kinderverlamming)	259
—, Twee nieuwe vindplaatsen van zeldzame Nederlandsche Odonaten)	265
—, Hebben bijen het vermogen, water van zgn. kropbronnen van ander water te onderscheiden?)	269
—, Odonata, gevangen bij Mook, Juni 1912)	269
—, Entomologie uit Dagbladen III)	270
—, De fritvlieg in de haver)	295
—, Hemiptera Heteroptera uit Corsica)	298
—, Voorloopig bericht van eenige merkwaardige vangsten op Terschelling)	299

Bladz.

(Dr. D. MAC GILLAVRY), Nog eens <i>Stomoxys calcitrans</i> en besmettelijke kinderparalyse	323
—, Kleurenzin van bijen en kleuren van bloemen	348
—, <i>Blatta</i> en kanker	356
—, <i>Insecta</i> en poliomyelitis	360
—, Boekaankondiging (<i>Aulmann, Psyllidarum Cata-</i> <i>logus</i>).	361
—, Weder een insect gesignaleerd als overbrenger van ziektekiemen	383
Dr. J. C. H. DE MEIJERE, <i>International Catalogue of</i> <i>Scientific Literature</i>	79
—, Boekaankondiging (<i>Nassonov, Untersuchungen zur</i> <i>Naturgeschichte der Strepsipteren</i>).	94
—, Over <i>Piophila apii</i> Westw. en <i>Anthomyia funesta</i> Kuhn	141
Dr. A. C. OUDEMANS, <i>Acarologische Aanteekeningen</i> XXVIII	2
—, Aanteekeningen over <i>Suctoria</i> XV	3
—, Mededeelingen over <i>Mallophaga</i> en <i>Pediculi</i> II	7
—, <i>Acarologische Aanteekeningen</i> XXIX	14
—, » » XXX	29
—, » » XXXI	47
—, Aanteekeningen over <i>Suctoria</i> XVI	51
—, <i>Acarologische Aanteekeningen</i> XXXII	67
—, Aanteekeningen over <i>Suctoria</i> XVII	75
—, <i>Acarologische Aanteekeningen</i> XXXIII	83
—, » » XXXIV	103
—, » » XXXV	118
—, » » XXXVI	137
—, » » XXXVII	165
—, » » XXXVIII	183
—, » » XXXIX	215
—, Aanteekeningen over <i>Suctoria</i> XVIII	217

	Bladz.
(Dr. A. C. OUDEMANS), Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi III.	218
—, Acarologische Aanteekeningen XL	231
—, Aanteekeningen over Suctoria XIX	236
—, Acarologische Aanteekeningen XLI	243
—, » » XLII.	260
—, » » XLIII	272
—, Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi IV.	278
—, Acarologische Aanteekeningen XLIV	291
—, Aanteekeningen over Suctoria XX	292
—, » » » XXI	325
—, Acarologische Aanteekeningen XLV.	327
—, » » » XLVI	333
—, Aanteekeningen over Suctoria XXII.	340
—, Acarologische Aanteekeningen XLVII	372
—, Aanteekeningen over Suctoria XXIII	376
—, Acarologische Aanteekeningen XLVIII.	384
Dr. J. TH. OUDEMANS, Eene fontein van Collembola	1
—, 1909 een wespelaar?	2
—, 1909 een wespelaar	13
—, 1910 een jaar zonder wespen	110
—, Zuid-Limburgsche Lepidoptera	151
—, Stephanus serrator F. in Nederland	207
—, Ichneumon fusorius L.	325
Mr. M. C. PIEPERS, Middel tegen het „gaan hangen” van vliedervleugels	180
Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek	7
—, »	27
—, »	41
—, »	65
—, »	77
—, »	92
—, »	97

	Bladz.
(Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek)	115
—, Boekaankondiging (Schneider, Grundgesetze der Descendenztheorie in ihrer Beziehung zum religiösem Standpunkt)	128
—, Bibliotheek	129
—, »	139
—, »	145
—, » (Legaat Snellen)	153
—, »	207
—, »	225
—, »	254
—, Boekbespreking (Plateau, Verzameling van aan- teekeningen omtrent Mimetismus)	304
—, Bibliotheek	306
—, »	377
—, Boekbespreking (Edwardes, Het verhaal van de honingbij; Michelet, De Vogel).	381
—, Bibliotheek	387
S. A. ROHWER, A new sawfly from Holland	91
M. M. SCHEPMAN, Nieuwe vindplaats van <i>Mutilla</i> <i>europaea</i> L.	179
H. SCHMITZ, S. J., Een merkwaardig Strepsipteron	59
C. A. L. SMITS VAN BURGST, De nonvlinderplaag	52
—, <i>Anilastus Henscheli</i> nov. spec. (Ichn.)	111
—, Eerste Lijst van Nederlandsche Hymenoptera, hoofdzakelijk Micro-Sluipwespen	133
—, Zeldzame sluipwespen	205
—, Sluipwespen	251
—, Eene zeer zeldzame sluipwesp	267
—, <i>Ichneumon fusorius</i> L.	301
—, <i>Ischnocryptus cubiceps</i> nov. spec.	312
—, Hymenoptera uit Tunesië	314
—, Ichneumonidae	331

	Bladz.
(C. A. L. SMITS VAN BURGST), Ichneumonidae II . . .	363
Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Coleoptera verzameld bij Maastricht en Valkenburg, Juni 1909, 1 ^e Lijst . . .	34
—, Vallen voor Coleoptera	38
—, Coleoptera verzameld bij Maastricht en Valken- burg, Juni 1909, 2 ^e Lijst	60
—, Ongewone vindplaats eener oeverfauna . . .	101
—, Biologie van <i>Ateuchus semipunctatus</i> F . . .	175
—, Eigenaardige houding van <i>Broscus cephalotes</i> L.	176
Mevr. E. UYTENBOOGAART—ELIASSEN, Bijdrage tot de kennis der levenswijze van <i>Cicindela silvatica</i> L., <i>hybrida</i> L. en <i>campestris</i> L.	99
Dr. H. J. VETH, <i>Anthia</i> 's in Noord-Afrika	177
— en Jhr. Dr. Ed. J. EVERTS, Vriendelijk verzoek, (<i>Carabus</i> -rassen)	279
—, Voordeelig aanbod (<i>Erichson's Naturgeschichte</i> <i>der Insekten Deutschlands</i>)	280
H. A. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL, 1910 een jaar zonder wespen	117

REGISTER.

ACARI.

- Acarellus pulicis* Mc. Int. 217.
 Acari in urine 74.
 Acaridae 23.
Acarus phalangii de Geer 248, 264.
 — siro L. 48, 49, 87, 121, 124, 137,
 166, 174, 186, 187, 189, 263.
 — vespertilionis Herm. 69.
Achorolophus Berl. 32, 48.
 — debeauforti Oudms. 33, 73.
 — gagrellae Oudms. 73.
 — gagzoi Oudms. 108.
 — gracilipes Oudms. 48.
 — ignotus Oudms. 31, 33, 119,
 124, 248, 265.
 — lomani Oudms. 33, 126.
 — longicollis Oudms. 31, 33, 49.
 — nemorum C. L. Koch 32, 33, 248.
 — opilionis O. F. Müll. 264, 276.
 — phalangii de Geer 248.
 — nemorum Koch 249.
 — niger Oudms. 249.
 — trimaculatus Herm. 249.
 — schedingi Oudms. 124.
 — siemsseni Oudms. 109.
 — sieversi Oudms. 124.
 — stieglmayri Oudms. 33, 48.
 — sudanensis Oudms. 138.
 — trimaculatus Herm. 248, 249.
Acotyledon Oudms. 167.
Allothrombidium Oudms. 14.
 — fuliginosum (Herm.) 14, 15, 16.
 — meridionale Oudms. 14.
Allothrombium Berl. 14, 15, 16, 18, 30.
 — fuliginosum (Herm.) 18, 30, 47.
 — italicum Oudms. 16.
 — neapolitanum Oudms. 16.
Allotrombidium Bru. 17.
 — neglectum Bru. 292.
Amblygamasus dentipes Koch 83.
 — septentrionalis Oudms. 215.
Amblyomma decoratum Koch 272.
 — dissimile Koch 273.
 Analgidae 23.
Androlaelaps Berl. 262.
 — pilifer Oudms. 262.
Anoetus Duj. 168, 174, 190.
 — banjuwanicus Oudms. 172,
 173, 174.
 — cirratus Oudms. 173, 174.
 — crassipes Oudms. 234.
 — crenulatus Oudms. 23, 172, 173.
 — dionychus Oudms. 50. [174.
 — discrepans Oudms. 173, 174.
 — dugesi Clap. 24.
 — ensifer Oudms. 236.
 — indicus Oudms. 173, 174, 234.
 — longipes Oudms. 171, 234.
 — — brevipes Oudms. 172.
 — muscarum L. 50, 273.
 — neglectus Oudms. 24, 172, 173.
 — phyllophorus Oudms. 236.
 — phyllotrichus Berl. 235, 236.
 — spiniferus Mich. 171.
 — sumatrensis Oudms. 172, 173,
 234.
 — trichophorus Oudms. 235, 236.
 — tropicus Oudms. 190, 235.
Aoûtats 264.
Aponomma decorosum Koch 272.
 — exornatum Koch 272.
 — gervaisi Luc. 272.
 — simplex Coop. & Rob. 272.
Argas 103.
 — persicus 86.
 — vespertilionis Herm. 69.
 Argasidae 103.
Asca aphidioides 186.
Ascaidae 185, 186.
 A short survey 328.
 Astigmata nymphae 90.
Belaustium v. Heyd. 34, 122.
 — murorum Herm. 34, 265.
Blankaartia Oudms. 123, 336, 337.
 — niloticum Träg. 123.
Bochartia Oudms. 49.
 — kuyperi Oudms. 49.
Bonomoia Oudms. 168, 174, 190.
 — primitiva Oudms. 174, 175.
Bryobia cristata Duj. 118, 264.
 — gloriosa Koch 264.
 — praetiosa Koch 264.

- Bryobia pratensis* Garm. 118.
 — *ribis* Thomas 263, 264.
 — *speciosa* Koch 273.
Calvolia Oudms. 187.
 — *hagensis* Oudms. 187.
Caris Kol. 73.
 — *decussata* Kol. 73.
 — *elliptica* Kol. 73.
 — *inermis* Kol. 73.
 — *longimana* Kol. 73.
Celeripes hipposideros Gieb. 72.
 — *interruptus* Kol. 72.
 — *myoti* Gieb. 70.
 — *vespertilionis* Gieb. 70.
 — — Oudms. 71.
Centrothrombidium Kram. 30.
 — *schneideri* Kram. 30.
Cerophagus Oudms. 166, 168, 190.
Charletonia Oudms. 73, 106.
 — *froggatti* Oudms. 73.
 — *jägerskiöldi* Träg. 88.
 — *singularis* Oudms. 73.
Cheletes berlesei Oudms. 263.
 — *ornatus* Berl. 263.
Cheletomimus berlesei Oudms. 263.
 — *ornatus* Berl. 263.
Ctenoglyphus canestrinii Arm. 23.
 — *plumiger* Koch 23.
 Demodicidae 329.
Dermacarus Hall. 167.
 — *sciurinus* Koch 23.
Dermacentor venustus Koch 252.
Dermaleichus porzanae Can. 126.
Dermanyssus albatus Koch 386.
 — *arcuatus* Koch 386.
 — *carnifex* Koch 385.
 — *lanius* Koch 385.
 — *musculi* Koch 387.
 — *noctulae* Koch 386.
Dermonyssidae 68, 73.
Dermonyssus carnifex Koch 68.
Dinotrombium Oudms. 48, 275.
 — *tinctorium* L. 48.
Diplodontus 121.
Diplostaspis arcuata Kol. 69.
 — *carnifex* Koch 68.
 — *myoti* Kol. 70.
 — *mystacina* Kol. 68.
 — *vespertilionis* Murray 70.
 — — Oudms. 71.
Diplothrombium Berl. 275, 291,
 338, 339.
 — *eximium* Berl. 275, 338.
 — *groep* 339.
 — *longipalpe* Berl. 275, 338.
Disparipes bombi Mich. 247.
Dolaea Oudms. 262, 263.
Doloesia Oudms. 87.
- Doloesia synoti* Oudms. 87.
 Epidermocoptidae 329.
Ereynetes limacum Schrk 247.
 — *sittardiensis*.
 Eriophyidae 329.
 Erythraeidae 32, 49, 122, 339.
Erythraeus Latr. 32, 74, 106.
 — *areolatus* Träg. 107.
 — *braunsi* Oudms. 106.
 — *brunni* Oudms. 108.
 — *froggatti* Oudms. 31, 32, 73.
 — *groenlandicus* Träg. 124.
 — *hibernans* Oudms. 275, 339.
 — *ignotus* Oudms. 248.
 — *kibonotensis* Träg. 106.
 — *phalangioides* de Geer, 31,
 32, 106.
 — *singularis* Oudms. 31, 32, 73, 106.
 — *volzi* Oudms. 107.
Eschatocephalus 103.
Ettmülleria Oudms. 124.
 — *sucidum* Träg. 124.
Eugamasus Berl. 247, 261.
 — *cornutus* G. & R. Can. 372, 373.
 — *epsilon* Oudms. 372, 373.
 — *furcatus* G. & R. Can. 216.
 — *immundus* Oudms. 260, 372, 373.
 — *loricatus* (Wank) 372, 373.
 — *magnus* Kram. 185, 373.
 — — *v. cavernicola* Berl. 373.
 — — *v. —* Träg. 373.
 — — *v. monticola* Berl. 185.
 — — *v. trögardhi* Oudms. 373.
 — *oudemansi* Berl. 243, 261, 372.
 — *remberti* Oudms. 243.
 — *tricuspidatus* Oudms. 185, 373.
Euryparasitus Oudms. 247.
Euthrombidium Verd. 16, 18, 19,
 30, 48, 275.
 — *italicum* Oudms. 19.
 — *trigonum* Herm. 16, 18, 19,
 30, 119, 124, 275.
Eutrombidium Verd. 18.
Fessonia papillosa Hesm. 276.
Gahrlepiea Oudms. 273.
Gamasellus Berl. 261.
 — *spalacis* Oudms. 261.
Gamasolaelaps aurantiacus Berl. 31.
Gamasus magnus Kram. 185.
 — — *v. monticola* Berl. 185.
 — *spinipes* Koch 261.
 — *tricuspidatus* Kram. 261.
 — *vespertilionis* Latr 69.
Glycyphagus Hering 167, 327.
 — *burchanensis* Oudms. 328.
 — *cadaverum* Schrk. 265, 328.
 — — *groep* 328.

- Glycyphagus destructor* Schrk 328.
 ——— groep 328.
 ——— domesticus de Geer 328.
 ——— groep 328.
 ——— fuscus Oudms. 328.
 ——— groep 328.
 ——— fustifer Oudms. 328.
 ——— groepen 328.
 ——— hyalinus Koch 328.
 ——— groep 328.
 ——— michaeli Oudms. 328.
 ——— ornatus Kram. 328.
 ——— peregrinans Berl. 328.
 ——— groep 328.
 ——— pilosus Oudms. 328.
 ——— privatus Oudms. 328.
 ——— setosus Koch 328.
 ——— Oudms. 328.
 ——— groep 328.
 ——— tjobodas Oudms. 74, 169, 328.
 ——— groep 328.
Gonone 334.
Greenia Oudms. 261.
Greeniella 262, 263.
Haemogamasus Berl. 233.
 ——— hirsutus Berl. 247.
 ——— michaeli Oudms. 247.
Hannemania Oudms. 137.
 ——— hylodeus Oudms. 137.
Hannemannia Oudms. 233.
Hartingia Oudms. 50, 51.
 ——— stellaris Buchh. 51.
Hauptmannia Oudms. 48.
 ——— brevicollis Oudms. 109.
 ——— longicollis Oudms. 49, 109.
Heterothrombidium Verdun 20, 31, 88, 122, 137, 138.
 ——— granulatum Oudms. 20.
 ——— hylodeus Oudms. 88, 137.
 ——— polydiscum Oudms. 105, 137.
 ——— sanremense Oudms. 31, 137, 138.
 ——— verduni Oudms. 88, 137, 138.
Heterotrombidium Verdun 18.
 ——— granulatum Oudms. 18.
Histiogaster Berl. 168, 170, 174, 190, 340.
 ——— javensis Oudms. 170.
Horstia Oudms. 168, 190.
 ——— helenae Oudms. 166.
Hydrachna Müll. 274, 374, 375.
 ——— globator Müll. 373.
Hydrachnidae 122, 339, 374.
Hydryphantes ruber Geer 22.
Hypoaspis hermaphrodita Berl. 245, 262.
 ——— heselhausi Oudms. 216.
 ——— laevis Mich. v. pilifer Oudms. 231, 245, 262.
Hypoaspis lepta Oudms. 216.
 ——— limbatus Koch 244.
 ——— ometes Oudms. 216.
 ——— stabularis Koch 244.
Hypopus Duj. 166, 169, 190.
 ——— spinatarsus Herm. 50, 189.
 ——— tarsispinus Oudms. 50.
Ichoronyssus decussatus Oudms. 387.
Ingrassia Oudms. 2, 3.
Ixodes reduvius L. 184.
Ixodidae 108, 272.
Labidophorus Kram. 167.
Laelaps agilis Koch 262, 265.
 ——— adulti deutonympha Berl. 262.
 ——— tritonympha Berl. 262.
 ——— echidninus Berl. 262.
 ——— hilaris Koch 262.
 ——— mullani Oudms. 83, 104.
 ——— oribatoides Mich. 373.
 ——— stabularis limbatus Koch 373.
 ——— versteegi Oudms. 67.
 ——— wolffsohni Oudms. 67.
Leeuwenhoekia Oudms. 137.
 ——— jaegerskioeldi Oudms. 138.
 ——— polydiscum Oudms. 138.
 ——— verduni Oudms. 137.
Leiognathus albatus Berl. 386.
 ——— arcuatus Berl. 387.
Leptus phalangii 248.
Limnochares 121.
Linopodes antennaepes Banks 119.
 ——— motatorius L. 119.
Liponyssus 73, 233.
 ——— albato affinis Oudms. 385, 386.
 ——— albatus Oudms. 384, 387.
 ——— arcuatus Koch 384, 385, 386.
 ——— carnifex Koch 384, 385.
 ——— chelophorus Oudms. 265.
 ——— gigas Oudms. 231.
 ——— isabellinus Oudms. 384.
 ——— musculi Koch 272, 387.
 ——— saurarum Oudms. 233.
Lipstorgia Oudms. 189.
 ——— mixta Oudms. 190.
Megisthanus 276.
Megninia 2.
 ——— centropodos Mégn. 3.
 ——— ibidis Trt. 3.
Metaparasitus soboles Oudms. 23.
 ——— suboles Oudms. 23, 31.
Metathrombium Oudms. 16, 19, 124.
 ——— inexpectatum 19, 122.
 ——— poriceps 16, 19, 122.
Microthrombidium Haller 17, 18, 20, 30, 48, 186, 335.
 ——— alfreddugèsi Oudms. 84, 120, 121.

- Microthrombidium ardeae* Träg. 86.
 — *berlesei* Oudms. 20, 21.
 — *bruyanti* Oudms. 85.
 — *fahrenheiti* Oudms. 85.
 — *göldii* Oudms. 84.
 — *helleri* Oudms. 120, 121.
 — *inopinatum* Oudms. 18, 20.
 — *locustarum* Walsh 119.
 — *meridionale* Oudms. 21.
 — *minutissimum* Oudms. 104.
 — *muris* Oudms. 85.
 — *muscae* Oudms. 20, 47.
 — *pulcherrimum* Hall. 335, 336.
 — *purpureum* Hall. 30, 335, 336.
 — *pusillum* Herm. 17, 336.
 — *russicum* Oudms. 20, 47.
 — *sulae* Oudms. 85.
 — *thomasi* Oudms. 84.
 — *tinami* Oudms. 84.
 — *tlalzahuatl* Murr 120, 121.
 — *trägardhi* Oudms. 86.
 — *vandersandei* Oudms. 21, 86.
 — *wichmanni* Oudms. 20.
Musitania Oudms. 186, 275, 338, 339.
 — *eximium* Berl. 338.
 — *verrucipes* Oudms. 186, 275, 338.
Neothrombium Oudms. 17, 20, 123, 292.
 — *neglectum* Bruyant 20, 292.
Neotrombidium Leon. 292.
 — *furcigerum* Leon. 292.
Oribatidae 89, 171.
 — *nymphae* 90.
Ornithodoros 103.
Otodectes cynotis furonis Rail. 277.
Otonia Kram 30.
Parasitengona 329.
Parasitidae 171, 373.
Parasitus Latr. 247.
 — *alpha* Oudms. 372.
 — *consimilis* Oudms. 372.
 — *emarginatus* Koch. 83.
 — *eta* Oudms. 372.
 — *falcomontanus* Oudms. 372.
 — *finetorum* Berl. 372.
 — *heliocopridis* Oudms. 83.
 — *intermedius* Berl. 260.
 — *musculi* Oudms. 386.
 — *mustelarum* Oudms. 260.
 — *spinipes* Oudms. 261.
 — *talparum* Oudms. 331.
 — *tricuspidatus* Oudms. 185,
 260, 261.
Parathrombium 123.
 — *egregium* Bru. 105.
 — *meruense* Träg. 123.
Pediculoides amaniensis Oudms. 233.
 — *blattae* Oudms. 186.
Pediculus opilionis Müll. 264.
Pergamasus Berl. 247.
 — *crassipes* (L.) 215.
 — *decipiens* Berl. 215, 216.
 — *probsti* Oudms. 215.
Periglischrus asema Kol. 71.
 — *hipposiderus* Kol. 72.
 — *interruptus* Kol. 72.
 — *rhinolophinus* Koch 71.
 — — Murr. 71.
Prostigmata 329.
Protalgus Trt. & Mégn. 50, 51.
 — *attenuatus* Buchh. 51.
Psoralgidae 329.
Psorogates simplex 329.
Psoroptidae 329.
Psoroptinae 3.
Pterolichus porzanae Can. 126.
Pteroptus abdominalis Walck. 69, 70.
 — *abominabilis* Koch. 69.
 — *acuminatus* Koch. 69.
 — *carnifex* Oudms. 68.
 — *euryalis* Can. 72.
 — *hipposideros* Kol. 72.
 — *interruptus* Kol. 72.
 — *murinus* Walck. 70.
 — *myoti* Kol. 70.
 — *pilifer* Neum. 71.
 — *rhinolophinus* Koch. 71.
 — *rhinolophus* Walck. 71.
 — *vespertilionis* Aud. 71.
 — — Duf. 70.
 — — Koch. 69.
Rhagidia pallida Banks. 119.
 — *pratensis* Koch. 119.
Rhyncholophus nemorum Koch. 248.
Ritteria nemorum Koch. 248.
Rohaultia Oudms. 121, 291, 338, 339.
 — *biungulum* Oudms. 122, 338.
Sandflies 334.
Sarcoptidae 23.
Schöngastia Oudms. 86, 87.
 — *cercopithecii* Träg. 87.
 — *trouessarti* Oudms. 87.
 — *vandersandei* Oudms. 86.
Sennertia Oudms. 168, 170.
 — *cerambycina* Scop 316.
Sericothrombium Berl. 274.
Smaridia sp. Oudms. 384, 386.
Spinturnix carnifex Oudms. 68.
 — *kolenatii* Oudms. 68.
 — *murinus* Walck. 70.
 — *mystacina* Oudms. 68, 71.
 — *mystacinus* Kol. 68.
 — *noctulae* Oudms. 68.
 — *plecoti* Oudms. 68.
 — *plecotinus* Koch. 67.
 — *vespertilionis* L. 68, 69.
Stigmaeus kermesinus Koch. 49.

- Suidasia pontifica* Oudms. 23.
Tanaupodus Hall. 29.
 — *stuedeli* Hall. 29.
Tarsonemidae 183, 184.
Tetranychus bimaculatus Harr. 119.
 — *telarius* L. 119.
 — *tlazahuatl* Murr. 120.
Tetranychidae 330.
Thecarthra 126.
 — *porzanae* Can. 126.
Thrombella Berl. 29.
 — *glandulosa* Berl. 29.
Thrombidiidae 29, 31, 47, 49, 89,
 183, 186.
Thrombidium F. 14, 15, 16, 17,
 18, 19, 30, 48, 123, 124, 273, 274.
 — *africanum* Oudms. 123.
 — *aquaticum* L. 274.
 — *caudatum* de Geer 274.
 — *demeijerei* Oudm. 19, 22.
 — *globosum* de Geer 274.
 — *granulatum* Koch & Ber. 30.
 — — Oudms. 30, 138,
 — *holosericeum* L. 14, 16, 19,
 30, 274.
 — *inopinatum* Oudms. 17.
 — *italicum* Oudms. 14.
 — *larven* 333.
 — *longipalpe* Berl. 275.
 — *nemicicola* Berl. 30.
 — *niloticum* Träg. 123.
 — *poriceps* Oudms. 16.
 — *purpureum* Koch. 20.
 — *sanremense* Oudms. 30, 138.
 — *striaticeps* Oudms. 16, 19, 22, 123.
 — *sucidum* Träg. 124.
 — *tectocervix* Oudms. 19, 22.
 — *tinctorium* L. 274.
 — *trigonum* Herm. 16.
Tinoglischrus audouini Murr. 71.
Tortonia Oudms. 166, 168, 190.
 — *helenae* Oudms. 166.
 — *intermedia* Oudms. 166.
 — *smitsvanburgsti* Oudms. 166,
 167, 318.
Trachyuropoda rackei Oudms. 245.
Tragardhula Berl. 336, 337.
Trägardhula Berl. 337.
Trichotarsus Can. 168, 190.
 — *anthidii* Oudms. 165, 318.
 — *helenae* Oudms. 166.
 — *intermedius* Oudms. 166, 167.
 — *osmia* Duf. 165.
 — *reaumuri* Oudms. 165.
Trombidium fuliginosum Herm. 15.
 — *gymnopterorum* L. 21.
 — *insectorum* Herm. 248, 249.
 — *meruense* Träg. 123.
Trombidium niloticum Träg. 336, 337.
Tylothrombium Oudms. 105, 273.
 — *nanus* Oudms. 105, 122.
Tyroglyphidae 23, 166, 167, 175, 183.
 — *nymphae* 90.
Tyroglyphus Latr. 166, 169, 189, 190.
 — *casei* Oudms. 74.
 — *dimidiatus* Herm. 190.
 — *eurynympha* Oudms. 189.
 — *heterocomus* Mich. 187, 188.
 — *longior* Gerv. 217.
 — *macgillavryi* Oudms. 169.
 — *mycoborus* Oudms. 188, 250.
 — *mycolichus* Oudms. 250.
 — *mycophagus* Mégn. 189, 250, 276.
 — *ovatus* Troup. 250, 251.
 — *putrescentiae* Schrk. 217, 218,
 234, 251, 276, 292, 295.
Uropodidae 171, 185.
Uropoda bosii Oudms. 374.
 — *dampfi* Oudms. 374.
 — *tecta* Kram. 245.
Vidia Oudms. 166, 168, 187, 190.
Xeniestigmata Oudms. 22.
Xenillus 171.
 — *blattarum* Oudms. 171.
 — *clavipectinatus* (Mich.) 171.
 — *complicatum* (Paoli) 376.
 — *dissimile* (Paoli) 376.
 — *limburgiensis* Oudms. 249, 375.
 — *paolii* Oudms. 375, 376.
 — *pectinata* (Mich.) 375.
 — *subpectinatus* Oudms. 249.
Zeniestigmata Oudms. 22.
Zerconidae 186.

AGNATHA.

Nihil.

APHANIPTERA zie SUCTORIA.
ARANEAE.

Nihil.

COLEOPTERA.

- Abax ater* Villers 39.
 — *parallelus* 38.
 — *striola* 38, 39.
Acallis ptioides Mrsh. 183.
 — *roboris* Curt. 183.
 — *turbatus* Boh. 183.
Acalyptus carpini F. 114.
Acmaeops collaris L. 61.
Actobius cinerascens Gr. 25.
Acupalpus brunripes St. 25.
 — *dorsalis* F. 25.
 — *exiguus* Dej. ab. c. *luteatus*
 Dfts. 25.
 — *flavicollis* St. 25.
Adephaga 347.

- Adesmia dilatata* Kl. 139.
Adrastus nanus Hrbst. 60.
Agabus paludosus F. 311.
Agapanthia villosa-viridescens
 de G. 61.
Agathidium rotundatum Gylh. 312.
Agonum mülleri Hrbst. 34.
 — *sexpunctatum* L. 34.
Agrilus coeruleus Rossi 113.
 — *elongatus* Hrbst. 60, 312.
 — *pratensis* Ratz. 183.
Aleochara algarum Fauv. 25, 26.
 — *bilineata* Gylh. 34.
 — *bipunctata* Ol. 34.
 — *curtula* Goeze 34, 38.
 — *grisea* Kr. 26.
 — *lanuginosa* Grav. 34.
 — *mycetophaga* Kr. 34.
 — *obscura* Grav. 26.
 — *ruficornis* Grav. 34, 181.
Alexia pilosa Panz. 182, 312.
Amalus haemorrhous Hrbst. 26.
Amara anthobia Villa. 34.
 — *aulica* Panz. 34.
 — *bifrons* Gylh. 34.
 — *consularis* Dfts. 39.
 — *convexiuscula* Mrsh. 25.
 — *famelica* Zimm. 113.
 — *familiaris* Dfts. 34.
 — *lucida* Dfts. 34.
 — *ovata* F. 34.
 — *plebeja* Gylh. 34.
 — *similata* Gylh. 34.
 — *tricuspidata* Dej. 34.
Amphicyllis globulus F. a. *ferruginea*
 St. 113.
Anacaena bipustulata Mrsh. 27.
Anaspis costae Fourcr. 61.
 — *flava* L. 61.
 — — *v. thoracica* Emery 61.
 — *frontalis* L. 61.
 — *geoffroyi* Müll. 61.
 — *maculata* Fourcr. 61.
 — — *ab. c. pallida* Mrsh. 61.
 — *pulicaria* Costa 61.
 — *ruficollis* F. 61.
 — *thoracica* L. 61.
Ancyrophorus flexuosus Fairm. 113.
Anisotoma calcarata Er. 36, 182.
 — *obesa* Schmidt 182.
Anobium fulvicorne St. 61.
 — *nitidulum* Hrbst. 61.
Anoplus plantaris Naezen. 62.
Anthaxia quadripunctata L. 312.
Antherophagus nigricornis F. 113.
 — *pallens* Ol. 37.
Anthia 177, 178.
 — *sexmaculata* F. 177, 178.
Anthia venator F. 177.
Anthicus atherinus L. 26.
 — *basilaris* Say. 61.
Anthobium rectangulum Fauv. 36,
 182.
Anthonomus inversus Bedel 183.
 — *rosinae* des Gozis 183.
 — *rubi* Hrbst. 40.
Anthophagus abbreviatus F. 36.
Anthrenus scrophulariae L. 37.
 — *verbasci* L. 37.
Apate capucina L. 61.
Aphodius erraticus L. 60.
 — *fossor* L. 60.
 — *granarius* L. 60.
 — *luridus* F. ab. c. *nigripes*. F. 60.
 — *nitidulus* F. 60.
 — *plagiatus* L. 26.
 — *prodromus* Brahm. 60.
 — *pusillus* Herbst. 60.
 — *rufus* Moll. 60.
 — *sordidus* F. 40.
 — *sticticus* Panz. 60.
 — *subterraneus* L. 60.
Apion aethiops Herbst. 63.
 — *affine* Kirby, 26, 63.
 — *apricans* Herbst. 63.
 — *columbinum* Germ. 183.
 — *compactum* Desbr. 114.
 — *curtiostre* Germ. 63.
 — *dispar* Germ. ♀ 312.
 — *ervi* Kirby. 63.
 — *immune* Kirby. 26.
 — *limonii* Kirby. 300.
 — *minimum* Herbst. 63.
 — *nigritarse* Kirby. 63.
 — *ononcola* Bach. 63.
 — *ononis* Kirby 63.
 — *onopordi* Kirby 63.
 — *pisi* F. 63.
 — *punctigerum* Payk. 63.
 — *rufiostre* F. 63.
 — *seniculum* Kirby. 63.
 — *tenue* Kirby. 63.
 — *viciae* Payk. 63, 114.
 — *violaceum* Kirby. 63.
Apteropoda orbiculata Mrsh. 61.
Astenus angustatus Payk. 36.
Astilbus canaliculatus F. 39.
Ateuchus 176.
 — *semipunctatus* F. 175.
Atheta 38, 39.
 — *aequata* Er. 35.
 — *amicula* Steph. 35.
 — *aquatica* Ths. 35.
 — *cadaverina* Ch. Bris. 35.
 — *caesula* Gr. 26.
 — *castanoptera* Mamh. 35.

- Atheta constricta* Ks. 35.
 — *coriaria* Kr. 35.
 — *crassicornis* F. 35.
 — *divisa* Märk. 35.
 — *elongatula* Grav. 35.
 — *euryptera* Steph. 35.
 — *flavipes* Thoms. 26.
 — *gagatina* Baudi 35, 39, 102.
 — *gregaria* Er. 35.
 — *hypnorum* Kiesw. 25.
 — *insecta* Thoms. 113.
 — *laevana* Muls. & Rey 35.
 — *melanoptera* Ths. 25, 311.
 — *nigella* Er. 35.
 — *nigritula* Grav. 35.
 — *nitidula* Kr. 35.
 — *oblita* Er. 35.
 — *oblonga* Er. 35.
 — *palustris* Ksw. 35.
 — *parva* Sahlb. 35.
 — *puncticeps* Ths. 25, 26.
 — *pygmaea* Grav. 35.
 — *sodalis* Er. 26.
 — *triangulum* Kr. 35.
 — *trinotata* Kr. 35.
 — *vestita* Grav. 25, 26.
 — *xanthopus* Ths. 35.
Athous alpinus Redt. 60.
 — *haemorrhoidalis* 60, 265.
 — *longicollis* Oliv. 60.
 — *pallidulus* Ill. 60.
 — *sputator* L. 60.
 — *vittatus* F. 60.
 — — *ab. c. angularis* Steph. 60, 312.
 — — *ab. c. ocskayi* Ksw. 60.
Atomaria apicalis R. 37.
 — *fuscicollis* Mannh. 37.
 — *pusilla* Schönh. 37.
 — *terminata* Comol. 37.
Autalia rivularis Grav. 35.
Axinotarsus marginalis Lap. 61.
 — *pulicarius* F. 60.
 — *ruficollis* Oliv. 114.
Bagus claudicans Boh. 26.
 — *lutulosus* Gylh. 26.
Balaninus betulae Steph. 114.
Baris picicornis Mrsh. 63.
Bembidium concinnum Steph. 25.
 — *dentellum* Thumb 34.
 — *doris* Gylh. 113.
 — *elongatum* Dej. 112.
 — *ephippium* Mrsh. 25.
 — *mannerheimi* Sahlb. 113.
 — *minimum* F. 25.
 — *nitidulum* Mrsh. 34.
 — *normannum* Dej. 25.
 — *obliquum* St. 25.
Bembidium stephensi Crotch. 181.
 — *tibiale* Dfts. 34.
 — *ustulatum* L. 34.
Bidessus bicarinatus Latr. 25.
Bledius atricapillus Germ. 36.
 — *campi* Bondroit 113.
 — *cribricollis* Heer 25.
 — *erraticus* Er. 102.
 — *longulus* Er. 102, 113.
 — *spectabilis* Kr. 25.
 — *subterraneus* Er. 113.
Blethisa multipunctata L. 25.
Bolitochara bella Märk 35.
 — *lunulata* Payk. 35.
Brachelytra 347.
Brachida exigua Heer 181.
Brachyderes incanus L. 62.
Brachymera 224.
Brachypterus fulvipes Er. 26, 37.
 — *glaber* Newm. 37.
 — *gravidus* Ill. 37.
 — *linariae* Steph. 37.
Brachysomus echinatus Bonsd. 26, 62, 114.
Brachytarsus variegatus Fourcr. 62.
Brosicus 176.
 — *cephalotes* L. 176.
Brychius elevatus Panz. 34.
Byctiscus betuleti F. 114.
Byrrhoidea 347.
Bythinus bulbifer Reichb. 113.
 — *curtisii* Leach. 36.
 — *securiger* Reichb. 311.
Cafius sericeus Holme 25.
 — *xantholoma* Grav. 25, 27.
Calathus erratus Sahlb. 39.
 — *fuscipes* Goeze *ab. c. frigidus* 34.
 — *piceus* Mrsh. 39.
Callicerus obscurus Grav. 25.
Callistus lunatus F. 34.
Calodera aethiops Grav. 25.
 — *riparia* Er. 26.
Caraboidea 347.
Carabus 279.
 — *auratus* L. 34, 38, 39.
 — *cancellatus* 280.
 — *catenulatus* Scop. 39.
 — *monilis* F. 34, 38, 39.
 — — *v. consitus* Panz. 34.
 — *nemoralis* Müll. 38.
 — — *ab. c. nigrescens* 34.
Carcinops minima Aubé 26.
Cardiophorus nigerrimus Er. 60, 312.
Carpophilus hemipterus L. *ab. c.*
 — *4-signatus* Er. 37.
Cassida murraea L. 114.
 — *vittata* Villers 61.
Catops 38, 39.

- Catops affinis* Steph. 36, 38.
 — *chrysoloides* Panz. 36, 38.
 — *fuscus* Panz. 36, 38.
 — *picipes* F. 36.
Cephenium thoracicum Müll. 25.
 36, 182, 312.
Cercus pedicularis L. 37.
 — *ruflabris* Latr. 37.
Cercyon flavipes F. 38.
 — *lateralis* Mrsh. 38.
 — *litoralis* Gylh. 26, 27.
 — *marinus* Thoms. 26.
 — *pygmaeus* Ill. 38.
Cerylon histeroidea F. 37.
Cetonia aurata L. 60.
Ceutorrhynchidius floralis Payk. 62.
 — *pumilio* Gylh. 114.
 — *pyrrhorhynchus* Mrsh. 62, 114.
 — *terminatus* Herbst. 62.
 — *troglydites* F. 62.
Ceutorrhynchus asperifoliarum
 — *assimilis* Payk. 63. [Gylh. 62.
 — *campestris* Gylh. 114.
 — *consputus* Germ. 62.
 — *contractus* Mrsh. 63.
 — *erysimi* F. 63.
 — *geographicus* Goeze 62.
 — *marginatus* Payk. 114.
 — *pleurostigma* Mrsh. 62.
 — *rugulosus* Herbst. 26, 62.
 — *symphyti* Bedel. 26.
 — *trimaculatus* F. 62.
 — *viduatus* Gylh. 62.
Chaetocnema concinna Mrsh. 61.
Charopus pallipes Ol. 61, 312.
Chlorophanus viridis L. 62.
Choleva cisteloides Fröhl. 36.
Chrysanthia viridis Schm. 114.
Chrysomela fuliginosa Ol. f. *galli*
 Weise 182.
 — *goettingensis* L. 61.
 — *menthastri* Suffr. 61.
 — *sanguinolenta* L. 61.
 — *staphylea* L. 61.
Chrysomelidae 280.
Cicindela campestris L. 99, 101.
 — *hybrida* L. 99, 101.
 — *sylvatica* L. 99, 100, 101.
Cillenius lateralis Sam. 26.
Cimberis attelaboides F. 26.
Cis oblongus Mellié 60, 113, 182.
Clambus minutus St. 36.
 — *armadillo* de G. 37.
Clavicornia 224.
Clytra flavicollis Charp. 61.
Coccinella 11-punctata L. 37.
Codiosoma spadix Herbst. 27.
Coelambus parallelogrammus Ahr. 25.
Coelambus novemlineatus Steph. 25.
Colenis dentipes Gylh. 36.
Coleopteroidea 59.
Coninomus constrictus Gylh. 182.
Conurus bipunctatus Grav. 27.
 — *pedicularius* Grav. 25, 35.
 — *pubescens* Payk. 35.
Copelatus ruficollis Schall. 25, 26.
Copris lunaris L. 60.
Corticaria crenicollis Mannh. 113, 312.
 — *elongata* Gylh. 37.
Corymbites impressus F. 114.
Crepidodera ferruginea Scop. 61.
 — *nitidula* L. 182.
 — *rufipes* F. 182.
 — *splendens* Weise. 61.
 — *ab. c. gaudens* Steph. 61.
 — *transversa* Mrsh. 61.
Cryptarcha strigata F. 37, 39.
Cryptobium fracticorne Payk. 25.
Cryptocephalus biguttatus Scop. 312.
 — *bipunctatus* L. 61.
 — *decemmaculatus* L. a. *ornatus*
 — *labiatus* L. 61. [Herbst. 312.
 — *moraei* L. 61.
 — *parvulus* Müll. 26.
 — *rufipes* Goeze 27.
Cryptophagus pallidus St. 37.
 — *pubescens* St. 113.
 — *setulosus* St. 182.
Cucujoidea 347.
Cychramus luteus F. 37.
 — *v. fungicola* Heer 113.
Cychnus rostratus L. 39.
Cymbiodyta marginella F. 26.
Cytilus auricomus Dfts. 26.
Dascycerus sulcatus Brongn. 37.
Deporaus megacephalus Germ. 114.
Deronectes elegans Payk.
Dichirotrichus obsoletus Dej. 25.
 — *pubescens* Payk. 26, 26.
Diglossa mersa Haliday 27.
Diversicornia 224.
Dorytomus filirostris Gylh. 62.
 — *longimanus* Forst. 62.
 — *pectoralis* Gylh. 62.
 — *validirostris* Gylh. 62, 114.
Dryophilus pusillus Gylh. 61.
Dyschirius globosus Herbst. 102.
 — *nitidus* Schaum 25.
 — *politus* Dej. 102.
 — *salinus* Schaum 25.
Dytiscus marginalis 368.
Ebaeus thoracicus Fourer 61.
Elaphrus aureus Müll. 112.
 — *ulrichii* W. Redt. 112.
Elmis volkmari Paus. 38.
Enicmus transversus Ol. 37.

- Meligetes bidens* Bris 26.
 — *brachialis* Er. 37.
 — *brunnicornis* St. 37.
 — *coeruleovirens* Forst. 37.
 — *coracinus* St. 37.
 — *corvinus* Er. 37.
 — *exilis* St. 37.
 — *incanus* St. 182.
 — *lumbaris* St. 37, 182, 312.
 — *morsus* Er. 37.
 — *obscurus* Er. 37.
 — *picipes* St. 37.
 — *planiusculus* Heer 37.
 — *rufipes* Gylh. 182.
 — *subrugosus* Gylh. 37.
 — *tristis* St. 37.
Micralymna marinum Stroem. 27.
Microglossa nidicola Fairm. 311.
Micropeplus porcatus Payk. 36.
Mordella aculeata L. 114.
Mordellistena abdominalis F. 182.
 — *brevicauda* Boh. 182.
 — *lateralis* Ol. 61.
Mycetoporus splendidus Grav. 35.
Myllaena brevicornis Matth. 311.
 — *intermedia* Er. 25.
Myrmecopora uvida Erichs. 300.
Myrmedonia limbata Payk. 35.
Nacerda melanura L. 27.
Nargus anisotomoides Spence 36.
 — *velox* Spence 36, 40.
Necrophorus mortuorum 38, 39.
 — *vespillo* L. 23, 39.
 — *vespilloides* Herbst. 40.
Neuraphes elongatulus Müll & Kunze 36.
 — *longicollis* Mrts. 36.
Notiophilus aquaticus L. 102.
 — *palustris* Dfts. 34, 102.
 — *rufipes* Curt 112.
Ocalea rivularis Mill. 113.
Ochrosus salicariae Payk. 26.
Octotemnus glabriculus Gylh. 60.
Ocys harpaloides Serv. 34.
Oedemera nobilis Scop. 61.
 — *virescens* L. 114.
Oedemeridae 280.
Oligota inflata Mannh. 35.
Omalius caesum Grav. 36, 39.
 — *laeviusculus* Gylh. 27.
 — *riparium* Ths. 25, 27.
 — *rivulare* Payk. 39.
Omophron limbatus F. 25, 112.
Omosita colon L. 37.
 — *discoidea* F. 37.
Onthoperus brunripes Gylh. 37.
Oomorpus concolor St. 61.
Orchestes rufitarsus Germ. 183.
 — *saliceti* Payk. 62.
 — *stigma* Germ. 62.
Orectochilus villosus Müll. 34.
Othius myrmecophilus Ksw. 36.
 — *punctulatus* Goeze 36.
Otiorrhynchus ligneus Ol. 62.
 — *porcatus* Herbst. 62.
 — *singularis* L. 62.
 — *tenebricosus* Herbst. 62.
Oxyopoda lividipennis Mannh. 34.
 — *longiuscula* Grav. 26, 34.
 — *opaca* Grav. 34.
 — *sericea* Heer 34.
 — *umbrata* Gylh. 34.
Oxystoma craccaae L. 63.
 — *ochropus* Germ. 63.
 — *pomonae* 63.
Oxytelus 39.
 — *complanatus* Er. 36.
 — *fulvipes* Er. 26.
 — *inustus* Grav. 36.
 — *laqueatus* Mrsh. 36.
 — *nitidulus* Grav. 36.
 — *perrisii* Fauv. 27.
 — *piceus* L. 113.
 — *sculpturatus* Grav. 36.
Oxythyrea funesta Poda. 60, 236.
Palpicornia 40.
Paracymus aeneus Germ. 27.
Parnus auriculatus Panz. 38.
 — *niveus* Heer 26.
Paromalus flavicornis Hersbt. 37.
Passalidae 236.
Passalus 120.
Patrobis excavatus Payk. 113.
Pentaphyllus testaceus Hellw. 114.
Peritelus hirticornis Herbst. 62.
Pheletes aeneoniger de G. 60.
Philhydrus coarctatus Greidl. 26.
 — *grisescens* Gylh. 27.
Philonthus 38, 39, 102.
 — *addendus* Sharp. 35.
 — *aeneus* Rossi 35.
 — *astutus* Er. 35.
 — *carbonarius* Gylh. 35.
 — *chalceus* Steph. 35.
 — *ebeninus* Grav. 35.
 — *fuscipennis* Mannh. 35.
 — *nigrita* Grav. 25.
 — *splendens* 38.
Phloeocharis subtilissima Mannh. 36.
Phloeonomus planus Payk. 36.
Phloeopora corticalis Grav. 35.
 — *reptans* Grav. 35.
Phosphaenus hemipterus Geoffr. 60.
Phyllobius betulae F. 62.
 — *calcaratus* F. 62.

- Phyllobius oblongus* F. ab. c. *floricola* Herbst. 62.
 — *urticae* de G. v. *fussi* Schilsky 62.
 — *viride-aeris* Laich 62.
Phyllobrotica quadrimaculata L. 312.
Phyllodrepa isoptera Steph. 36.
Phyllotreta aerea All. 61.
 — *atra* F. 61.
 — *consobrina* Curt. 312.
 — *cruciferae* Goeze 61.
 — *nemorum*. L. 61.
 — *nigripes* F. 61.
 — *undulata* Kuts. 61.
Phytobius comari Herbst. 114.
Phytophagoidea 347.
Phytosus balticus Kr. 26.
Placusa tachyporoides Watl. 35.
Platynus gracilis Gylh. 25.
 — *obscurus* Herbst. 25.
Platynus dispar Schauff 234, 235.
Platysoma angustatum Hoffm. 113.
Platystethus arenarius Fourcr. 36.
 — *cornutus* Grav. 36.
Plegaderus vulneratus Panz. 113.
Pogonus chalceus Mrsh. 25.
 — *luridipennis* Germ. 25.
Polydrosus chrysomela Ol. 26.
 — *cervinus* L. 62.
 — *confluens* Steph. 26.
Polyphaga 40.
Proteinus clavicornis Steph. 26, 36.
 — *ovalis* Steph. 36.
Pselaphus heisei Herbst. 36.
Pseudopsis sulcatus Newm. 93.
Psylliodes affinis Payk. 61.
 — *hemipterus* Geoffr. 60.
Ptenidium evanescens Marsh. 37.
 — *punctatum* Gylh. 25.
Pterostichus oblongopunctatus F. 34.
Ptomaphagus sericeus Panz. 36.
Quedius attenuatus Gylh. 35.
 — *cinctus* Payk. 35.
 — *lateralis* Grav. 35, 39.
 — *mesomelinus* Mrsh. 35.
 — *picipes* Mannh. 26.
 — *semiaeneus* Steph. 35.
 — *tristis* Grav. 35.
Rhagonycha atra L. 60.
 — *fulva* Scop. 60.
 — *limbata* Ths. 60.
 — *lutea* Müll. 60, 312.
 — *pallida* F. 60.
Rhamphus pulicarius Herbst. 62.
Rhinoncus bruchoides Herbst. 63.
 — *guttalis* Grav. 63.
 — *pericarpus* L. 63.
Rhizophagus bipustulatus F. 37.
 — *ferrugineus* Payk. 113.
Rhizophagus parallelocolis Gylh. 37.
Rhizopertha pusilla F. 135.
Rhynchites minutus Herbst. 62.
 — *purpureus* L. 62.
 — *tomentosus* Gylh. 62, 114.
Rhynchophoro-Phytophageus
 Division 347.
Rhytidosomus globulus Herbst. 183.
Riolus cupreus Müll. 182.
 — *subviolaceus* Mls. 182.
Salpingus aeneus Steph. 312.
Saprinus crassipes Er. 27.
Scaphisoma agaricinum L. 37.
 — *assimile* Er. 37.
 — *boleti* Panz. 26.
Scarabaeoidea 300.
Sciaphilus asperatus Bonsd. 62.
Sciodrepa 38.
 — *alpina* Gylh. 36, 38.
 — *fumata* Spence 36, 38.
 — *watsoni* Spence 36, 38.
Scopaeus cognatus Muls. & Rey. 181.
Scolytus rugulosus Ratz. 63.
Scymnus rubromaculatus Goeze 37.
Silpha thoracica L. 38, 39.
Silvanus similis Er. 26.
 — *unidentatus* F. 37.
Sinodendron cylindricum L. 182.
Sitona cambrinus Steph. 183.
 — *humeralis* Steph. 62.
 — *lateralis* Gylh. v. *ononidis*
 Sharp 62.
 — *lineatus* L. ab. c. *geniculatus*
 Fahrs. 62.
Sphaeroderma rubidum Graëlls. 61.
 — *testaceum* F. 61.
Sphinginus lobatus Oliv. 61, 182.
Staphylinidae 38, 40, 300.
Staphylinioidea 40, 347.
Styphylinus brunnipes F. 35.
 — *caesareus* Cederh. 35.
 — *compressus* Mrsh. 39.
 — *ophthalmicus* Scop. 35.
 — *similis* F. 35.
Stenus argus Grav. 113.
 — *ater* Mannh. 113.
 — *bifoveolatus* Gylh. 25, 36.
 — *biguttatus* L. 36.
 — *bimaculatus* Gylh. 36.
 — *brunnipes* Steph. 36.
 — *circularis* Grav. 36.
 — *clavicornis* Scop. 36.
 — *erichsoni* Rye. 36.
 — *flavipes* Steph. 25, 36.
 — *fossulatus* Er. 36, 113.
 — *foveicollis* Kr. 25.
 — *guttula* Müll. 36.
 — *latifrons* Er. 36.

- Stenus melanopus* Mrsh. 102.
 — *nitidiusculus* Steph. 25.
 — *providus* Er. 25, 36.
 — *pubescens* Steph. 27.
 — *pusillus* Steph. 36.
 — *similis* Herbst. 36.
 — *tarsalis* Ljungh. 36.
Sternoxia 224.
Stilicus erichsoni Fauvel. 102.
 — *rufipes* Germ. 36.
Stomis punctatus Panz. 34.
Strophosonus capitatus de G. 62.
 — *rufipes* Steph. 40, 62.
Synaptus filiformis F. 60.
Syncalypta setigera Ill. 37.
 — *spinosa* Rossi, 37, 182.
Syntomium aeneum Müll. 36, 311.
Tachinus humeralis Grav. 35.
 — *marginellus* F. 35.
Tachius tibialis Boh. 26.
Tachyporus pusillus Grav. 35.
Tachypus pallipes Dfts. 102.
Tachys bistriatus Dfts. 25.
 — *scutellaris* Steph. 25.
Tapinotus sellatus F. 114.
Telephorus nigricans Müll. ab. c.
 immaculatus Schilsky 60.
 — *pallidus* Goeze 60.
 — *rufus* L. v. *litratus* Fall. 60.
Tenebrionidae 139, 280.
Tenebrionoidea 347.
Teredilia 224.
Thelephorus violaceus Payk. 182.
Throscus dermestoides L. 26, 60.
Timarcha coriaria Laich. 61.
 — *tenebricosa* F. 61.
Trachyphloeus scabriusculus L. 62.
Triarthron märkeli Schmidt 113.
Trichius fasciatus L. 113.
 — *rosaceus* Voet. 60.
Trichopteryx atomaria de G. 37.
 — *fascicularis* Herbst. 37.
 — *intermedia* Gillm. 37.
Trogophloeus corticinus Grav. 36.
 — *halophilus* Ksw. 36.
 — *impressus* Boisd. & Lac. 113.
 — *rivularis* Mots. 36.
Tropideres sepicola F. 114.
Tychius junceus Reich. 62.
 — *picrostris* F. 62.
 — *tomentosus* Herbst. 62.
Urodon rufipes Ol. 61.
 — *suturalis* F. 62.
Valgus hemipterus L. 60.
Xestobium plumbeum Ill. ab. c.
 variabile Dej. 61.
Xylodromus testaceus Er. 182.

COLLEMBOLA.

Archorutes sp. 1.

CORRODENTIA.

- Docophorus* sp. 7, 220, 223.
Goniodes styliifer. 278.
Laemobothrium circi Geoffr. 278.
 — *giganteum* Nitzsch. 278.
Liotheum dissimile Piag. 278.
 — *flavescens* Nitzsch 278.
Lipeurus 220, 221.
 — *quadripunctatus* Denuy 220.
Mallaphoga 219—224.
Nirmus 223, 279.
Philopterus ceblebrachus Nitzsch.
 278, 279.
 — *macrocephalus* Nitzsch 278, 279.

DERMATOPTERA.

Monddeelen 293.

DIPTERA.

- Agas* 334, 335.
Anthomyia funesta Kühn 141, 143.
 — *platura* Meig. 144.
Anthomyiinae 143, 144.
Ceratopogon 334.
Chlorops frit 295.
Chortophila 143.
 — *cilicrura* Rond. 143, 144.
 — *funesta* Kühn. 143.
 — *fuscipes* Zett. 144.
 — *vetula* 55.
Cryptotermomyia jeanssoni Träg. 123.
Culex 55.
Glossina morsitans 271.
 — *palpalis* 271.
Kasisi 334.
Musca domestica 55, 360.
Oscinis frit L. 22, 295.
 — *pusilla* Meig. 22.
Paragus bicolor F. 305.
Parasitigena segregata Rond. 56.
Piophila 142, 143.
 — *apii* Westw. 141.
 — *casei* 141.
Psila 142.
 — *atrimana* 142.
 — *gracilis* 142.
 — *rosae* 142.
Sandflies 333, 334.
Sarcophaga 55, 56.
 — *affinis* Fall. 54, 56, 57, 58.
Sepsidae 143.
Stomoxys calcitrans L. 259, 323.
Tachina larvarum L. 54, 57, 135.
Tachinimae 56.

Tipula longicornis 122.

HYMENOPTERA.

Acoenitini 365.

Agathis umbellatorum Nees. 322.

Agenia variegata F. 320.

Allantus arcuatus Forst. 323.

— *balteatus* Krb. 323.

— *hispanicus* André. 323.

— *pectoralis* Krb. 323.

— *rufoniger* André. 323.

— *semirufus* André. 323.

Alysiinae 135, 136.

Amasis sanguinea Vollenh. 323.

Amblyteles 302, 303.

— *palliatorius* 302.

Ammobates oraniensis Lep. 318.

Ammoplanus perrisi Gird. 319.

Andrena 318.

— *algerica* Friese 316.

— *carbonaria* L. 316.

— *compta* Lep. 317.

— *derbentina* Mor. 317.

— *dido* Schmied. 317.

— *ephippium* Spin. 316.

— — *v. dorsalis* Lep. 316.

— *ferrugineicrus* Dours. 316.

— *flavipes* Panz. var. 317.

— *flessae* Panz. 316.

— *funebri* Panz. 316.

— — var. *macularis* Kriechb.

316.

— *Hiendlmayri* Schmied. 316.

— *Kamarti* Schmied. 317.

— *leucophaea* Lep. 317.

— *Lichtensteini* Schmied. 317.

— *miegella* Dours. 317.

— *minutula* K. 317.

— *mucronata* Mor. 317.

— *nigro-olivacea* Dours. 317.

— *parvula* K. 316.

— *ruiventris* Lep. 317.

— *rufohispida* Dours. 317.

— *senecionis* Perez. 316.

— *taraxaci* Gird. 317.

— *Thomsoni* Ducke 317.

— *thoracica* F. 316.

— *ventricosa* Dours. 317.

Anilastus 111.

— *discedens* 111, 112.

— *Henscheli* Sm. v. B. 111, 112.

Anomalomni 251.

Anthidium bellicosum Lep. 318.

— *scutellaris* Lep. 318.

— *sticticum* F. 165, 167, 318.

Anthophora 318.

— *acervorum* L. v. *pennata*

Lep. 315.

Anthophora atroalba Lep. 315.

— *dispar* Lep. 315.

— *hispanica* F. 315, 319.

— *nigrocincta* Lep. 315.

— *pubescens* F. 315.

— *quadrifasciata* Vill. 315.

— *senescens* Lep. 315.

Apanteles adjunctus 136.

— *obscurus* Nees. 136.

— *octonarius* Ratz. 136.

— *solitarius* Rtz. 56.

Aphaenogaster barbara L. 321.

Aphaereta cephalotes Hal. 136.

Aphidiinae 137.

Aphidius avenae Hal. 137.

— *fabarum* Marsh. 137.

— *leucopterus* Hal. 137.

— *rosae* Hal. 137.

Apidae 315.

Apis mellifera L. 269, 315, 348, 382.

Aporus bicolor Spin. 319.

Ascogaster rufidens Westw. 136.

— *rufipes* Nees. 136.

Aspilota fuscicornis Hal. 135.

— *nervosa* Hal. 135.

Athalia lugens Klug. 323.

— *spinarum* F. 323.

Atractodes alutaceus Ths. 366.

— *Quanjeri* Sm. v. B. 365.

Atractogaster 267, 268.

— *semisculptus* 267, 268.

Bassini 205.

Belytinae 134.

Bembex arenaria Handl. 319.

— *mediterranea* Handl. 319.

— *oculata* Latr. 319.

Bioblapsis flavipes Holmgr. 205.

Bombus hortorum L. 315.

— *terrestris* L. 315.

Brachygaster minuta Ol. 322.

Bracon hedwigae Schmied. 322.

— *nigripodator* Nees. 322.

— *trucidator* Marsh. 322.

— *urinator* F. 322.

Braconidae 56, 135, 322.

Camponotus silvaticus Ol. 321.

Cephus abdominalis André 322.

— *fulvicornis* Lep. 322.

— *nigripennis* 322.

Ceraphron longipennis Kieff. 134.

Ceraphroninae 134.

Ceratina albilabris Rossi. 316.

Cerceris quadricincta Lind. 319.

Ceropales albocincta Ross. 319.

Chalcididae 135, 321.

Chalicodoma sicula Ross. 316.

Chalybion Targionii Carr. 319.

Cheloninae 136.

- Chrysis aureicollis* Ab. 321.
 — *cuprea* Ross. 320.
 — *fulgida* L. 321.
 — *ignita* L. 321.
 — *pustulosa* Ab. 321.
 — *viridula* L. 321.
Cleptes afer Luc. 320.
Conostigmus cursitans Nees. 134.
 — *curtipennis* Kieff. 134.
 — *rufipes* Nees. 134.
 — *thoracicus* Nees. 134.
Coptorthosoma 262.
Cryptoserphus parvulus Nees. 134.
Cryptus subspinosus Sm. v. B. 332.
 Cynipidae 133.
Dacnusa 322.
 — *areolaris* Westw. 137.
 Dacnusiinae 137.
Dasygaster visnaga Rossi 316.
Diapria tenuicornis Thoms. 135.
 — *verticillata* Latr. 135.
 Diapriinae 135.
Dielis ciliata F. 321.
Diodontus minutus F. 319.
Discolia insubrica Scop. 321.
Dorylus oraniensis Luc. 231.
Dufourea similis Friese. 316.
 Ephialtes 268.
Eriades crenulatus Nyl. 318.
Eucera 318.
 — *algira* Lep. 316.
 — *eucnemidea* Dours. 316.
 — *grisea* Lep. 316.
 — *nigrilabris* Lep. 316.
 — *notata* Lep. 316.
 — *numida* Lep. 316.
 — *oraniensis* Lep. 316.
 — *saundersi* Vach. 316.
 — *trivittata* Brüll. 316.
 Eucoelinae 133.
Eumenes arbustorum Pz. 320.
 — *mediterranea* Kriechb. 320.
 — *pomiformis* L. 320.
Evania appendigaster L. 322.
 Evaniidae 205, 322.
Exallonyx ligatus Nees. 134.
 — *subseratus* Kieff. 134.
Exochilum 251, 322.
Figites consobrinus Grv. 134.
 Figitinae 134.
 Formica 321.
 Formicidae 321.
Galesus cornutus Latr. 321.
 Gasteruption 205.
 — *distinguendum* Schett 322.
 — *rugulosum* Ab. 322.
Glauraspida microptera Hart. 133.
Gorytes fairmaiei Handl. 319.
 Chrysididae 320.
Habrocryptus tunetanus Sm. v. B. 331.
Habronyx 251, 252.
 — *heros* Wesm. 251.
Halictus 318.
 — *cochlearitarsis* Dours. 317.
 — *gemmeus* Dours. 317.
 — *interruptus* Pz. 317.
 — *melachurus* K. 317.
Hoplomerus Hamilcar Schmied. 320.
 — *laevipes* Shuck 320.
 — *pinipes* H. Sch. 320.
Ichneumon 302, 303, 325.
 — *coqueberti* 303.
 — *fusorius* L. 301, 302, 303, 304.
 — *var. mediofulva* 303.
 — *pisorius* 303.
 Ichneumonidae 315, 363.
Ichneumonides amblypygi 303.
 — *oxygyi* 303.
Ischnocryptus cubiceps Sm. v. B. 312.
 — *hercynius* Gray. 313.
 — *nitidus* 313.
Isorhombus 135.
Isosoma 322.
Isurgus Oudemansi Sm. v. B. 366.
Joppini 302.
Lagynodes niger Kieff. 134.
 — *nitidiceps* Kieff. 134.
Leptorhaptus dolichocerus Marsh. 134.
Leucospis gigas L. 321.
 — *var. rufonotata* Westw. 321.
Lindenius Hannibal Kohl. 319.
Lionotus minutus F. 320.
 Lissonotini 365.
Lucasius 317.
 Lydidae 322.
 Macrocentrinae 136.
Macrocentrus flavipes Ratz. 136.
Macrocera ruficollis Brullé 316.
Macrophya punctum L. 323.
Magachile argentata F. 317.
Megaspilus cursitans Nees. 134.
 — *curtipennis* Kieff. 134.
 — *rufipes* Nees. 134.
 — *thoracicus* Nees. 134.
Melecta luctuosa Scop. 318.
Meraporus graminicola Walk 135.
 Meteorinae 136.
Meteorus flavipes Ratz. 136.
Microdynerus nugdunensis Sauss. [320.
 Microgasterinae 136. 135.
Monodontomerus dentipes Boh. 135.
Mutilla bipunctata Lat. 321.
 — *brutia* Pet. 321.
 — *europaea* L. 179.
 — *Spinolae* Lep. 321.

- Mutillidae 321.
 Myrmecocystus viaticus F. 321.
 Nomada agrestis F. 318.
 — corcyraea Smied. 318.
 — dira Schmied. 318.
 — femoralis Mor. 318.
 — ferruginata F. 318.
 — flavoguttata K. 318.
 — flavomaculata Luc. 318.
 — fucata Pz. 318.
 — Julliani Schmied. 318.
 — numida Lep. 318.
 — sexfasciata Pz. 318.
 — succincta Pz. 318.
 Notogonia nigrita Lep. 319.
 — pompiliformis Pz. 319.
 Odynerus parietinus L. 320.
 Opheltes 57.
 Ophion 57.
 — luteus L. 57.
 Ophioninae 111, 251.
 Opiinae 136.
 Opius singularis Westw. 136, 322.
 Osmia andrenoides Spin. 317.
 — decemsignata Latr. 318.
 — derasa Perez. 318.
 — ferruginea Latr. 317.
 — Giraudi Schmied. 317.
 — lativentris Fiese 318.
 — Latreillei Spin 317.
 — purpurata Duche 317.
 — tricolor Duf. 317.
 — versicolor Latr. 317.
 — violascens Perez. 317.
 — Vogti Friese. 317.
 Oxybelus nigripes Ol. 319.
 Palarus flavipes F. 319.
 Paniscus 57.
 — opaculus Thoms. 57.
 — testaceus Holmgr. 57.
 Panurginus albopilosus Luc. 316.
 Panurgus 318.
 Paramesius brachypterus Thoms. 135.
 — rufipes Westw. 135.
 Passaloeus brevicornis Mor. 319.
 Paururus juvenis 252.
 Pelopoeus destillatorius Ill. 319.
 Peridesmia graminicola Walk 315.
 Phaenocarpa conspurcator Hal. 316.
 Phaenoserphus pallipes Hal. 134.
 — viator Hal. 134.
 Phaestacoenitus de Meyerei Sm.
 v. B. 363.
 Philanthus triangulum F. 319.
 Phradis 367.
 Pimpla 268.
 — examiner F. 54, 56, 57, 58.
 — instigator F. 54, 56, 58.
 Pimpla maculator F. 57, 58.
 — terebrans 267.
 Pimplinae 58.
 Pimplini 267.
 Platygasterinae 135.
 Pogonius variegata F. 320.
 Polistes gallicus F. 320.
 Polygnotus striolatus Nees. 135.
 Pompilidae 319.
 Pompilus cingulatus Rossi. 320.
 — fumipennis Dahlb. 320.
 — plumbeus F. 320.
 — viaticus L. var. 320.
 Priocnemis annulatus F. 320.
 — Graëlsii Guér. 320.
 — Grohmanni Spin 320.
 Proctotrupes ligatus Nees. 134.
 — pallipes 134.
 — parvulus Nees. 134.
 — subserratus 134.
 — viator 134.
 Proctotrupidae 134, 321.
 Proctotrupinae 134.
 Prosopis Gazagnairi Vach. 316.
 — variegata F. 305.
 Psammophila hirsuta Scop. 319.
 Psithyrus vestalis Lep. 315.
 Pteromalinae 135.
 Pteromoline 322.
 Pteronus melanaspis Hartig 91.
 — ribesi Scop. 91.
 — xanthotomus Rohwer 91.
 Quartina major Kuhl. 320.
 Raphiglossa zethoides Sauss. 320.
 Rhophites quinquespinosus Spin 316.
 Rhyssa persuasoria L. 252.
 Rogadinae 136.
 Rogas bicolor Spin. 322.
 — circumscriptus Nees. 136.
 — reticulator Nees. 322.
 Sceliphron destillatorius Ill. 319.
 Schizocera thoracica H. Sch. 323.
 Scolia maura F. 321.
 Scoliidae 321.
 Sirex gigas 252.
 Spathiinae 136.
 Spathius exarator L. 136.
 Sphecodes 317.
 Sphegidae 319.
 Sphegex albisectus Lep. 319.
 — maxillosus. F. 319.
 Spilomicrus 135.
 — nigripes 135.
 Spintherus obscurus Thoms. 135.
 Stephanidae 205, 206.
 Stephanus coronatus Panz. 205.
 — serrator F. 205, 206, 207.
 Stilbum cyanurum Forst. 322.

Stizus ruficornis F. 319.
 — *tridentatus* F. 319.
 Tenthredinidae 323.
Theronia atalantae Poda 55, 56.
Tiphia Oezesii Tourn. 321.
 Toryminae 135.
Torymus auratus Fc. 135.
 — *longicaudatus* Ratz. 135.
Trachelus tabidus F. 322.
Triscolia bidens L. 321.
Trogus 302.
 — *lutorius* 302.
 Tryphoninae 205.
Vespa crabro L. 117.
 — fossiele nesten 239.
 — *rufa* 2.
 — *vulgaris* L. 2, 14, 110.
 Vespidae 320.
Vipio Abdelkader Schmied. 322.
 — *contractor* Nees. 322.
 — *desertor* F. 322.
Xeris spectrum 252.
Xylocopa violacea L. 316.

LEPIDOPTERA.

Agrotis interjecta Hb. 118.
 — *pronuba* L. 303.
 — *xanthographa* F. 118.
Bombyx pini L. 252.
 — *rubi* L. 276.
Cacao motje 270.
Cerura 353.
 — *bicuspis* 356.
 — *bifida* 356.
 — *furcula* 355, 356.
Deilephila galii W. V. 252.
Dicranura 353.
 — *erminia* 355.
 — *vinula* 354.
Dyschorista suspecta Hb. 118.
Evetria resinella 136.
Harpyia 353.
 — *erminia* 353.
 — *furcula* 355, 356.
 — *vinula* 354.
 Hepialidae 11.
Hepialus 11.
Hyloicus pinastri L. 303.
Larentia testacea Don. 152.
Madopa salicalis Schiff. 151, 152.
Mamestra pisi 303.
Mesogona oxalina Hb. 126.
 Micropterygidae 11.
Nemeophila plantaginis L. 151.
 Notodontidae 353.
Ocneria monacha L. 52.
 — — *v. eremita* 58.
Parasemia plantaginis L. 151.

Phthorimaea solanella 258.
Psilura monacha L. 52.
 — — *v. eremita* 58.
Pterostoma palpina 303.
Rhopaloceron 125.
Rupsen overwinterend 258.
Smerinthus ocellata 303.
 — *populi* 303.
Sphinx ligustri 303.
Thyris fenestrella Sc. 151, 152.
Zanclognatha tarsicrinalis Knoch
 151, 152.

NEUROPTERA.

Nihil.

ODONATA.

Agrion lunulatum Charp. 266.
 — *mercuriale* Charp. 266.
 — *puella* L. 269.
 — *pulchellum* v. d. Lind. 269, 270.
 Agrionidae 266.
Brachytron pratense Müll. 269.
Ischnura elegans v. d. Lind. 269.
 — *pumilio* Charp. var. *aurantiaca*
 Hagen. 270.
 Larven monddeelen. 293.
Leucorrhinia dubia v. d. Lind. 269.
Libellula depressa L. 269.
Nehalennia speciosa Charp. 266, 270.
Sematochlora arctica Zett. 266.

OPILIONES.

Cynorta. 48.
Gagrella. 73.
Phalangium. 47, 248.

ORTHOPTERA.

Acridium 89.
Blatta 356.
 — *germanica* 358.
Blattide 170, 171, 172, 173, 174,
 187, 190, 191.
Mecopoda elongata L. 108.
 Monddeelen 293.
Periplaneta 360.
 — *americana* 358.
 — *orientalis* 357, 358.
Phyllocrania illudens. 305.
Phyllostromia germanica 358.
Podacanthus wilkinsonii 31.
Sprinkhaanverdelging. 271.
Truxalis 107.

PANORPATA.

Nihil.

PLECOPTERA.

Nihil.

RHYNCHOTA.

- Aelia acuminata* L. 191.
Amphorophora Buckt. 197.
 — ampullata Buckt. 197.
Anisophleba hamadryas Koch 204.
Anoecia Koch 202.
 — corni Fabr. 202.
Anthocoridae 46.
Aphanus vulgaris Schill. 299.
Aphalara Frst. 282.
 — calthae L. 282.
 — exilis Weber. 282.
 — polygoni Frst. 282.
 — rumicis Boh. 282.
 — ulicis Frst. 282.
Aphididae 194.
Aphis L. 49, 197.
 — abietina Walk. 197.
 — amygdali Fonx. 197.
 — avenae Fabr. 198.
 — bicolor Koch. 204.
 — brassicae L. 197.
 — cardui L. 198.
 — carotae Koch. 198.
 — chloris Koch. 198.
 — craccae L. 198, 204.
 — crataegi Koch. 198.
 — cucurbiti Koch. 198.
 — evonymi Fabr. 198.
 — frangulae Kalt. 198.
 — genistae Kalt. 204.
 — grossulariae Kalt. 198.
 — hederæ Kalt. 198.
 — helichrysi Kalt. 198.
 — idaei v. d. Goot. 198.
 — infuscata Koch. 198.
 — jacobaeae Schrk. 198.
 — laburni Kalt. 198.
 — mali Fabr. 198.
 — malvae Koch. 198.
 — myosotidis Koch 198.
 — nigritarsis Heyd. 204.
 — padi L. 198.
 — papaveris Fabr. 204.
 — penicillata Buckt. 198.
 — plantaginis Schrk. 198.
 — polygoni v. d. Goot. 198.
 — pruni Koch. 198.
 — ranunculi Kalt. 198.
 — rhamni Schrk. 198.
 — rumicis L. 198, 204.
 — saliceti Kalt. 198.
 — sambuci L. 198.
 — scabiosae Schrk. 198.
 — sorbi Kalt. 198.
 — thalictri Koch. 198.
 — tulipae Boyer. 198.
Aphis urticae Kalt. 198.
 — viburni Scop. 198.
 — viciae Fabr. 204.
 — viciae Kalt. 204.
Aradus lugubris Fall. 299.
Arytaena Scott. 284.
 — genistae Latr. 284.
Asiphum populi Koch. 204.
Asiraca clavicornis Lat. 44.
Aspidiotus 286.
 — camelliae Sign. 286.
 — hederæ (Vall.) Sign. 286.
 — ostraeformis Curt. 286.
 — rapax Comst. 286.
 — zonatus Frau. 286.
Asterolecanium 289.
 — variolosum 289.
Athysanus ocellaris Leth. 45.
 — sordidus Zett. 45.
Aulacaspis 287.
 — rosae (Bouché) Cock. 287.
Beosus luscus F. v. sphragidimium
Brachycolus Buckt. 199. [Am. 192.
 — stellariae Hardy 199.
Brachypelta aterrima Fst. 191.
Bradyaphis Mordw. 199.
 — antennata Kalt. 199.
Bythoscopus rufusculus Fieb. 44.
Caenocercis nerii Germ. 192.
Callipterus Koch. 195, 200.
 — annulatus Koch. 200.
 — bellus Walsh. 200.
 — betulae Koch. 200, 204.
 — betularius Kalt. 200.
 — betulicolus Kalt. 200.
 — coryli Goetze 200.
 — elegans Koch. 204.
 — oblongus Heyden 200.
 — querceus Kalt. 200.
 — quercus Kalt. 200.
Calocoris hispanicus Gm. v. hexa-
 stigma Reut. 299.
 — — v. nemoralis F. 299.
 — — v. sexpunctata F. 299.
 — rubrinervis H.S. 193.
Campptobrochis lutescens Schill. 299.
Campptopus lateralis Germ. 192, 298.
Capsidae 193.
Carpocoris baccarum L. 191, 298.
 — fuscispina Boh. 298.
 — nigricornis F. 298.
 — verbasci de Geer. 191.
Cecidopsylla schimae Kieff. 363.
Centrocarenus spiniger F. 192.
Ceraleptus gracilicornis H.S. 192.
Cerataphis Licht. 201.
 — lataniae Boisd. 201.
Chaitophorus Koch. 199.

- Chaitophorus aceris* Koch. 199.
 — *capreae* Koch. 199.
 — *leucomelas* Koch. 199.
 — *lyropictus* Kessl. 199.
 — *populi* L. 199.
 — *saliceti* Schrk. 199.
 — *testudinatus* Thornton 199.
Chermes C.B. 203.
 — *abietis* L. 203, 204.
 — *callunae* Boh. 283.
 — *laricis* Hart. 204.
 — *picae* Ratz. 203.
 — *sorbi* Thoms. 283.
 — *viridis* Ratz. 204.
Chermesinae 194.
Chionaspis 287.
 — *salicis* (L.) Sign. 287.
Chloriona prasinula Fieb. 44.
Chrysomphalus 286.
 — *dictyospermi* (Morg.) Leon. 286.
 — *personatus* Comst. 286.
Cicadula 7-notata Fall. 44.
Cimex lectularius 360.
Cixius simplex H.S. 44.
Cladobius Koch. 199.
 — *populeus* Kalt. 199.
Clathropsylla Amyot. 283.
Cnaphalodes C. B. 203.
 — *strobilobius* Kalt. 203, 204.
Cnidopsylla Amyot. 285.
Coccidae 285.
Conorrhinus 383.
Coreidae 46, 192.
Coreus affinis H. S. v. Spinolae
 Costa. 298.
 — *denticulatus* Scop. 298.
 — *hirsutus* Fieb. 298.
 — *hirticornis* F. 298.
 — *pilicornis* Burm. 192.
Corizus capitatus F. 192, 299.
 — *tigrinus* Schill. 192.
Crocistethus Walthii Fieb. 191.
Cryptococcus 290.
 — *fagi* Bär. 290.
Dactylopius 290.
Dalleria pusilla H. S. v. consimilis
 Costa. 191.
Deltocephalus socialis Flor. 45.
Diaspis 287.
 — *cacti* Comst. 287.
 — *corveli* Tarz. 287.
 — *fallax* Horv. 287.
 — *visci* (Schrk.) Löw. 287.
Dicraneura citrinella Zett. 44.
Drepanosiphum Koch. 199.
 — *acerinum* Walk. 199.
 — *platanoides* Kalt. 199.
Dryobius Koch 201.
Dryobius croaticus Koch 201, 205.
 — *fasciatus* Burm. 205.
 — *riparius* v. V. 204.
 — *roboris* L. 204.
Dyroderes marginatus F. 191, 298.
Enoplos bos Dohrn. 46.
 — *cornutus* Mls. 46.
Eriococcus 290.
 — *aceris* (Sign.) Cock. 290.
Eriopeltis 289.
 — *festucae* Fonsc. 289.
Errhomenus brachypterus Fieb. 45.
Eupteryx gemari Zett. 44.
 — *stellulata* Burm. 44.
Eurya lineata Perris 44.
Eusarcocoris melanocephalus F. 191.
Fonscolombia 289.
 — *fraxini* (Kalt.) Cock. 289.
Forda Heyden 203.
 — *dauci* Gour. 203.
Fulgoridae 193.
Glyphina Koch 201.
 — *betulae* Kalt. 201.
Gonocerus insidiator F. 192.
Gossypiaria 289.
 — *ulmi* Sign. 289.
Graphosoma italicum Müll. 298.
 — *lineatum* L. v. *flavipes* Am.
 46, 191.
Hamamelistes Schim. 201.
 — *betulae* Mordw. 201.
Harpactor erythropus L. 193, 299.
Hemichionaspis 287.
 — *aspidistrae* Sign. 287.
Heterogaster urticae F. 46.
Heteroptera 191.
Holcogaster fibulata Germ. 46, 192.
Holcostethus analis Costa 298.
Homoptera 193.
Hyalochilus ovatulus Costa 192.
Hyalopterus Koch 199.
 — *arundinis* Fabr. 199.
 — *pruni* Fabr. 199.
 — *trirhodus* Walk. 199.
Hysteropterum reticulatum H. S. 193.
Idiocerus herrichii Kb. 44.
 — *scurra* Germ. 44.
Ischnaspis 288.
 — *filiformis* Dougl. 288.
Ischnorhynchus geminatus Fieb.
 192, 299.
Kleidocerus geminatus Fieb. 192.
Lachninae 194.
Lachnus Kliger. 200.
 — *agilis* Kalt. 200.
 — *farinosus* Choladk. 201.
 — *hyalinus* Koch 201.
 — *juglandicola* Kalt. 204.

- Lachnus juniperi* de G. 201.
 ——— *laricis* Walk. 201.
 ——— *piceae* Walk. 201.
 ——— *pineti* Koch 201.
 ——— *rosarum* v. d. Goot. 201.
 ——— *tomentosus* de Geer 201.
 ——— *pini* L. 204.
 ——— *pinicola* Kalt. 204.
Lecanium 288.
 ——— *bituberculatum* Targ. Torz. 288.
 ——— *capreae* 288.
 ——— *ciliatum* Dougl. 288.
 ——— *corni* Bouché 288.
 ——— *haemisphaericum* Targ. Torz.
 ——— *hesperidum* L. 288. [288.
 ——— *oleae* Bern. 288.
 ——— *perforatum* Newst. 288.
Lepidosaphes 287.
 ——— *pinnaeformis* Bouché 287.
 ——— *ulmi* Bouché 287.
Livia Latr. 282.
 ——— *crefeldensis* Mink. 282, 362.
 ——— *graminis* Hoy. 282.
 ——— *junci* Schrk. 282.
 ——— *juncorum* Latr. 282
 ——— *limbata* Waga 282, 362.
Loxocnemis dentator F. 192.
Lygaeidae 46, 192.
Lygaeus apuans Rossi 299.
 ——— *militaris* F. 46, 192.
 ——— *punctatoguttatus* F. 46, 192.
Maccevetus errans F. 99.
Macroscytus brunneus F. 46.
Macrosiphum Pass. 195.
 ——— *dirhodum* Walk. 195.
 ——— *granarium* Kirby 195.
 ——— *hieracii* Kalt. 195.
 ——— *jaceae* L. 196.
 ——— *lineatum* v. d. Goot 196.
 ——— *menthae* Buckt. 196.
 ——— *millefolii* Fabr. 196.
 ——— *oronis* Koch. 196.
 ——— *pelargonii* Kalt. 196.
 ——— *picridis* Fabr. 196.
 ——— *pisii* Kalt. 196, 204.
 ——— *rosae* L. 196.
 ——— *rubi* Kalt. 196.
 ——— *scabiosae* Buckt. 196.
 ——— *solani* Kalt. 196.
 ——— *sonchi* L. 196.
 ——— *tanacetaria* Kalt. 196.
 ——— *tanaceticola* Kalt. 196.
 ——— *tussilaginis* Walk. 196.
 ——— *urticae* Schrk. 196.
Macrotylus nigricornis Fieb. 193.
Margarodes 290.
 ——— *polonicus* (L.) Fern. 290.
Megamelus notulus Germ. 301.
Megoura Buckt. 197.
 ——— *viciae* Kalt. 197, 204.
Micrelythra fossularum Rossi. 192.
Microtoma atrata Goeze 299.
 ——— *carbonaria* Rossi. 299.
Mindarus Koch 201.
 ——— *abietinus* Koch 201.
Monanthia cardui L. 299.
 ——— *kiesenwetteri* 46.
 ——— *maculata* H.S. 193.
 ——— *villosa* Costa 46.
 ——— *wolflii* Fieb. 193.
Mytilaspis 287.
 ——— *pomorum* 287.
Myzus Pass. 195, 196.
 ——— *cerasi* Fabr. 196.
 ——— *carduinus* Walk. 196.
 ——— *galeopsidis* Kalt. 196.
 ——— *inulae* Pass. 196.
 ——— *lamii* v. d. Goot. 196.
 ——— *mespili* v. d. Goot. 116.
 ——— *persicae* Pass. 196.
 ——— *pilosus* v. d. Goot. 196.
 ——— *ribis* L. 196.
 ——— *rosarum* Kalt. 196.
 ——— *tanacetii* L. 196.
 ——— *tetrarhodus* Walk. 196.
Nabis lativentris Bom. 193.
 ——— *lineatus* Dahlb. 193.
Nezara heegeri Fieb. 46.
 ——— *viridula* L. 298.
Nysius senecionis Schill. 299.
Ochetostethus nanus H. S. 46.
Orsillus Reyi Put 192.
Oxycarenus hyalinipennis Costa
 ——— *lavaterae* F. 192. [var. 192.
Pachymerus rolandi L. 46.
 ——— *vulgaris* Sohll. 299.
Pediculus 220.
 ——— *opilonis*, zie bij Acari.
Pemphiginae 194.
Pemphigus Hart. 202.
 ——— *bursarius* L. 202.
 ——— *filaginis* Boyer. 202.
 ——— *lactucarius* Pass. 202.
 ——— *ovato-oblongus* Kessler 202.
 ——— *protopirae* Licht. 202.
 ——— *spirothecae* Pass. 202.
Pentatomidae 46, 191.
Peribalus distinctus Fieb. 191.
Phorodon Pass. 195, 197.
 ——— *humili* Schrk. 197.
 ——— *malahab.* Boyer. 197.
Phthirus 220.
Phyllaphis Koch. 200.
 ——— *fagi* L. 200.
Phylloxera Fonsc. 203.
 ——— *punctata* Licht. 203.

- Phylloxera C. B. 203.
 — salicis Licht. 203.
 Phymata monstrosa F. 46. 193.
 Phymatidae 46, 193.
 Physokermes 288.
 — coryli L. 288.
 — piceae (Schrk.) Fern. 289.
 Piezodorus incarnatus Germ. v.
 — alliaceus Germ. 191, 298.
 Pinus Shimer. 203.
 — pini L. 203.
 — — v. pineoides C. B. 203.
 — sibiricus Chldk. 203.
 — strobili Htg. 203.
 Platyphila cardui L. 299.
 Plinthis putoni Horv. 46.
 Prociphilus Koch 202.
 — bumeliae Schrk. 202.
 — crataegi Tullgren 202.
 — loniceræ Hart. 202.
 — poschingeri Holzner 202.
 Proderus amabilis Put. 192.
 — suberythropterus Costa. 192.
 Psacasta cerinthe 191.
 Pseudococcus 290.
 — citri Risso. 290.
 — hibernicus Newst. 290.
 — nipae Mosk. 290.
 Psylla Low. 283.
 — aeruginosa Först. 284.
 — alaterni Först. 283, 362.
 — alni L. 283.
 — — Serv. Först. 283, 362.
 — ambigua Först. 283, 362.
 — betulæ L. 283, 362.
 — buxi L. 283.
 — carpini Först. 284.
 — clavipennis M. D. 284.
 — crataegi Först. 284.
 — crataegicola Flor. 284.
 — — Först. 284.
 — elegantula Zett. 283.
 — eupoda Htg. 285.
 — forsteri Flor. 283.
 — fuscineris Först. 283.
 — hartigii Flor. 283, 362.
 — heydeni Först. 283.
 — hippophaës Först. 283.
 — mali Först. 284, 362.
 — melanoneura Först. 284, 362.
 — ornata M. D. 283.
 — oxyacanthæ M. D. 284.
 — peregrina Först. 284.
 — pityophila Först. 284, 362.
 — pyri L. 284.
 — rubida M. D. 284.
 — rubra Geoff. 284.
 — rufula Först. 284.
 Psylla saliceti Först. 363.
 — salicicola Först. 284, 363.
 — similis M. D. 284.
 — spartii Guér. 284.
 — spartiophila Först. 284.
 — subgranulata Först. 284.
 — ulmi Först. 284.
 — viridissima Scott. 284.
 Psyllaulicis Curt. 284.
 — spartii Hartig. 284.
 Psyllidae 281, 361, 363.
 Psylloden 282.
 Psyllopsis 283.
 — chlorogenes M. D. 283.
 — fraxini L. 283.
 — fraxinicola Först. 283.
 — unicolor Först. 283.
 — viridula Först. 283.
 Pterocallis Pass. 200.
 — alpi Fabr. 200.
 — minimus v. d. Goot. 200.
 — tiliaæ L. 200.
 Ptychodes Buckt. 200.
 — juglandis Firsch. 200.
 Pulvinaria 289.
 — betulæ Sign. 289.
 — floccifera Westw. 289.
 Pyrrhocoris aegyptius L. 46.
 — apterus L. 192.
 Raphigaster grisea Fieb. 46.
 Reduviidae 193.
 Rhinocola Först. 283, 362.
 — ericæ Curt. 283.
 — targionii Licht. 363.
 Rhopalosiphum Koch. 195, 197.
 — aconiti v. d. Goot. 197.
 — berberidis Kalt. 197.
 — cicutæ Koch 204.
 — ligustri Kalt. 197.
 — nymphaeæ Fabr. 197.
 — ribesina v. d. Goot. 197.
 — ribis L. 197.
 — staphyleæ Koch 197.
 Rhyparochromus hirsutus 192.
 — praetextus H. S. 299.
 — Ripersia 290.
 — terrestris Newst. 290.
 Schizoneura Hartig. 202.
 — fodiens Buckt. 202.
 — lanigera Hausm. 202.
 — lanuginosa Hart. 202.
 — ulmi L. 202.
 Sciocoris assimilis Fieb. 191.
 — maculatus Fieb. 191.
 Scolopostethus decoratus Hahn. 192.
 Sehirus dubius Scop. f. melanoptera
 H. S. 46.
 — maculipes M. R. 191.

Sehirus sexmaculatus Ramb. 298.
Sipha Pass. 200.
 — glyceriae Kalt. 200.
 — polygoni Schout. 205.
Siphocoryne Pass. 197.
 — capreae Fabr. 197, 204.
 — xylostei Schrk. 197.
Siphonophora gei Koch 204.
 — viciae Kalt. 204.
Staria lunata Halm. 191.
Stenocephalus agilis Scop. 192, 298.
 — neglectus H. S. 299.
Strachia decorata H. S. 192, 298.
Strobilotoma typhaecornis F. 192, 298.
Strongylocoris luridus Fall. 299.
Syromastes marginatus L. 298.
Tetraneura Hart. 202.
 — pallida Hal. 202.
 — ulmi de Geer 202.
Thamnotettix abietinus Fall. 45.
 — dilutior Kb. 45.
Thecabius Koch 202.
 — affinis Kalt. 202.
 — ranunculi Kalt. 202.
Tingitidae 46, 193.
Toxoptera Koch 199.
 — graminum Rond. 199.
Trama Heyd. 201.
 — pubescens Koch 201.
Trioza Först. 284.
 — alacris Flor. 284.
 — albiventris Först. 284.
 — atriplicis Licht. 284.
 — bicolor M. D. 285.
 — chenopodii Reut. 284.
 — crassinervis Först. 285.
 — dalei Scott. 284.
 — forcipata Först. 285.
 — galii Först. 285.
 — helvetina M. D. 285.
 — hypoleuca Thoms. 284.
 — maura Först. 285.
 — pratensa Först. 285.
 — sanguinosa Först. 284.
 — urticae L. 285.
 — vitripennis Först. 284.
Triphleps niger Wolff. 46, 299.
Tropidochila kiesenwetteri 46.
 — maculata H. S. 193.
 — villosa Costa 46.
Tychea Koch 203.
 — phaseoli Pass. 203.
Typhlocyba cruenta H. S. 44.
 — scutellaris H. S. 44.
Vacuna Heyd. 201.
 — dryophila Schrk. 201.
Verlusia rhombea L. v. sinuata
 F. 192, 298.

Verlusia sulcicornis F. 192, 298.
Zygina hyperici H. S. 45.

SIPHONAPTERA zie SUCTORIA.

STREPSIPTERA.

Coleopteroidea 59.
Mengea 59.
Mengenilla chobantii Hof. 59.
Mengenillidae 59.
Strepsiptera 94.

SUCTORIA.

Aphaniptera 75.
Ceratophyllus Curt. 75.
 — mustelae Wagn. 340.
 — octactenus Kol. 75.
 — sciurorum Schrk. 237.
Ceratopsyllus Kol. 3.
 — monoctenus Kol. 3.
Chaetopsylla globiceps Koh. 52.
 — globiceps Tasch. 51.
 — kohauti Oudms. 51, 52.
 — trichosa Kohaut. 51.
Chiropteropsylla Oudms. 5.
Ctenocephalus. Kol. 76.
 — canis Curt. 237, 342.
 — enneodus Kol. 76.
 — felis Bouché. 217, 218, 237.
 — novemdentatus Kol. 76.
Ctenophthalmus Kol. 75, 341, 342.
 — assimilis Baker 76.
 — bisbidentatus Kol. 75.
 — bisoctodentatus Kol. 76.
 — bisseptemdentatus Kol. 6, 76.
 — musculi Dug. 342.
 — quadridentatus Kol. 76.
 — segnis Schönh. 292, 294, 295,
 342, 376.
 — talpae Kol. 76, 342.
 — unidentatus Kol. 75.
Ctenopsyllus Kol. 342.
 — musculi Dug. 342.
Doratopsylla dasyncnemus Roths. 377.
Hexactenopsylla Oudms. 4, 5, 327, 377
 — hexactenus Klti. 327.
Hondevloo 343.
Hystrichopsylla Tasch. 377.
 — talpae (Curt.) 217, 218, 292,
 293, 327.
Hystrichopsyllidae 6.
Ischnopsyllidae End. 4, 327.
Ischnopsyllus Westw. 4, 5, 342, 377.
Integricipita. 377.
Larven mondeelen 293.
 — stigmata 292, 326.
 — voetsel 325.
 — zenuwstelsel 326.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 49.

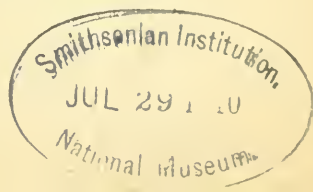
DEEL III.

1 September 1909.

INHOUD: Dr. J. TH. OUDEMANS, Eene fontein van Collembola. — Dr. J. TH. OUDEMANS, 1909 een wespenjaar? — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXVIII. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XV. — Dr. A. C. OUDEMANS, Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi II. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — Dr. J. F. VAN BEMMELEN, Hepialus.

Eene „fontein” van Collembola.

Op 1 Augustus 1909 bevond ik mij in het Speulderbosch bij Putten, niet ver van de buurtschap Drie. Aan den kant van een hakhoutbosch uitrustend, viel mijn oog op een verschijnsel, dat mijne belangstelling gaande maakte. Eenige meters van mij af, waar juist de zonnestrallen den met dorre bladeren bedekten boschbodem ietwat besehenen door openingen in het looverdak, zag ik iets, dat ik niet beter kan vergelijken dan bij eene miniatuur-fontein. Naderbij gekomen, bemerkte ik te doen te hebben met eene groote massa van eene Collembola-soort, vermoedelijk een *Achorutes*. Eenige bijeenliggende eikebladen waren er geheel mede bedekt; de zwartblauwe diertjes vormden bepaald eene laag. En daar zij, zooals men weet, nu en dan met behulp van hunne springvork opspringen, had dit thans het gevolg, dat zij op hunne kameraden te recht kwamen, die, daardoor verontrust, op hunne beurt opsprongen, om eene

seconde later weder andere exemplaren tot opspringen aanleiding te geven. Aldus waren bij voortduring een groot aantal dieren springende, wat, door de zon bescheenen, geleek op eene fontein van fijne waterdruppeltjes. Het einde zal wel geweest zijn, dat de dieren zich allengs over eene grootere oppervlakte verdeeld hebben en zoo tot rust gekomen zijn. Wat echter aanleiding gaf tot de veldwijke ophooping, kon ik niet ontdekken; de wesp zal wel een geliefd voedsel.

J. TH. OUDEMANS.

1909 een Wespenjaar?

Thans, Augustus 1909, te Putten verblijf houdend, valt het mij op, dat er ontzettend veel wespen zijn. De in vele opzichten abnormale zomer van dit jaar schijnt, althans voor de in den grond levende soorten, tot nog toe zeer gunstig te zijn. Uit ondervinding weet ik, dat alle inlandsche *Vespa*-soorten hier voorkomen en dat vooral *Vespa vulgaris* en *Vespa rufa* hier gemeen zijn. Deze beide maken ook thans de hoofdmassa van de overal rondvliegende wespen uit.

Aangenaam zou het mij zijn, van anderen te mogen vernemen, of ook elders in ons land dit jaar zoo bijzonder veel wespen voorkomen. Tot determinatie van gevangen exemplaren ben ik gaarne bereid.

J. TH. OUDEMANS.

Acarologische Aanteekeningen XXVIII.

Genus *Ingrassia* — In de Entomologische Berichten van 1 Mei 1905 (vol. 1, p. 224) stelde ik voor, de *Meqminia*-

soorten zonder vertikaalharen te vereenigen in een genus *Ingrassia*. Met zekerheid kan ik thans mededeelen, dat ook *Megninia ibidis* Trouessart, en *M. centropodos* Mégnin met hunne variëteiten tot dit genus behooren. Eene bijzonderheid aan de hechtlapjes (carunculæ) der volwassen dieren is deze, dat de steel ervan geleed is, hetgeen reeds door Berlese gezien en afgebeeld werd (Ac. Scorp. Myr. Ital. fasc. 37 n°. 5 fig. 3).

Wat hem echter ontging is, dat het hechtlapje in een week klauwtje eindigt, zoodat dit genus ook in dit opzicht verwantschap vertoont met de *Psoroptinae*.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XV.

Rhinolophosylla nov. gen.

Van den heer JOS. CREMERS, te Rolduc, bij Kerkrade, ontving ik een ♀ exemplaar van een éenkammige vleermuisvloo, waarnaar ik al zoo lang verlangend uitgezien had! Het parasiteerde op *Hipposideros hipposideros* BECHST., de kleine hoefijzerneus. KOLENATI beschrijft reeds in 1857 deze soort (Wien. Entom. Monatschr., v. 1, n°. 3. p. 65) als volgt:

»Die Gattung *Ceratopsyllus*, characterisirt durch einen vierzähligen Kopf und durch Rückenctenidien, . . . , lebt nur an Vespertilionen . . . Ein Ctenidium (am Pronotum); *Ceratopsyllus monoctenus* Kolenati, kömmt vorwaltend vor auf *Rhinolophus ferrum equinum*.«

De soortnaam *monoctenus* is echter gepraeoccupeerd; zie hierover OUDEMANS in Tijdschr. v. Entom., v. 51, 1908, p. 103.

In 1880 beschreef TASCHENBERG onder den naam van *Typhlosylla unipectinata* dezelfde soort, die dus in het vervolg dezen

soortnaam dragen zal. Het eenige door hem onderzochte exemplaar werd door HALLER op *Rhinolophus lipposideros* Bechst. gevonden.

Na onderzoek bleek mij, dat deze soort zoozeer afwijkt van de mij bekende *Ischnopsyllus*-soorten, dat ik het best doe, haar in een afzonderlijk genus te plaatsen, hetwelk ik *Rhinolophopsylla* noemen wil. De kenmerken van dit genus blijken genoeg uit onderstaande tabel, die ik, in aansluiting aan mijne determinoertabel in *Novitates Zoologicae*, v. 16, p. 155, in het Duitsch opstel.

Hexactenopsylla nov. gen.

Naar aanleiding van het medegedeelde in den: *Zoologischer Anzeiger* van 1) . . ., alwaar ik een opstel schreef over de beteekenis der morphologie der ♀ genitaalorganen voor de systematiek, meen ik gerechtigd te zijn, de zes-kammige vleermuisvlooien te vereenigen in een genus van bovengestelden naam.

Wijziging van den sleutel op de genera der Ischnopsyllidae.

(cf. *Novit. Zool.*, v. 16, p. 155, en *Entom. Bericht.*
v. 2, n. 47. p. 322).

CC. *Ischnopsyllidae*. Pronotum mit Utenidium.

D. Kopf und Thorax kurz. Maxillen spitz. Tibien ganz oder teilweise mit geschlossener Borstenreihe. Metanotum mit Utenidium. *Thaumapsylla* Rothschild 1907.

DD. Kopf und Thorax lang. Maxillen mehr oder weniger stumpf. Tibien mit undeutlicher Borstenreihe, oder mit Kerben und Doppelborsten.

1) Nog niet verschenen.

- E. Maxillen mehr spitz als stumpf. Viele Antepygialborsten ein Pseudoctenidium bildend. Zwei bis sechs Ctenidien. *Nycteridopsylla* Oudms. 1906.
- EE. Maxillen mehr stumpf als spitz. Nur eine Antepygialborste.
- F. Metepimerum mit Ctenidium. *Chiropteropsylla* Oudms. 1908.
- FF. Metepimerum ohne Ctenidium.
- G. Nur ein Rückenctenidium, *Rhinolophopsylla* Oudms. 1909 (novum).
- GG. Sechs Rückenctenidien. *Hevactenopsylla* Oudms. 1909 (novum).
- GGG. Acht Rückenctenidien. *Ischnopsyllus* Westwood 1833.

Wijziging van den sleutel op de genera der
Neopsyllidae Oudms. 1909.

(Cf. Entom. Bericht., v. 2, n. 47, p. 323; Novit. Zoolog.,
v. 16, p. 156).

- E. Labialpalpen 5-gliederig, symmetrisch. Subfamilia *Neopsyllinae* Oudemans 1909.
- F. Fünftes Tarsenglied mit 2 Subapicalborsten an der Plantarfläche. *Neopsylla* Wagner 1903.
- FF. Fünftes Tarsenglied mit 2 Subbasal- und 2 Subapicalborsten an der Plantarfläche. *Spalucopsylla* Oudemans 1906.
- EE. Labialpalpen 4-gliederig, symmetrisch. Subfamilia *Listropsyllinae* Oudemans 1909 (**nova**). Mit nur einem Genus: *Listropsylla* Rothschild 1907.
- EEE. Labialpalpen 2-gliederig, asymmetrisch, durchsichtig, häutig. Subfamilia *Spilopsyllinae* Oudemans 1909. Mit nur einem Genus: *Spilopsyllus* Baker 1905.

Neopsylla bisseptemdentata Kol.

Een gelukkige vondst stelde mij in de gelegenheid *Neopsylla assimilis* Taschenberg te onderzoeken. Het blijkt mij nu, dat het vermoeden van Taschenberg, als zou zijne soort identisch zijn met *Ctenophthalmus bisseptemdentatus* Kolenati, juist is. De beschrijving van Kolenati is correct, behalve »nur hinter dem Auge eine Borste«.

Familia Hystrihopsyllidae.

In de diagnose der Familie, door mij in de Entomologische Berichten van 1 Mei 1909 (v. 2, n°. 47, p. 322) gegeven, is eene fout ingeslopen. Voor:

»C. Met genale en anteantennale ctenidia«,

leze men:

»C. Met genale of anteantennale ctenidia, of met beide«.

Aan de diagnose in de Novitates Zoologicae, v. 16, p. 155, voege men toe: »oder mit beiden«.

Rhopalopsyllus cleophontis Rothschild.

Rothschild (in: Parasitology, v. 1, n°. 1, p. 68) geeft als hoofdkenmerk dezer soort op: »Labial palpus consisting of 6 or 7 segments«. Bij twee ♀, 1 van het Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden, en 1 van mijzelf, zijn de labiaalpalpen echter 5-ledig. Daarom geloof ik, dat *R. luzzi* Baker niet is »a near ally of *R. cleophontis*«, gelijk Rothschild vermoedt, l. c. p. 71, maar dezelfde soort.

A. C. OUDEMANS.

Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi II.

Prof. V. L. Kellogg antwoordde mij uit Stanford University, Palo Alto, Californië, (zie Entom. Bericht. van 1 Juli, p. 335) dat »the number of moultings is not known of any Mallophagan species». Ik heb dus op dit gebied iets nieuw aangebracht.

Verder kan ik nog mededeelen, dat het ei van eene *Docophorus*-soort (ik kan nu niet nazien, welke soort, daar ik mijne preparaten aan Prof. L. G. Neumann te Toulouse zond) met een rond dekseltje opent. Dit dekseltje is voorzien van eenige ronde orgaantjes, die sprekend gelijken op gaatjes. Ik vermoed echter, dat het geen gaatjes, maar plaatsen zijn, waar de eischaal uiterst dun is. Blijkbaar dienen de orgaantjes voor de wisseling van ademhalingsgassen.

A. C. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.**G e s c h e n k e n .**

Van de familie van wijlen Dr. A. J. v. Rossum:

- F. DICKEL, Das Princip der Geschlechtsbildung bei Tieren geschlechtlicher Fortpflanzung etc. 1898.
 F. COSTA, Serum -- Wissenschaft -- Menschheit. 1903.
 O. D. CHWOLSON, Hegel, Haeckel, Kossuth und das 12. Gebot. 1906.
 C. DARWIN, Les plantes insectivores. 1877.
 A. ACLOQUE, Faune de France. Insectes. 1897.
 R. H. FRANCÉ, Streifzüge im Wassertropfen. 1907.
 E. TEICHMANN, Fortpflanzung und Zeugung. 1907.
 E. CANDÈZE, Herr Grillens Thaten und Fahrten zu Wasser und zu Land. 1901.
 A. PICTET, Diapauses hibernales chez les Lépidoptères. 1907.
 ---, Des diapauses embryonnaires, larvaires et nymphales chez les Insectes. 1906.

- M. L. SITOWSKI, Biologische Beobachtungen über Motten. 1905.
- A. PAULY, Darwinismus und Lamarckismus. 1905.
- P. HUBER, Recherches sur les mœurs des Fourmis indigènes. 1861.
- C. G. A. BRISCHKE und G. ZADDACH, Blatt- und Holzwespen. 1862—1883.
- F. W. KONOW, Systematische Zusammenstellung der bisher bekannt gewordenen Chalastogastra. 1901—1905.
- E. F. PHILLIPS, A review of parthenogenesis. 1903.
- L. N. BADENOCH, Romance of the Insect world. 1893.
Année biologique, T. I—II. 1897—98.
- Van de schrijvers:
- E. WASMANN, Die psychischen Fähigkeiten der Ameisen. 2e. Ed. 1909.
- M. C. PIEPERS and P. C. T. SNELLEN, The Rhopalocera of Java. Pieridae. 1909.
- J. C. KONINGSBERGER, 2e Overzicht der schadelijke en nuttige insecten van Java. 1908.
- C. JANET, Anatomie du corselet et histolyse des muscles vibrateurs, après le vol nuptial, chez la reine de la Fourmi (*Lasius niger*). 1907.
- H. W. v. D. WEELE, Ascalaphiden, monographisch bearbeitet 1908.
(Fasc. VIII, Coll. Zool. E. Selys Longchamps).
- F. A. JENTINK, Verslag omtrent 's Rijks Mus. v. N. Historie. 1908.
- E. Everts, C. Janet, O. Meissner, H. W. v. d. Weele, J. J. Tesch, H. Schmitz, J. C. de Man, diverse separata.
Van Dr. J. Th. Oudemans :
- Een groote collectie separata van diverse schrijvers, in hoofdzak Thysanura en Collembola behandelend.
Van Dr. C. L. Reuvens :
- V. L. KELLOGG, Insect stories. 1908.
- G. E. F. SCHULZ, Natur-Urkunden. Afl. 7. Insekten 1909.

G. ULMER, Trichoptera. 1909.

Afl. 5—6 van : A. Brauer, Die Süßwasserfauna Deutschlands.

C. J. B. AMYOT et A. SERVILLE, Hémiptères. 1843.

H. DE VARIGNY, Curiosités de l'histoire naturelle. ± 1888.

S. C. J. W. VAN MUSSCHENBROEK, Dagboek van H. A. Bernstein's laatste reis. 1883.

A. v. ETZEL, Die Ostsee und ihre Küstenländer. 1874.

O. KUNTZE, Um die Erde. Reiseberichte eines Naturforschers. 1881.

C. MARTINS, Von Spitzbergen zur Sahara. Stationen eines Naturforschers. 1868.

A. A. v. BEMMELEN, Diverse separata.

E. REITTER, Coleoptera. Jena 1909. Met fig. 8°.

Afl. 3/4 van »Brauer, Süßwasserfauna Deutschlands«.

FR. DAHL und F. KOENIKE, Araneae und Acarina. Jena 1909. Met fig. 8°.

Afl. 12 van »Brauer, Süßwasserfauna Deutschlands«.

Van Dr. Mac Gillavry :

M. HOUTTUIJN, Natuurlijke Historie etc. volgens Linnaeus. 1761—85.

Van Drs. Everts en Veth :

Entomologische Blätter. Jrg. IV. 1908.

A a n k o o p e n.

R. Verity, Rhopalocera palaeartica. Afl. 21—23.

Genera Insectorum. Afl. 76—92.

Kieffer, Bethyridae.

—, Stephanidae.

Fowler, Languriinae.

Hendel, Pyrgotinae.

Brues, Scelionidae.

Dalla Torre, Anoplura.

Horn, Cicindelidae.

Rousseau, Omophroninae.

—, Promecognathinae.

—, Pamborinae.

—, Lorocerinae.

Quaintance, Aleyrodidae.

Kuhnt, Erotylinae.

Bovie, Laemosaccinae.

Bolivar, Pyrgomorphae.

Lea et Bovie, Belinae.

Bovie, Gymnetrinae.

W. Junk, Entomologen-Adressbuch.

O. Prochnow, Ueber die Färbung der Lepidoptera. 1906.

K. Escherich, Die Termiten oder weissen Ameisen. 1909.

B. Walter, Die Oberflächen- oder Schillerfarben. 1895.

C. Kertész, Catalogus Dipteriorum. T. III—IV. 1908—1909.

J. Kennel, Die Palaearktischen Tortriciden. Afl. 1. 1908.

J. H. Fabre, Souvenirs entomologiques. Paris? 2e en 5e Série.
Met fig. 8°.

C. T. Bingham, The Fauna of British India including Ceylon
and Burma. London, 8°.

C. J. Gahan, Coleoptera I. (Cerambycidae)

M. Jacoby, Coleoptera II (Chrysomelidae I).

G. B. Buckton, A Monograph of the Membracidae. To which
is added a paper entitled: E. B. Poulton, Suggestions as
to the meaning of the shapes and colours of the Membra-
cidae in the struggle for existence. London 1903. Met
gekl. pln. 40.

G. L. Mayr, Die Mittel-Europäischen Eichen-Gallen. Wien
1870—71. Facsimile-Edition W. Junk, Berlin 1907.

G. H. Verrall. British Flies. T. V. 1909. Stratiomyidae and
succeeding families.

G. Agassiz. Etude sur la coloration des ailes des Papillons 1903.

C. L. REUVENS.

Hepialus.

Dr. J. F. van Bemmelen (Zoölogisch Laboratorium, Groningen) zou gaarne een onderzoek instellen naar de ontwikkeling der kleuren en aderen van de vleugels der *Hepialiden*, in verband met die van andere vlindersoorten.

Hij roept daartoe de hulp van vakgenooten in, tot het verkrijgen van het benodigde materiaal. Poppen of rupsen, in voldoende hoeveelheid, en liefst van bekenden leeftijd, zijn daartoe benodigd, en elke vlindersoort kan daarbij in aanmerking komen, in de eerste plaats *Hepialus* zelf, daarnevens de *Micropterygiden*, maar vervolgens ook alle andere vormen, indien zij slechts beantwoorden aan de eischen van het onderzoek.

J. F. VAN BEMMELEN.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 50.

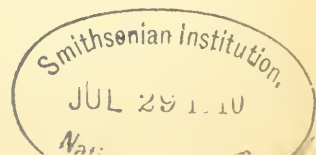
DEEL III.

1 November 1909.

INHOUD: Dr. J. TH. OUDEMANS, 1909 een Wespenjaar. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXIX. — Jhr. Dr. Ed. EVERTS, Lijst van Coleoptera, gevonden bij Bergen-op-Zoom, Domburg en Vlissingen ter gelegenheid van de Zomervergadering der Ned. Ent. Ver., Juni 1909. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

1909 een Wespenjaar.

In aansluiting aan het medegedeelde en het verzoek, geplaatst in de vorige aflevering der Ent. Ber. (p. 2), kan ik mededeelen, dat mij van verschillende plaatsen in ons land tijdingen werden toegezonden betreffende de bijzondere talrijkheid der wespen in den zomer van 1909. In de couranten trof men evenzeer dergelijke berichten aan, ook die van veel schade aan sommige vruchtensoorten gewaagden, inzonderheid aan pruimen en abrikozen, waarvan niet zelden het plukken, anders dan zeer vroeg of zeer laat op den dag, eene onmogelijkheid werd. Inzonderheid schijnt men in Gelderland buitengewoon veel last van de dieren gehad te hebben. Zelf hing ik op Schovenhorst (Putten) eenige inmaakflesschen in een drukbezochten pruimeboom en bevond, dat die flesschen na 24 uur alle half vol wespen waren, die in het daarin gegoten suikerwater ver-

dronken waren. Ik begrootte het aantal wesp en per flesch op 500 à 1000 stuks. Een onderzoek ter plaatse leerde mij, dat in de naaste omgeving niet minder dan 10 groote grond-wespennesten aanwezig waren, alle van *Vespa vulgaris* L.

J. TH. OUDEMANS.

Acarologische Aanteekeningen XXIX.

Thrombidium-Larven.

BERLESE meende in eene larve met één mediaan rugschildje de larve te zien van *Allothrombium fuliginosum* Hermann. Die larve werd door hem afgebeeld in zijn werk *Prostigmata*, tab. XV, en tab. XIII, f. 2 en 3, 1893, en door mij later genoemd *meridionale* (Tijdschr. v. Entom., v. 52, p. 45). Hij vermeldt zelfs daarbij HENKING! (Zie hier beneden).

Sedert Januari 1906 (Entom. Bericht. v. 42, p. 43) gaf ik dan ook aan alle éénschildige larven den genus-naam *Allothrombium* (verkeerdelijk schreef ik tot dusverre *Allothrombidium*).

Ook meende BERLESE in eene larve met twee mediane rugschildjes de larve te zien van *Thrombidium holosericeum* L. Zij werd door hem afgebeeld in zijn werk *Prostigmata*, tab. XIV, en tab. XIII, fig. 1, en door mij later genoemd *italicum* (Tijdschr. v. Entom., v. 52, p. 26).

Daarom gaf ik sedert Januari 1906 (Entom. Bericht., v. 2, p. 43) aan alle tweeschildige larven den genusnaam *Thrombidium*.

BERLESE vermeldt niet, dat hij de larven kweekte uit eieren, welke onder zijn oog en door volwassenen gelegd waren.

In Augustus 1908 gaf een verzoek van den heer L. BRUYANT

te Lille, hem mijne *Thrombidium*-larven als vergelijkingsmateriaal toe te zenden, mij aanleiding, die larven aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen.

Daardoor kwam mij HENKING's opstel: »Beiträge zur Anatomie, Entwicklungsgeschichte und Biologie von *Trombidium fuliginosum* Herm." (Zeitschr. f. wiss. Zool. v. 37, p. 553—663, t. 34—36) in handen. Daarin wordt de larve van deze soort als tweeschildig afgebeeld!

Het spreekt vanzelf, dat ik vreemd opkeek (zie hierboven, in den aanvang van dit opstel). Bovendien is in Nederland *Allothrombium fuliginosum* de gewoonste soort, en de meestvoorkomende larven zijn éénschildig. Ik verzocht daarom Prof. HENKING mij mede te deelen, of hij zich nog herinnerde, de volwassen vorm gekweekt te hebben uit de afgebeelde larve. Zijn antwoord luidde, zooals te verwachten was: »dat hij zich dit, na 30 jaren, niet kon herinneren, maar dat hij toenmaals (en ook nog heden) de overtuiging met zich droeg, dat alle onderzochte eieren, larven en nymphen tot dezelfde soort behoorden".

Onder den indruk van deze mededeeling veranderde ik dan ook terstond mijne vroegere meening, en bracht (Tijdschr. v. Entom., v. 52, p. 19 sqq.) alle larven met twee mediane rugschildjes in het genus *Allothrombium*, en alle larven met één mediaan rugschildje in het genus *Thrombidium*.

Inmiddels was de heer L. BRUYANT te Lille aan het opkweken van larven, die hij op kleine zoogdieren, insekten en den mensch vond. Goed volgezogen larven werden in een schaalte met aarde geïsoleerd en de nymph, die zoo sprekend op de volwassenen gelijkt, gaf dan antwoord op de vraag: tot welke volwassenen de larven behoorden. Of wel hij sloot volwassenen op, en determineerde de uit hunne eieren uitgekomen larven. Zijne voorloopige resultaten zijn in het kort de volgende:

Uit eieren, door *Allothrombium fuliginosum* Hermann in de gevangenschap gelegd, verkreeg hij de reeds door HENKING afgebeelde larven, met twee mediane poreuze rugschildjes. Dit is dus eene bevestiging van de kweekproeven door HENKING (schriftelijke mededeeling).

Uit eene larve met twee mediane poreuze rugschildjes »très voisine de celle, décrite par BERLESE de *Tr. holosericeum*» (door mij *Allothrombium italicum* genoemd), kweekte hij de nymph van *Thrombidium trigonum* Hermann (Zool. Anz., vol. 34, n. 11, 12; p. 321—324). Hieruit leeren wij, dat sommige larven met twee mediane poreuze rugschildjes tot een ander genus behooren, dan *Allothrombium*; dit genus wil ik *Euthrombidium* Verdun noemen, type *trigonum* Hermann. (Zie hier beneden).

Hij voegde eene menigte *Thrombidium*'s bij elkaar, die hij voor »*holosericeum* L.» hield (zij waren alle, met het bloote oog gezien, volkomen aan elkander gelijk) (schriftelijke mededeeling), en kweekte uit hunne eieren de larve *striaticeps* OUDEMANS (Compt. Rend. Soc. Biol. v. 67, p. 208). Maar een maand daarna verkreeg hij *poriceps* OUDEMANS (schriftelijke mededeeling). Beide larven hebben twee mediane rugschildjes, doch, zooals de naam aanduidt, de eene gestreepte, de andere poreuse. Er moeten dus twee soorten van »*holosericeum*» zijn. De kweekproef moet dus overgedaan, en het onderscheid der twee soorten mikroskopisch vastgesteld worden. In elk geval zal het verstandig zijn, de larve *striaticeps* en de daarbij behorende volwassene in het vervolg *holosericeum* te noemen, aangezien de eerste uitkomsten van deze kweekproef door hem reeds gepubliceerd werden. Maar tevens is daardoor gebleken, dat weer andere larven met twee mediane poreuze rugschildjes ook tot een derde genus kunnen behooren, welk genus ik *Metathrombium* (nov. gen.) wil noemen, type larve *poriceps* OUDEMANS, doch, gelijk van zelf spreekt, ook de volwassene, die tot deze larve zal blijken te behooren.

Uit eene eenschildige larve, »décrite tout dernièrement par Oudemans sous le nom de *Tr. inopinatum*» kweekte hij eene nog onbekende nymph. Is de soort werkelijk nieuw, dan blijft de naam *inopinatum* ervoor behouden (Compt. Rend. Soc. Biol. v. 67 p. 207—208). Door welwillendheid van den heer BRUYANT was ik in de gelegenheid de nymph te bestudeeren. Zij gelijkt zoo zeer op *Microthrombidium pusillum* Hermann, dat ik er niet aan twijfel of zij behooren bij elkaar. Mijne briefkaart aan BRUYANT, deze mijne meening bevattende, werd gekruist door een brief van hem aan mij, waarin hij dezelfde gedachte uitspreekt. Mocht ons beider vermoeden later juist blijken te zijn, dan vervalt de naam *inopinatum* als synoniem. Vast staat al reeds, dat het genus *Microthrombidium* Haller 1882 larven heeft gelijk aan *inopinatum* Oudemans.

Hij beschrijft nog eene andere larve met twee gestreepte schildjes. Het 2e schildje draagt echter 6 haren (in plaats van 2), en het kopje steekt vrij naar voren (is niet onder het voorste schildje verborgen). Blijkbaar behoort deze tot een nieuw genus, waarvoor ik den naam *Neothrombinum* (nov. gen.) kies.

Gewapend met de kennis der resultaten der kweekproeven van den heer BRUYANT, verscheen van de hand van Dr. P. VERDUX te Lille een geschriftje, getiteld: »Sur l'opportunité de la division du genre *Trombidium*, proposée par Oudemans (Tijds. v. Ent. v. 52, p. 19—61)». Ik maak hierbij de opmerking, dat ik l. c. niet »le genre *Trombidium*» verdeeld heb, maar eene tabel der larven gaf, die ik in twee groepen verdeelde, waaraan ik de namen gaf van bekende volwassenen. Ook ik zou, gewapend met diezelfde kennis, een ander overzicht der larven gegeven hebben. De verdeeling der »formes larvaires connues des g. *Allotrombidium* et *Trombidium*» baseert VERDUX 1e op de reeds bekende verdeeling van het oude genus *Thrombidium* in de twee zooeven genoemde, en 2e, juist zoo als ik deed, in twee- en eenschildige larven, die hij de

subgenus-namen *Eutrombidium*, resp. *Heterotrombidium* geeft.

Daar ik een tegenstander ben van het n o o d e l o o s nieuwe namen geven, zoo neem ik deze twee namen van hem over, doch geef er tevens de typen van aan, wat Dr. VERDUN niet deed. *Eutrombidium* Verdun 1909, zal tot **type** hebben *trigonomum* Hermann 1804, en *Heterotrombidium* Verdun tot **type** *granulatum* Oudemans 1902; want *inopinatum* staat reeds onder *Microtrombidium* Haller 1882.

Ziehier nu eene nieuwe tabel der *Thrombidium*-larven, tevens van het genus *Thrombidium* sensu lato Fabricii, waarbij dus elk nieuw genus tevens tot type heeft de volwassene, die later zal blijken tot de larve te behooren.

- A. Zwei mediane Rückenschildchen; 8 Haare auf dem vorderen Schildchen; Palpkralle zweispitzig; zwei Haare auf jeder Coxa I; keine Haare zwischen den Coxae I, noch zwischen den Coxae II.
- B. Mediane Rückenschildchen porös; Capitulum frei hervorragend; zwei Haare auf dem hinteren Schildchen; Augengut entwickelt; die zwei Maxillocoxalhaare (»Zapfen») vor der Insertionslinie der Palpen.
- C. Zwei Haare auf jeder Coxa II; Coxae mit Haaren oder Federchen; Unterlippe bildet keinen chitinösen Ring.
- D. Viele poröse symmetrische Rückenschildchen; pseudostigmatische Haare dick und in der distalen Hälfte behaart; drittes Beinpaar mit normalen Krallen; Palptarsus mit langen Federhaaren: **Allothrombium** Berlese, Dec. 1903; *fuliginosum* Hermann.
- DD. Äusserst kleine, glatte, symmetrische Rückenschildchen; pseudostigmatische Haare dünn und glatt; drittes Beinpaar mit umgestalteter Kralle und weiterer Bewaffnung; Palptarsus mit ganz

kurzen Härchen: **Metathrombium** Oudemans 1909.
(**nov. gen.**) (type *poriceps*).

E. Hinteres Rückenschildchen breiter als das vordere; am hinteren Leibesrande ein medianes Schildchen mit zwei Haaren neben einander: *poriceps* Oudemans.

EE. Hinteres Rückenschildchen schmaler als das vordere; am hinteren Leibesrande kein medianes Schildchen: *inespectatum* Oudemans.

CC. Ein Haar auf jeder Coxa II; Coxae mit Dornen; Unterlippe bildet einen chitinösen Ring: **Euthrombidium** Verdun, 1909.

D. Die Dornen sind einfach; zwei hyaline Läppchen am Capitulum: *italicum* Oudemans.

DD. Die Dornen sind gespalten; vier hyaline Läppchen am Capitulum; *trigonum* Hermann.

BB. Mediane Rückenschildchen längsgestreift.

C. Capitulum ganz unter dem beiderseits stark umgebogenen vorderen Schildchen verborgen; zwei Haare auf dem hinteren Schildchen; Augen gut entwickelt; Unterlippe bildet einen chitinösen Ring; die zwei Maxillocoxalhaare („Zapfen“) vor der Insertionslinie der Palpen; ein Haar auf jeder Coxa II; drittes Beinpaar mit umgestalteter Krallen und weiterer Bewaffnung: **Thrombidium** Fabricius 1775.

D. Vier glatte symmetrische Rückenschildchen.

E. Coxae mit kaum behaarten Haaren; Palpfemur ohne Buckel nach aussen: *tectocervix* Oudemans.

EE. Coxae mit schönen Federchen; Palpfemur mit Buckel nach aussen; *demejerei* Oudemans.

DD. Keine symmetrische Rückenschildchen; Coxae mit schönen Federchen: *holosericeum* Linné (*striaticeps* Oudemans).

- C. Capitulum frei hervorragend; vorderes Schildchen, wie gewöhnlich, flach, sechs Haare auf dem hinteren Schildchen: hinteres Auge schlecht entwickelt; Unterlippe bildet keinen chitinösen Ring; die zwei Maxillocoxalhaare (»Zapfen») hinter der Insertionslinie der Palpen; zwei Haare auf jeder Coxa II; drittes Beinpaar mit normalen Krallen: **Neothrombium** Oudemans, 1909; *neglectum* Bruyant.
- AA. Ein medianes Rückenschildchen; hinteres Auge schlecht entwickelt; drittes Beinpaar mit normalen Krallen.
- B. Acht Haare und Andeutung einer Crista auf dem Schildchen; zwei Haare auf jeder Coxa I; keine Haare zwischen den Coxae I noch zwischen den Coxae II; die zwei Maxillocoxalhaare (»Zapfen») vor der Insertionslinie der Palpen; Palpkralle zweispitzig: **Heterothrombidium** Verdun 1909; *granulatum* Oudemans.
- BB. Sieben Haare auf dem Schildchen; ein Haar auf jeder Coxa I; zwei Haare zwischen den Coxae I oder zwischen den Coxae II; die zwei Maxillocoxalhaare (»Zapfen») hinter der Insertionslinie der Palpen; Palpkralle ein- (*berlesei*?) bis vierspitzig. **Microthrombidium** Haller 1882.
- C. Pseudostigmatische Haare in der distalen Hälfte fein gefiedert (auch *russicum*?).
- D. Die drei Haare dorsal der Palpe glatt: *muscae* Oudemans.
- DD. Das Haar dorsal des Trochanterofemurs der Palpe gefiedert; die beiden anderen glatt: *wichmanni* Oudemans.
- DDD. Das Haar dorsal der Tibia der Palpe gefiedert; die beiden anderen glatt: *russicum* Oudemans.
- DDDD. Das Haar dorsal der Tibia der Palpe glatt; die beiden anderen gefiedert: *inopinatum* Oudemans.

CC. Pseudostigmatische Haare dünn und glatt: *meridionale* Oudemans.

CCC Pseudostigmatische Haare keulenförmig.

D. Das Schildchen streckt sich nach vorn an den Haaren vorbei: *berleseï* Oudemans.

DD. Das Schildchen streckt sich nach hinten an den Haaren vorbei: *vandersandei* Oudemans.

Mijne spelling der wetenschappelijke namen.

BERLESE en VERDUN maken aanmerking op mijne orthographische spelling der wetenschappelijke namen. Ik handel hierin naar de voorschriften gegeven door het Internationale Zoölogeng-Congres van 1901 te Berlijn. Zie: Verhandlungen des V. Int. Zool.-Congr. zu Berlin. 1901, Jena, Fischer, 1902, pp. 885, r. 5—7 v. b.; 886, art. 57; 887, G.; 888 G.; 889, G.; 936, § 8; 964, § 8. Het is mij niet gebleken, dat deze regels later gewijzigd zijn. Mocht dat het geval zijn, en mij die wijzigingen onder de oogen komen, dan zal ik mij gaarne er aan onderwerpen.

De soortnaam *gymnopteronum*.

In zijn *Fauna suecica*, Editio I, 1746, beschrijft LINNÉ, sub n°. 1208, een: *Acarus gymnopteronum ruber, punctorum coccineorum* utrinque pari. Habitat in *Culicibus* et aliis insectis (uti alter *acarus* in *coleoptratis*). *Ruber, minimus, ut oculi et pedes nudo visu distinguï nequeant: abdomen globosum, laete rubrum, pilis quibusdam hispidum, in anteriore abdominis parte, ad latera, utrinque per punctorum obscurius rubrorum, quorum punctum alterum anterius, alterum posterius.*

Het is bekend, dat de roode parasieten op *Culiciden* larven zijn van *Hydrachniden*, niet van *Thrombidium*. Ook past de

beschrijving precies op de larve van *Hydryphantus ruber* de Geer.

Dat LINNÉ er bij voegt: »et aliis insectis" vergeven wij hem gaarne.

In zijn Systema Naturae, Ed. X, 1758, het uitgangspunt van onze binomenclatuur, staat, sub n°. 23: *Acarus gymnopteronum*. A. abdomine rubro, lateribus punctis binis coccineis. Faun. Suec. 1208. Habitat in Apibus aliisque.

Het is duidelijk, dat hij zich hier verschreven heeft, want op *Apis* is nog nooit een roode *Hydrachniden*- of *Thrombidium*-larve aangetroffen!

De soortnaam *gymnopteronum* kan dus in geen geval met *fuliginosum* Hermann 1804 synoniem zijn.

Thrombidium demejerei nov. sp.

Prof. Dr. J. C. H. DE MEJERE vond dit larfje te Hilversum op *Oscinis frit* L. en later nog drie op *Oscinis pusilla* Meig. Het verschilt van de andere *Thr.*-larven (*striaticeps* en *tectocervix*), doordat de femur der palpen een extraden knobbel draagt, en het derde pootpaar stomp eindigt, alsmede een dik, kamvormig haar aan zijne ventrale zijde draagt, welk haar eerst mediad, later haakvormig caudad gericht is.

Zemiostigmata (Rectificatie).

In de Entomologische Berichten, v. 2, p. 46, 2 Januari 1906 en in den Zoologischer Anzeiger, v. 29, n. 20, p. 637, 8 Januari 1906, staat telkens: *Xemiostigmata*. Daar dit nonsens is, gelieve men het te veranderen in *Zemiostigmata*.

Metaparasitus soboles (Rectificatie).

In den Zoologischer Anzeiger, v. 27, n. 20/21, p. 655, 14 Juni 1904 en in de Abhandlungen des Naturwissenschaftlichen Vereins zu Bremen, v. 18, p. 236, 10 Maart 1905, staat telkens *Metaparasitus suboles*. Daar dit eveneens nonsens is, gelieve men dit te veranderen in *soboles*.

Dermacarus sciurinus, C. L. Koch.

Twee wijfjes van deze zeldzame soort ving ik door middel van mijn »parasietenvanger" op een eekhoorn. Bij onderzoek bleek mij, dat zij in het bezit zijn van een flink rudimentair voorste rugschild, hetgeen door MICHAEL over 't hoofd gezien is.

Zulk een rugschild vond ik reeds bij de Amerikaansche *Suidasia pontijica* Oudms., eveneens eene Tyroglyphide. (Entom. Bericht, v. 1, p. 209; 1 Jan. 1905; en Tijdschr. v. Entom., v. 49, p. 244, t. 10, f. 21—29; 29 Dec. 1906). Ik wees er toen reeds op, dat dit, met zoovele andere kenmerken, een bewijs is van verwantschap met de *Analgidae*.

Het eenige kenmerk, dat de *Tyroglyphidae* onderscheidt van alle overige *Acaridae* (*Sarcoptidae*) is m. i. het bezit van pseudostigmatische organen boven de aanhechting van het 1e pootpaar. Dit orgaan (of »haar") is bij *Derm. sciur.* prachtig veervormig, evenals de lichaamsharen van *Ctenoglyphus plumiger* C. L. Koch, *canestrinii* Arm., en werd eveneens door MICHAEL over 't hoofd gezien.

Anoetus crenulatus nov. sp.

Dezen hypopus-vorm vond ik, Sept. 1909, op *Necrophorus*

respillo L. Zij is naverwant aan *A. neglectum* Oudms. De voorrand van het metasoma is fraai gekarteld; de bladvormige haren aan het einde der tarsen I en II hebben den vorm van lange eetlepels; het bladvormig haartje aan het einde der tarsen III is ongesteeld en ovaal; de zoogenaamde epimera II beginnen bij de kleine zuignapjes, raken dus trochanteres II niet aan; de zuignapjes terzijde van de genitaal-opening zijn kleiner, en tusschen deze en de genitaalopening bevindt zich een niterst klein knotsvormig haartje.

Anoetus dugesi Claparède.

Bij dezen hypopus-vorm teekent CLAPARÈDE (Zeitschr. f. wiss. Zool. v. 18, t. 37, f. 6), ter zijde der twee achterste zuignappen, twee met de spits candad gerichte driehoekjes. Dit zijn chitinevormingen, die vermoedelijk tot aanhechting der zuignapspiertjes dienen. Aan den rand van het metasoma, achter deze driehoekjes, is een haartje ingeplant. De matrix van deze haartjes loopt duidelijk van deze driehoekjes naar de haartjes. MICHAEL beschrijft nu (Brit. Tyrogl., v. 1, p. 213) en beeldt af (t. 2 f. 8) een paar »spines" in de plaats dezer chitineuse driehoekjes + matrices + haartjes. Blijkbaar heeft hij geen immersie-systeem gebruikt, om deze zonderlinge vormen te ontcijferen. Ook teekent hij (t. 2, f. 6) de trochanteres IV veel te dicht bij elkaar, en maakt geen melding van de zuignapjes op epimera I en III.

A. C. OUDEMANS.

Lijst van Coleoptera, gevonden bij Bergen-op-Zoom, Domburg en Vlissingen, ter gelegenheid van de Zomervergadering der Ned. Ent. Ver., Juni 1909¹⁾.

1. Bergen-op-Zoom.

<i>Omophron limbatus</i> F.	<i>Hydroporus melanarius</i> St.
<i>Blethisa multipunctata</i> L.	<i>Laccophilus variegatus</i> Germ.
<i>Dyschirius nitidus</i> Schaum.	<i>Copelatus ruficollis</i> Schall.
» <i>salinus</i> Schaum.	<i>Aleochara algarum</i> Fauv.
<i>Bembidium obliquum</i> St.	<i>Calodera aethiops</i> Grav.
» <i>ephippium</i> Marsh.	<i>Atheta vestita</i> Grav.
» <i>concinnum</i> Steph.	» <i>hypnorum</i> Kiesw.
» <i>minimum</i> F.	» <i>puncticeps</i> Ths.
» <i>normannum</i> Dej.	» <i>melanoocera</i> Ths.
<i>Tachys bistrigatus</i> Dfts.	<i>Myllaena intermedia</i> Er.
» <i>scutellaris</i> Steph.	<i>Gymnusa brevicollis</i> Payk.
<i>Pogonus luridipennis</i> Germ.	<i>Cœnurus pedicularius</i> Grav.
» <i>chalcus</i> Mrsh.	<i>Philonthus nigrita</i> Grav.
<i>Platynus obscurus</i> Herbst.	<i>Cajus xantholoma</i> Grav.
» <i>gracilis</i> Gyll.	» <i>sericeus</i> Holme
<i>Amara concaviscula</i> Mrsh.	<i>Actobius cinerascens</i> Grav.
<i>Dichotrichus pubescens</i> Payk.	<i>Cryptobium fracticorne</i> Payk.
» <i>obsoletus</i> Dej.	<i>Lathrobium forulum</i> Steph.
<i>Acupalpus flavicollis</i> St.	» <i>terminatum</i> Grav.
» <i>brunnipes</i> St.	<i>Stenus providus</i> Er. ²⁾
» <i>dorsalis</i> F.	» <i>bifoveolatus</i> Gyll.
» <i>eriguus</i> Dej. ab. c.	» <i>foveicollis</i> Kr.
» <i>luteatus</i> Dfts.	» <i>nitidiusculus</i> Steph.
<i>Haliplus flavicollis</i> St.	» <i>flavipes</i> Steph.
<i>Coelambus noremlineatus</i> Steph.	<i>Bledius spectabilis</i> Kr.
» <i>parallelogrammus</i> Ahr.	» <i>cribricollis</i> Heer.
<i>Bidessus bicarinatus</i> Latr.	<i>Omalius riparium</i> Ths.
<i>Derocertes elegans</i> Panz.	<i>Cephennium thoracicum</i> Müll.
	<i>Ptenidium punctatum</i> Gyll.

¹⁾ Alleen de meest belangrijke soorten zijn vermeld.

<i>Diglossa nersa</i> Haliday	<i>Phillydrus grisescens</i> Gylh.
<i>Cajus xantholoma</i> Grav.	<i>Paracymus aeneus</i> Germ.
<i>Stenus pubescens</i> Steph.	<i>Anacaena bipustulata</i> Mrsh.
<i>Oxytelus Perrisii</i> Fauv.	<i>Enoplurus spinosus</i> Stev.
<i>Micralymma marinum</i> Stroem.	<i>Cercyon litoralis</i> Gylh.
<i>Omalius laeviusculum</i> Gylh.	<i>Helophorus crenatus</i> Rey.
» <i>riparium</i> Ths.	<i>Nacerda melanura</i> L.
<i>Saprinus crassipes</i> Er.	<i>Cryptocephalus rufipes</i> Goeze
<i>Limnocenus oblongus</i> Herbst	<i>Codiosoma spadix</i> Herbst

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

A a n k o o p e n.

- Morley, C., *Ichneumonologia Britannica*. The Ichneumons of Great Britain. A descriptive account of the families, genera and species indigenous to the British Islands, together with notes as to classification, localities, habitats, hosts etc. Plymouth, London 1903—1908. T. I—III in 3 vol. met pln. en fig. 8°.
- Distant, W. L., *Rhopalocera Malayana: a description of the Butterflies of the Malay Peninsula*. London 1882—86. Met gekl. pln. 4°.
- Kertész, C., *Catalogus Dipteriorum hucusque descriptorum*. T. V. 1909. 8°.
- Blanford, W. T., *The Fauna of British India including Ceylon and Burma*. W. L. Distant, Rhynchota, T. II—IV. 1903—1907.
- Scudder, S. H., *The Butterflies of the Eastern United States and Canada with special reference to New England*. Cambridge 1889. T. I—III in 3 vol. met gekl. pln., portr. en krtn. Gr. 8°.
- Schenkling, S., *Coleopterorum Catalogus*. Berlin 1910. 8°.
 Af. 1. Gestro, Rhysodidae.

Eimer, G. H. Th., Orthogenesis der Schmetterlinge. Ein Beweis bestimmt gerichteter Entwicklung und Ohnmacht der natürlichen Zuchtwahl bei der Artbildung. Die Entstehung der Arten. II Theil. Unter Mitwirkung von L. Fickert. Leipzig 1897. Met pln. en fig. 8°.

G e s c h e n k e n.

Van Dr. A. C. Oudemans:

Knauer, F., Die Ameisen. Leipzig 1906. Met fig. Kl. 8°.

Dubois, R., Les Elatérides lumineux. Meulan 1886. Met pln. 8°.

Van Dr. C. L. Reuvsens:

Poulton, E. B., Essays on evolution, 1889—1907. Oxford 1908.

Met fig. 8°.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 51.

DEEL III.

1 Januari 1910.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXX. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Coleoptera verzameld in de omstreken van Maastricht en Valkenburg, Juni 1909 (gedetermineerd door Jhr. Dr. Ed. Everts). 1e Lijst. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Vallen voor Coleoptera. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Coleoptera, bij Putten (G.) in bierpotten gevangen VI. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Boekaaikondiging (Reitter, Fauna germanica, Käfer II). — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Acarologische Aanteekeningen XXX.

Thrombidiidae.

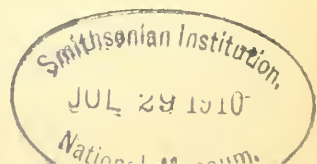
Na mijne studie der larven van *Thrombidiidae* heb ik getracht een sleutel samen te stellen voor het determineeren der genera der volwassenen. Ziehier mijn resultaat:

A. Ohne Crista metopica; Augen sitzend, unbeweglich.

Thrombella Berlese 1887; Type *glandulosa* Berlese.

AA. Mit Crista metopica.

B. Thorax vom Abdomen nur durch eine Ringfurche geschieden; Mundteile frei, nicht zu einem Rüssel vereinigt; Augen sitzend; Palptarsus rudimentär, tellerförmig. **Tanau-
podus** Haller 1882; Type *stuedeli* Haller.

BB. Thorax vom Abdomen scharf geschieden und teilweise von demselben überdeckt; Mundteile zu einem Rüssel vereinigt; Palptarsus gut entwickelt.

C. Palptarsus kegelförmig, mit Endstachel(n); Augen sitzend, unbeweglich. **Centrothrombidium** Kramer 1896; Type *schneideri* Kramer.

CC. Palptarsus keulenförmig.

D. Augen sitzend, unbeweglich.

E. Crista metopica mit einem Paare pseudostigmatischer Organe. (*Otonia* Kramer 1877, non *Otonia* Malm., Vermes, 1874) **Microthrombidium** Haller 1882; Type *purpureum* Haller (non = *Thrombidium purpureum* C. L. Koch; ? *nemoricola* Berlese).

EE. Crista metopica mit zwei Paaren pseudostigmatischer Organe. **Euthrombidium** Verdun 1909; Type *trigonum* Hermann.

DD. Augen gestielt, beweglich.

E. Beine ohne Pulvillum. **Thrombidium** Fabricius 1775; Type *holosericeum* L.

EE. Beine mit Pulvillum. **Allothrombium** Berlese, Dec. 1903; Type *fuliginosum* Herm.

Thrombidium granulatum Oudms.

In 1854 verscheen KOCH und BERENDT's werk: »Die im Bernstein befindlichen Crustaceen, Myriapoden, Arachniden und Apteren der Vorwelt, Bd. I, Abth. 2. — Hierin wordt een *Trombidium granulatum* beschreven. -- Ik wist dit niet, toen ik de beschrijving publiceerde van mijn *Thrombidium granulatum* (Tijdschr. v. Entom., v. 45, Verslagen p. 54, Nov. 1902, en Mém. Soc. Zool. France, v. 16, p. 17, Juli 1904). — Volgens de Nomenclatuurregels ben ik verplicht, deze soort een anderen naam te geven, herdoop haar daarom in *Thr. sanremense*,

omdat zij door Prof. Dr. Schneider bij San Remo gevonden werd. Nu is *granulatum* Oudms. type van het genus *Heterothrombidium* Verdun, heet derhalve van heden af *Heterothrombidium sanremense* Oudms.

Metaparasitus soboles Oudms.

Deze soort, beschreven in Zool. Anz. v. 27, n° 20—21, p. 655, Juni 1904 en Abh. Nat. Ver. Bremen, v. 18, p. 236, Maart 1905, is volgens Berlese = *Gamasolaelaps aurantiacus* Berlese, (in: Redia, v. 1, p. 241, Dec. 1903). Berlese had de welwillendheid, mij zijne exemplaren ter confrontatie te zenden. Ik moet hem gelijk geven, doch handhaaf mijne meening, dat de ♂ genitaalopening in het scutum sternale ligt, *niet*, zooals Berlese (in: Redia, vol. 3, p. 100, fig. 13 B) afbeeldt, vóór dit schild.

Erythraeus froggatti nov. sp.

Larva. Habitus als die van *phalangioides*. Rugschildje met zes dikke, behaarde haren. Palpklaauw diep gespleten. Op *Podacanthus wilkinsoni* (*Orthoptera*, *Phasmidae*) en op »crimson wood mite« (*Thrombidiidae*), Nieuw-Zuid-Wales, W. W. Froggatt; collectie Berlese.

Erythraeus singularis nov. sp.

Larva. Habitus als die van *phalangioides*. Rugschildje met zes dikke, behaarde haren. Palpklaauw distaal voor $\pm \frac{1}{4}$ gespleten. Onder steenen, Wageningen, Oudemans.

Achorolophus longicollis nov. sp.

Larva. Lijf als dat van *ignotus* enz. De vorm van den kop

doet daarentegen aan dien van *Cheletes* denken, steekt vrij naar voren. Aan den palptarsus bevinden zich twee haren, die min of meer op de »kammen« van *Cheletes* lijken. Onder gras op een *Salix* te Sneek.

Sleutel voor het determineeren der tot dusver beschreven larven der *Erythraeidae*.

- A. Ein medianes Rückenschildchen, mit zwei Paaren Pseudostigmata. Jederseits ein Auge.
- B. Rückenschildchen mit 6 oder 8 dicken behaarten Haaren. Mandibeln mit stark gebogener Kralle. Galea dorsal mit einem Paare Haare. Hypostom ventral mit zwei Paaren Haare. Palpkralle gespalten. Coxae II und III je mit zwei Haaren. *Erythraeus* Latr. 1806. Type *phalangioides* de Geer.
- C. Rückenschildchen fast viereckig, mit 8 dicken behaarten Haaren. Ueber die Galea keine nach vorne gerichteten Fortsätze der Mandibeln. Fusstarsen mit zwei gleichen Krallen und Pulvillum. (Beschreibung nach Berlese's Prostigmata, tab. X). *E. phalangioides* de Geer.
- CC. Rückenschildchen fast dreieckig mit 6 dicken behaarten Haaren. Ueber die Galea zwei nach vorne gerichtete Fortsätze der Mandibeln. Fusstarsen mit zwei ungleichen Krallen und Pulvillum.
- D. Mandibularfortsätze konvergierend, spitz. Galea mit hyaliner runder Membran. Palpkralle nur wenig gespalten. Fusskrallen sehr ungleich. *E. singularis* Oudms.
- DD. Mandibularfortsätze ein wenig divergierend, breit. Galea ohne hyaline Membran. Palpkralle tief gespalten. Fusskrallen weniger ungleich. *E. froggatti* Oudms.
- BB. Rückenschildchen fast dreieckig, mit 4 behaarten Haaren. Coxae II je mit einem Haare. *Achorolophus* Berlese 1891. Type *nemorum* C. L. Koch.

- C. Rückenschildchen mit 4 langen dünnen behaarten Haaren. Mandibeln mit stark gebogener Kralle. Galea dorsal ohne Haare. Hypostom ventral mit vier Paaren Haare, wovon ein Paar hinter den Palpen. Zwei Palpkralen. Palpen am vorderen Drittel des Hypostoms eingelenkt, *Cheletes*-artig. Coxae III je mit einem Haare. Drei Fusskrallen, die seitlichen mit pulvillumähnlichem Haare. *A. longicollis* Oudms.
- CC. Rückenschildchen mit 4 kurzen dicken behaarten Haaren. Mandibeln gerade, ohne Kralle. Eine einfache Palpkralle. Palpen am hinteren Drittel des Hypostoms eingelenkt. Zwei ungleiche Fusskrallen mit Pulvillum.
- D. Rückenschildchen ohne Crista-nachahmende Figuren.
- E. Mandibeln nach vorne allmählig sich verschmälernd. Galea dorsal ohne Haare. Hypostom ventral mit einem Paare Haare. Coxae III je mit einem Haare. *A. ignotus* Oudms. (ist wahrscheinlich die Larve der Art *nemorum*).
- EE. Mandibeln nach vorne plötzlich sich verschmälernd.
- F. Galea dorsal mit einem Paare Haare. Hypostom ventral mit einem Paare Haare. Coxae III unbehaart. *A. stieglmayri* Oudms.
- FF. Galea dorsal ohne Haare. Hypostom ventral mit drei Paaren Haare. Coxae III je mit einem Haare. *A. lomani* Oudms.
- DD. Rückenschildchen mit Crista-nachahmenden Figuren. Coxae III je mit einem Haare. *A. debeauforti* Oudms.
- AA. Kein medianes Rückenschildchen, sondern eine Crista metopica, mit zwei Paaren Pseudostigmata; dabei keine anderen Haare. Jederseits ein Auge. Mandibeln mit stark gebogener Kralle. Galea dorsal ohne Haare. Hypostom ventral mit 1 oder 2 Paaren Haare. Palpkralle einfach. Drei Fusskrallen; die mittlere länger und feiner als die

seitlichen. *Belastium* von Heyden 1826. Type *murorum* Hermann. (Beschreibung nach Berlese's Prostigmata, tab. XI).

A. C. OUDEMANS.

COLEOPTERA

verzameld in de omstreken van Maastricht en Valkenburg
Juni 1909

(gedetermineerd door Jhr. Dr. Ed. Everts).

1 E L I J S T.

<i>Carabus auratus</i> L.	<i>Amara familiaris</i> Dfts.
» <i>monilis</i> F. type.	» <i>anthobia</i> Villa
» » var. <i>consitus</i> Pnz.	» <i>lucida</i> Dfts.
» <i>nemoralis</i> Müll. ab. c.	» <i>bifrons</i> Gylh.
<i>nigrescens</i> Letzn.	» <i>aulica</i> Panz.
<i>Notiophilus palustris</i> Dfts.	<i>Callistus lunatus</i> F.
<i>Bembidium dentellum</i> Thunbg.	<i>Brychius elevatus</i> Panz.
» <i>tibiale</i> Dfts.	<i>Hydroporus sanmarkii</i> Sahlb.
» <i>ustulatum</i> L.	<i>Orectochilus villosus</i> Müll.
» <i>nitidulum</i> Mrsh.	<i>Aleochara ruficornis</i> Grav.
<i>Ocys harpaloides</i> Serv.	» <i>bilineata</i> Gylh.
<i>Calathus fuscipes</i> Goeze ab. c.	» <i>lunuginosa</i> Grav.
<i>frigidus</i> F.	» <i>mycetophaga</i> Kr.
<i>Agonum searpunctatum</i> L.	» <i>bipunctata</i> Oliv.
» <i>mülleri</i> Hrbst.	» <i>curtula</i> Goeze
<i>Iterostichus oblongopunctatus</i> F.	<i>Oxyypoda lividipennis</i> Maunh.
<i>Stomis punctatus</i> Panz.	» <i>opaca</i> Grav.
<i>Amara tricuspidata</i> Dej.	» <i>longiuscula</i> Grav.
» <i>plebeja</i> Gylh.	» <i>umbrata</i> Gylh.
» <i>similata</i> Gylh.	» <i>sericea</i> Heer
» <i>orata</i> F.	<i>Ichnoglossa prolixa</i> Grav.

- Phloeopora reptans* Grav.
 » *corticalis* Grav.
Myrmedonia limbata Payk.
Callicerus obscurus Grav.
Atheta pygmaea Grav.
 » *parva* Sahlb.
 » *laevana* Muls. & Rey.
 » *cadaverina* Ch. Bris.
 » *contristata* Ks. faun.
 nov. sp.
 » *oblonga* Er.
 » *nitidula* Kr.
 » *castanoptera* Mannh.
 » *aquatica* Ths.
 » *curyptera* Steph.
 » *triangulum* Kr.
 » *trinotata* Kr.
 » *crassicornis* F.
 » *xanthopus* Ths.
 » *nigritula* Grav.
 » *divisa* Märk
 » *coriaria* Kr.
 » *gagatina* Baudi
 » *oblita* Er.
 » *amicula* Steph.
 » *palustris* Ksw.
 » *nigella* Er.
 » *aequata* Er.
 » *elongatula* Grav.
 » *gregaria* Er.
Gnypeta carbonaria Mannh.
Falagria thoracica Curt.
 » *obscura* Grav.
- Autalia rivularis* Grav.
Bolitochara lunulata Payk.
 » *bella* Märk
Homalota plana Gylh.
Placusa tachyporoides Waltl.
Oligota sp. (waarschijnlijk *inflata*
 Mannh.).
Habrocerus capillaricornis Grav.
Tachinus marginellus F.
 » *humeralis* Grav.
Tachyporus pusillus Grav.
Comurus bipunctatus Grav.
 » *pedicularius* Grav.
 » *pubescens* Payk.
Mycetoporus splendidus Grav.
Quedius lateralis Grav.
 » *fulgidus* Er.
 » *mesomelinus* Mrsh.
 » *cinctus* Payk.
 » *tristis* Grav.
 » *semiaeneus* Steph.
 » *attenuatus* Gylh.
Staphylinus caesareus Cederh.
 » *similis* F.
 » *ophthalmicus* Scop.
 » *brunnipes* F.
Philonthus chalcus Steph.
 » *aeneus* Rossi.
 » *addendus* Sharp
 » *carbonarius* Gylh.
 » *juscipennis* Mannh.
 » *ebeninus* Grav.
 » *astutus* Er.

- Othius punctulatus* Goeze.
 » *myrmecophilus* Ksw.
Lathrobium brunripes F.
Stilicis rufipes Germ.
Astenus angustatus Payk.
Stenus biguttatus L.
 » *guttula* Müll.
 » *bimaculatus* Gylh.
 » *fossulatus* Er.
 » *clavicornis* Scop.
 » *providus* Er.
 » *pusillus* Steph.
 » *circularis* Grav.
 » *bifoveolatus* Gylh.
 » *flavipes* Steph.
 » *erichsonii* Rye
 » *brunnipes* Steph.
 » *latifrons* Er.
 » *tarsalis* Ljungh.
 » *similis* Hrbst.
Bledius atricapillus Germ.
Platystethus cornutus Grav.
 » *arenarius* Fourcr.
Oxytelus laqueatus Mrsh.
 » *inustus* Grav.
 » *sculpturatus* Grav.
 » *nitidulus* Grav.
 » *complanatus* Er.
Haploderus caelatus Grav.
Trogophloeus rivularis Mots.
 » sp. (waarschijnlijk
halophilus Ksw.)
Trogophloeus corticinus Grav.
- Syatonium aeneum* Müll.
Phloeocharis subtilissima Mannh.
Anthophagus abbreviatus F.
Lesteva punctata Er.
Phloeonomus planus Payk.
Omalium caesum Grav.
Phyllodrepa ioptera Steph.
Anthobium rectangulum Fauv.
Proteinus ovalis Steph.
 » *clavicornis* Steph.
Megarthus depressus Payk.
 » *hemipterus* Ill.
Micropeplus porcatus Payk.
Bythinus curtisii Leach
Pselaphus heisei Herbst
Cephennium thoracicum Müll.
Neuraphes elongatulus Müll. &
 Künze.
Neuraphes longicollis Mrts.
Choleva cisteloides Fröhl.
Nargus velox Spence
 » *anisotomoides* Spence
Sciodrepa alpina Gylh.
 » *fumata* Spence
 » *watsoni* Spence
Catops picipes F.
 » *fuscus* Panz.
 » *affinis* Steph.
 » *chrysomeloides* Panz.
Ptomaphagus sericeus Panz.
Anisotoma calcarata Er.
Colenis dentipes Gylh.
Clambus minutus St.

- Clambus armadillo* de G.
Orthoperus brunripes Gylh.
Ptenidium evanescens Marsh
Trichopteryx intermedia Gillm.
 » *fascicularis* Herbst
 » *atomaria* de G.
Scaphisoma agaricinum L.
 » *assimile* Er.
Hister unicolor L.
 » *ventralis* Marsh
 » *carbonarius* Hoffm.
Paromalus flavicornis Herbst
Cercus pedicularius L.
 » *rujilabris* Latr.
Brachypterus gravidus Ill.
 » *linariae* Steph.
 » *glaber* Newm.
 » *fulvipes* Er.
Carpophilus hemipterus L. ab. c.
 4-signatus Er. faun. nov. sp.
Epuraea melina Er.
 » *abietina* J. Sahlb.
 » *obsoleta* F.
Omosita colon L.
 » *discoidea* F.
Meligethes lumbaris St.
 » *subrugosus* Gylh.
 » *corvinus* Er. faun.
 nov. sp.
Meligethes brachialis Er.
 » *picipes* St.
 » *brunnicornis* St.
 » *obscurus* Er.
- Meligethes coracinus* St.
 » *coeruleovirens* Forst.
 » *morosus* Er.
 » *tristis* St. faun.
 nov. spec.
Meligethes planiusculus Heer
 » *earlis* St.
Cychramus luteus F. ♂ ♀.
Cryptarcha strigata F.
Rhizophagus parallelocollis Gylh.
 » *bipustulatus* F.
Antherophagus pallens Oliv.
Cryptophagus pallidus St.
Atomaria fuscicollis Mannh.
 » *pusilla* Schönh.
 » *apicalis* Er.
 » *terminata* Comol.
Ephistemus globosus Walth., Er.
 » *globulus* Payk.
Cerylon histerooides F.
Enicmus transversus Oliv.
Dasycerus sulcatus Brogn. faun.
 nov. sp.
Corticaria elongata Gylh.
Silvanus unidentatus F.
Litargus bifasciatus F.
Epilachna argus Fourer.
Coccinella 11-punctata L.
Scymnus rubromaculatus Goeze
Anthrenus scrophulariae L.
 » *verbasci* L.
Syncalypta setigera Ill.
 » *spinosa* Rossi

Elinis volkmari Panz.
Larcyntia aenea Müll.
 » *megerlei* Dfts.
Riolus mulsantii Kuw.

Parnus auriculatus Panz.
Ceryon flavipes F.
 » *lateralis* Mrsh.
 » *pygmaeus* Ill.

D. L. UYTENBOOGAART.

Vallen voor Coleoptera.

Onderstaand volgen de resultaten van eenige bierpotten en vleeschpotten bij Valkenburg. De bierpotten zijn aangeduid met *a.* en *b.*, de vleeschpotten met 1. en 2.

De vallen werden geplaatst 20 Juni.

21 Juni. *a.* 1 *Carabus nemoralis*.

b. 3 *Abax striola*.

1. *Catops chrysomeloides*, *fuscus* en *affinis*, *Sciodrepa alpina*, *fumata* (groot aantal) *watsoni* (groot aantal) *Homalium rivulare* (groot aantal), diverse *Philonthus* en *Atheta*'s, kleine vliegenmaden in groot aantal.

2. als 1, bovendien 1 *Carabus auratus* en 2 *Necrophorus mortuorum*.

24 Juni (uitsluitend val 1 bezocht).

1. *Catops*- en *Sciodrepa*-soorten als boven, *Staphyliniden* idem, bovendien 1 *Silphathorax*; Vliegenmaden beginnen de overhand te krijgen.

26 Juni. *a.* 3 *Abax striola*.

b. 2 *Carabus monilis*, 3 *Abax striola*, 2 *Abax parallelus*.

1. *Sciodrepa fumata* en *watsoni*, doch slechts in gering aantal, *Philonthus splendens* in aantal, 3 *Aleochara curtula*. *Homalium* en *Atheta*'s nagenoeg verdwenen.

2. Als val 1, doch bovendien *Silpha thoracica* in groot aantal en 2 *Carabus auratus*.
- 29 Juni. a. 2 *Carabus auratus*, 2 *Carabus monilis*, 1 *Cryptarcha strigata*, 3 *Eपुरaea obsoleta* en eenige *Atheta's*.
- b. 2 *Abax striola* en een aantal *Atheta's* en *Oxytelus*.
1. Niets dan vliegenmaden.
2. 1 *Necrophorus mortuorum*; 1 *Necrophorus respillo*.
1 *Carabus monilis*, 2 *Silpha thoracica*. Eenige *Catops* en *Philonthus*.

Gedurende den tijd van observatie vielen dagelijks regenbuien. Na 29 Juni werden de regens zoo hevig, dat de vallen vol water liepen en verdere waarnemingen onmogelijk werden.

Vallen a en 1 waren geplaatst op de hoogvlakte, vallen b en 2 in het dal.

D. L. UYTENBOOGAART.

Coleoptera, bij Putten (G.) in bierpotten gevangen VI.

<i>Carabus catenulatus</i> Scop.	31 ex.
<i>Cychrus rostratus</i> L.	5 »
<i>Culathus erratus</i> Sahlb.	1 »
» <i>piceus</i> Mrsh.	4 »
<i>Abax ater</i> Villers	19 »
<i>Amara consularis</i> Dfts.	1 »
<i>Astilbus canaliculatus</i> F.	1 »
<i>Atheta gagatina</i> Baudi	1 »
<i>Quedius lateralis</i> Grav.	1 »
<i>Staphylinus compressus</i> Mrsh.	3 »
<i>Omalius rifulare</i> Payk.	4 »
» <i>caesum</i> Grav.	1 »

<i>Nargus velox</i> Spence	1 ex.
<i>Necrophorus vespilloides</i> Hrbst.	1 »
<i>Aphodius sordidus</i> F.	1 »
<i>Geotrupes sylvaticus</i> Panz.	1 »
<i>Strophosomus rufipes</i> Steph.	4 »
<i>Anthonomus rubi</i> Hrbst.	1 »

D. MAC GILLAVRY.

BOEKAANKONDIGING.

Fauna Germanica. Die Käfer des Deutschen Reiches. Nach der analytischen Methode bearbeitet von Edmond Reitter. II. Band. K. G. Lutz' Verlag. Stuttgart 1908. (Schriften des Deutschen Lehrervereins für Naturkunde. XXIV. Band).

Nauwelijks was in 1908 het 1e deel van dit werk verschenen of reeds nu heeft de gevierde schrijver het 2e deel voltooid. Terwijl het 1e deel 248 bldz. telt, is het 2e deel 392 bldz. rijk en omvat drie »Familienreihen« van de *Polyphaga*, nl. de *Staphylinoidea* (waartoe, o.a. behoort de Fam. der *Staphylinidae*, het struikelblok, niet alleen der meeste verzamelaars, maar zelfs ook van vele veteranen op coleopterologisch gebied), de *Lamellicornia* en de *Palpicornia*. Dit lijvige werk is van 70 tekst-figuren voorzien en evenals het 1e deel met 40 uitmuntend gekleurde platen geïllustreerd. De uitvoering is wederom uitstekend en thans het papier van betere kwaliteit. Mogen wij hopen, dat ook de volgende gedeelten zoo spoedig op elkaar zullen volgen. Ook is mijn wensch, dat vele onzer coleopterologen met dit praktische werk zullen kennis maken.

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

- Pic, M., Matériaux pour servir à l'étude des Longicornes.
Saint-Amand 1891—1908. Cahier 1—7 (Afl. 1). 8°.
- Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.
Afl. 2. Borchmann, Nilionidae, Othniidae, Aegialitidae,
Pelriidae, Lagriidae.

Geschenken.

Van de schrijvers:

- Gadeau de Kerville, H., Voyage zoologique en Khroumirie
(Tunisie). Paris 1908. Met krt. en pln. 8°.
- Bemmelen, W. van, E. R. Jacobson e.a., De opnemng van de
Karakatau-groep in 1908. Batavia 1909. Met krt. en pln. 8°.
- Schouteden, H., Hemiptères, fam. Pentatomidae. Met gekl. pln.
1909. fol. Extr. Faune Ent. Afr. trop.
- Aurivillius, C., Cerambyciden. 1908. 4°. Extr. Schultze, Forsch.
S. Afrika.
- , Coleoptera. Cerambycidae. 1908. Met fig. 4°. Extr. W.
Erg. Schw. Exp.
- Aurivillius, C., Lepidoptera, Rhopalocera und Heterocera (Pars I)
von Madagascar, den Comoren und den Inseln Ostafrikas.
Met gekl. pl. 1909. 4°. Extr. Voeltzkow, O. Afrika.
- Een reeks separata van de volgende schrijvers:
- Griffini, Plateau, Snodgrass, Cockerell, Wilson, Beutenmüller,
Kearfott, Busck, Dyar. Smith, Rehn, Kohl, Reitter, von
Heyden, Aurivillius, de Man.
- Van het »British Museum«.
- Waterhouse, C. O., A guide to the exhibited series of Insects.
Met pln. en fig. 1908. 8°.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 52.

DEEL III.

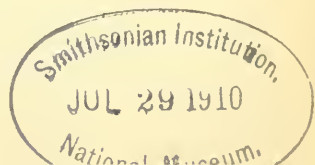
1 Maart 1910.

INHOUD: Dr. D. MAC GILLAVRY, Aanteekeningen over Rhynchota Homoptera I. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Rhynchota Heteroptera, gevangen in het Westelijke Middellandsche-Zee-gebied. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXI. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XVI. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, De nonvlinderplaag. — H. SCHMITZ S. J., Een merkwaardig Strepsipteron. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Coleoptera verzameld in de omstreken van Maastricht en Valkenburg, Juni 1909 (gedetermineerd door Jhr. Dr. Ed. Everts), 2e Lijst. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Boekaankondiging (J. Schilsky, Systematisches Verzeichnis der Käfer Deutschlands und Deutsch-Oesterreichs). — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Aanteekeningen over Rhynchota Homoptera I.

Na het vijftal Cicadologische Aanteekeningen van BIERMAN, gepubliceerd in deel II van deze Entomologische Berichten, zijn door BIERMAN en door anderen vele nieuwe vondsten op dit gebied gedaan.

Ik stel mij voor het door Bierman aangevangen werk voort te zetten, en in de eerste plaats het voor onze fauna belangrijke van tijd tot tijd te publiceeren, daarbij beginnende met het vermelden der voor de fauna nieuwe species.

Vooraf moet ik echter opmerken, dat drie der door BIERMAN als nieuw opgegeven soorten n.l. *Chloriona prasinula* Fieb. (Ent. Ber. No. 34, p. 165), *Idiocerus herrichii* Kb. (Ent. Ber. No. 30, p. 114) en *Bythoscopus rufusculus* Fieb. (Ent. Ber. No. 34, p. 165) reeds vroeger als nieuw voor de fauna waren opgegeven door FOKKER, die deze soorten benevens *Cixius simplex* H. S. en *Cicadula 7-notata* Fall. vermeldt in Deel 42 van het Tijdschrift voor Entomologie, pag. 36.

Ook zijn verscheidene soorten, indertijd door SNELLEN VAN VOLLENHOVEN gepubliceerd in het Tijdschr. v. Ent. Deel 22, pag. XI en door FOKKER niet opgenomen in zijn lijst (l. c. Deel 34, p. 378), door BIERMAN definitief tot de Nederlandsche fauna gebracht.

Dit zijn de volgende soorten, waarbij het nummer der Ent. Ber., waarin zij door BIERMAN zijn gepubliceerd, telkens tusschen haakjes vermeld wordt.

Dicraneura citrinella Zett. (34).

Typhlocyba scutellaris H. S. (30).

» *cruenta* H. S. (38).

Eupteryx germari Zett. (34).

» *stellulata* Burm. (38).

Terwijl in 1891 door FOKKER 146 soorten waren bekend gemaakt, waaraan hij, zooals bovengezegd, 5 toevoegde in 1900, werden door BIERMAN 25 soorten vermeld, waarvan er dus 3 moeten vervallen. Het totale aantal was derhalve 173.

Aan dit aantal kan ik nu een tiental toevoegen, waardoor het getal Nederlandsche Homoptera tot 183 klimt.

**Asiraca clavicornis* Latr.

Z. Limburg, 6, Uyttenboogaart, een ♀.

**Euryrsa lineata* Perris.

Pietersberg, 6, Mc G., een ♂.

**Idiocerus scurra* Germ.

Amsterdam, 10, Koorneef, twee ♀♀.

**Errhomenus brachypterus* Fieb.

Pietersberg, 6, 7, Mc G. Het eerste exemplaar werd door mij reeds vermeld op de Wintervergadering, Jan. 1908, pag. XIX. Het tweede werd ruim een jaar later terzelfder plaatse gevangen en was eveneens manlijk.

**Deltocephalus socialis* Flor.

Maastricht, 6, Mc G., een ♀, nog door Bierman gedetermineerd.

**Athysanus ocellaris* Leth.

Hilversum, 7, Mc G., een ♀.

**Athysanus sordidus* Zett.

Arnhem, 7, Bierman (1 brachypteer ♂, 1 macropteer ♀),
Z. Limburg, 6, Uyttenb. (1 macropteer ♂), Gulpen,
7, Mc G. (1 ♀, dekschilden iets verkort).

**Thamnotettix abietinus* Fall.

Oldenzaal, 7, de Meijere, een ♀.

**Thamnotettix dilutior* Kb.

Hilversum, 7, Mc G., een ♀, Bussum, 7, Koornueef, een ♀. Bovendien bezit ik eenige exemplaren door Bierman te Arnhem, 6, gevangen, waarvan ik nog niet zeker durf zeggen, of zij tot deze soort dan wel tot *Th. subfuscus* Fall. behooren.

**Zygina hyperici* H. S.

Hilversum, 7, Mc G. een wijfje, waarvan de determinatie eveneens door Bierman werd verricht.

D. MAC GILLAVRY.

Rhynchota Heteroptera gevangen in het Westelijke
Middellandsche-Zee-gebied.

De heer Dr. H. J. Veth was zoo vriendelijk mij ten geschenke te geven de Rhynchoten, door hem gevangen tijdens zijn reis in het voorjaar 1909 naar Sicilië, Tunis en Algiers. Het zijn de navolgende soorten:

Pentatomidae.

Graphosoma lineatum L. var. *flavipes* Am. 1 ex. Algeria, Alger.

Macroscytus brunneus F. 1 ex. Sicilia, Taormina, 3.

Schirus dubius Scop. forma *melanoptera* H. S. 1 ex. Tunis, 3.

Ochetostethus nanus H. S. 1 ex. Algeria, Alger.

Nezara heegeri Fieb. 1 ex. Algeria, Mascara.

Raphigaster grisea Fieb. 1 ex. Algeria, Ham. R'hira.

Halcogaster jibulata Germ. 1 ex. Algeria, Ham. R'hira.

Coreidae.

Enoplops bos Dohrn (*cornutus* Mls.) 1 ex. Algeria, Ham. R'hira.

Lygaeidae.

Lygaeus militaris F. 2 ex. Sicilia, Girgenti 2, Palermo 2.

» *punctatoguttatus* F. 3 ex. Algeria, Ham. Meskoutine.

Heterogaster urticae F. 1 ex. Algeria, Alger.

» ? spec.? 5 ex. Sicilia, Palermo 2.

Plinthisus putoni Horv. 1 ex. Algeria, Ham. Meskoutine.

Pachymerus rolandri L. 1 ex. Algeria, Mascara.

Pyrrhocoris aegyptius L. 1 ex. Sicilia, Girgenti 2.

Phymatidae.

Phymata monstrosa F. 1 ex. Algeria, Ham. R'hira.

Tingitidae.

Monanthia (Tropidochila) kiesewetteri (villosa Costa) 1 ex. Algeria, Tlemun.

Anthocoridae.

Triphleps spec.? (an *niger* Wolff?) 1 ex. Sicilia, Palermo 2.

D. MAC GILLAVRY.

Acarologische Aanteekeningen XXXI.

Allothrombium neapolitanum nov. sp.

Larva. Lengte 300—670 μ . — Kleur rood. — Gedaante, indien nuchter: op de hoogte der oogen geschouderd, meer naar achteren bij elk schildje kussenvormig opgeblazen; indien volgezogen: elliptisch. Verschilt van *Allothr. fuliginosum* Herm. in de volgende kenmerken: De pseudostigmataalharen zijn lang, dun en in de distale helft fijn bebaard. Het voorste der mediane rugschildjes heeft een accolade-vormige achterkant, met de spits naar achteren. De haren op de coxae zijn alle fijner. De schildjes aan de buikzijde zijn alle kleiner. De binnenklaus aan poot III ontbreekt. — Op *Phalangium*, Portici, Berlese.

Microthrombidium russicum en *muscae*.

In 1902 (Ent. Ber. v. 1. n. 7. p. 43) beschreef ik eene larve, naar een beschadigd exemplaar, onder den naam *russicum*, en in 1906 (Ent. Ber. v. 2. p. 43) eene andere, die daarvan m. i. belangrijk afweek, onder den naam *muscae*. De heer H. Schmitz S. J. zond mij nu 85 exemplaren, allen door hem op één *Plecotus auritus* L. gevonden. Aanvankelijk meende ik weer met eene nieuwe soort te doen te hebben, doch hoe meer exemplaren ik onderzocht, destemeer overeenkomsten vond ik, die *russicum* en *muscae* gemeen hadden. Ik ben thans ervan overtuigd, dat *russicum* en *muscae* dezelfde soort zijn.

Wijziging van den sleutel tot het bestemmen der Thrombidiidae, zie Ent. Ber. v. 3. p. 29.

CC. Palptarsus keulenförmig.

D. Prosoma gossenteils frei; Augenpaare sitzend; Hinter-

augen weniger entwickelt; Palptibia mit zwei Krallen, ev. mit weiterer Bewaffnung; Crista metopica mit Areola hinten.

E. Crista metopica mit einem Paare Pseudostigmata.
Microthrombidium Haller 1882.

EE. Crista metopica mit zwei Paaren Pseudostigmata.
Euthrombidium Verdun 1909.

DD. Prosoma gressenteils vom Metasoma gedeckt; Augenpaare gestielt; Hinteraugen deutlich; Palptibia mit nur einer Kralle, ohne weitere Bewaffnung.

E. Crista metopica mit Areola in ihrer Mitte; Metasoma hinten abgerundet.

F. Ohne Peritrema; ohne Pulvillum; *Dinothrombium*
nov. gen. type *tinctorium* L.

FF. Mit Peritrema; mit Pulvillum. *Allothrombium*
Berlese 1903.

EE. Crista metopica mit Areola voru; Metasoma hinten eingekerbt; mit Peritrema; ohne Pulvillum.
Thrombidium Fabr. 1775.

Achorolophus gracilipes nov. sp.

Larva. Gelykt op *A. stieglmayri* Oudms.; onderscheidt zich ervan o. a. door de langere pooten, de langere staafvormige behaarde haren en het niet-zwarte haar dorsaal van de tibia der palpen. — Op *Cynorta* sp. (Opilionide), Saramacca-Expeditie, Dr. J. C. C. Loman.

Hauptmannia nov. gen.

(A. Hauptman schreef 1650, 1657 verscheidene medische werken, voornamelyk over huidziekten. Hij is de eerste, die de *Acarus siro*, de schurftmijt, afbeeldt). Naar hem wil ik een

nieuw genus noemen van *Erythraeiden*-larven, waarvan de palpen *Cheletes*-achtig gevormd zijn. — Type *Achorolophus longicollis* Oudms. (zie vorige »Berichten«).

Bochartia nov. gen.

(S. Bochart schreef in 1663 zijn »Hierozoicon«, en behandelt in vol. 2, Pars 2, Lib. 4, Cap. 18 de »ciro, pedicellus of acarus«, d. i. de *Acarus sivo* of schurftmijt). — Naar hem wil ik een nieuw genus van *Erythraeiden*-larven noemen, waarbij het schildje breeder dan lang is en de oogen dubbel, evenals bij de larven van *Thrombididae*.

Bochartia kuyperi nov. sp.

Larva. Duidelijke afcheiding tusschen pro- en metasoma. Schildje naast de achterste pseudostigmata ingesneden. Pseudostigmaalhare lang, nijn, in de distale helft uiterst fijn behaard. Op den rug ongeveer 7 dwarsrijen van 4 dikke dichtbehaarde haren. Coxae met 1 haar. Galea ventraal van franje voorzien. Palpklaauw gespleten. Mandibels met kromme klauw. — Op *Aphis* sp., De Bilt, VIII, 1902, H. P. Kuyper.

Stigmaeus kermesinus C. L. Koch.

Tot de beschrijvingen, die hiervan reeds gegeven zijn, kan ik nog toevoegen, dat de geheele rug door twee schilden gedekt is, dat het achterschild over het voorschild grijpt en aan de buikzijde omgeslagen is; dat er 4 smalle schilden zijn, die de coxaalparen aan hunne mediane en gedeeltelijk ook aan hunne voorzijde omvatten; dat er ook een genitoanaalschild is, waarin de genitaal- en anaalopening liggen; en dat deze in elkanders verlengde liggen.

Hypopus tarsispinus nov. sp.

In een preparaat van Berlese, mij welwillend door hem afgestaan, bevonden zich 5 exemplaren van eenen mij onbekenden hypopuśvorm, zeer naverwant aan dien van *Hypopus spinatarsus* Herni; daarom gaf ik er bovenstaanden naam aan. Hij onderscheidt zich van de bekende soort in de volgende kenmerken: 1^e de voorranden van pro- en mesosoma loopen bijna parallel; het prosoma is dus breed bandvormig, niet driehoekig; 2^e er zijn geen vertex-haren; 3^e het hypostoom is lang en draagt slechts 2 terminale lange haren; 4^e niet alleen zijn de pooten slanker, maar ook de haren, borstels en reukkolven erop zijn langer. — In rot hout; Florence.

Anoetus dionychus nov. sp.

Van den heer H. Schmitz S. J. ontving ik een hypopusvorm, op *Plecotus auritus* L. gevonden. Deze hypopus is zeer naverwant aan *A. muscarum* L.; verschilt daarvan o. a. in de volgende kenmerken: het lichaam is achter breeder; de haren erop zijn korte borstels; de voorpooten betrekkelijk langer, de achterpooten betrekkelijk korter; het hypostoom heeft twee lange en twee korte eindharen, geen middelharen; de kleine zuignappen staan dichter bij den anus; de achterrands van het lichaam met 4, niet met 6 haren.

Protalges Trouessart et Mégnin en *Hartingia* Oudms.

TROUËSSART en MÉGNIN noemen in Compt. Rend. Ac. Sc. Paris v. 97. p. 1320, 1883, een nieuw genus *Protalges*; de achterpooten zijn verdikt, geen soort wordt genoemd, geen type aangegeven. — Dezelfden geven in Bull. Soc. Étud. Sc. Angers, v. 12. p. 138, 139, 1883 (Januari 1884!) een deter-

mineertabel, die het nieuwe genus beter definieert; eveneens zonder vermelding van soorten, of type. — CANESTRINI neemt het genus ook op in zijn *Prospetto d. Acarofauna It. v. 2.* p. 244, 247, 1886. De eenige en tevens meest gewone soort, door hem genoemd, is *attenuatus* Buchh. We kunnen deze derhalve gerustelijk als type aannemen.

Ik heb juist deze soort gevonden op *Athene noctua* L. en bevonden, dat er geen vertex-haren zijn, en dat ook in alle andere opzichten het genus *Protalges* Tr. et Mégn. 1883 identiek is aan *Hartingia* Oudms. 1898, type *stellaris* Buchh. Dit laatste genus valt dus als synoniem weg.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XVI.

Chaetopsylla globiceps, *trichosa* en *kohauti*.

Door den heer Adolf Dampf uit Königsberg werd mij gevraagd of *Chaetopsylla globiceps* Tasch., voorkomend in het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden, en door mij als zoodanig gedetermineerd, niet *trichosa* Kohaut was, daar zij op een das (*Meles taxus*) gevonden was. — Ik verzocht Dr. Jentink mij de soort nog eens ter revisie te zenden. Ik bevond toen, dat ik goed gedetermineerd had: het is *globiceps* Tasch. — Doch tevens ontdekte ik, dat *trichosa* Kohaut = *globiceps* Tasch. Men behoeft slechts de figuren, benevens die van Wahlgren met elkaar te vergelijken, om mijne bewering gestaafd te zien. -- De heer Adolf Dampf had, toen ik hem een en ander mededeelde, nog de welwillendheid mij een afschrift te sturen van de beschrijving van *trichosa* door Wagner in *Hor. Soc. Ent. Ross. v. 37. p. 457.* De heele beschrijving past precies

op mijn *globiceps*. — Voor *Chaetopsylla globiceps* Kohaut 1903, non Taseh. 1880, stel ik voor den soortnaam *kohauti* nov. nom.

P u l e x m a r t i s.

De Puliciden van Bouché herziende, kom ik tot de slotsom, dat zijn *Pulex martis* (non *P. martis* Schönherr 1811) niets anders is dan *Spilopsyllus cuniculi* Dale.

A. C. OUDEMANS.

De nonvlinderplaag.

Hoewel in den zomer van het jaar 1908 het aantal nonrupseu en nonpoppen onder Alphen, door parasitaire insecten aangetast, vrij aanzienlijk was (29 %) en terecht kon worden verwacht, dat de parasieten in het volgend jaar aan de plaag een einde zouden maken, is in 1909 eene ziekte de parasieten vóór geweest.

Eene zeer bekende ziekte, welke vooral na kille regendagen epidemisch optreedt en groote verwoestingen onder de rupsen aanricht, is de in Duitschland onder den naam van »Flacherie« of »Schlaffsucht« of ook wel onder dien van »Wipfelkrankheit« bekende infectieziekte. Deze ziekte wordt teweeggebracht door uiterst kleine zwammen, behoorende tot de Orde der »Splijtzwammen« of Bacteriën (*Schizomyces*), welke met het voedsel in het lichaam geraken, waar zij zich onder gunstige omstandigheden door deeling snel vermeerderen. Een der kenmerken van deze ziekte is het eigenaardige verschijnsel, dat de aangetaste rupsen naar de kronen der boomen trekken en zich daar aan de spitsen van top en twijgen in dichte massa's opeenhoopen, een knotsvormigen kluwen vormend (Wipfeln).

In een later stadium der ziekte treedt algeheele verslapping van het lichaam in. Men ziet zulke slap geworden rupsen dan vaak stervende aan de twijgen hangen, slechts met de achterpooten daaraan vastgehecht. Onderzoekingen hebben aangetoond, dat de onder den naam van »Schlaffsucht« bekende ziekte, welke soms de zijderupsen aantast en dergelijke verschijnselen vertoont, niet met de genoemde ziekte identiek is.

Door deze ziekte aangetaste nonrupsen waren er onder Alphen en Tilburg in het voorjaar van 1909 in menigte te vinden. De groote sterfte onder de rupsen werd daar evenwel veroorzaakt door eene ziekte, welke door tegenovergestelde verschijnselen wordt gekenmerkt. Terwijl de »Schlaffsucht«, zoals de naam reeds aanduidt, zich openbaart door verslapping, zoo is het kenmerk van genoemde, tot dusverre nog onbeschreven ziekte, verschrompeling en verstijving van het lichaam. Zulke verschrompelde rupsen kon men van half Juni tot in Augustus 1909 in grooten getale dood onder de boomen vinden, terwijl er ook vele in schorsspleten en op andere beschutte plaatsen, zelfs tusschen de naalden, te midden van het voedsel, werden aangetroffen.

Deze ziekte vertoont de volgende symptomen :

De eetlust der rupsen vermindert gaandeweg; zij worden mat en traag, en de frissche kleur, alsook de teekeningen en de lichte vlekken verflauwen. Een en ander gaat gepaard met langzame verschrompeling en verstijving van het lichaam. Evenwel heeft de ziekte niet altijd den dood ten gevolge, maar leveren de aangetaste rupsen nooit gezonde vlinders van normale grootte. De kleur der zieke poppen is roodachtig.

De rupsen, welke ik in de laatste dagen van Juni ontving (circa 200 stuks), vertoonden alle in meerdere of mindere mate de kenmerken dezer ziekte. Ongeveer 60 van de 100 rupsen stierven, terwijl die, welke in leven bleven en zich verpopten, slechts voor een klein deel (ongeveer 12%) vlinders leverden.

De overigen stierven tijdens het popstadium, of waren met de larven van parasietvliegen bezet.

Onder welke omstandigheden genoemde ziekte ontstaat, ben ik niet in de gelegenheid geweest na te gaan. Ik vermoed evenwel, dat haar optreden het gevolg is geweest van de vele en gevoelige nachtvorsten, welke het voorjaar van 1909 hebben gekenmerkt.

Onlangs had ik gelegenheid over deze ziekte met bekende specialiteiten op het gebied van »Forstinsektenkunde« van gedachte te wisselen. Prof. Wachtl te Weenen schijnt haar niet te kennen, Prof. Eckstein te Eberswalde daarentegen schrijft mij: »Die von Ihnen geschilderte Krankheit, welche »in einem allwähligem Zusammenschrumpfen der Raupe besteht, ist mir auch bekannt. Ich habe in denselben das Bacterium polyedricum nicht nachweisen können.«

Opvallend groot was in 1909 in de aangetaste bosschen onder Alphen het aantal rupsen, dat met eieren van parasietvliegen belegd was. Van de ontvangen rupsen, welke voor een deel nog slechts half-volwassen waren, vertoonde meer dan de helft op de bovenzijde van het lichaam de bekende kleine, witte vliegeitjes, althans de schalen daarvan, want de larfjes (maden) hadden de eitjes reeds verlaten, toen ik de rupsen ontving. De vliegen, welke in Augustus uitkwamen, bleken alle te behooren tot de parasietvliegsoort *Tachina larvarum* L. In de bosschen onder Tilburg was het aantal met vliegeitjes belegde rupsen percentsgewijze nog veel grooter.

De circa 200 nonpoppen, die mij 14 dagen later waren toegezonden, bleken een in evenredigheid nog grooter aantal vlieglarven te bevatten, dan de rupsen opleverden, en bovendien ook nog met een aantal larven van sluipwespen bezet te zijn. Eerstgenoemde behoorden tot de soorten: *Tachina larvarum* L. en *Sarcophaga affinis* Fall., terwijl uit de sluipwesplarven zich ontwikkelden de soorten: *Pimpla examinitor* F. en *instigator*

F. en *Theronia atalantae* Poda. Zooals bekend is, zijn de tot het genus *Sarcophaga* behoorende soorten, vleeschvliegen genoemd, vivipaar, respectievelijk larvipaar, d. w. z. het moederdier legt geen eieren, maar brengt levende jongen (larven) voort, die op of even onder de huid van den hospes worden afgezet.

Wat de generatiën van genoemde beide vliegsoorten betreft, zoo komen mijne waarnemingen overeen met die van Eckstein, Meves en Metzger. De vliegen van beide soorten komen namelijk voor een deel reeds in Augustus uit, terwijl de overige in de cocons overwinteren en eerst in het volgend jaar te voorschijn komen. Die, welke reeds in Augustus uitkomen, kunnen nog in den loop van den zomer een tweede generatie hebben; bij sterke vermeerdering zal het hun evenwel niet altijd gelukken prooi te vinden. Of deze dieren ook overwinteren en in het volgend voorjaar nog eens vliegen, tegelijk met hunne broers en zusters, welke dan eerst uitkomen, schijnt nog onbekend te zijn. Ik acht zulks niet onwaarschijnlijk. Prof. Eckstein schrijft mij hieromtrent: »Ueber die »Generation der parasitischen Fliegen und Ichnemonen habe »ich auch schon viel nachgedacht. Ob Fliegen von August bis Mai (Juli?) leben können? Ich habe früher diese Tatsache »bezweifelt, ich glaube aber jetzt dass es möglich ist. Volgens den bekenden Dipteroloog Prof. Stein te Treptow a/R zijn er in de vrije natuur vliegsoorten, die stellig in den volkomen toestand overwinteren. Als voorbeeld wordt genoemd de vliegsoort *Chortophila vetula*, welke hij gedurende de wintermaanden herhaalde malen heeft gevangen. Dat onze kamervlieg en *Culex* overwinteren is algemeen bekend. De imagines der najaarsgeneratiën van deze beide soorten leven minstens 6 maanden; evenwel zullen de parasietvliegen, welke in Augustus uitkomen en eerst in Juni en Juli van het volgend jaar hunne eieren of larven afzetten, minstens 10 maanden in leven moeten blijven.

Het is opmerkelijk, dat in de door den nonvlinder geteisterde bosschen in Noord-Brabant niet wordt aangetroffen de vlieg: *Parasetigena segregata* Rond. eene vliegsoort, welke in Oostenrijk en Duitschland, en ook elders, bij nonvlinderplagen eene zeer belangrijke rol speelt. Volgens Wachtl is deze vlieg monophaag en heeft zij slechts één generatie per jaar. Tot dusverre is het mij niet gelukt ook maar één enkel exemplaar van deze soort uit nonpoppen uit het aangetaste gebied op te kweeken, hoewel zij, volgens Prof. de Meijere, ook in Nederland wordt aangetroffen. In mijne kweekglaasjes zijn nog een aantal tonnetjes aanwezig, welke nog kunnen uitkomen. Ik betwijfel evenwel zeer of deze *segregata* bevatten.

Wat nu het tijdstip van infectie betreft, ook op dit punt schijnen nog weinig onderzoekingen gedaan te zijn. Over het algemeen geschiedt dit vrij laat. De Tachininen schijnen de rupsen niet voor de tweede helft van Juni met eieren te beleggen, terwijl de vliegen van het genus *Sarcophaga*, alsook de genoemde drie sluipwespsorten, zooals mij gebleken is, haar prooi stellig niet voor het einde van Juni infecteeren. Evenwel schijnt er een klein sluipwespje te zijn, genaamd *Apanteles solitarius* Rtz., behoorende tot de Braconiden, dat de rupsen reeds op zeer jeugdigen leeftijd aantast, en tusschen de bladeren of naalden verpopt in een elliptisch gevormd, geelachtig-wit, wollig coconnetje. Ik laat hier woordelijk volgen wat Metzger zegt aangaande het infectietijdperk van *Sarcophaga affinis*: »Da nun unter im Zwinger entstandenen Puppen keine »einzige mit Larven von *Sarcophaga* besetzt war, dagegen »aber die am 7 Juli im Walde untersuchten zum grössten »Teil, so erscheint wohl die Schlussfolgerung gerechtfertigt, »dass *Sarcophaga affinis* nicht die Raupen belegt, sondern nur »die Puppen und zwar höchst wahrscheinlich nur in statu »nascendi, wenn die Puppe eben aus der letzten Larvenhaut »hervorgegangen und noch weich und grün ist«.

Ook heb ik opgemerkt, dat uit de in 1909 ontvangen poppen zich veel meer vleesch- dan parasietvliegen ontwikkelden. Wellicht bestaat er verband tusschen de sterke vermeerdering van *affinis* en de straks genoemde ziekte, waaruit dan zal kunnen worden afgeleid, dat *affinis* meer saprophyt dan parasiet is. Meves schrijft dienaangaande in het Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen, jaarg. 1901, pag. 513 in verband met de nonvlinderplaag in Zweden 1898 tot 1901: »Fliegenlarven »fand man zahlreich in Raupen und Puppen, jedoch darunter »nur selten Tachinen, meistens Fleischfliegen, welche letzteren »jedoch wohl nur schon erkrankte oder tote Raupen und »Puppen zu ihren Opfern erwählt hatten und deshalb ohne »Bedeutung für den Nonnenkampf sein möchten.«

Van de straks genoemde drie sluipwespsoorten, welke zeer polyphaag zijn, verschijnen in den regel twee generatiën in 't jaar en overwintert de laatste generatie in den poptoestand. Evenwel schijnt het voor te komen, dat van deze soorten voorwerpen, die zich ontwikkeld hebben uit poppen, welke eerst later in 't seizoen uitkomen, een generatie overslaan en in den volkomen toestand overwinteren. Onder de grootere sluipwespsoorten: o. a. onder die, behoorende tot de genera: *Ophion*, *Paniscus* en *Opheltes*, zijn er die slechts één generatie per jaar hebben en gewoonlijk als imago overwinteren. *Ophion luteus* L., *Paniscus opaculus* Thoms. en *testaceus* Holmgr. e. a. heb ik vaak midden in den winter gevangen. Volgens eene mededeeling van Prof. Schmiedeknecht vliegt in Thüringen *Pimpla examinator* niet voor het begin van Mei, terwijl *maculator* F. daar reeds in het begin van Maart op wilgenkatjes wordt aangetroffen. Laatstgenoemde *Pimpla*-soort, waarvan men kan aannemen, dat zij minstens in twee generatiën voorkomt, overwintert daar dus stellig als wesp.

Uit het hier medegedeelde blijkt, dat de parasietvlieg *Tachina larvarum*, welke in de door den nonvlinder geteisterde bosschen

in Noord-Brabant in groote hoeveelheden werd aangetroffen, zoowel in één als in twee generatiën per jaar voorkomt. Hetzelfde geldt voor de vleeschvlieg *Sarcophaga affinis*, welke echter meer saprophyt dan parasiet schijnt te zijn, zoodat het twijfelachtig is, of deze soort van eenig nut is bij de bestrijding van den nonvlinder. Daarentegen is het vrij zeker, dat van de genoemde drie *Pimplinen* de exemplaren, welke zich uit nonpoppen hebben ontwikkeld, die dus omstreeks Augustus uitgekomen zijn, maar wegens gebrek aan prooi niet in de gelegenheid zijn geweest nog vóór den winter hunne eieren onder te brengen, zullen sterven zonder nakomelingen achter te laten. Bij massale vermeerdering zal er in den regel niet voldoende prooi voor een tweede generatie van sluipwespen aanwezig zijn en zoo is het te verklaren, hoe het komt, dat de sluipwespen maar zelden een belangrijke rol spelen bij de beteugeling van den nonvlinder.

In den aanvang heb ik gezegd, dat slechts ongeveer 12% van de in observatie gehouden rupsen, vlinders leverden. De eerste kwamen den 14^{den} Juli te voorschijn. Evenals de rupsen en poppen waren in 1909 ook de vlinders ziek. Alle vertoonden in meerdere of mindere mate verschijnselen van degeneratie, voornamelijk gekenmerkt door kleinheid en mismaaktheid. Nonvlinders van normale grootte waren in 1909 zeldzaam. Ook verslapping van het lichaam was bij de vlinders algemeen, vooral onder de wijfjes. Het was opvallend, dat de vlinders in slapte toenamen naar gelang dat ze in kleur de variëteit *eremita* naderden. Vooral onder de typisch zwarte exemplaren waren er vele, die uitermate week en slap waren, zoo zelfs, dat ze niet gespannen konden worden; de vleugels scheurden in bij elke poging om ze met de spannaald te verplaatsen, daarbij hing het lichaam slap aan de naalden. Met het oog op de prognose voor 1910 is van belang de omstandigheid, dat zoowel in de gevangenschap als in de vrije natuur weinig

eieren werden gelegd. Paring heb ik in de gevangenschap maar tweemaal waargenomen. In mijn bezit bevinden zich eenige eieren van deze gedegenererde vlinders afkomstig, welke rupsjes inhouden. Het is van belang om na te gaan of, en zoo ja, in welke mate de ontaarding op de nakomelingen zal overgaan.

Ik stel mij voor het in 1909 onder Alphen verzamelde materiaal tentoon te stellen op de in Juni 1910 te 's-Gravenhage te houden Biologische Tentoonstelling.

SMITS VAN BURGST.

Een merkwaardig Strepsipteron.

De heer KARL HOFENEDER S. J. zond voor de bibliotheek der N. E. V. een overdruk van zijne publicatie: *Mengenilla n. g. Chobautii* n. sp. Eine neue Strepsiptere aus Nord-Afrika. Berichte des Naturw. med. Vereins Innsbruck XXXI Jahrg. 1910, 33—58, 2 Taf. Daarin wordt een door Dr. A. Chobaut in Algiers gevonden Strepsipteron ♂ beschreven, dat van alle thans bekende recente vormen afwijkt door het bezit van 5-ledige tarsen met duidelijke klauwen. De nieuwe soort komt in dit kenmerk overeen met het fossiele genus *Mengea*, maar is ook van dit genus onderscheiden in vele opzichten o.a. door 6-ledige sprieten en moet derhalve als type eener nieuwe familie *Mengenillidae* beschouwd worden. De gastheer is nog onbekend, het eenig exemplaar werd 's nachts bij licht gevangen. Het vraagstuk naar de verwantschap der *Strepsiptera* met andere insectenorden wordt ook door deze vondst niet opgelost; schr. deelt overigens de zienswijze van Handlirsch, die de *Coleoptera* en *Strepsiptera* als *Coleopteroidea* saamvat.

H. SCHMITZ S. J.

COLEOPTERA

verzameld in de omstreken van Maastricht en Valkenburg
Juni 1909

(gedetermineerd door Jhr. Dr. Ed. Everts).

2E L I J S T.

<i>Cis oblongus</i> Mellié	<i>Athous haemorrhoidalis</i> F.
<i>Octotemnus glabriculus</i> Gyllh.	» <i>vittatus</i> F.
<i>Lycetus unipunctatus</i> Herbst	» » <i>ab.c.angularis</i> Steph.
<i>Aphodius erraticus</i> L.	» » <i>Ocskayi</i> Ksw.
» <i>subterraneus</i> L.	» <i>longicollis</i> Oliv.
» <i>fossor</i> L.	» <i>sputator</i> L.
» <i>granarius</i> L.	» <i>pallidulus</i> Ill.
» <i>rufus</i> Moll.	<i>Synaptus filiformis</i> F.
» <i>nitidulus</i> F.	<i>Adrastus nanus</i> Herbst.
» <i>pusillus</i> Herbst	<i>Lampyrus noctiluca</i> L. ♂ ♀.
» <i>sticticus</i> Panz.	<i>Lamprohiza splendidula</i> L. ♂ ♀.
» <i>prodromus</i> Brahm.	<i>Phosphaenus hemipterus</i> Geoffr. ♂.
» <i>luridus</i> F. ab. c.	<i>Telephorus nigricans</i> Müll. ab. c.
<i>nigripes</i> F.	» <i>immaculatus</i> Schilsky.
<i>Copris lunaris</i> L. ♂ ♀.	<i>Telephorus rufus</i> L. var. <i>lituratus</i>
<i>Hoplia philanthus</i> Füssl.	Fall.
<i>Oxythyrea funesta</i> Poda	<i>Telephorus pallidus</i> Goeze.
<i>Cetonia aurata</i> L.	<i>Rhagonycha fulva</i> Scop.
<i>Valgus hemipterus</i> L.	» <i>lutea</i> Müll.
<i>Gnorimus nobilis</i> L.	» <i>limbata</i> Ths.
<i>Trichius rosaceus</i> Voet	» <i>pallida</i> F.
<i>Agrilus elongatus</i> Herbst	» <i>atra</i> L.
<i>Throscus dermestoides</i> L.	<i>Malthinus flaveolus</i> Payk.
<i>Cardiophorus nigerrimus</i> Er.	» <i>seriepunctatus</i> Ksw.
<i>Limonius minutus</i> L.	» <i>balteatus</i> Suffr.
<i>Pheletes aeneoniger</i> de G.	<i>Malthodes dispar</i> Germ.
<i>Athous alpinus</i> Redt.	<i>Avinotarsus pulcarius</i> F.

- Acinotarsus marginalis* Lap.
Ebaeus thoracicus Fourcr.
Sphinginus lobatus Oliv.
Charopus pallipes Oliv.
Homalilus Fontisbellaquei
 Fourcr.
Apate capucina L.
Dryophilus pusillus Gylh.
Anobium julvicorne St.
 » *nitidum* Herbst
Nestobium plumbeum Ill. ab. c.
variabile Dej.
Ernobius mollis L.
Anaspis Costae Emery
 » *flava* L.
 » » var. *thoracica*
 Emery.
Anaspis pulicaria Costa
 » *frontalis* L.
 » *thoracica* L.
 » *ruficollis* F.
 » *Geoffroyi* Müll.
 » *maculata* Fourcr.
 » » ab. c. *pallida*
 Marsh
Mordellistena lateralis Ol.
Anthicus basilaris Say
Oedemera nabilis Scop.
Acmacops collaris L.
Agapanthia villosa-viridescens
 de G.
Clytra flavicollis Charp.
Cryptocephalus bipunctatus L.
- Cryptocephalus Moraei* L.
 » *labiatus* L.
Oomorphus concolor St.
Timarcha tenebricosa F.
 » *coriaria* Laich.
Chrysomela goettingensis L.
 » *staphylea* L.
 » *sanguinolenta* L.
 » *menthastri* Suffr.
Luperus niger Goeze
Crepidodera transversa Mrsh.
 » *ferruginea* Scop.
 » *splendens* Weise
 » » ab. c.
gaudens Steph.
Hippuriphila Modeeri L.
Mantura rustica L.
Chaetocnema concinna Mrsh.
Psyllodes affinis Payk.
 » *hyoscyami* L.
Phyllotreta undulata Kuts.
 » *nemorum* L.
 » *atra* F.
 » *cruciferae* Goeze
 » *aerea* All.
 » *nigripes* F.
Longitarsus melanocephalus deG.
 » *succineus* Foudr.
Apteropeda orbiculata Mrsh.
Sphaeroderma testaceum F.
 » *rubidum* Graëlls.
Cassida vittata Villers.
Urodon rufipes Ol.

- Urodon suturalis* F.
Brachytarsus variegatus Fourcr.
Rhynchites purpureus L.
 » *minutus* Herbst
 » *tomentosus* Gylh.
Otiorrhynchus tenebricosus
 Herbst •
Otiorrhynchus ligneus Ol.
 » *porcatus* Herbst
 » *singularis* L.
Peritelus hirticornis Herbst
Trachyphloeus scabriculus L.
Exomias pellucidus Boh.
Brachysomus echinatus Bonsd.
Strophosomus rufipes Steph.
 » *capitatus* de G.
Brachyderes incanus L.
Sciaphilus asperatus Bonsd.
Liophloeus tessulatus Müll.
Polydrosus cervinus L.
Phyllobius oblongus F. ab. c.
 floricola Herbst.
Phyllobius calcaratus F.
 » *urticae* de G. var.
 Fussi Schilsky
Phyllobius betulae F.
 » *viride-aeris* Laich.
Chlorophanus viridis L.
Sitona humeralis Steph.
 » *lateralis* Gylh. var. *ononidis* Sharp
Sitona lineatus L. ab. c. *geniculatus* Fahrs.
- Hypera arator* L.
 » *variabilis* Herbst ab. c.
 postica Gylh.
Liparus coronatus Goeze.
Dorytomus longimanus Forst.
 » *filirostris* Gylh.
 » *validirostris* Gylh.
 » *pectoralis* Gylh.
Anoplus plantaris Naezen.
Orchestes stigma Germ.
 » *populi* F.
 » *saliceti* Payk.
Rhamphus pulicarius Herbst
Magdalis cerasi L.
Tychius junceus Reich.
 » *tomentosus* Herbst
 » *picirostris* F.
Ceutorrhynchidius troglodytes F.
 » *floralis* Payk.
 » *pyrrhorhynchus*
 Mrsh.
Ceutorrhynchidius terminatus
 Herbst
Ceutorrhynchus geographicus
 Goeze
Ceutorrhynchus viduatus Gylh.
 » *pleurostigma*
 Mrsh.
Ceutorrhynchus asperifoliarum
 Gylh.
Ceutorrhynchus rugulosus Herbst.
 » *consputus* Germ.
 » *trimaculatus* F.

<i>Ceutorrhynchus erysimi</i> F.	<i>Apion nigritarse</i> Kirby
» <i>contractus</i> Mrsh.	» <i>aethiops</i> Herbst.
» <i>assimilis</i> Payk.	» <i>psi</i> F.
<i>Rhinoncus bruchoides</i> Herbst	» <i>punctigerum</i> Payk.
» <i>pericarpus</i> L.	» <i>ononis</i> Kirby
» <i>guttalis</i> Grav.	» <i>ervi</i> Kirby
<i>Baris picicornis</i> Mrsh.	» <i>viciae</i> Payk.
<i>Oxytoma pomonae</i> F.	» <i>tenue</i> Kirby
» <i>cracca</i> L.	» <i>seniculum</i> Kirby
» <i>ochropus</i> Germ. ♀.	» <i>minimum</i> Herbst
<i>Apion onopordi</i> Kirby	» <i>curtirostre</i> Germ.
» <i>rujirostre</i> F.	» <i>affine</i> Kirby
» <i>onicola</i> Bach.	» <i>violaceum</i> Kirby
» <i>apricans</i> Herbst	<i>Scolytus rugulosus</i> Ratz.

D. L. UYTENBOOGAART.

BOEKAANKONDIGING.

Systematisches Verzeichnis der Käfer Deutschlands und Deutsch-Oesterreichs. Mit besonderer Angabe der geographischen Verbreitung aller Käferarten in diesem Faunengebiete, zugleich ein Käferverzeichnis der Mark Brandenburg. Herausgegeben von J. Schilsky. Stuttgart. Verlag von Strecker & Schröder. 1909. Oktav. 15 vel druk. Mark 5.50; gebonden Mark 6.50.

De faunistische literatuur is wederom verrijkt met een uitmuntend werk, waarin de thans bekende Coleoptera van Duitsland en Duitsch-Oostenrijk in systematische volgorde opgesomd zijn. Vergelijkt men dezen catalogus van den, door zijne voortreffelijke beschrijvingen in het door hem voortge-

zette werk van Küster, Käfer Europas, gunstig bekenden schrijver, met dien in 1888 door hem onder denzelfden titel uitgegeven, dan bemerkt men eerst welke groote veranderingen in de systematiek en in de nomenclatuur hebben plaats gevonden.

Schr. bespreekt in zijne voorrede de quaestie der variëteiten en wijst op de thans in gebruik gekomen begrippen van subspecies, rassen, sub-variëteiten en aberraties (Kleur- en sculptuur-aberraties), waarbij intusschen nog vele tegenstrijdige opvattingen bestaan en, zooals Schr. zoo juist uitdrukt: »Der Willkür ist jetzt leider ein grosser Spielraum gelassen«. Mij dunkt, dat de toepassingen als gevolg van willekeur of mischien wel als gevolg van »Geschmacksache« of »Meinung ohne Grund« bij de auteurs eveneens als oorzaak te beschouwen is, dat wij in eene soort van »perpetuum mobile« (?) zullen blijven verkeeren omtrent de opvatting van »goede« soort of variëteit (in algemeenen zin). Alle catalogi, die in volgende tijden in de plaats van de thans in gebruik zijnde zullen verschijnen, zullen ongetwijfeld wederom vele oudere, thans verworpen, opvattingen huldigen en evenzoo vele thans als beter ingevoerde nieuwigheden als niet wenschelijk verwerpen en zulks zoo vaak zonder zuiveren grondslag. Dezelfde willekeur bestaat m.i. ook voor een deel bij de wijze van rangschikken der genera en species. Hoe dikwerf n.l. ziet men, dat in een nieuw werk bij een bepaald genus de soorten in omgekeerde volgorde, in tegenstelling van een ander werk opgesomd zijn. Al deze, dikwerf geheel overbodige, zelfs lastige wijzigingen vormen een voortdurende bron van verwarring.

Wij willen met schrijver hopen, dat bij al die vragen, maar ook in deze laatste quaestie, de toekomst klaarheid zal brengen; maar hoe, bij zulke onvaste grondslagen?

Ten zeerste juichen wij toe, dat schr. uit practische gronden in de schikking der familiën, genera en species den Europeeschen

Catalogus van Heyden, Reitter, Weise (1906) gevolgd en alleen rekening gehouden heeft met de bovenbedoelde denkbeelden van sub-species, rassen enz., met welke nieuwe opvattingen genoemde Europ. Catal. maar voor een deel rekening houdt. De geografische verbreiding der soorten binnen het op den titel aangegeven gebied is, evenals in de eerste uitgave van dit werk, op eenvoudige, praktische wijze aangegeven.

Met het oog op onze fauna is de nieuwe Catalogus van Schilsky zeer aan te bevelen, daar de in Nederland bekende soorten, op een 30-tal na, die meer uitsluitend in West-Europa thuis behooren, daarin te vinden zijn. Tevens krijgt men een denkbeeld, welke soorten bij ons nog misschien ontdekt kunnen worden.

Moge Schilsky's werk naar waarde geschat worden en veel koopers vinden.

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

Wijtsman, P., Genera Insectorum.

- Afl. 93. O. A. Johannsen, Diptera, Mycetophilidae.
- » 94. J. J. Kieffer, Hymenoptera, Ceraphronidae.
- » 95. —, Hymenoptera, Serphidae.
- » 96. F. Hendel, Diptera, Muscaridae, Pterocallinae.
- » 97. O. Schmiedeknecht, Hymenoptera, Chalcididae.
- » 98. A. Bovie, Coleoptera, Curculionidae, Nanophyinae.
- » 99. —, Coleoptera, Curculionidae, Brachycerinae.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

- Afl. 3. Borchmann, F., Alleculidae.
- » 4. Hagedorn, M., Ipidae.
- » 5. Gestro, R., Cupedidae, Paussidae.
- » 6. Wagner, H., Curculionidae, Apioninae.

Thomson, J., Essai d'une classification de la famille des Cerambycides et matériaux pour servir à une monographie de cette famille. Paris 1861. Met pln. 8°.

Kertész, C., Catalogus Dipteriorum hucusque descriptorum. T. VI. 1909.

G e s c h e n k e n.

Van de schrijvers :

Man, J. G. de, Description of a new species of the genus *Alpheus* Fabr. from the bay of Batavia. 1909.

Kempers, K. J. W., Nog iets over het adersysteem der Kevervleugels. Met pln. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent. T. LH.

Van den heer Smits v. Burgst :

Kirby, W. F., European Butterflies and Moths. Londen. 1903. Met gekl. pln. 8°.

Van Dr. C. L. Reuvs :

Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres. Handelingen van het XIIe —. Utrecht 1909.

Brauer, A., Die Süswasserfauna Deutschlands (alleen de Insecten).

—, Afl. 7. Heymons u. Kuhlglatz, Collembola, Neuroptera, Hymenoptera, Rhynchota.

—, Afl. 8. Klapálek u. Grünberg, Ephemera, Plecoptera, Lepidoptera.

—, Afl. 9. Ris, Odonata.

Van Dr. Ed. Everts :

Lameere, A., Longicornes, Prioninae. 1903. Fol. Extr. Faune Ent. Afr. trop., Zoologie.

VERZOEK.

De Bibliothecaris mist een reçu voor :

Fabricius, Mantissa Insectorum, T. I—II in 1 vol. geb.

Wil de leener zoo vriendelijk zijn *alsnog een reçu te sturen!*

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 53.

DEEL III.

1 Mei 1910.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXII. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XVII. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — Dr. J. C. H. DE MEIJERE, International Catalogue of scientific literature. — Insectenverzameling te koop.

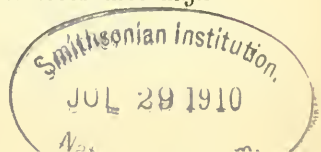
Acarologische Aanteekeningen XXXII.

Laelaps wolffsohni nov. sp.

Zeer naverwant aan *L. versteegi* Oudms.; onderscheidt zich daarvan échter op het eerste gezicht door de langere beharing. Ik bezit slechts één ex., een ♀, dat ik van den heer L. G. Neumann, Toulouse, ontving, en afkomstig is uit de collectie van John A. Wolffsohn, Quilpuè, Chili. Het sternaalschild is bijna halfcirkelvormig, met de ronding naar voren; zijne randen zijn sterk gechitiniseerd; zoo ook de randen der coxae. Coxa II heeft extern en vooraan een naar voren gericht doorn. Vermoedelijk is deze *Laelaps* op een *Mus* gevonden.

Spinturnix plecotinus (C. L. Koch).

C. L. Koch beschrijft in zijn Deut. Crust. Myr. Arachn. h. 23. n. 24, deze soort, die ik thans identificeer met mijn

Spinturnix plecoti, zie Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2. v. 8. t. 3. f. 49—50.

Spinturnix kolenatii nov. nom.

Kolenati beschrijft in SB. Ak. Wien, v. 35, 1859, p. 158 een *Diplostaspis carnifex* Koch, en identificeert zijne soort met *Pteroptus carnifex* Koch, Deut. Crust. Myr. Arachn. h. 24. n. 1. — Koch heeft echter aldaar een *Dermonyssus carnifex* beschreven en afgebeeld, eene soort, die, hoewel tegenwoordig vermoedelijk niet meer in het genus *Dermonyssus* thuis behoorend, toch tot de *Dermonyssidae* behoort. — Volgens de Regeln Zool. Nomencl. V. Int. Zool. Congr. Berlin, 1901, § 3, noem ik Kolenati's soort thans *kolenatii*. Hiertoe behoort niet mijn *carnifex*, zie hier beneden.

Spinturnix noctulae nov. nom.

1902. *Spinturnix carnifex* Oudemans in Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2. v. 8. p. 33. t. 4. f. 51. 52. (**non** *carnifex* C. L. Koch, **nec** Klti).

Spinturnix mystacinus Kol.

1859. *Diplostaspis mystacina* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 35. p. 163. **non** *Spinturnix mystacina* Oudms., vide sub *Spint. murinus* infra.

Spinturnix vespertilionis (L.).

De synonymie dezer soort had ik opgespoord van 1728 tot 1798. Zie Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2. v. 8. p. 28. Ik ga thans verder :

1804. *Acarus vespertilionis* Herm. Mém. Apt. p. 84. t. 1. f. 14. t. 9. f. G. H. I.
1806. *Gamasus? vespertilionis* Latr. Gen. Crust. Ins. v. 1. p. 147.
1817. *Gamasus vespertilionis* Latr. in Cuv. Regn. An. v. 3. p. 118.
1826. *Spinturnix vespertilionis* Heyd. in Oken's Isis. p. 628.
1829. *Gamasus vespertilionis* Latr. in Cuv. Regn. Anim. v. 3. p. 284.
1836. *Pteroptus acuminatus* C. L. Koch. Deu. Cr. Myr. Ar. 4. 21. (Protonympha).
1836. *Pteroptus abominabilis* C. L. Koch. idem. 4. 22. (♀).
1836. *Gamasus vespertilionis* Latr. in Cuv. Regn. An. v. 3. p. 302.
1839. *Pteroptus vespertilionis* C. L. Koch. Deu. Cr. Myr. Ar. 23. 23. (♀).
1842. *Pteroptus acuminatus* C. L. Koch. Uebers. Arach. v. 3. p. 128.
1842. *Pteroptus abominabilis* C. L. Koch. idem.
1842. *Pteroptus vespertilionis* C. L. Koch. idem.
1843. *Pteroptus vespertilionis* Guér. Mén. Icon. Regn. Anim. pl. 6. f. 11.
1844. *Pteroptus vespertilionis* 2e et 3e, Gervais. Apt. v. 3. p. 228.
1847. *Pteroptus* du *Vespertilio noctula* Walck. Apt. v. 4. p. 545.
1847. *Pteroptus acuminatus et abdominalis* (pro *abominabilis*!) Walck. idem. p. 546.
1849. *Pteroptus vespertilionis* Dug. et M. Edw. in Cuv. Regn. Anim. Arachn. p. 95.
1859. *Pteroptus vespertilionis* Grube in Arch. Nat. Liv. Ehst. Kurl. s. 2. v. 1. p. 465.
1859. *Diplostaspis arcuata* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 35. p. 166. n. 14. t. 4. f. 13.
1861. *Pteroptus vespertilionis* Snell. v. Voll. Gelede Dier. v. Ned. p. 75. t. 6. f. 8.

1863. *Pteroptus respertilionis* Anders. in Oefv. K. Vet. Ak. Förh. p. 189.

1866. *Celeripes vespertilionis* Giebel in Zeit. ges. Naturw. v. 28. p. 398.

1877. *Diplostaspis vespertilionis* Murray Econ. Ent. Apt. p. 179.

1882. *Pteroptus vespertilionis* Berl. in Att. R. Ist. Ven. Sc. Lett. Art. s. 5. v. 8. p. 16.

1892. *Pteroptus abdominalis* (pro *abominabilis*!) Berlese Ordo Mesost. p. 27.

Spinturnix murinus (Walck.). 1847.

1832. *Pteroptus vespertilionis* Duf. in Ann. Sc. Nat. v. 26. p. 98. t. 9. f. 6. 7 (♀) (non Linné!).

1832. *Pteroptus vespertilionis* Duf. in Ann. Sc. Nat. v. 26. p. 257.

1832. *Pteroptus vespertilionis* Latr. in Ann. Sc. Nat. v. 26. p. 260.

1837. *Pteroptus vespertilionis* Nitzsch in Arch. Nat. v. 1. p. 326. t. 8. f. I—III. (Larva, Protonympha).

1844. *Pteroptus vespertilionis* 1e. Gerv. Apt. v. 3. p. 228. t. 34. f. 1 (♀).

1847. *Pteroptus murinus* Walck. Apt. v. 4. p. 545.

1856. *Pteroptus myoti* Kol. Paras. Chiropt. p. 26.

1859. *Diplostaspis myoti* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 35. p. 156. t. 1. f. 2.

1864. *Pteroptus myoti* Kirchner in Lotos. p. 151.

1866. *Celeripes myoti* Gieb. in Zeit. ges. Nat. v. 28. p. 398.

1872. *Pteroptus vespertilionis* van Ben. in Mém. Ak. Roy. Se. Belg. v. 40. p. 9.

1876. *Pteroptus vespertilionis* Mégn. in Journ. Anat. Physiol. p. 334.

1880. *Pteroptus vespertilionis* Mégn. Paras. Malad. paras. p. 116.

1882. *Pteroptus myoti* Hall. in Jahresh. Ver. vaterl. Naturk. Württ. p. 303.

- ? 1883. *Pteroptus pilijer* C. J. Neum. Om Hydrachn. p. 11.
 1885. *Pteroptus vespertilionis* Can. Prosp. Acarof. Ital. v. 1.
 p. 118.
 1887. *Pteroptus vespertilionis* Groult Ac. Crust. Myr. p. 58.
 t. 2. f. 10.
 1889. *Pteroptus vespertilionis* Berl. Ac. Myr. Scorp. Ital. 54.
 2 et 4.
 1892. *Pteroptus vespertilionis* Berl. Ordo Mesost. p. 27. t. 1.
 f. 9. et t. 5. f. 1, 3, 4, 6, 7.
 1892. *Pteroptus vespertilionis* Mégn. les Ac. paras. p. 17. 22.
 1897. *Celeripes vespertilionis* et *Diplostaspis vespertilionis* Oudms
 in Tijds. Ent. v. 39. p. 136.
 1902. *Spinturnix mystacina* Oudms. in Tijds. Ned. Dierk.
 Ver. s. 2. v. 8. p. 299—302, t. 9. f. 32—37, et. t. 10. f. 38—42.—

Periglischrus rhinolophinus C. L. Koch.

1832. *Pteroptus vespertilionis* Aud. in Ann. Sc. Nat. v. 25,
 p. 402. t. 9. f. 8. 8a. (Protonympha, an ♂).
 1841. *Pteroptus rhinolophinus* C. L. Koch Deu. Crust. Myr.
 Arachn. v. 38. n. 21. (♀, ♂).
 1842. *Pteroptus rhinolophinus* C. L. Koch Uebers. Arach. v.
 3. p. 128. t. 13. f. 72. ♀.
 1844. *Pteroptus vespertilionis* 5^e. Gerv. Ins. Apt. v. 3.
 p. 228.
 1847. *Pteroptus rhinolophus* (pro *rhinolophinus*!) Walck. Ins.
 Apt. v. 4. p. 546.
 1858. *Periglischrus asema* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 33. p.
 81. t. 4. f. 11—14. ♀ ♂.
 1877. *Periglischrus rhinolophinus* Murray Econ. Ent. Apt. p.
 177 fig.
 1877. *Tinoglischrus audouinii* Murray idem. p. 177. fig.
 1892. *Pteroptus vespertilionis* Berl. Ordo Mesost. p. 27.

1897. *Periglischrus asema* Roll. et Trt. in Mém. Soc. Zool. Fr. v. 10. p. 136.

Periglischrus hipposiderus Kol.

1844. *Pteroptus vesperilionis* 6e. Gerv. Ins. Apt. v. 3. p. 228.

1856. *Pteroptus hipposideros* Kol. Paras. Chiropt. p. 29.

1858. *Periglischrus hipposideros* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 33. p. 82. t. 4. f. 15—18.

1864. *Pteroptus hipposideros* Kirchner in Lotos, p. 125.

1866. *Celeripes hipposideros* Gieb. in Zeit. ges. Naturw. v. 28, p. 398.

1897. *Periglischrus hipposideros* Roll. et Trt. in Mém. Soc. Zool. Fr. v. 10. p. 136.

Periglischrus interruptus Kolti.

1856. *Pteroptus interruptus* Kol. Paras. Chiropt. p. 29.

1858. *Periglischrus interruptus* Kol. in SB. Ak. Wien. v. 33. p. 80. t. 4. f. 4—7.

1866. *Celeripes interruptus* Gieb. in Zeit. ges. Nat. v. 28. p. 398.

1885. *Pteroptus euryalis* Can. Prosp. Acarof. Ital. v. 1. p. 119.

1889. *Pteroptus euryalis* Berl. Ac. Myr. Scorp. Ital, 54. 3.

1892. *Pteroptus euryalis* Berl. Ordo Mesost. p. 27.

1897. *Periglischrus interruptus* Roll. et Trt. in Mém. Soc. Zool. Fr. v. 10. p. 135.

Spinturnix-embryo met gevuld darmkanaal.

Een der drie embryones, die ik uit het moederdier prepaareerde, heeft een vrijwel gevuld darmkanaal, zoodat het nagenoeg dezelfde zwarte figuur vertoont als de volwassenen. Het schijnt

dus, dat, deze embryones, evenals die der Zoogdieren, slikbewegingen maken en amnionvocht drinken.

Bij zoogdieren worden de ingeslikte celmassa's, dikwijls tot koekvormige lichamen samengeperst, na de geboorte uitgebraakt. Geschiedt dit bij *Spinturnix*-embryones ook? Is deze embryonale darmvulling ook bij andere Arthropoden opgemerkt? Heeft hierbij ook vertering plaats? Ziedaar vragen, wier beantwoording mij zeer aangenaam zou zijn.

K o l e n a t i ' s C a r i s .

Neumann heeft (Mém. Soc. Zool. France, 1896, v. 9, p. 19) *Caris elliptica*, *longimana*, *decussata* en *inermis* van Kolenati geïdentificeerd met *Argas vespertilionis*. Dit is beslist eene vergissing. Zij behooren alle tot *Liponyssus* (sensu lato), dus tot de *Dermonyssidae*.

A c h o r o l o p h u s g a g r e l l a e n o v . s p .

L a r v a . Na verwant aan *A. debeauforti* Oudms. Onderscheidt zich daarvan in de volgende kenmerken: Het schildje is veel meer peervormig, langer dan breed, en heeft achter geen insnijding. Elk paar pseudostigmata bevindt zich in een areolum in den vorm van een liggend ovaal. Zoowel de 4 dikke behaarde haren van het schildje, als de lichaamsharen nemen distaad zeer langzaam in dikte af, zijn toch niet spits te noemen. Parasiteerend gevonden op *Gagrella* sp. (Phalangiidae), Tjibodas, Java, April 1905, Dr. J. C. C. Loman.

C h a r l e t o n i a n o v . g e n .

Erythraeus froggatti Oudms. en *Erythraeus singularis* Oudms. wensch ik in een nieuw genus te vereenigen, dat ik den naam wil geven van *Charletonia*, met *singularis* als type. CHARLETON

schreef 1668 zijn beroemd geworden zoologisch-linguïstisch werk *Onomasticon Zooicon*. Het genus onderscheidt zich van *Erythraeus*, doordat de larven 6 in plaats van 8 behaarde haren op het schildje dragen en de pseudostigmaalhareen glad zijn in plaats van distaal behaard.

A c a r i i n u r i n e .

Van Dr. H. L. Visser te Nijmegen ontving ik eenig bezinksel van urine, waarin zich mijten bevonden. Ik determineerde ze als *Tyroglyphus casei* n. o. v. n. o. m. (vulgo *siro*). Het fleschje, dat ook veel hyphen bevatte, heeft dus vermoedelijk in een keuken, kelder of provisiekast gestaan.

G l y c y p h a g u s t j i b o d a s n o v . s p .

Deze wijkt van alle andere *Glycyphagus*-soorten af door het bezit van 4 vertikaalhareen. Verdere eigenschappen van het eenige ♀ in mijn bezit zijn: lengte 340 mikron. Copulatietubus lang, dun, naar beneden gekromd. Tastaar aan tibia I bijna zoo lang als poot I. Alle rugharen behaard; midden op den rug een paar zeer korte haartjes; de overige rugharen, 15 paar, een weinig langer dan de helft van de grootste breedte van het lichaam. Geen rudimentair lineair rugschildje (behoort dus niet tot de *domesticus*-groep); geen behaarde subtarsale schub (behoort dus ook niet tot de *destructor*-groep). Genitaalopening achter het midden van de buikzijde, dus zeer ver naar achteren. Dit ♀ bevond zich in een buisje, met andere acari afkomstig van Tjibodas, Java, April 1905, Dr. J. C. C. Loman.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XVII.

Fauna des Altvaters.

De namen, die KOLENATI aan eenige *Suctoria* geeft in zijn »Fauna des Altvaters, 1859«, worden steeds genegeerd, omdat het werkje zoogenaamd onbereikbaar, of ontoegankelijk is. Ik ben tot de ontdekking gekomen, dat hetzelfde opstel, doch onder den titel van »Naturhistorische Durchforschung des Altvatergebirges« voorkomt in »Jahresheft der naturwissenschaftlichen Section der K. K. mähr. schles. Gesellschaft für Ackerbau, Natur- und Landeskunde für das Jahr 1858«; Brünn 1859. Zelfs de paginatuur is dezelfde. Daar ook dit Tijdschrift uiterst zeldzaam is (ik kon het door de welwillendheid van den heer A. A. van Pelt Lechner te Wageningen inzien) schrijf ik het gedeelte, dat over *Suctoria* handelt, hier over :

p. 65. **Aphaniptera.** Flöhe. (N. B. n°. 1—38 zijn Diptera).

Pulex. Linné. Floh.

39 .. *irritans.* Linné. Gemeiner Floh. Sehr häufig im August und September am Heuboden und in den Schlaflokaltäten der Schweizerei. Eine Nachtplage der Anreisenden.

Ceratopsyllus. Curtis. Kammfloh. Kopf vorne gezähnt, Rückenctenidien.

40 .. *octactenus.* Kolenati. Der achtkämmige Floh. Mit 8 Rückenctenidien. An *Amblyotus atratus* Kolenati.

Ctenophthalmus. Kolenati. Augenkammfloh. Unterhalb des Auges ein Ctenidium, der Kopf ungezähnt.

41 .. *bisbidentatus.* Kolenati. Der Maulwurfsfloh. Mit einem vierzähnigen Augenctenidium und 16-zähnigen Rückenctenidium, der Kopf vorne ungezähnt. An *Talpa europaea*, sehr häufig, im August, September.

42 .. *unidentatus.* Kolenati. Der Spitzmausfloh. Mit einem einzähnigen Augen- und 16-zähnigen Rückenctenidium, Kopf

- vorne ohne Zahn. An Spitzmäusen, August, September.
- 43 .. *quadridentatus*. Kolenati. Der Hausmausfloh. Mit einem vierzähnigen Augen- und 18-zähnigen Rückenctenidium, Kopf vorne ungezähnt. An der Hausmaus häufig.
- Ctenocephalus**. Kolenati. Kopfkammfloh. Der Kopf vorne gezähnt, mit oder ohne andere Ctenidien.
- 44 .. *novemdentatus*. Kolenati. Der Hundefloh. Kopfctenidium 5-, Augenctenidium 4-, Rückenctenidium 18-zähnig, der erste Leibesring unborstet. Auf dem Haushunde, häufig im Sommer in der Schweizerei.
- 45 .. *enneodus*. Kolenati. Der Katzenfloh. Kopfctenidium 5-, Augenctenidium 4-, Rückenctenidium 16-zähnig, der erste Leibesring mit 4 Reihen Borsten. Häufig an der Hauskatze im Sommer in der Schweizerei.

Spalacopsylla bisbidentatus (Kolenati) 1859.

Uit het bovenstaande blijkt, dat *bisbidentatus* geen »nomen nudum« is, derhalve als soortnaam geldig is. De synonymen zijn derhalve: 1835, *Pulex talpae* Bouché (non Curtis 1826); 1856, *Ctenophthalmus talpae* Kolenati; 1863, *Ctenophthalmus bisoctodentatus* Kolenati; 1900, Oct., *Typhlopsylla bisoctodentata* Wagner; 1900, *Typhlopsylla orientalis* Rothschild; 1900, *Typhlopsylla bisseptemdentata* Rothschild.

Spalacopsylla unidentatus (Kolenati) 1859.

Uit het bovenstaande blijkt, dat *unidentatus* geen nomen nudum is, derhalve als soortnaam geldig is. De synonymen zijn derhalve: 1863, *Ctenophthalmus bisseptemdentatus* Kolenati; 1880, *Typhlopsylla assimilis* Taschenberg; 1905, *Ctenophthalmus assimilis* Baker.

A. C. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

Geschenken:

- Van den heer C. A. L. Smits van Burgst:
Kirby, W. F., European Butterflies and Moths. London
1898. Met gekl. pln. 4°.
- Van den heer K. W. Dammerman:
Puton, Synopsis des Hemiptères-hétéroptères de France.
Paris 1878—'81. Af. 1—4. 8°.
Meer is niet verschenen.
- Van den heer Dr. J. Th. Oudemans:
± 125 afdrukken, vooral over Collembola en Thysanura.
- Van den heer Dr. J. G. de Man:
Man, J. G. de, Vergelijkende myologische en neurologische
studiën over Amphiëën en vogels. Leiden 1873. Met
gekl. pln. 8°.
—, De Wormen. Eene populaire natuurhistorische schets.
8°. Extr. Isis, 1878.
—, Zijn er in Europa twee soorten van mollen, 8°.
Extr. Alb. d. Natuur, 1886.
—, Anatomische Untersuchungen über freilebende Nord-
see-Nematoden. Leipzig 1886. Met pln. fol.
—, Ueber einige neue oder noch unvollständig bekannte
Arten von frei in der reinen Erde lebenden Nematoden.
8°. Extr. Tijdschr. N.D.V., 1881.
—, On Alpheus hipbothoë de M. var.? 8°. Extr.
N.L.M., 1899.
—, Crustacea. Report on a collection made by F. V.
Mc. Connel and J. J. Quelch at Mount Roraima in
British Guiana. Met pl. 4°. Extr. Trans. Linn. Soc., 1900.
—, Publications scientifiques depuis l'année 1873 jusqu'à
1907. 8°.
Richters, F., Beitrag zur Kenntnis der Moosfauna Austra-

liens und der Inseln des Pazifischen Ozeans. Met pl. en fig. 8°. Extr. Zool. Jahrb., 1908.

Van den heer Dr. C. L. Reuvens :

Handelingen v. h. XIIe. Ned. Nat. en Geneesk. Congres. 1909.

Van den heer K. Hofeneder :

Hofeneder, K., Mengenilla n.g. Chobautii n.sp. Eine neue Strepsiptere aus Nordafrika. Met pln. 8°. Extr. Ber. N. m. V., 1910.

Van den heer P. C. T. Snellen :

Trügårdh, I., Cryptopteromyia, eine neue Phoriden-Gattung mit reduzierten Flügeln, aus Natal. Met pl. en fig. 8°. Extr. Zool. Jahrb., 1909.

—, On the Biology and development of Clithostethus arcuatus (Rossi) an enemy of the Aleyrodidae. Met pl. en fig. 8°, Extr. A. Zool., 1909.

Van den heer A. A. v. Pelt Lechner :

Pelt Lechner, A. A. v., 2. Vervolg-Catalogus van de Bibliotheek der Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool. 1909.

A a n k o o p e n :

Eimer, G. H. T., Die Artbildung und Verwandtschaft bei den Schmetterlingen. II. Eine systematische Darstellung der Abänderungen, Abarten und Arten der Schwalbenschwanzähnlichen Formen der Gattung Papilio. Unter Mitwirkung von K. Fickert. Jena 1895. Met atlas. 8°. en fol.

T.I is aanwezig, ook het vervolg van 1897.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

Afl. 7. H. v. Schönfeldt, Brenthidae, 1910.

8. G. v. Roon, Lucanidae. 1910.

9. E. Olivier, Lampyridae. 1910.

10. E. Olivier, Rhagophthalmidae, Drilidae. 1910.

11. A. Léveillé, Temnochilidae.

Doubleday, E., J. O. Westwood and W. C. Hewitson, The genera of diurnal Lepidoptera comprising their generic characters, notice of their habits and transformations and a catalogue of the species of each genus. London 1846—52. 2 Dl. in 2 vol. met gekl. pln. fol.

Goed geconserveerd compleet exemplaar van dit zeer kostbare, zeer zeldzame werk, waarvan, naar ik meen te weten, in ons land nog maar 1 exemplaar verder aanwezig is. Het grootste deel der oplage is indertijd door brand vernield.

Zoological Record, 1908.

Tutt, J. W., A natural history of the British Lepidoptera. London, 1909. T. X. Met pln. 8°.

C. L. REUVENS.

International Catalogue of scientific literature.

Van deze belangrijke uitgave, welke tegenwoordig met het bekende »Zoological Record« is saamgesmolten, is nu de afdeeling Zoölogie ook in gedeelten verkrijgbaar gesteld en wel tegen de volgende prijzen:

	<i>s. d.</i>
Comprehensive Zoology	2 6
Protozoa	2 0
Porifera or Spongida	2 0
Cœlenterata	2 0
Echinoderma	3 6
Vermidea	3 0
Brachiopoda and Bryozoa	2 0
Mollusca	4 0

	<i>s.</i>	<i>d.</i>
* Arthropoda (General)	2	0
Crustacea	2	6
Trilobita, Arachnida, Myriopoda	3	6
Insecta	12	0
Prochordata	1	6
* Vertebrata (General)	1	6
Pisces	2	6
Reptilia and Batrachia	2	6
Aves	6	0
Mammalia	2	6
List of abbreviations and Journals	2	0
List of New Genera	2	0

Daar in dit werk de literatuur niet alleen alphabetisch naar de auteurs, maar zooveel doelijk ook naar de onderwerpen en verder systematisch naar de behandelde dieren is aangegeven, wordt het een uitstekend hulpmiddel om zich spoedig te oriënteren. Het onlangs verschenen 8e deel, waarin voornamelijk de literatuur van 1908 is saamgevat, voert voor de insekten het belangrijk aantal van 3194 titels aan!

Het werk is te verkrijgen bij den boekhandel of bij de uitgevers (London, Harrison and Sons; Berlin, R. Friedländer und Sohn).

*.) Koopers van een der volgende 3, resp. 4 groepen ontvangen het algemeen gedeelte (Arthropoda, resp. Vertebrata) er bij.

J. C. H. DE MEIJERE.

Insectenverzameling te koop.

Dr P. Tesch, Mijningenieur, Villapark 2, Venlo, biedt te koop aan zijn verzameling Coleoptera (alleen de familiën *Cicindelidae*, *Carabidae*, *Haliplidae*, *Dytiscidae* en *Gyrinidae* bevattend). De collectie is geborgen in 22 eikenhouten laden en bestaat uit circa 440 Nederlandsche soorten en variëteiten, waarvan circa 240 door inlandsche exemplaren vertegenwoordigd. Geheel aantal exemplaren ruim 2600. Koopprijs honderd gulden. Reflectanten wenden zich tot den eigenaar.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

N°. 54.

DEEL III.

1 Juli 1910.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXIII. — S. A. ROHWER, A new sawfly from Holland. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

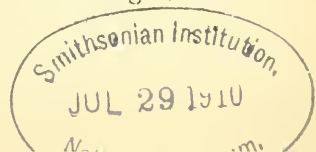
Acarologische Aanteekeningen XXXIII.

Parasitus heliocopridis nov. sp.

Verwant aan *P. emarginatus* C. L. Koch, Deutonympha. Lichaam, nuchter, lang 1000, breed tusschen de schouderharen 600 mikron. Voorpoot lang 1700 mikron. De twee haren op het eind van het achterschild lang 375 mikron. Epistoma als dat van *Amblygamasus dentipes* (C. L. Koch), nl. met fleschvormige middelspits en iets divergeerende naaldvormige zijspitsen. Achterschild van achteren niet afgesneden maar spits. Op *Heliocopris bucephalus*. Khetwady. Bombay, Prof. F. M. Mullan (door bemiddeling van den heer H. Schmitz S. J.).

Laelaps mullani nov. sp.

De mooiste *Laelaps*, die ik tot dusver zag. — ♂. Lang 1080, breed 870 mikron. Steenrood. Aan den lichaamsrand stralen 24 haren uit, van gemiddeld 430 mikron lengte; de

proximale helft dezer haren is lancetvormig. Op ieder der coxae II en III een dik kromsabelvormig haar; op het sternometasternogenitaalschild 3 paar zulke. Op *Heliocopriss bucephalus*, etc. als vorige soort.

Microthrombidium thomasi nov. sp.

Larva. Palpklaauw glad; haar op galea gevorkt; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; de beide op tibia palpi glad. Op *Akodon jelskii* O. Thomas; Peru; gevonden door de heeren O. Thomas en Selski. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium tinami nov. sp.

Larva. Palpklaauw met ventraal tandje; haar op galea glad; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; de beide op tibia palpi glad. Palptarsus met 5 veerharen, 2 tastharen, 1 reukhaar. In den uitwendigen gehoorgang van *Crypturus noctivagus*; Brazilië; gevonden door E. A. Göldi. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium alfreddugèsi nov. sp.

Larva. Hetzelfde, maar palptarsus met 5 veer- en 4 reukharen. Op *Homo sapiens* L., Mexico; gevonden door den heer Alfred Dugès, en door hem ± 1892 onder den naam van tlalzahuatl aan Prof. Trouessart gezonden. Collectie Trouessart.

Microthrombidium göldii nov. sp.

Larva. Palpklaauw met ventraal nevenkluwtje; haar op galea glad; haar op trochanterofemur palpi geveerd; haar op genu en tibia palpi glad. Op *Dasyprocta aguti*, Brazilië; gevonden door E. A. Göldi. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium sulae nov. sp.

Larva. Palpklaauw tweespitsig; kortere spits naaldvormig, externidorsaal; haar op galea glad; haar op trochanterofemur palpi geveerd; haar op genu en twee haren op tibia palpi glad; voorste oog een liggend ovaal. Op *Saba capensis*; West-Afrika; gevonden door Dybowski. Collectie Trouessart.

Microthrombidium bruyanti nov. sp.

Larva. Palpklaauw tweespletig; kortere spits naaldvormig, recht, externiventraal; haar op galea glad; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; extern haar op tibia palpi gevorkt; intern glad. Op *Didelphys opossum* Seba; Zuid-Brazilië; E. A. Göldi.

Microthrombidium muris nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig, klein, met hoek naar achter. Rugharen, ook die van het schildje, coxaalharen, en haren tusschen coxae I en coxae III kort en fraai veervormig. Mandibelbasen achter sterk afvallend, ter zijde met hoek. Palpklaauw met 3 naaldvormige spitsen. Palptarsus met 1 voelhaar, 1 reukhaar en 4 veeren. — *Mus sylvaticus*. H. Fahrenholz. Bremen.

Microthrombidium fahrenheitsi nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig, groot, met hoek naar achter. Alle rug- en buikharen lang, en éenzijdig met éene rij uiterst kleine haartjes. Mandibelbasen achter en ter zijde afgerond, lang. Palpklaauw met 3 stompe dikke spitsen. Palptarsus met dik tasthaar, reukhaar en 7 veeren. — *Miniopterus schreibersi*. H. Fahrenholz. Bremen.

Microthrombidium trögårdhi nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig, klein, met afgeronden hoek naar achter. Haren gewoon. Palpklaauw met zwaren dikken gebogen klanw en twee kleinere dorsale. Palptarsus met twee tast-, twee reuk- en twee veerharen. — Achter de ooren van *Cercopithecus griseus*, Witte Nijl, Maart 1901. Dr. Ivar Trögårdh.

Microthrombidium ardeae (Trög.)

Larva. Schildje vijfhoekig, met langen hoek naar achter. Rug- en buikharen zeer lang; die van den achterrand van het lichaam zelfs ventraad gebogen. Mandibula zeer lang, te zamen een hoogen smalle driehoek vormend. Palpen kort en krachtig. Palpklaauw driespitsig, middelspits het langst, alle spitsen scherp en krom. Palptarsus met 1 tast-, 1 reuk-, en 4 veerharen. dorsaal met een zware veer. Pooten van *Ardea cinerea*, Witte Nijl, III, 1901. Dr. Ivar Trögårdh.

Schöngastia nov. gen.

Van de mij bekende *Microthrombidium*-larven hadden drie soorten de pseudostigmataalhare lang, dun en in de distale helft behaard, terwijl twee soorten kolfvormige p.-haren bezaten. Ik ken thans reeds 13 soorten van eerstgenoemde, 5 soorten van laatstgenoemde groep. Deze laatsten wil ik vereenigen in een nieuw geslacht: *Schöngastia*. Type *Microthr. vandersandei* Oudms.

C. A. Schöngast schreef, 1668, zijne Dissertatie: *Enkurek persarum, morsumque Tarantulae*. Deze *Acarus* werd later de bekende *Argas persicus*. Schöngast meldt reeds, dat dit dier niet alleen lastig is, maar zelfs stuipen, zenuwtoevallen, delirium, gangreen, en den dood kan veroorzaken. Tegenwoordig weet men, dat *Argasidae Spirochaetae* overbrengen!

Schöngastia trouessarti nov. sp.

Larva. Schildje trapezoidaal; achterrand konvex; boven de pseudostigmata een paar chitineboogjes, die als wenkbrauwen gericht zijn. Pseudostigmataalharens als die van *S. vandersandei*. Palpklaauv driespletig. Op *Didelphys opossum* Seba; Zuid-Brazilië, E. A. Göldi. Collectie Trouessart.

Schöngastia cercopitheci (Träg.)

Larva. Schildje bijna trapezoidaal met sterk konvexen achterrand. Pseudostigmataalorganen als die van *vandersandei*. Overige schildharen zwaar behaard. Lichaamsharen gewoon. Palpklaauv driespitsig; twee spitsen even lang, de derde, externidorsale kort, fijn; alle gebogen. Palptarsus dorsaal met zware veer, ventraal met 1 tast-, 1 reuk- en 3 veerharen. — Achter de ooren van *Cercopithecus griseus*; Witte Nijl, III, 1901; Dr. Ivar Trägårdh.

Doloisia nov. gen.

Onderscheidt zich van alle andere Thrombidiumlarven door sterk behaarde coxae (4 tot 10 haren). Behoort door het zevenharig schildje bij *Microthrombidium* en *Schöngastia*. Type *synoti* Oudms.

L. G. Dolois schreef in 1671 zijn »Cours de Médecine, contenant le miroir de beauté et santé corporelle«. Daarin wijdt hij ook een hoofdstuk aan »cirons« = *Acarus siro* = de schurftmijt.

Doloisia synoti nov. sp.

Larva. Schildje driehoekig, spits naar voren, in elken hoek een lang haar; vóór elk pseudostigma staat een haartje, blijkt

baar een verdwijnend voorhoekbaar van een oorspronkelijk trapezoidaal schildje. Pseud. st. org. Schöngastia-achtig. Palpklauw krachtig, gebogen, tweespitsig, dorsale spits dun. Palptarsus met 1 reukbaar en 4 veeren. — *Synotus barbastellus*; Bremen; 1909; H. Fahrenholz.

Heterothrombidium Verdun.

Dit genus onderscheidt zich van alle andere, doordat het femur niet drie, doch twee leden vertoont, m. a. w. femur 1 en 2 zijn met elkaar vergroeid, femur 3 is vrij. Femur 3 is, wat ik altijd genu genoemd heb, en wat ik uit praktische gronden blijf doen, waartegen ook geen bezwaar is.

Heterothrombidium hylodeus nov. sp.

Maxillicoxaalharen achter de palpen. Schildje ongeveer vijfhoekig, met een hoek naar achter, breeder dan lang, met eene aanduiding eener crista. Op *Hylodeus* sp. (een boomkikker, *Hylidae*), Brazilië, E. A. Göldi.

N.B. De larven worden door de huid van den kikker geheel ingesloten. Collectie Trouessart.

Heterothrombidium verduni nov. sp.

Maxillicoxaalharen achter de palpen. Schildje breeder dan lang, trapezoidaal; achterrand in het midden een weinig convex. Vóór het schildje een peervormig blaasje. Op *Didelphys opossum* Seba, Zuid-Brazilië, E. A. Göldi. Collectie Trouessart.

Charletonia jaegerskioeldi (Träg.).

Larva. Schildje afgerond vijfhoekig; daar de voorkant

diep ingedeukt is, nadert het schildje een breeden maansikkel in vorm. Voorste pseudost.haren kort, achterste lang, beide in de distale helft behaard. Alle lichaams-haren, vooral die van het schildje zijn dik doornvormig en zelf weer gedoornd. Mandibelklauwen bijna recht horizontaal buitenwaarts gericht. Palpklauw gespleten; palptarsus kort, suikerbroodvormig, met 7 gladde haren, waarvan 1 reukhaar. — Aan een »Heuschrecke« (*Acerididae* ?), Sinai, 23. VI. 1901, Dr. I. Trägårdh.

Verval van cellen tot lichaamsmateriaal.

Bij de metamorfose der *Thrombidiidae* en *Oribatidae* trekken zich vóór elke vervelling alle cellen dikwijls tot een bal (Leibesmaterial, body material) samen. Algemeen werd aangenomen, dat het volgende stadium uit deze vormlooze, schijnbaar slechts uit dooier bestaande massa, opnieuw wordt gevormd. Er heeft een »algemeen verval van cellen« plaats. En inderdaad van duidelijke celkernen is geen sprake, wél van vetbollen van allerlei grootte.

Maar... in deze dooiermassa blijft dikwijls eene donkere figuur zichtbaar. Deze is nu herkend als de levermagen, en men neemt thans aan, dat alle cellen vervallen, behalve die der levermagen! Tot zulk een dwaze vooronderstelling moest men wel komen; en men is met deze interpretatie tevreden.

Waarom de levermaggellen niet, de andere wél?

Ik kan mij niet voorstellen, dat alle organen, huid, haren, spieren, hersenen, een gedeelte van het darmkanaal, uitscheidings- en geslachtsorganen tot een vormlooze dooiermassa vervallen, terwijl dit niet het geval is met de levermagen!

Evenmin kan ik mij voorstellen, hoe dan het lichaam opnieuw wordt opgebouwd, waarbij dus de mogelijkheid bestaat, dat de achterpooten zouden opgebouwd worden uit materiaal, gedeeltelijk afkomstig van hersenen, voorpooten, hart, nier of geslachtsorgaan!

Helaas, kleurmiddelen, die vóór het verval enkele lichaamsdeelen, levend, kleuren, kennen wij nog niet; tot zoolang blijft alles aangenomen, dus hypothese. Welnu ik stel een derde hypothese voor: Vóór elke vervelling ballen zich alle cellen wel samen, en veranderen zoodanig, dat zij ons aandoen doen denken, maar in waarheid blijven zij op hun plaats, zoodat dezelfde cellen dezelfde organen weer »opbouwen«, zoodat van »opbouwen« eigenlijk geen sprake is. Het is een gewone vervelling.

Oribatidae-nymphae.

Kramer leerde ons het onderscheid kennen tusschen protonymphae en deutonymphae bij *Tyroglyphidae*, hierin bestaande, dat de protonymphae slechts 1 paar, de deutonymphae daarentegen 2 paar genitaalzuignappen bezitten. Ik breidde dit onderscheid uit over de heele groep der *Astigmata* (Ent. Ber. v. 2. n. 26. p. 19. Nov. 1905), voegde daaraan toe, dat bij deutonymphae de trochanteres I, II, III ventraal een haar dragen, dat bij de protonymphae ontbreekt.

Voor zoover ik in de literatuur heb kunnen nagaan, is een onderscheid tusschen proto-, deuto- en tritonymphae bij *Oribatidae* onbekend. Door toeval ontdekte ik, dat hier, wat de genitaalzuignappen betreft, dezelfde regel bestaat als bij de *Astigmata*, n.l.: protonymphae hebben 1, deutonymphae 2, tritonymphae 3 paar genitaalzuignappen.

A. C. OUDEMANS.

A new sawfly from Holland.***Pteronus xanthostomus* n. sp.**

Related to *Pteronus melanaspis* (Hartig) as determined by F. W. Konow, but has the stigma dark brown, the head duller, the postocellar furrow longer and better developed and the sutures of the mesonotum and scutellum largely pale. In coloration this species is similar to *Pteronus ribesi* (Scop.), but otherwise it is a very different insect.

Female: Length 6mm. Clypeus short, arcuate in the middle, the lobes short and broadly rounded; supraclypeal area broadly convex; antennal foveae small above but below they join the lateral supraclypeal foveae; middle fovea small, deep, well defined, oval; frontal crest straight; ocellar basin pentagonal not well defined, the lateral walls better defined; frontal area irregularly granular, vertex and orbits smooth; postocellar line subequal with the ocellocular line; postocellar furrow well defined, slightly longer than the postocellar line, the lateral furrows poorly defined; mesonotum with distinct, well separated punctures; scutellum polished, impunctate; scutellar appendage dull; venation normal; stigma rounded on the lower margin, broader slightly basad of middle; sheath narrow, apex rounded. Black: clypeus, labrum, mandibles (apices piceous), supraclypeal area, prothorax, tegulae, upper part of mesopleurae, legs, except dusky posterior tarsi, abdomen, margins of mesonotum and scutellum pale yellow; upper part of orbits reddish-brown. Wings hyaline, iridescent; venation including the stigma dark brown.

Type locality: Gemert, Holland. Bred from cocoons sent to Dr. L. O. Howard. The material was received July 17, 1908, and was found to be parasitized by a Tachinid which Mr. Coquillett has determined as *Ptychomyia selecta* Meigen.

Type: Cat. No. 13128 U. S. N. M.

S. A. ROHWER, Washington, D. C.

BIBLIOTHEEK.

A a n k o o p e n.

Crotch, G. R., A revision of the Coleopterous family Coccinellidae.

London 1874. 8°.

Siltala, A. J., Trichopterologische Untersuchungen. Ueber die postembryonale Entwicklung der Trichopteren-Larven. Mit pln. en fig. 8°. Extr. Zool. Jahrb., 1907.

Küster u. Kraatz, Die Käfer Europa's. Afl. XLVI, 1910.

Pic, M., Matériaux pour servir à l'étude des Longicornes.

Cah. VII, 2. 1910.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

Afl. 12. E. Csiki, Endomychidae. 1910.

13. E. Csiki, Scaphidiidae. 1910.

14. M. Pic, Hylophilidae. 1910.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

Nº. 55.

DEEL III. 1 September 1910.

INHOUD: Jhr. Dr. Ed. EVERTS, *Pseudopsis sulcatus* Newm. Faunae nov. gen. et spec. — Dr. J. C. H. DE MEIJERE, Boekaankondiging (Nassonov, Untersuchungen zur Naturgeschichte der Strepsipteren, herausgegeben von Hofeneder). — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

***Pseudopsis sulcatus* Newm.**

Faunae nov. gen. et spec.

Op een mijner entomologische wandelingen in het Haagsche bosch, 12 Juli 1910) vond ik in zeefsel uit dorre bladeren en takken, te midden van allerlei zeer gewone Coleoptera, één enkel exemplaar dezer interessante soort, welke ik tot nog toe kende naar een exemplaar uit Bône (Algerië) in mijn collectie.

Volgens Ganglbauer (Käfer von Mitteleuropa II), komt zij voor in Engeland, Frankrijk (Touraine), Griekenland, Caucasus, Algerië, N. Amerika, Columbia. Op vochtige plaatsen onder rottend stroo en bladeren, in takkebossen. In Europa zeer zeldzaam, in Canada gemeen. Wellicht in Duitschland te vinden.

In den nieuwen Catalog. Coleopt. Europ. etc. v. Heyd., Reitt., Weise 1906 staat eenvoudig: E., wat vermoedelijk wel wat te algemeen is.

Of deze soort sedert in Duitschland ontdekt is, kan ik niet nagaan.

ED. EVERTS.

2012 25 1911

BOEK AANKONDIGING.

N. V. Nassonov, Untersuchungen zur Naturgeschichte der Strepsipteren, aus dem Russischen übersetzt von A. VON SIPIAGIN; mit Anmerkungen und einem kritischen Anhang über einige Ansichten Meinerts betreffs der Anatomie des Weibchens herausgegeben von K. HOFENER. XXXIII. Bericht des naturw. med. Vereins Innsbruck 1910.

Hoewel een der kleinste, is ongetwijfeld de orde der Strepsiptera een der merkwaardigste insectenorden. De grondleggende onderzoekingen van von Siebold hadden reeds doen zien, welk een rijkdom van bijzondere verschijnselen deze orde aanbiedt. Langer dan noodig was bleven zij de bron, waaruit men bij voorkeur zijn kennis omtrent de orde putte, want het toeval wilde, dat twee latere onderzoekers, Nassonov en Meinert, hunne zeer belangrijke verhandelingen publiceerden in hunne moedertaal, met het gevolg, dat, wijl de meeste entomologen nog zoo achterlijk zijn om geen Russisch te kennen, vooral de mededeelingen van Nassonov nagenoeg onbekend bleven en men zich alleen uit de platen ongeveer een denkbeeld kon vormen van wat er in den tekst te vinden zou zijn. Wel verschenen van beider stukken uittreksels in meer gelezen talen, maar deze waren noch volledig, noch geheel juist. Het was dus een goede gedachte van den heer Hofeneder, die zoo gelukkig was zich in het bezit gesteld te zien van vertalingen der stukken van beide auteurs, de vertaling van Nassonov's verhandelingen volledig, en bovendien kritisch toegelicht, uit te geven en daarmee diens onderzoekingen in werkelijkheid »het licht te doen zien.« Men staat verrast over den rijkdom aan feiten, in deze onderzoekingen nedergelegd. De geheele anatomie der groep, en ook de metamorphose, is hier tot in bijzonderheden behandeld. Waar Nassonov in latere onderzoekingen de een

of andere zijner vroegere opgaven heeft verbeterd, maakt Hofeneder het den lezer gemakkelijk, door reeds aanstonds hierop opmerkzaam te maken. Zelfs de anatomische onderzoekingen van Brues blijken voor een deel ook reeds door Nassonov te zijn verricht. Wat later aan de kennis dezer groep werd toegevoegd, betreft in hoofdzaak de systematiek, die zeer veel omvangrijker geworden is; ook Nassonov blijkt de soorten niet altijd juist en voldoende te hebben onderscheiden. Het is niet wel mogelijk, hier een overzicht te geven, van hetgeen in Nassonov's stukken wordt medegedeeld; liever sta ik nog even stil bij het door Hofeneder geleverde aanhangsel. Hier worden vooreerst de onderzoekingen van Meinert besproken en de punten van overeenkomst en verschil met Nassonov uitvoerig toegelicht; Meinert's materiaal was veel geringer en slechter geconserveerd, waardoor eenige belangrijke fouten worden verklaard; zelfs moet het verwondering baren, dat deze auteur desondanks daaraan nog zooveel heeft kunnen waarnemen. Zoo heeft hij reeds zeer juist gezien, dat het ♀ evenveel vervellingen ondergaat als het ♂ en dus ten slotte evengoed als imago te beschouwen is, alleen met dit verschil, dat de laatste larven de pophuid niet worden afgestroopt, en zelfs ten deele bij de vorming van het broedkanaal nog een belangrijke rol spelen.

Verder bespreekt Hofeneder nog eenige punten, die tot dusverre twijfelachtig bleven en deelt zijn eigen bevinding hieromtrent mede. Ook Hofeneder vond de genitaalkanalen altijd eerst gesloten aan hun binnenste uiteinde en eerst dan geopend, wanneer in het ♀ de larven reeds geheel ontwikkeld waren. Een raadsel blijft dan echter, hoe het sperma indringt. Copulatie is door sommige onderzoekers waargenomen. Hofeneder zelf kon nooit sperma aantonen en meent, dat ook bij ♀ ♀, die tamelijk zeker niet bevrucht waren, eieren tot ontwikkeling kwamen; bewezen is parthenogenesis echter tot dusverre bij Strepsiptera niet, en Hofeneder acht het niet onmogelijk, dat

het sperma door de dunne wanden der genitaalkanalen naar binnen dringt. Wel kon hij waarnemen, dat de larven door de genitaalkanalen in den broedzak komen. Reeds volgens Nassonov zijn deze genitaalkanalen zuiver ectodermaal: ze zijn met nephridiën, later met ventraalbuisjes van Apterygoten vergeleken, maar wijken af, doordat ze ongepaard zijn. Entemann vat ze als de metameer aangelegde ectodermale gedeelten der geslachtsgangen op, zooals die door Heymons en Wheeler ook aan meerdere segmenten bij Orthoptera gevonden zijn: al deze ectodermale deelen zijn ten slotte meest ongepaard, liggen echter niet aan de ver naar voren gelegen segmenten. Ook is het m. i. voor deze vraag van belang, dat Brues bij jonge wijfjes een gewone vagina met twee oviducten heeft kunnen aantoonen, wat aan de latere genitaalgangen een secundair karakter verleent. Hofeneder wijst er op, dat, wat ook Heymons aangeeft, van hypermetamorphose bij Strepsipteren geen sprake is; Nassonov's betiteling van het proces als pseudopaedogenese vindt hij wel doelmatig, omdat hier enkele deelen van de huid der vroegere stadiën blijven meehelpen tot de vorming van een voor de voortplanting belangrijk orgaan, nl. het broedkanaal. Desniettemin hebben we hier naar mijne meening toch met een echte imago te doen, evenzoo goed als de Muscidenpop een echte pop is, ook al steekt zij hare ademoorns door gepraeformeerde openingen in de laatste larvenhuid, waardoor zij omsloten blijft. De naam pseudopaedogenese is echter zeer wel te behouden om er op te wijzen, dat de imago zelf onzichtbaar blijft, daar zij omsloten blijft door larve- en pophuid, en het den schijn heeft, alsof de larve zelf jonge larven voortbrengt.

Wat de verwantschap der Strepsipteren aangaat, is Hofeneder het met Nassonov eens, dat de overeenkomst met Coleopteren slechts schijnbaar is. Hij slaat daarom voor, het vrij levende larvenstadium als triunguliniform te betitelen en aldus van de echte triungulinen te onderscheiden, waarmede zij een ook

slechts oppervlakkige gelijkenis hebben. De voortdurend in beweging zijnde voorvleugels der mannelijke Strepsiptera zijn ook veel eerder als een soort kolfje op te vatten, dan te vergelijken met de elytren der kevers, en pleiten ook tegen de afstamming van Coleoptera. Ook de voorkevervleugels karakteristiek chitine-zuiltjes kon Hofeneder er niet in vinden.

Met Pierce's Monographie. welke meer van systematischen aard is. brengt deze uitgave onze kennis der Strepsiptera een belangrijke schrede voorwaarts.

J. C. H. DE MEIJERE.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

Wijtsman, P., Genera Insectorum.

Hendel, P., Muscaridae, Ulidiinae. 1910.

Turner, R. E., Thynnidae. 1910.

Prout, L. B., Geometridae, Oenochrominae.

Prout, L. B., Geometridae, Brepinae.

Emery, C., Formicidae, Dorylinae.

Shelford, R., Blattidae, Epilamprinae.

Meyrick, E., Pterophoridae.

Horn, W., Carabidae, Cicindelinae.

Kieffer, J. J., Belytidae.

André, E., Spécies des Hyménoptères d'Europe et d'Algérie.

T. X (7—8). 1910.

Moore, F., Lepidoptera Indica. T. VII (aff. 11). 1910.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

Gebien, H., Tenebrionidae. 1910.

Kertész, C., Catalogus Dipteriorum. T. VII. 1910.

G e s c h e n k e n.

Van den Schrijver :

Everts, E., Der neue »Catalogus Coleopterorum Europae etc. auct. L. v. Heyden, E. Reitter und J. Weise« und die Coleopteren-Fauna der Niederlande. 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1910.

Van het British Museum :

Austen, E. E., Illustrations of African blood-sucking Flies other than Mosquitoes and Tsetse-flies. London 1909. Met gekl. pln. 8°.

Catalogue of the Lepidoptera Phalaenae in the British Museum. T. VIII, 1909. Met gekl. pln. en fig. 8°.

Van C. Aurivillius :

Peyron, J., Zur Morphologie der Skandinavischen Schmetterlingseier. Met pln. en fig. 4°. Extr. K. Sv. Vet. Ak. Handl. T. 44, 1909.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 56.

DEEL III.

1 November 1910.

INHOUD: Mevr. E. UYTENBOOGAART-ELIASSEN, Bijdrage tot de kennis der levenswijze van *Cicindela silvatica* L., hybrida L. en campestris L. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Ongewone vindplaats eener oever-fauna. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXIV. — Dr. J. TH. OUDEMANS, 1910: een jaar zonder wespen. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, *Anilastus Henscheli* nov. spec. (Ichn.). — Jhr. Dr. Ed. EVERTS, Excursie te Winterswijk en Terborg, Juni 1910. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Bijdrage tot de kennis der levenswijze van *Cicindela silvatica* L., hybrida L. en campestris L.

Omtrent de levenswijze der soorten van het geslacht *Cicindela* vindt men bij de schrijvers o. a. vermeld, dat zij 's nachts en bij ongunstig weder beschutting zoeken onder graspollen, heidestruiken en ook in de verlaten gangen der larven. De volgende waarneming bewijst, dat althans *Cicindela silvatica* in staat is zelf gangen te graven als schuilplaats.

Op een ochtend in het begin van September zat ik te Putten op Schovenhorst aan den rand der heide. Het weer was afwisselend: N.W. wind met wolken, zoodat er een voortdurend spel van felle zon en koele schaduw was. Vlak aan mijn voeten streken op eens bijna gelijktijdig twee exemplaren van *C. silvatica* op het zand neer. In de hoop, ze beide te vangen, liet ik

mijn zakdoek op de dieren vallen. Misschien heb ik een minuut gewacht, eer ik trachtte mijn buit te bemachtigen, omdat ik overlegde, waar ik de dieren in bewaren zou, daar ik geen fleschje bij mij had. Toen ik den zakdoek onderzocht, waren beide dieren spoorloos verdwenen en toch was ik er zeker van, dat ze er niet onderuit geloopen of gevlogen waren. Teleurgesteld ging ik weer zitten. Na enkele oogenblikken, toen juist de zon fel scheen, begon opeens het zand bij mijn voeten te bewegen en tot mijn verbazing kwamen de beide zandveldkevers uit het zand te voorschijn kruipen; één kon ik er nog bijtijds grijpen, doch de ander vloog weg. Ik lette nu nog nauwkeuriger op mijn omgeving en zag kort daarna een *C. silvatica* in het wagenspoor neerstrijken. Toen de zon even verdween begon het dier onmiddellijk met zijn voorpooten in den loodrechten wand van het diepe spoor te graven. In een ommezien waren kop en halsschild verdwenen. De voorpooten groeven verder en de middel- en achterpooten transporteerden door bliksem-snelle bewegingen het uitgegraven zand, zoodat dit in een fijn straaltje achter het dier wegsfoot. In niet veel langer dan een minuut was de kever verdwenen. Het gaatje was zoo dicht bij de oppervlakte van het zand, dat het plafond van zijn huisje tot tweemaal toe inzakte, den derden keer verliet hij haastig zijn woning en vloog weg. Kort daarop vloog weer een *C. silvatica* in het wagenspoor, die, toen de zon weer eens schuil ging, hetzelfde gaatje van zijn voorganger ging bewerken en zich daarin blijvend scheen te willen installeren. Na wat wachten heb ik de schuilplaats voorzichtig opengemaakt; toen de kever bloot kwam, hield hij zich eerst rustig, doch toen ik hem aanraakte, wilde hij onmiddellijk wegvliegen, maar als ik weer wat zand op hem gooide, bleef hij rustig zitten; blijkbaar was het hem slechts om bedekking te doen.

C. silvatica zoekt dus bij betrokken lucht een schuilplaats in zelf gegraven gaten. Mijn zakdoek is blijkbaar

door de kevers ook voor de schaduw van een wolk aangezien.

C. campestris en *hybrida* heb ik bij dezelfde weersgesteldheid waargenomen, doch nimmer zien graven. Verdwijnt de zon even en is de lucht koel, dan schijnt het vliegapparaat als het ware verlamd te zijn, want grijpt men naar de dieren dan loopen ze snel weg doch vliegen niet op. Zoodra schijnt echter niet de zon of de vleugels komen weer in functie.

Naarmate de zomer ten einde loopt valt op te merken, dat meer en meer zandveldkevers verminkingen vertoonen. Ik zag exemplaren, die hetzij een of meer tarsen, hetzij een of beide sprieten misten en zelfs een exemplaar, dat één der voorkaken verloren had. Op ééne uitzondering na, vlogen al deze invaliden in den zonneschijn nog op, slechts het exemplaar, dat beide sprieten miste, was, hoewel overigens onbeschadigd, op geene wijze tot opvliegen te bewegen. Op 1 October zag ik nog zwermen van *hybrida* en enkele exemplaren van *campestris* vliegen.

Vermeldenswaard is nog, dat de verschillende soorten van zandveldkevers elk hun eigen gebied schijnen te hebben. Deze localisatie hangt niet samen met de bodemgesteldheid. Op de eene plaats vindt men uitsluitend *hybrida*, op de andere uitsluitend *campestris*, ginds weer niets dan *silvatica*. Slechts op één plaats vond ik *hybrida* en *silvatica* te zamen en dit was juist een plaats waar de bodemgesteldheid verschilde van de andere plaatsen waar zandveldkevers zich gaarne ophouden. Het was n.l. een tamelijk harde weg, die blijkbaar vroeger eens begrint was.

E. UYTENBOOGAART—ELIASSEN.

Ongewone vindplaats eener Oeverfauna.

Op het landgoed Schovenhorst te Putten (Veluwe) vond ik in Augustus/September van dit jaar langs den rand van grassen (d.w.z. daar, waar deze grenzen aan voetpaden, die er

door gelegd zijn) een aantal Coleoptera-soorten, die wij gewoon zijn slechts aan de oevers van beken en rivieren te vinden n.l.:

Tachypus pallipes Dfts. in groot aantal. Deze tamelijk zeldzame soort zag ik nog nimmer in zulk een hoeveelheid bijeen.

Notiophilus palustris Dfts.

» *aquaticus* L.

Dyschirius globosus Hrbst. in groot aantal.

» *politus* Dej.

Bledius erraticus Er., een zeer zeldzame soort, in groot aantal.

» *longulus* Er. in 5 exemplaren.

Helophorus nubilus F. in aantal.

Voorts nog eenige *Philonthus*-soorten, *Stilicus Erichsoni* Fauvel, *Atheta gagatina* Baudi en *Stenus melanopus* Marsh., die weliswaar op vochtige plaatsen thuis behooren, doch niet speciaal als oeverdieren te boek staan.

Het terrein bestaat uit hoogen zandgrond. Beken of rivieren bevinden zich niet in de nabijheid.

Voor al langs den rand van het grasveld groeien talrijke exemplaren van *Taraxacum*, welker bladrossetten den onderliggenden grond eenigszins vochtig houden. *Bledius erraticus* graaft zijn gangen echter ook tot midden in de droge zandpaden, terwijl ook *Tachypus pallipes* in den zonneshijn midden op de paden jaagt. Vooral het voorkomen van *Helophorus nubilus*, die als een echt waterdier beschouwd wordt, is hoogst merkwaardig. Deze diertjes waren het moeilijkst te vinden, daar hun kleur volkomen gelijk is aan die van het zand en zij zich onbewegelijk hielden.

Het is mij onverklaarbaar, hoe deze oeverdieren, zoover van hun eigenlijk element, op dit terrein tot ontwikkeling zijn gekomen.

D. L. UYTENBOOGAART.

Acarologische Aanteekeningen XXXIV.

Zijn *Argasidae* jonger of ouder dan *Ixodidae*?

Mijns inziens zijn *Argasidae* gewijzigde *Ixodidae*, derhalve van jongeren datum. De feiten, die mij tot dit inzicht leiden, zijn de volgende: 1o. Oorspronkelijke Arachnoidea zijn gepantserd; d.w.z. hard gechitiniseerd; nu zijn *Ixodidae* gepantserd, *Argasidae* daarentegen week, leerachtig. 2o. Jonge dieren geven den voorvader-vorm aan. Welnu, jonge *Argasidae* bezitten nog een rugschildje, dat zelfs bij larven van eene soort, die op *Eudyples* leeft, den geheelen rug dekt, zoodat deze jongen sprekend op *Ixodidae* gelijken. Volwassen *Argasidae* zijn week. 3o. De jongen der *Argasidae* hebben, evenals *Ixodidae* een terminaal rostrum; bij de volwassenen is dit ventraal verplaatst. 4o. Jonge *Argasidae* hebben tusschen de klauwen nog een hechtschijfje, evenals *Ixodidae*. Bij volwassen *Argasidae* is dit verdwenen. 5o. De plaatsing van het stigma achter het vierde pootpaar bij *Ixodidae* is beslist ouder, dan die achter het derde pootpaar bij *Argasidae*.

Onder de *Argasidae* is de soort, die op *Eudyples* voorkomt, ouder dan *Argas vespertilionis*; want eerstgenoemde heeft larven met een den heelen rug dekkend schild, terwijl laatstgenoemde slechts een rudimentair schildje draagt. En het genus *Ornithodoros* is weer jonger dan *Argas*, want de larven hebben in 't geheel geen schildje.

Onder de *Ixodidae* is het genus *Eschatocephalus* zeker het primitiefst, want de palpen zijn cilindrisch, of plat, in geen geval hol aan de binnenzijde. Alleen in hun cilindrische palpen zijn derhalve *Argasidae* primitiever, dan de meeste *Ixodidae*.

Op dergelijke feiten dient door systematici meer gelet te worden.

Laelaps mullani Oudms.

Aan de beschrijving van het ♂ (Ent. Ber. v. 3. n. 54 p. 83) voeg ik nog het volgende toe: het rugschild dekt den geheelen rug, en heeft geen zijdelingsche insnijdingen of kerven; het sternometasternogenitaalschild reikt niet voorbij de coxaalringen IV; de peritremataalschilden eveneens; een ventraalschild ontbreekt; het anaalschild is groot, de voorste helft is halfcirkelvormig, de achterste toegespitst; de inguinaalschildjes klein, niet achter de coxae IV, maar meer naar buiten. — ♀. Lang 1120, breed 845 . Kleur, beharing, rugschild, anaalschild en inguinaalschildjes als bij ♂. De proximale helft der stralende randharen is echter niet lancetvormig. Sternaalschild reikt tot de middens der coxae III. Metasternaalschildjes groot, bijna halfcirkelvormig. Genitaalschild achterhelft bijna cirkelrond, naar voren niet het sternaalschild bereikend. Peritremataalschilden evenver voorbij coxae IV reikend als het genitaalschild. —

Nph. II. Lang 580, breed 455 μ . Kleur lichter. De rand haren zijn gewone borstels. Rugschild, anaalschild, en inguinaalschildjes als bij adulti. Peritremataal-schilden als bij ♀. Sternometasternogenitaalschild gewoon, doch met 4 paar kromsabelvormige haren. — Op *Heliocopris bucephalus*, Khetwady, Bombay, Prof. J. P. Mullan (niet F. M. Mullan, zooals in Ent. Ber. v. 3. p. 83 staat).

Microthrombidium minutissimum nov. sp.

Larva. Palpklaauw tweespitsig; kortere spits dik, externi-ventraal, niet gebogen; deze soort is derhalve verwant aan *Wichmanni* Oudms. Lengte 250—500 mikron. Schildje vijfhoekig, met een hoek naar voren; pseudostigmataalharen gaffelvormig. — Op een vlemuis 14 ex.; Durban, Januari 1905; Dr. Ivar Trägårdh.

Heterothrombidium polydiscum nov. sp.

Larva. — Schildje $3\frac{1}{2}$ maal breeder dan lang; Maxillicoxaalharen achter de palpen; vóór het schildje een blaasje. Deze soort is derhalve verwant aan *Verduni* Oudms. Schildje bandvormig, aan de einden iets naar voren gebogen, achter in het midden iets konkaf. Het achterlijf, zoowel dorsaal als ventraal, bedekt door schijfvormige haken. Lengte incl. rostrum 333 μ . Lijf rond, dik-lensvormig. — Op een vleermuis, 1 ex., Durban, Januari 1905, Dr. Ivar Trägårdh.

Typhlothrombium nov. gen.

Larva. — Een mediaan rugschildje; geen oogen; derde pootpaar met normale klauwen; acht haren op het schildje; een paar haren tusschen de coxae I; een paar haren tusschen de coxae III; de twee maxillicoxaalharen achter de palpen; femur der pooten gedeeld. Type: *Typhlothrombium nanus* Oudms.

Typhlothrombium nanus nov. sp.

Larva. — Palpklaauw tweespitsig; pseudostigmataalharen? (ontbrekend, afgebroken); iedere coxa met één haar; schildje groot, ovaal, vóór afgestompt, recht; pseudostigmata zeer ver van elkaar, bijna aan den rand van het schildje. Lengte incl. rostrum 266 mikron; van het schildje 117 mikron. — Op een vleermuis; Durban, Januari 1905; Dr. Ivar Trägårdh.

Parathrombium egregium Bruyant.

Larva. — Aan de beschrijving van BRUYANT (Zool. Anz. v. 35 n. 11 p. 347) kan ik toevoegen: er is slechts één paar pseudostigmata, en de coxae II dragen ieder 2 haren.

Charletonia Oudms.

BERLESE geeft, Ordo Prostigmata, 1893, tab. X, aan de larven van *Erythraeus phalangioides* de Geer een bijna vierkant schildje met afgestompte achterhoeken, 8 schildharen en lange, dunne, gladde pseudostigmataalharen. — Toen ik eene larve vond met rond schildje, 6 schildharen en pseudostigmataalharen, die in de distale helft fijn behaard zijn, vond ik het noodig, deze larve in een ander genus te plaatsen, dat ik *Charletonia* noemde (Ent. Ber. v. 3 n. 53 p. 73; 1 Mei 1910), type *Erythraeus singularis* Oudms. — Sedert dien had ik gelegenheid om tamelijk versch materiaal te onderzoeken van eerstgenoemde soort, vond de pseudostigmataalharen eender gevormd als bij *singularis*, en op het schildje 4 tot 10 haren; bovendien *Charletonia*-soorten met ongeveer vijfhoekig schildje. — Daarom vereenig ik thans de genera *Erythraeus* en *Charletonia*.

Erythraeus kibonotensis Trägårdh.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan recht; laterale zijden half zoo lang, recht, naar achter divergeerend; achterzijde iets konkaf; achterhoek afgerond, mediaan iets konkaf; lengte van het schildje \pm 86 mikron; breedte 110 mikron; het draagt 6 behaarde, krom-staafvormige haren, ongeveer even lang als de laterale zijden, drie aan elken kant; het middelste haar iets naar binnen; de haren op gelijken afstand; de voorste pseudostigmataalharen zijn even zoo lang; de achterste ongeveer tweemaal langer. De pooten I zijn ongeveer 403 mikron lang.

Erythraeus braunsi nov. sp.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan ter weerszijden van het midden een weinig konkaf; laterale zijden

half zoo lang, bijna recht, naar achter divergeerend; achterzijden ter weerszijden van hun midden een weinig konkaf; achterhoek afgerond, mediaan iets konkaf; lengte van het schildje 79 mikron; breedte 101 mikron; het draagt 6 behaarde, krom-staafvormige haren, ongeveer even lang als de laterale zijden, drie aan elken kant; het middelste haar iets naar binnen en dichter bij het voorhaar; de voorste pseudostigmataalharen zijn even zoo lang; de achterste ongeveer tweemaal langer. — De pooten I zijn ongeveer 532 mikron lang. — 12 Ex. op *Truxalis* sp., *Acridiidae*, Konakry, Loss-eiland, West-Afrika, XI, 1892; Dr. med. H. Brauns; Museum Hamburg.

Erythraeus areolatus Trägårdh.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan konkaf; laterale zijden twee derden zoo lang, bijna recht, naar achteren divergeerend; achterzijden bijna recht; alle hoeken afgerond; achterhoek mediaan iets konkaf; lengte van het schildje 92, breedte 123 mikron; het draagt 6 stekelige, iets gebogene, staafvormige haren, ongeveer even lang als de laterale zijden; drie aan elken kant, in éene rechte rij; het middelste iets dichter bij het voorhaar; de voorste pseudostigmataalharen zijn half zoo lang als de schildvoorzijde, — de achterste even zoolang als deze zijde. — De pooten I zijn ongeveer 725 mikron lang.

Erythraeus volzi nov. sp.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan mediaan konvex, ter weerszijden daarvan konkaf; laterale zijden iets langer dan de helft der voorzijde, in hun midden konvex, ter weerszijden daarvan iets konkaf, naar achter divergeerend; achterzijden in hun voorhelft iets konvex, in hun achterhelft

iets konkaaf; alle hoeken afgerond; achterhoek mediaan iets konkaaf; lengte van het schildje 79, breedte 113 mikron; het draagt 6 iets gebogene, staafvormige, in de distale helft slechts weinig, doch fijn behaarde haren, drie aan elken kant; het achterste is even lang als een laterale schildzijde, het middelste korter, het voorste langer; de 3 haren staan op ééne rij en even ver van elkaar; de voorste pseudostigmataalharen zijn even lang als de laterale schildzijde; de achterste tweemaal 300 lang. — De pooten I zijn ongeveer 1000 mikron lang. — 1 Ex., Kwalu, N.O. Sumatra; 1908; Dr. Volz. — 1 Ex. Buitenzorg, W. Java; 1889; Dr. Warburg. — 9 Ex. op *Mecopoda elongata* L., *Locustidae*, West-Java, 1890; Ad. Strubell; Museum Hamburg.

Eythraeus brunni nov. sp.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan konkaaf; laterale zijden even lang als de voorzijde (iets konvex) naar achter divergeerend; achterzijden even lang als de voorzijde, in de voorhelft konvex, in de achterhelft konkaaf; alle hoeken afgerond; achterhoek mediaan konkaaf; lengte van het schildje 118, breedte 137 mikron; het draagt 6 bijna rechte, staafvormige, behaarde haren, drie aan elken kant, het voorste langer dan de laterale schildzijde; het middelste korter dan die zijde, dichter bij het voorhaar; het achterste nog korter; de 3 haren staan op eene rij; de voorste pseudostigmataalharen iets korter, de achterste veel langer dan de laterale schildzijde. — De pooten I zijn ongeveer 1000 mikron lang. — 1 Ex., Wari, Forcados River, Benin, West-Afrika, 1892; H. Fischer; Museum Hamburg.

Achorolophus gagzoi nov. sp.

Larva. — Schildje vijfhoekig; voorzijde ervan mediaan konvex, ter weerszijden daarvan konkaaf; laterale zijden half

zoo lang, recht; achterzijden recht; alle hoeken een weinig afgerond; achterhoek mediaan iets konkaaf; de 4 schildharen zijn zeer dik, in hun distale twee derden zwaar behaard, daardoor knotsvormig; twee derden van de schildvoorzijde lang; de voorste pseudostigmataalhare even lang als de laterale zijde; de achterste iets langer en gebogen. — Lengte van het schildje 68, breedte 100 mikron. — Pooten I ongeveer 780 mikron lang. — Capitulum en palpen slank; genu palpi intern konvex, extern konkaaf. — Colon, Panama; 16, VI. 1905; C. Gagzo; Museum Hamburg.

Achorolophus siemsseni nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig; de voorzijde ervan konkaaf; de laterale zijden half zoo lang, iets konkaaf; de achterzijden anderhalf maal langer dan de laterale, iets konkaaf; alle hoeken afgerond; achterhoek mediaan konkaaf; schildharen zeer dik, zwaar behaard, iets knotsvormig; voorste pseudostigmataalhare even lang als de laterale schildzijden, achterste tweemaal langer; lengte van het schildje 71, breedte 113 mikron. Capitulumorsch gebouwd; palpen recht; de haren dorsaal van femur, genu en tibia palpi als die van het schildje. Pooten I ongeveer 645 mikron lang. — 4 ex., Futschau, Fokien, China, 1905, G. Siemssen; Museum Hamburg.

Hauptmannia brevicollis nov. sp.

Als *H. longicollis* Oudms., doch meer gedrongen; het gedeelte van het hypostoom achter de palpen is breder dan lang (bij *long.* $2 \times$ langer dan breed); geen zaag- en zwaardvormige borstels aan den tarsus palpi. Alle rugharen, ook die van het meer ovale schildje, zijn kort, staafvormig en kortbehaard. — In stof in huis; Arnhem; 17 Juli 1910.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

1910: een jaar zonder wespen.

Vestigde ik er in 1909, E. B. III, p. 2, de aandacht op, dat genoemd jaar een echt wespenjaar was, 1910 was het tegenovergestelde. In de maanden Juli, Augustus en September heb ik, tenminste op de Veluwe, geene enkele wesp waargenomen, niettegenstaande ik er geregeld naar gezocht heb.

Zoo zijn b.v. de takken van de zilverspar dikwijls door eene champignon bedekt, die er voor het bloote oog als een laagje roet nitziet, en zijn zulke takken blijkbaar zeer in de gunst bij de wespen, die er waarschijnlijk een of ander voedsel afhalen. Ik ken op Schovenhorst te Putten (Veluwe) bepaalde boomen van deze soort, die, vooral in den nazomer, letterlijk omzwermd worden door de wespen, welke mij in den regel werksters van *Vespa vulgaris* L. bleken te zijn. Bij deze boomen hoort men bij niet te ongunstig wêer den geheelen dag een sterk gegons, uitsluitend voortgebracht door de talrijke af- en aanvliegende wespen. In 1900 was daar geene enkele wesp te zien en voor 't eerst, zoolang ik mij herinner, was er geen gegons te vernemen.

Eene door wespen veel bezochte bloem is die van de Sneeuwbes, *Symphoricarpus racemosus* Mich. Terwijl het in andere jaren eene zeldzaamheid is, als eene struik van deze plant bij goed wêer in den zomer niet door eenige wespen bezocht wordt, is het mij in 1910 niet gelukt, ook maar ééne wesp er op waar te nemen.

Mannetjes van verschillende wespen kan men nogal eens aantreffen op schermbloemen. Ook daarop nam ik in 1910 geen enkel exemplaar waar. Ook overrijpe pruimen, perziken, appelen en peren zijn bijzonder bij de wespen in trek; in 1909 waren zij er steeds mede bedekt. In 1910 daarentegen heb ik hierop geene enkele wesp aangetroffen.

In Augustus maakte ik nog een 10-daagsch uitstapje naar

het Sauerland. Ook daar is mij toen niet ééne wesp onder de oogen gekomen.

Ik acht het van belang, dat anderen ook hunne waarnemingen omtrent het weinig of niet voorkomen van wespen in den zomer van 1910 te dezer plaatse mededeelen.

J. TH. OUDEMANS.

Anilastus Henscheli nov. spec. (Ichn.).

In Juli van dit jaar ving ik in mijn tuin te 's Gravenhage 1 ♀ en 9 ♂♂ van eene tot dusverre nog onbeschreven Ichneumonide. Zij behoort tot de onderfamilie der *Ophioninae* en tot het genus *Anilastus*. Ik noem haar *Anilastus Henscheli*, ter herinnering aan mijn vroegeren leermeester G. A. O. Henschel, van 1877 tot 1896 hoogleeraar in de oeconomische entomologie aan de K.K. Hochschule für Bodenkultur te Weenen.

Beschrijving :

Anilastus Henscheli is naverwant aan *Anilastus discedens* Schmied. Lichaam grijsachtig behaard. Kop achter versmald; sprieten langer dan het halve lichaam; oogen aan de binnenzijde zwak uitgerand; gezicht witachtig behaard. De lijsten van het metanotum meestal duidelijk, de costula onduidelijk of ontbrekend, de area superomedia achter open; speculum zwak glanzend. Nervus basalis tamelijk steil, areola bijna rhomboidaal, gesteeld (bij het ♀, dat voor mij ligt, is de areola groot en bijna zittend), de teruglopende ader juist in het midden, nervulus bijna interstitiaal (bij *discedens* vormt de areola een trapezoïde en mondt de teruglopende ader dicht bij den buitenhoek). Pooten slank, de achterste naar evenredigheid lang. Achterlijf sterk gecomprimeerd; postpetiolus duidelijk verbreed, legboor zeer kort. Lichaam zwart, sprieten geheel zwart, de funiculus bij enkele exemplaren een weinig rossig (bij *discedens* zijn de scapus en pedicellus aan den onderkant

geel); palpen en mandibels lichtgeel. Voorvleugels voor een deel zwak rookig, pterostigma donkerbruin. Tegulae lichtgeel. De toppen der voorcoxae, evenals de trochanters, dijen, schenen en tarsen der voorpooten lichtgeel; de toppen der middencoxae, alsmede de trochanters lichtgeel, middendijen roodachtig, middenschenen eveneens roodachtig, maar met donker getinte toppen, middentarsen donker; van de achterpooten zijn de coxae en het proximale lid der trochanters zwart, de trochantellus geelachtig, de dijen en schenen rood, laatstgenoemde met donker gekleurde toppen; de achtertarsen donkerbruin. Het eerste achterlijfssegment zwart (bij *discedens* met rooden achterrand), het tweede zwart, op de achterhelft met min of meer duidelijk doorschijnende geelachtig-bruine vlekken, de volgende segmenten rood met zwart. Plica ventralis bruinachtig (bij *discedens* naar het gele hellend). Lengte 6 mm.

Anilastus Henscheli onderscheidt zich van *A. discedens* Schmied, hoofdzakelijk door de anders gevormde areola, veroorzaakt door de uitmonding van den nervus recurrens in het midden van haar basis, voorts door den geheel zwarten scapus der sprieten en de teekeningen van het achterlijf en die der pooten. Laatstgenoemde soort vindt men beschreven in Schmiedeknechts Opuscula Ichneumonologica op bladz. 1808.

SMITS VAN BURGST.

Excursie te Winterswijk en Terborg, Juni 1910.

Notiophilus rufipes Curt. W.

Omophron limbatus F. T.

Elaphrus aureus Müll. T. W.

» *Ulrichii* W. Redt. T.

Bembidium elongatum Dej. T. W.

- Bembidium Mannerheimii* Sahlb. T.
» *Doris* Gylh. W.
Patrobis excavatus Payk. T.
Amara famelica Zimm. T.
Harpalus rufus Brüggem. T.
» *Frölichii* St. T.
Ocalea rivularis Mill. W. Faun. nov. sp.
Atheta insecta Thoms. W.
Leptacinus linearis Grav. T.
Stenus fossulatus Er. W.
» *Argus* Grav. W.
» *ater* Mannh. T.
Bledius Campi Bondroit T.
» *subterraneus* Er. T.
» *longulus* Er. T.
Oxytelus piceus L. ♀ T.
Trogophloeus impressus Boisd. & Lac. T.
Ancyrophorus flexuosus Fairm. W.
Bythinus bulbifer Reichb. T.
Triarthron Märkelii Schmidt. T.
Amphicyllis globulus F. a. *ferruginea* St. T.
Liodes humeralis Kugel. W.
Platysoma angustatum Hoffm. W.
Plegaderus vulneratus Panz. T.
Cychramus luteus F. v. *fungicola* Heer W.
Rhizophagus ferrugineus Payk. W.
Antherophagus nigricornis F. W.
Cryptophagus pubescens St. T.
Cis oblongus Mellié W.
Corticaria crenicollis Mannh. T.
Limnichus sericeus Dfts. T.
Trichius fasciatus L. W.
Agrilus coeruleus Rossi. T.

Limonius minutus L. T.

Corymbites impressus F. T.

Malthinus fasciatus Oliv. T.

Malthodes dispar Germ. W.

Axinotarsus ruficollis Oliv. T.

Pentaphyllus testaceus Hellw. Faun. nov. sp. Op het buiten-
goed Slangenbergh, achter boomschors. T.

Mordella aculeata L. W.

Chrysanthia viridis Schm. W. T.

Oedemera virescens L. T.

Leptura nigra L. W.

Cassida murraea L. W.

Tropideres scipicola F. T.

Byctiscus betuleti F. T.

Rhynchites tomentosus Gylh. T.

Deporaus megacephalus Germ. T.

Brachysomus echinatus Bonsd. W.

Dorytomus validirostris Gylh. W.

Acalyptus carpini F. W.

Ceuthorrhynchidius pyrhorhynchus Marsh. T

» *pumilio* Gylh. T.

Ceuthorrhynchus marginatus Payk. T.

» *campestris* Gylh. T.

Tapinotus sellatus F. W.

Phytobius comari Herbst T.

Balaninus betulae Steph. T.

Apion compactum Desbr. T.

» *ciciae* Payk. T.

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

16. P. Pape, Brachyceridae. 1910.

17. P. Zaitzev. Dryopidae, Cyathoceridae, Georyssidae, Heteroceridae. 1910.

18. E. Csiki, Platypsyllidae, Orthoperidae, Phaenoccephalidae, Discolomidae, Sphaeriidae.

19. M. Bernhauer et K. Schubert, Staphylinidae I.

Moore, F., Lepidoptera Indica T. VII (Afl. 12) — VIII (Afl. 1—2). 1910.

Wijtsman, P., Genera Insectorum.

Horn, W., Carabidae, Cicindelidae 2. Ged. 1910.

Kieffer, J. J., Belytidae. 1910.

Geschenken.

Van den schrijver :

Man, J. G. de, Ueber eine neue Art der Gattung *Aracte* Stimps.

Met fig. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1910.

Meijere, J. C. H. de, Die Dipteren der Arktischen Inseln. 4°.

Extr. Fauna Arctica, T. v., 1909.

—, *Nepenthes*-Tiere I. Systematik. Met pln. 8°. Extr. A. J.

B. B., 1910.

Jensen, H., *Nepenthes*-Tiere. II. Biologische Notizen. 8°. Extr.

A. J. B. B., 1910.

Van Dr. C. L. Reuvens :

Deutsche Entomologische National-Bibliothek.

Rundschau im Gebiete der Insektenkunde mit besonderer Berücksichtigung der Literatur. Herausgegeben vom Deutschen Entomologischen National-Museum. Berlin 1910. Jrg. 1. (Afl. 1—6).

Calwer's Käferbuch te koop aangeboden.

Ter overname aangeboden, tegen halven prijs, *f* 7.50, een goed geconserveerd, in half leder gebonden ex. van »Calwer's Käferbuch«, 5de Editie.

Te bevragen bij den Voorzitter der Vereeniging, Dr. J. Th. Oudemans, Paulus Potterstraat 12, Amsterdam.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

Nº. 57.

DEEL III.

1 Januari 1911.

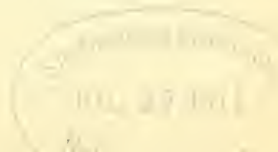
INHOUD: H. A. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL, 1910: Een jaar zonder wespen. — Dr. A. C. Oudemans, Acarologische Aanteekeningen XXXV. — A. J. Buis, Mesogona Oxalina Hbn., eene nieuwe vlindersoort (Noctuide) voor Nederland. — Dr. C. L. Reuvs, Boekaankondiging. — Dr. C. L. Reuvs, Bibliotheek.

1910: Een jaar zonder wespen.

Naar aanleiding der mededeeling van Dr. J. Th. Oudemans onder bovenstaand opschrift, voorkomende in de Entomologische Berichten van Nov. 1.1., wil ik mijne waarnemingen daaromtrent bij deze mededeelen.

Reeds vroeg in 't voorjaar van 1910 vertoonden zich in mijn tuin zeer veel overwinterde wespen; zij kwamen voor in eene menigte, zooals ik zelden had waargenomen. Het natuurlijk gevolg daarvan was, dat ik een echt wespenjaar voorspelde. Maar Juli kwam en Augustus kwam, maar de wespen (uitgezonderd *Vespa crabro* L., waarover later) bleven zoo goed als geheel weg. Kwamen andere jaren veel wespen de serreen de kamer binnenvliegen, dezen zomer behoorde het tot de zeldzaamheden; ik geloof niet, dat ik meer dan 5 stuks gevangen heb.

Vespa crabro L. kwam meer voor, hoewel ook niet in dien getale als het vorige jaar; toen waren deze wespen 's avonds met smeren bepaald hinderlijk. In 1909 heb ik o. a. 's avonds

op smear eens eene Noctuide tusschen 5 *Crabro*'s van een boom moeten weghalen; dit jaar was 5 het grootste aantal, dat ik op een avond waarnam en daarvan zaten er 3 op één boom. In October trof ik nog een mannetje van *Vespa crabro* in huis aan.

Ook wat de vlinders aangaat, vond ik 1910 een merkwaardig jaar.

Dagvlinders nam ik over het algemeen weinig waar. In Juni was de vangst op smear, zoowel in Limburg als onder Apeldoorn, beter dan verleden jaar. In Juli begon het te minderen en in Augustus en September kwam onder Apeldoorn bijna geen vlinder meer op smear voor. Opmerkelijk was het, dat de meest algemeene soorten soms geheel ontbraken en enkele exemplaren van meer zeldzame soorten aangetroffen werden.

Dyschorista suspecta Hb., na 1894 alhier niet meer waargenomen, kwam dit jaar in meerdere exemplaren weder voor.

Agrotis interjecta Hb., sedert 1893 niet meer op smear gevonden, trof ik ook dit jaar weder aan, al was het dan ook maar in één exemplaar.

Het merkwaardigste is zeker, dat ik geen enkele *Agrotis xanthographa* F. gezien heb, eene soort, die andere jaren tot vervelens toe in Augustus alhier op smear wordt aangetroffen.

H. A. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL.

Acarologische Aanteekeningen XXXV.

Bryobia pratensis Garman.

Van den heer H. E. EWING te Ithaca, N. Y., ontving ik eene *Bryobia pratensis* Garman. Deze bleek mij, na onderzoek, niet anders te zijn, dan onze zeer gemeene *Bryobia cristata* Dugès.

Tetranychus bimaculatus Harvey.

Drie exemplaren kreeg ik van genoemden heer ten geschenke. Het waren niet anders, dan onze zeer gemeene *Tetranychus telarius* L.

Rhagidia pallida Banks.

Van denzelfden ontving ik een exemplaar. Het onderzoek bracht aan het licht, dat het slechts een, bij ons zeer gewone, *Rhagidia pratensis* C. L. Koch was.

Linopodes antennaeipes Banks.

Ik had gelegenheid een exemplaar te bestudeeren, mij door denzelfden acaroloog toegezonden. Ik zag slechts een *Linopodes motorius* L. vóór me.

Microthrombidium locustarum Walsh.

Larva. H. E. EWING's eigen exemplaar kon ik onderzoeken. Deze soort is beslist synoniem aan *Euthrombidium trigonum* Hermann. Ook de door Ewing beschreven volwassenen behooren tot deze soort.

Achorolophus ignotus Oudms.

Larva. Van denzelfden kon ik eene ongedetermineerde larve onderzoeken, die mij bleek te zijn de bij ons zeer gemeene *Achorolophus ignotus* Oudms.

De Amerikanen mogen, alvorens namen te geven aan »nieuwe soorten«, wel eens een grondige studie maken van de europeesche!

Microthrombidium alfreddugèsi Oudms. en
Tetranychus tlalzahuatl Murray.

Larva. In *La Naturaleza*, ser. 2. v. 2. p. 5, 6 (sep.), pl. VIII, f. 1—4. 1892, beschrijft ALFRED DUGÈS onder den naam van *El tlalzahuatl* eene *Thrombidium*-larve, waaraan MURRAY in zijn *Economic Entomology*, *Aptera*, p. 113, 1877, den naam gaf van *Tetranychus tlalsahuatl*.

DUGÈS zond 4 exemplaren ervan aan Prof. Dr. E. L. TROUSSART te Parijs, die ze mij welwillend ter bestudeering afstond. Verschillen tusschen de beschrijving van DUGÈS en deze individuen noopten mij deze als eene nieuwe soort aan te zien, waaraan ik den naam gaf van *Microthrombidium alfreddugèsi* (zie Ent. Ber. v. 3, n. 54, p. 84, 1 Juli 1910).

Versch materiaal van eene naverwante soort geeft mij aanleiding in te zien, dat die verschillen niet bestaan, zoodat *Microthrombidium alfreddugèsi* Oudms. 1910 = *Microthrombidium tlalzahuatl* Murray 1877.

Microthrombidium helleri nov. sp.

Larva. Rugzijde: Schildje tweemaal breeder dan lang, trapezoidaal, achter breeder dan vóór; achterzijde afgerond. Pseudostigmataalharens in de distale helft lang behaard. Rug met 5 dwarsrijen van 4 haren. Deze zijn nauwelijks zichtbaar eenrijig behaard. Palpfemur met veertje; genu met gladde haar; tibia met twee gladde haartjes en intern veertje; klauw halverwege met uiterst korte ventrale nevenklauw; galea met 2 gladde borstels. — Buikzijde: Palptarsus klein, met 4 veertjes en twee reukharen. Maxilli- en gewone coxaalharens zijn veertjes. De overige 14 buikharen als de rugharen; aars lang. — Op *Passalus* sp. (Coleopteron), Paramaribo, Suriname, 21, VII, 1908. Missionaris C. Heller. Type in Museum Hamburg.

Microthrombidium tlalzahuatl Murray.

Larva. Zeer naverwant aan *M. helleri*. — Rugzijde: Schildje bijna tweemaal breeder dan lang, trapezoidaal, achter breeder dan vóór, achterzijde afgerond. Pseudostigmataalharen in de distale helft lang behaard. Rug met 5 dwarsrijen van 4 haren. Deze zijn eenzijdig behaard. Palpfemur met dik, behaard haar; genu met veertje; tibia met twee gladde haartjes en intern veertje; klauw halverwege met ventrale nevenklauw iets korter dan de eigenlijke; galea met twee gladde borstels. — Buikzijde: Palptarsus klein, vierkant, met 3 (?) veertjes en twee reukharen. Maxilli- en gewone coxaalharen zijn veertjes. De overige 4 buikharen als de rugharen; aars kort, in rond glad aarsveld. — Veroorzaakt in Mexico jeuk, ontsteking, soms ettering, aan oogleden, oksels, navel en praeputium van *Homo*. — Type dezer nieuwe beschrijving in Collectie Trouessart, Parijs. — De beschrijving in Ent. Ber. v. 3, p. 84 sub nomine *Micr. alfredugèsi* vervalt.

Rohaultia nov. gen.

J. ROHAULT behandelt in zijn *Traité de Physique*, Parijs, 1671, cap. 21 pars 1, *De rerum naturalium elementis* den *acarus* = *Acarus siro* = de schurftmijt.

Larva. Dit genus onderscheidt zich van de tot dusverre bekende *Thrombidium*-larven door het bezit van slechts 2 klauwen zonder pulvillum aan alle pooten; van twee paar pseudostigmata; van een crista met (voorste) areola, en van gescheiden coxae I en II.

Door de twee klauwen nadert het het Hydrachnidengeslacht *Limnochares*; de gescheiden coxae I en II doen verwantschap vermoeden eenerzijds met de Hydrachniden-genera *Limnochares* en *Diplodontus*, anderzijds met het Erythraeiden-geslacht

Belaustum; de twee paar pseudostigmata doen aan *Erythraeidae* denken; de crista aan *Belaustum*.

Tegen de verwantschap met *Hydrachnidae* spreken de sterk behaarde cilindrische en sterk gerimpelde tarsen, tegen die met *Erythraeidae* het bezit van oerstigmen.

Type *Rohaultia biungulum* Oudms.

Rohaultia biungulum nov. sp.

Larva. Schildje min of meer driehoekig, met afgeronde hoeken, met een hoek naar voren, alwaar een naar voren gericht blaasje te vinden is (als bij *Heterothrombidium*); daarachter de areola met een paar pseudostigmata; daarachter de crista. Ter weerszijden van deze, in het midden van het schildje, het tweede paar pseudostigmata. Aan den rand van het schildje nog 4 haren. Lichaam donker koffiebruin (in spiritus), dik ovaal, 1 mm. of meer lang, met 6 langsrijen van 5 haren. Alle lichaamsharen staafvormig, nauwelijks zichtbaar gedoornd. Capitulum zeer kort; palpen lang (als bij *Diplodontus*). — Op *Tipula longicornis*, Hilversum, VII, 1910. Dr. de Meijere, aan den oever eener kreek.

Metathrombium inexpectatum Oudms.

Larva. Versch materiaal van *M. poriceps* Oudms., mij door Dr. de Meijere toegezonden, waaronder een paar kleine exemplaren aanwezig waren, deden mij besluiten mijn enig exemplaar van *M. inexpectatum* te her-onderzoeken, en met de kleine exemplaren *poriceps* te vergelijken. Het resultaat van dat onderzoek is, dat mijn *inexpectatum* niet anders is, dan een zeer klein, gemutileerd exemplaar van *poriceps*.

Typhlothrombium nanus Oudms.

Larva. Dr. I. TRÄGÅRDH vond hiervan twee exemplaren op *Georychus hottentottus* Less.

Parathrombium meruense Trägårdh.

Larva. TRÄGÅRDH'S *Trombidium meruense*, beschreven in Sjösted's Kilimandjaro - Meru Expedition, v. 20, p. 37, t. 2, f. 18 behoort tot het genus *Parathrombium*.

Thrombidium africanum nov. sp.

Larva. Naast verwant aan *Thr. striaticeps* Oudms. — De zeer kleine symmetrische rugschildjes verheffen zich puistvormig; de vervormde klauw aan poot III is over hare geheele lengte even breed. De middelklauw aan poot III is afgebroken en korter dan de normale buitenklauw. Galea met 2 fijne haartjes. — Op *Cryptopteromyia jeanssoni* Träg., eene Phoride (Dipt.), Pietermaritzburg, III, 1905; Dr. I. TRÄGÅRDH.

Blankaartia nov. gen.

S. BLANKAART (BLANCAARD) gaf in 1679 zijn »Lexicon novum medicum« uit. Meer bekend is zijn werk »Schou-Burg der Rupsen, Wormen, Maden en vliegende Dierkens daarnit voorkomende«. 1688. In beide werken worden ook *Acari* behandeld.

Larva. Verwant aan *Thrombidium* Fabr. en *Neothrombium* Oudms. Capitulum gedeeltelijk zichtbaar; voorschildje vlak, niet ventraal omgebogen, slechts in de achterhelft lang gestreept; achterschildje met vele (18) haren; onderlip zonder chitineusen ring. De twee maxillicoxaalharen vóór de palpen; één haar op iedere coxa II; derde pootpaar met normale klauwen. — Type *Thrombidium niloticum* Trägårdh.

Blankaartia nilotica Trägårdh.

Larva. Voor- en middelpooten ieder met slechts 2 klauwen; achterlijf met meer dan 70 gladde wratvormige schildjes; op

ieder een haar; alle haren geveerd; pseudostigmataalharen lang, dun, glad; maxillicoxaalharen zeer kort, doornvormig (als bij *Euthrombium trigonum* Herm.).

Ettmülleria nov. gen.

M. ETTMÜLLER is de eerste, die, 1682, eene verhandeling schreef over »de Sironibus« (= *Acarus siro*, de schurftmijt).

Larva. Verwant aan *Metathrombium*. — Voorschildje zonder vrijen voorrand; met ventraal omgebogen voorhoeken (als bij *Thrombidium*); deze van stekeltjes voorzien; twee poreuse symmetrische rugschildjes, ieder met één haar; 22 gladde wratvormige rugschildjes, eveneens ieder met één haar. Type *Thrombidium sucidum* Trägårdh.

Ettmülleria sucidum Trägårdh.

Larva. Dit dier vereenigt kenmerken in zich, aan *Metathrombidium* en *Thrombidium* eigen. Voorschildje groot, breed, vierkant, met ventraal omgebogen voorhoeken; achterschildje nog breeder; palpfemur, genu en tibia ieder dorsaal met een bijna onzichtbaar doorntje; galea met twee fijne haartjes. Palpen lang en slank; maxillicoxaalharen als bij *Thrombidium*.

Achorolophus ignotus Oudms.

Larva. Door de welwillendheid van Dr. I. Trägårdh had ik de gelegenheid het type-exemplaar van *Erythraeus groenlandicus* Trgdh. te onderzoeken. Het is slechts de gewone *Ach. ignotus*.

Achorolophus sieversi nov. sp.

Larva. Rugzijde: Schildje breeder dan lang, met 4 dikke knotsvormige, dicht behaarde haren; pseudostigmataalharen

dun, stijf, in de distale helft fijn- en kort-behaard. Palpfemur met dik, spits, dicht behaard haar; genu met knotsvormig, dicht behaard haar; tibia intern met korte, weinig behaarde borstel, dorsaal met dik, staafvormig, behaard haar; klauw gewoon. Galea met twee gladde borstels; distaal met kleine kuif. Mandibelbasen zeer breed en fraai afgerond. Rug met een rij van 4 haren tusschen de oogen, dan een rij van 6, dan 5 rijen van 8 haren. Deze zijn spoelvormig en dicht (8-rijig?) behaard. — Ook de korte pooten zijn met zulke haren bezet. — Buikzijde: Alle haren als die der rugzijde. — Op . . ?, Puerto Cabello, Venezuela; Sievers; Type in Museum Hamburg.

Achorolophus schedingi nov. sp.

Larva. Deze afwijkende soort heeft zeer lange pooten. Poot I heeft aan het telefemur 3, aan het genu 5 en aan de tibia 1 fijne tastharen; poot II aan de tibia 1. — Rugzijde: Schildje achter breed afgerond, voor konkaaf. Pseudostigmataal-haren dun, stijf, in de distale helft dun en fijn behaard. De 4 andere schildharen staafvormig, behaard. Rugharen distaal langer behaard dan proximaal, waardoor ze iets knotsvormig schijnen; 21 paar; aan den achterrand nog 5 paar. Mandibels fleschvormig, hals der flesch kort. Galeaborstels glad. Palpfemur met 1, genu met 1, tibia met 2 lange behaarde haren. Klauw aan de punt gebogen en van 2 tot 4 kleinere nevenspitsen voorzien. — Buikzijde normaal. Palptarsus lang, met 4 veertjes, 2 tast- en 2 reukharen; het distale reukhaar staat schuin, niet in het verlengde van den tarsus. De mandibelspitsen zijn omringd door een dichte massa doorzichtige slippes (de kuif of lophos). — Op een Rhopaloceron, Corral, Zuid-Chili, Jan. 1907. C. Scheduling. — Type in Museum Hamburg.

Achorolophus lomani Oudemans.

Larva. Nadere onderzoekingen leeren mij, dat er wèl een schildje aanwezig is, en wel een driehoekig, met lange pseudostigmataalbaren en slechts 2 andere haren. De galea draagt haar twee borstels niet dorsaal, maar zuiver lateraal. Het hypostoom draagt 2 paar haren. Het palpfemur en het genu dragen ook aan de ventrale zijde ieder een sterk behaard haar. Door al deze kenmerken is deze soort afwijkend van alle andere *Achorolophus*-soorten, inclusief *A. schedingi*. — Ook de coxae I dragen een haar.

Thecarthra porzanae Can.

CANESTRINI beschreef (in Att. R. Ist. Ven. Sc. Lett. Art., 1878, p. 49) een *Dermaleichus porzanae*.

BERLESE noemde deze soort (in zijn werk Acar. Myr. Scorp. Ital. fasc. 76, no. 4) *Pterolichus porzanae*.

Ik had gelegenheid 4 ♀ te onderzoeken, en vind nu, dat deze soort tot het genus *Thecarthra* behoort; er zijn twee vertikaalharen aanwezig.

A. C. OUDEMANS.

Mesogona Oxalina Hbn. eene nieuwe vlindersoort (Noctuid)
voor Nederland.

In September j.l. in Valkenberg (L.) vertoevende, ving ik aldaar op den 9^{en} dier maand bij lamplicht op mijne kamer in het Hôtel »Het Huis ter Geul« een voor mij onbekenden vlinder.

Thuis gekomen, werd deze door mij gedetermineerd als »*Mesogona Oxalina* Hbn.« Aangezien evenwel die soort niet voorkomt in de »Naamlijst van Nederlandsche Macrolépidoptera« in het jaar 1902 bewerkt door Dr. J. Th. Oudemans en J. A. Snijder, en ook later, voor zooverre mij bekend, niet als inlandsch werd vermeld, aarzelde ik dit exemplaar als zoodanig in mijne collectie te rangschikken en zond het ter nadere determinatie aan den heer P. C. T. Snellen te Rotterdam, die deze bereidwillig op zich nam en mij berichtte, dat het werkelijk een mannelijk exemplaar was van voornoemde soort.

Het was ook ditmaal dus wederom Zuid-Limburg, dat ons deze verrassing bereidde.

In het werk »Onze Vlinders« van D. ter Haar wordt op pag. 206 vermeld, dat in de collectie Ver Huell de soort voorkwam met het etiket »Montferland«, maar men schijnt de juistheid daarvan in twijfel te hebben getrokken. Het vermoeden wordt nu evenwel sterk, dat die vindplaats toch juist is geweest.

Kenmerkend voor deze soort zijn de beide dwarslijnen op de voorvleugels, die aan den voorrand ver van elkaar zijn verwijderd, maar tegen den binnenrand elkaar tot op een afstand van ongeveer één m.M. naderen en dus een driehoekig middenveld insluiten.

Nadere omschrijving zal ik hier achterwege laten, daar de heer Snellen zich bereid heeft verklaard, de kenmerken van geslacht en soort van dezen voor ons land nieuwen vlinder te gelegenertijd te publiceeren en dit werk bezwaarlijk aan betere handen kan worden toevertrouwd.

A. J. Buis.

BOEKAANKONDIGING.

Onlangs is uitgekomen: K. C. Schneider., Die Grundgesetze der Descendenztheorie in ihrer Beziehung zum religiösen Standpunkt. Freiburg 1910. Met pl. fig. 8°.

De schrijver, hoogleeraar in de zoölogie te Weenen, publiceert in dit boek hetgeen hij medegedeeld heeft op vier lezingen, gehouden voor de »Leo-Gesellschaft« aldaar. Zeer zeker zal geen entomoloog op den titel afgaande, vooral de systematikus niet, zich tot dit boek aangetrokken gevoelen. Toch wil ik door een aanhaling uit afl. 8 van »Deutsche Entomologische National-Bibliothek« de aandacht op dit werk, voorzien van veel afbeeldingen en 2 gekleurde platen (waarvan een met vlinders) vestigen.

De schrijver behandelt achtereenvolgens vier problemen: Aanleg, Substantie, Aanpassing en Afstamming. Een »Aanhang« bevat zijn verklaringen over een 130-tal onderwerpen op natuurhistorisch gebied. In het eerste der hoofdstukken vindt men: Mutatie, Sprongtheorie, Mendelismus, Korrelatie, Determinatie van Weissmann, Geslachtskenmerken, Polymorphismus, Hybriden, terwijl in het derde behandeld worden: Aktieve en Passieve Aanpassing, Mimikry, Darwinismus, Lamarckismus, Overerving van verkregen eigenschappen.

De autor zegt omtrent het Darwinisme, als het eenig ware er van, dat het erkent dat de natuur een groote rol bij de aanpassing speelt, terwijl het Lamarekisme als geheel mis verloochend wordt.

De referent, W. Horn, zegt in het door mij aangehaalde stuk: »er ist Vitalist, aber Platoniker«, en verder »Der Verfasser erkennt nur die alte Evolution an, d. i. die Formen der Lebewesen sind als Keime (Anlagen) von Anfang an gegeben

und haben sich im Laufe der Entwicklung durch Aufnahme von Materie zu den späteren Arten entfaltet«. In de laatste bemerking, p. 265, zegt de schrijver nog: »Alle Entwicklung ist Evolution. Diese Evolution bringt die in der Idee enthaltenen Anlagen zur Entfaltung«. Hij onderscheidt bij de Evolutie verder Specificatie en Integratie. De specificatie is: »rein vital, die Integration letal bedingt«. Vergis ik mij niet dan is dit werk, evenals veel dat in de »Herdersche Verlagshandlung zu Freiburg in Breisgau« verschijnt met speciale bedoeling, van uit een bepaald godsdienstig oogpunt geschreven. Toch staat er voor hen, die ruimer opvatting beoogen, veel lezenswaard in.

C. L. REUVENS.

BIBLIOTHEEK.

G e s c h e n k e n.

Van de schrijvers:

- Piepers, M. C. en P. C. T. Snellen, *The Rhopalocera of Java II, Hesperidae. With the collaboration of H. Frühstorfer.* Hague 1910. Met gekl. pln. 4°.
- Pierce, W. D., *A monographic revision of the twisted winged insects comprising the order Strepsiptera Kirby.* Met pln. 8°. Extr. Bull. U. S. Nat. Mus., No. 66, 1909.
- Schmitz, H., *Die Ursachen der Doppelwirtigkeit bei Ateomes.* 8°. Extr. D. E. N. B. 1910.
- Speiser, P., *Beiträge zur Kenntnis der Dipteren-Gruppe Heleinae.* Met pln. 8°. Extr. Zool. Jahrb. Suppl. 12, 1910.

Van den heer K. Hofeneder:

- Nassonov, N. N., *Untersuchungen zur Naturgeschichte der Strepsipteren.* Aus dem Russischen übersetzt von A. v.

Sipiagin. Mit Anmerkungen und einem kritischen Anhang über einige Ansichten Meinerts betreffs der Anatomie des Weibchens herausgegeben von K. Hofeneder. Innsbruck 1910. Met pln. 8°.

Van Dr. C. L. Reuvens:

Linden, M. v., Le dessin des ailes des Lépidoptères. Recherches sur son évolution dans l'ontogenèse et la phylogenèse des espèces, son origine et sa valeur systématique. Met pln. 8°. Extr. Ann. Sc. Nat., 1902.

Schneider K. C., Die Grundgesetze der Descendenztheorie in ihrer Beziehung zum religiösen Standpunkt. Freiburg i/B. 1910. Met gekl. pln. en fig. 8°.

Van Dr. P. Speiser:

Königsberg in der Naturforschung und Medicin. Den Teilnehmern an der 82. Versammlung Deutscher Naturforscher und Aerzte. Königsberg 1910. Met portretten. 8°.

Ostpreussen. Geologie. Klima. Von der Tierwelt. Kurzer Ueberblick über die Vegetationsverhältnisse. Geschichtliches. Königsberg 1910. Met pln. 8°.

Alfken, J. D., Beitrag zur Kenntnis der Apidenfauna von Westpreussen. 8°. Extr. Ber. W. Bot. Z. Ver., 1909.

A a n k o o p e n.

Baer, M., Ueber Bau und Farben der Flügelschuppen bei Tagfaltern. 8°. Extr. Zeitschr. wiss. Zool., T. LXV.

Mayer, A. G., The development of the wing scales and their pigment in Butterflies and moths. Met pln. 8°. Extr. B. Mus. C. Z., T. XXIX, 1896.

— —. On the color and color-patterns of Moths and Butterflies. Met gekl. pln. 8°. Extr. B. Mus. C. Z., T. XXX, 1897.

Hemmerling, H., Ueber die Hautfarbe der Insecten. Bonn 1878. 8°.

- Schenkling S., Coleopterorum Catalogus. Af. 20. A. Schmidt, Aphodiinae 1910. Af. 21. K. Ahlwarth, Gyrinidae 1910.
- Megusar, F., Regeneration der Fang-, Schreit- und Sprungbeine bei der Aufzucht von Orthopteren. Met pln. 8°. Extr. A. Ent. Org., T. XXIX, 1910.
- Przibram, H., Die Homoeosis bei Arthropoden. Met pln. en fig. 8°. Extr. A. Ent. Org. T. XXIX, 1910.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

N°. 58.

DEEL III.

1 Maart 1911.

INHOUD: C. A. L. SMITS VAN BURGST, Eerste lijst van Hymenoptera, in Nederland gevangen of uit andere insecten gekweekt, hoofdzakelijk behoorend tot de Microhymenoptera en wel tot de groepen, vereenigd onder den naam van „sluipwespen”. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXVI. — Dr. C. L. RECVENS, Bibliotheek.

EERSTE LIJST van **Hymenoptera** in Nederland gevangen of uit andere insecten gekweekt, hoofdzakelijk behoorend tot de »Microhymenoptera« en wel tot de groepen, vereenigd onder den naam van »Sluipwespen«.

De hieronder genoemde soorten zijn gedetermineerd door Prof. Dr. O. SCHMEDEKNECHT te Blankenburg i/Thür.; de exemplaren bevinden zich in mijne collectie. De **Ichneumoniden**, eveneens tot de sluipwespen behoorend, zullen in het T. v. Ent. in afzonderlijke lijsten verschijnen.

Fam. **CYNIPIDAE**.

Subfam. **Eucoilinae**.

Glaucaspidia microptera Hart. ♀, Everts, den Haag, 9.

JUL 23 1911

Subfam. **Tigitinae.**

Tigites consobrinus Grv. ♀, Everts, den Haag, 9.

Fam. **PROCTOTRUPIDAE.**Subfam. **Ceraphroninae.**

Megaspilus (Conostigmus) *curtipennis* Kieffer ♂ ♀, Everts, den Haag, 8.

Megaspilus (Conostigmus) *thoracicus* Nees ♂, Everts, den Haag, 10.

Megaspilus (Conostigmus) *cursitans* Nees ♂, Everts, den Haag, 10.

» » *rupipes* Nees ♂, Everts, den Haag, 8.

Subfam. **Proctotrulinae.**

Cryptoserphus (Proctotrupes) *parvulus* Nees ♀, Everts, den Haag, 9.

Phaenoserphus (Proctotrupes) *pallipes* Hal. ♀, omg. v. Breda.

» » *riator* Hal. ♂, den Haag, 9.

Evallonyx (Proctotrupes) *ligatus* Nees ♀, Everts, den Haag, 10.

» » *subseriatus* Kieffer ♀, Everts, den Haag, 10.

Subfam. **Ceraphroninae.**

Laqnodes nitidiceps Kieffer ♀, Everts, den Haag, 9.

» *niger* Kieffer ♂, Everts, den Haag, 10.

Ceraphron longipennis Kieffer ♂, Everts, den Haag, 10.

Subfam. **Belytinae.**

Leptorhaptus dolichocerus Marsh. ♂, Everts, den Haag, 8.

Subfam. **Diapriinae.**

- Paramesius rufipes* Westw. ♀, Everts, den Haag, 9.
 » *brachypterus* Thoms. ♂, Everts, den Haag, 9.
Spilomicrus spec., Everts, den Haag, 9.
 » *nigripes* Thoms. ♂, Everts, den Haag, 10.
Diapria verticillata Latr. ♂, Everts, den Haag, 10.
 » *tenuicornis* Thoms. ♂, Everts, den Haag, 10.

Subfam. **Platygasterinae.**

- Polygnotus striolatus* Nees ♀, Everts, den Haag, 10.
Isorhombus spec., Everts, den Haag, 9.

Fam. **CHALCIDIDAE.**Subfam. **Toryminae.**

- Torymus longicaudatus* Ratz. ♀, omg. v. Breda, uit eikengallen.
 » *auratus* Fe. ♀, omg. v. Breda.
Monodontomerus dentipes Boh., omgev. v. Breda. 3 ♂ en
 1 ♂ uit het puparium eener parasietvlieg.

Subfam. **Pteromalinae.**

- ? *Spintherus obscurus* Thoms. ♀, Everts, Rotterdam, uit *Rhizopertha pusilla* F.
Meraporus (*Peridesmia*) *graminicola* Walk. ♀, omg. v. Breda.

Fam. **BRACONIDAE.**Subfam. **Alysiinae.**

- Aspilota nervosa* Hal. ♀, Everts, den Haag, 9.
 » *juscicornis* Hal. ♂, Everts, den Haag, 10.

Subfam. **Spathiinae.**

Spathius erarator L. ♀, den Haag, 7.

Subfam. **Rogadinae.**

Rogas circumscriptus Nees ♀, den Haag, 9.

Subfam. **Cheloninae.**

Ascogaster rufidens Westw. ♂, omg. v. Breda.

» *rufipes* Nees ♀, den Haag, 7.

Subfam. **Microgasterinae.**

Apanteles obscurus Nees ♀, den Haag, 7.

» *octomarius* Ratz. ♂ ♀, den Haag, 7.

» *adjunctus* Nees ♂, omg. v. Breda.

Subfam. **Meteorinae.**

Meteorus flaviceps Ratz. ♀, den Haag, 7.

Subfam. **Macrocentrinae.**

Macrocentrus flavipes Ratz., omg. v. Breda, 4 ♂ ♂ en 2 ♀ ♀
uit 2 gallen van *Ectetia resinella* L.

Subfam. **Opiinae.**

Opius singularis Westw. ♂, omg. v. Breda.

Subfam. **Alysiinae.**

Phaenocarpa conspurcator Hal. ♂, omg. v. Breda.

Aphaereta cephalotes Hal. ♂, omgev. v. Breda.

Subfam. **Dacnusiinae.**

Dacnusa areolaris Westw. ♂ ♀, omg. v. Breda en den Haag, 8.

Subfam. **Aphidiinae.**

Aphidius arenae Hal. ♂, den Haag, 7.

» *rosae* Hal. ♀, den Haag, 7.

» *leucopterus* Hal. ♂, omg. v. Breda.

» *jubarum* Marsh. ♀, Everts, den Haag, 8.

SMITS VAN BURGST.

Acarologische Aanteekeningen XXXVI.**Heterothrombidium** Verduin.

In dit genus, met *saurerense* Oudms. als type, bracht ik nog de volgende species: *hylodeus* Oudms., *verduni* Oudms. en *polydiscum* Oudms., hoewel ik terstond de heterogeniteit ervan bespurde. Ik splits thans dit genus in drieën: *Hannemania*, *Leeuwenhoekia* en *Heterothrombidium*.

Hannemania nov. gen.

J. L. HANNEMAN schreef, 1682, in zijn werk *Miscellanea curiosa* ook over den *Acarus siro* = de schurftmijt.

Larva. Schildje breeder dan lang, min of meer 5-hoekig, met spits naar achter; maxillicoxaalharen achter de palpen: type *Heterothrombidium hylodeus* Oudms.

Leeuwenhoekia nov. gen.

Behoef ik te zeggen, wie LEEUWENHOEK was? Is het niet

vreemd, dat geen genus, noch van dieren, noch van planten, naar dezen genialen onderzoeker genoemd werd?

Larva. Schildje breeder dan lang, trapezoidaal, mediaan anterieur knopvormig, driehoekig, of op andere wijze verlengd; maxillicoxaalharen achter de palpen; type *Heterothrombidium verduni* Oudms.; hiertoe ook *polydiscum* Oudms. en *jaegerskioeldi* nov. sp.

Heterothrombidium Verduin 1909.

Larva. Schildje langer dan breed; maxillicoxaalharen vóór de palpen; type *Thrombidium (granulatum)* Oudms. non Menge *sanremense* Oudms.

Leenwenhoekia jaegerskioeldi nov. sp.

Larva. Schildje breeder dan lang, maxillicoxaalharen achter de palpen; mediaan driehoekig lapje vóór het schildje aanwezig; mandibels niet door hypostoom overwelfd; vrije vinger der mandibels lang, met 6 tandjes; hypostoom met dunne doorschijnende bladvormige malae internae; palpklauw met extern naaldvormig nevenklauwtje; oogen tegen elkaar aangedrukt; rug met drie dwarsrijen van 14, één van 10, één van 6 en één van 4 haren; alle haren staafvormig en behaard. — Onder steenen, Heluan bij Cairo, Mei 1901, Dr. I. Trägårdh.

Achorolophus sudanensis nov. sp.

Mandibels vóór de basen plotseling vernauwd; galeaharen borstelvormig, terminaal; de drie dorsale palpharen dik, behaard; palptibia intern met borstel; schildje driehoekig, vóór zeer konkaf; de twee zijdelingsche schildharen naast elkander (niet achter elkander), knotsvormig, behaard; lijf met ongeveer 10

langsrigen van 12 tot 20 platte veeren. — Palpgenu ventraal eveneens met behaard haar: palptarsus rolrond, met extern reukhaar, terminaal staafhaar, drie tastharen en twee veertjes; coxae I met behaard haar: coxae II en III met platte veer; tussehen coxae I en tussehen coxae II een paar behaarde haren; alle overige buikharen zijn platte veeren. — Op *Adesmia dilatata* Kl. (*Tenebrionidae*), Khartoem, Sudan, 1901, Dr. I. Trägårdh.

A. C. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

G e s c h e n k e n.

Van de Schrijvers:

- Speiser, P., Diptera, Cyclorapha. 1910. 4°. Extr. W. Erg. Schw. Exp.
 Loman, J. C. C., Opiliones. 1910. 8°. Extr. F. S. W. Austr., T. III.
 Hofeneder, K., *Stichotrema* n. g. *Dalla Torreaunum* n. sp. Eine
 in einer Orthoptere lebende Strepsiptere. Met fig. 8°.
 Piepers, M. C., Anlässlich der »Beobachtungen über den Poly-
 morphismus von *Papilio Memnon* L. von E. Jacobson«
 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LIII, 1910.
 Haverhorst, H., Over de staartspitsen onzer Heterocera-poppen.
 Met pln. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LIII, 1910.
 Veth, H., Remarques coléoptérologiques. 8°. Extr. Tijdschr. v.
 Ent., T. LIII.
 Van Dr. Ed. Everts:
 Entomologische Blätter. Jhrg. VI. 1910.
 Van Dr. C. L. Reuvs:
 Deutsche Entomologische National-Bibliothek. Jhrg. 1. (All.
 7-12).

Wordt door ruil voortgezet.

A a n k o o p e n.

Wytsman, P., Genera Insectorum. 4°.

Kieffer, J. J., Hymenoptera, Scelionidae. Addenda, corrigenda. 1910.

Shelford, R., Orthoptera, Blattidae, Blattinae. 1910.

Schmidt, A., Coleoptera lamellicornia, Aphodiidae 1910.

Hagedorn, M., Coleoptera, Ipidae. 1910.

Stichel, H., Lepidoptera, Riodinidae, Riodiniinae. 1910.

Meyrick, E., Lepidoptera, Orneodidae. 1910.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

Aff. 22. H. Gebien, Tenebrionidae II. 1910.

» 23. S. Schenkling, Cleridae. 1910.

» 24. H. Bickhardt, Histeridae. 1910.

Schmiedeknecht, O., Opuscula Ichneumologica. Blankenburg i.

Thür. 1902—1910. Aff. 1—26. 8°.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 59.

DEEL III.

1 Mei 1911.

INHOUD: Dr. J. C. H. DE MEJERE, Over *Piophila apii* Westwood en *Anthomyia funesta* Kühn. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Over *Piophila apli* Westwood en *Anthomyia funesta* Kühn.

Onder de Dipteren, die in de phytopathologische literatuur herhaaldelijk worden genoemd, maar die door de dipterologen niet kunnen worden thuisgebracht, behoort ook *Piophila apii* Westw. Van deze soort wordt gemeld, dat de larve in selderijwortels (*Apium graveolens*) leeft en veel gelijkt op die van *Piophila casei*, de bekende kaasvlieg. De vlieg zelf is beschreven door WESTWOOD, The celery stem fly, Gardeners Chronicle 1848. No. 21. p. 332, terwijl ook SCHAUM's Bericht über Entomologie für 1848 (Troschel's Archiv 1850 p. 186 [291]) een beschrijving der vlieg bevat. Verder vindt men haar o. a. vermeld in KALTENBACH, Pflanzenfeinde aus der Klasse der Insekten, 1872 p. 267, in TASCHENBERG, Praktische Insektenkunde IV, 1880, p. 143, in RITZEMA BOS, Tierische Schädlinge und Nützlinge, 1891 p. 621, echter zonder dat blijkt, dat deze auteurs de soort door eigen aanschouwing hebben leeren kennen. Op zichzelf is de aangegeven levenswijze voor een *Piophila*-larve dermate vreemd, dat zich met recht betwijfelen laat, of de soort wel in dit genus behoort, te meer, daar de dipterologen haar

JUL 27 1911

met geen der beschreven soorten van dit genus hebben kunnen identificeeren. Daarentegen is een dergelijke levenswijze bekend voor *Psila*-soorten, want *Psila rosae* b.v. leeft in wortels van de gewone peen (*Daucus carota*), van karwei (*Carum carvi*; Zuidhorn, Mei, 1908), van selderij, peterſelie en koolzaad.

Nu is werkelijk de overeenkomst tusschen *Psila* en *Piophila* in den imago-toestand een zoodanige, dat het mij niet al te onwaarschijnlijk toeschijnt aan te nemen, dat iemand, die zich niet in het bijzonder met dipteren heeft beziggehouden, zich hierbij zou kunnen vergissen; de habitus, de gele vleugeladeren enz. geven hiertoe voldoende aanleiding. Het wil mij daarom toeschijnen, dat WESTWOOD's soort een *Psila* is. *Psila rosae* schijnt het echter niet te zijn; deze heeft gele tarsen, terwijl juist wordt aangegeven, dat de pooten geel, de tarsen zwartachtig zijn; verder wordt het voorhoofd als in het midden zwart aangegeven, wat ook voor *Psila rosae* niet opgaat. Onder de mij bekende soorten van dit genus beantwoordt *Ps. atrimana* nog het best aan de beschrijving. Bij de wijfjes dezer soort zijn althans de pooten doorgaans geel met verdonkerde tarsen, terwijl de beschrijving van den kop, welke als kastanjebruin wordt aangegeven, met het voorhoofd in het midden zwart, ook wel op deze soort toepasselijk is. Bij de verwante *Psila gracilis* zijn de pooten der ♀ van dezelfde kleur, maar is het voorhoofd gewoonlijk geheel zwart.

Zonder nieuw materiaal is het echter niet wel uit te maken, welke soort WESTWOOD onder de oogen kwam; ik houd mij dus hiervoor aanbevolen. Een nauwkeuriger onderzoek der larve is hierbij gewenscht; bij alle oppervlakkige overeenkomst zullen er tusschen de *Piophila*- en *Psila*-larven bij nader onderzoek zeker wel duidelijke verschillen aantoonbaar zijn. Over 't geheel is op de meer minutiense kenmerken der cyclorhaphie Dipterenlarven, ook waar het phytopathologisch belangrijke soorten betreft, nog veel te weinig gelet. In elk

geval zijn de larven der Sepsidae, tot welke familie *Prophila* behoort, meest uit excrementen, aas of andere dierlijke produkten, zoo ook uit kaas, gekweekt.

Een tweede Dipteron, dat alleen in de phytopathologische literatuur bestaat en dat dus evenmin tot éusverre door de dipterologen herkend is, is *Anthomyia funesta* Kühn (Zeitschr. landw. Centralver. Prov. Sachsen No. 6. I. 8.), de lupinen-vlieg, die als larve gangen graaft in wortel, stengel en zaadlobben der jonge lupineplantjes. STEIN heeft haar in den Katalog der paläarktischen Dipteren III, p. 717 naar de aangegeven kenmerken in het genus *Chortophila* geplaatst, maar ook deze uitnemende kenner der uiterst moeilijke Anthomyinen weet niet te zeggen, welke soort bedoeld wordt. Zooals in meerdere dergelijke gevallen heeft de auteur zelf in de zeer verspreide dipterologische literatuur niet voldoende thuis zijnde, de soort onder de beschreven soorten niet kunnen vinden en heeft haar als nieuwe soort beschreven, waarbij echter om dezelfde reden zoozeer over de meest karakteristieke kenmerken wordt gezwegen, dat de dipterologen van hunne zijde weder aan deze beschrijving niet voldoende hadden om de soort met een der hun bekende te kunnen identificeren. Toen nu onlangs de heer M. DE KONING in het Tijdschrift der Nederl. Heide-maatschappij Deel 22, 1910 p. 371 over door de Lupinenvlieg bij ons te lande veroorzaakte schade schreef, en zijn bevinding daaromtrent meedeelde, kwam bij mij de wensch op, de door hem gekweekte soort nader te leeren kennen. De heer DE KONING was op mijn verzoek onmiddellijk bereid, mij iets van het materiaal toe te zenden en het bleek mij toen, dat de door hem uit de stengels der jonge lupineplanten gekweekte vlieg niet anders was dan de zeer verspreide *Chortophila cilicrura* Rond. De beschrijving van *funesta*, zooals die in TASCHENBERG, Praktische Insektenkunde IV, 1880 p. 121 te vinden is, past op deze soort ook voldoende. Daarin wordt ook vermeld, dat

de voorrand van den vliengel van doorntjes voorzien is en dat de achterdwarsader heen en weer gebogen (»etwas geschwungen«) is. Nu zijn de borsteltjes aan den voorrand bij *cilicrura* tot den wortel beperkt en is de achterdwarsader slechts weinig gebogen, zoodat deze kenmerken, wanneer men ze vergelijkt met wat bij andere Anthomyinen voorkomt, niet geheel juist zijn aangegeven, althans te overdreven zijn voorgesteld, maar dit wordt wel daardoor verklaard, dat KÜHN zich te weinig met de Anthomyinen had bezig gehouden en dus de kenmerken niet op de juiste wijze kon schatten. De voor *cilicrura* ♂ zeer karakteristieke bewimpering der achterscheenen wordt dan ook door hem in 't geheel niet vermeld.

Uit de omstandigheid, dat de lupinenvlieg omstreeks begin Juli volwassen is en eerst in het midden van Mei van het volgende jaar de jonge lupineplanten worden aangetast, waarschijnlijk door dan eerst uit overwinterde poppen te voorschijn gekomen vliegen, trekt ook TASCHENBERG de conclusie, dat deze soort minstens nog een tweede generatie moet bezitten; hij weet echter niet aan te geven, waarin de larven dezer generatie leven, op welke plant dus de omstreeks Juli verschijnende vliegen hare eieren afleggen. Nu blijkt, dat hier *Ch. cilicrura* in het spel is, levert dit geen moeilijkheid op. *Ch. cilicrura* is dezelfde, die ook als »*Anthomyia platura* Meig.« in de phytopathologische literatuur voorkomt en daarin o. a. als »sjalottenvlieg« bekend is, omdat zij ook uit deze plant werd gekweekt; verder leeft zij ten onzent o. a. ook in kool, uit welke stronken ik zelf haar ook verkreeg, en bovendien wordt zij, echter ten deele als synonym van *Ch. fusciceps* Zett., welke volgens Prof. STEIN een andere, in noordelijk Europa voorkomende soort is, nog uit verscheidene andere planten vermeld, uit aspergestengels, radijs, boonen, aardappelen, mais, *Sisymbrium officinale*; merkwaardig genoeg bleek zij in N. Amerika ook in grooten getale van sprinkhaancieren te leven (SLINGERLAND, The cabbage root

maggot, Cornell Univ. Agric. Exper. Station Bull. 78, 1894, p. 299). Zij is dus polyphaag genoeg en heeft dus voor hare 2^e generatie ook bij ons voldoende keuze van voedingsplanten.

J. C. H. DE MEIJERE.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

Doane, R. W., *Insects and Disease. A popular account of the way in which insects spread or cause some of our common diseases.* London 1910. Met pln. en fig. 8°.

Entomologisches Jahrbuch. Kalender 1911. Kl. 8°.

Kennel, J., *Die Palaearktischen Tortriciden.* Afl. 2. Stuttgart 1910. Met gekl. pln. 4°.

Moore, F., *Lepidoptera Indica.* T. VIII (Afl. 3—6). 1910—1911. 4°.

Pierce, F. N., *The Genitalia of the Group Noctuidae of the Lepidoptera of the British Islands. An account of the morphology of the male clasping organs.* Liverpool 1909. Met pln. 8°.

Schenkling, S., *Coleopterorum Catalogus.*

Afl. 25. K. W. v. Dalla Torre, *Cebrionidae.* 1911.

» 26. M. Pic, *Scaptiidae, Pedilidae.* 1911.

» 27. A. Raffray, *Pselaphidae.* 1911.

Geschenken.

Van Dr. Mac Gillavry:

C. J. H. Bierman, *Ueber Homopteren-Sägen.* Met pln. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LII, 1909.

—, *Homopteren aus Niederländisch Ost-Indien.* Herausgeg. von D. Mac Gillavry and K. W. Dammerman. Met gekl. pln. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXIII, 1910.

Van het British Museum :

W. F. Kirby, A Synonymic Catalogue of Orthoptera. T. III. Orthoptera saltatoria. (Locustidae vel Acridiidae). London 1910. 8°.

Catalogue of the Lepidoptera Phalaenae in the British Museum. T. IX. London 1910. Met gekl. pln. 8°.

Van Dr. A. C. Oudemans :

C. Janet, Sur la morphologie de l'Insecte. Limoges 1909. Met fig. 8°.

K. Kraepelin, Die sekundären Geschlechtscharactere der Skorpione, Pedipalpen und Solifugen. Met fig. 8°. Extr. Mitth. Nat. Hist. Mus. Hamburg. T. XXV.

V. Kulezynski, Symbola ad Faunam Aranearum Javae et Sumatrae cognoscendam. I. Mygalomorphae et Cribellatae. Met pl. 8°. Extr. Bul. Ac. Crae., 1908.

—, Araneae musei nationalis Hungarici in regionibus Indica et Australica a Ludovico Biró collectae. Met pl. 8°. Extr. Ann. Mus. Nat., 1908.

A. Petrunkevitch, Contributions to our knowledge of the anatomy and relationships of Spiders. Met pl. 8°. Extr. A. E. S. A., T. II, 1909.

—, Some new or little known American Spiders. Met pln. 8°. Extr. Ann. N. Y. Sc., T. XIX, 1910.

E. Strand, Nordafrikanische, hauptsächlich von v. Erlanger gesammelte Aviculariidae, Drassidae und Theridiidae. 8°. Extr. Jh. Ver. v. Nat., 1908.

—, Arachniden aus Madagaskar. Met fig. 8°. Extr. Zool. Jahrb., 1908.

—, Verzeichniss der von O. Neumann in Süd-Aethiopien gesammelten Spinnen. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1908.

Hierbij gebonden :

—, Nordafrikanische Spinnen, hauptsächlich von v. Erlanger gesammelt. 8°. Extr. idem.

C. J. With, An account of the S. American Cheliferinae in the collection of the British and Copenhagen Museums. Met pln. en fig. 4°. Extr. Trans. Zool. Soc., T. XVIII, 1908.

Van de schrijvers :

L. v. Heyden. 41 Separata.

N. Banks, Directions for collecting and preserving insects. 1909. 8°. Zie Groep S. Smiths. Instit., U. S. Nat. Museum.

—, Catalogue of Nearctic Spiders. 1910. 8°. Zie Groep S. Smiths. Instit., U. S. Nat. Museum.

M. Burr, The Dermaptera (Earwigs) of the United States National Museum. Met fig. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXVIII, 1910.

A. N. Caudel, Notes on some Western Orthoptera. With the description of one new species. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXIV, 1908.

H. J. Franklin, On a collection of Thysanopterous insects from Barbados and St. Vincent Islands. Met pln. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXIII.

P. Dognin, Hétérocères nouveaux de l'Amérique du Sud. Rennes 1910. Af. 1. 8°.

F. Klapálek, Ueber die Neoperla-Arten aus Java. Met fig. 8°. Extr. N. L. M., N. XXXII, 1910.

J. G. de Man, Beiträge zur Kenntnis der in dem weissen Schleimfluss der Eichen lebenden Anguilluliden. Met pln. 8°. Extr. Zool. Jahrb., 1910.

—, The Decapoda of the Siboga Expedition I. Penaeidae. Leiden 1911. 4°. Monographie 39 der Siboga-Expeditie. Uitkomsten op zoolog., botan., oceanograph. en geologisch gebied verzameld in N. O. Indië 1899—1900.

O. Meissner, Biologische Beobachtungen an der indischen Stabheuschrecke *Dixippus morosus* Br. (Phasm., Orth.). 8°. Extr. Z. Wiss. Ins., 1909.

J. C. H. de Meijere, Ueber Jacobson's Züchtungsversuche bezüg-

- lich des Polymorphismus von *Papilio Memnon* L. ♀ und über die Vererbung sekundärer Geschlechtsmerkmale. Met pl. 8°. Extr. Zeit. i. A. V. 1910.
- E. D. v. Oort, On *Gerygone* — and *Eurylaimus* species from Java and from Sumatra. 8°. Extr. N. L. M., XXXI, 1909.
- A. C. Oudemans, *Pygiopsylla Robinsonii* (Rothschild) ♂. Met fig. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXI, 1909.
- , List of the Suctoria (Retzius 1783) (Aphaniptera Kirby and Spence 1823) in the Leyden Museum. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXI, 1909.
- F. Plateau, La Pollination d'une Orchidée à fleurs vertes »*Listera ovata*« par les Insectes. 8°. Extr. Bull. S. R. Bot. B., 1909.
- , Recherches expérimentales sur les fleurs entomophiles peu visitées par les Insectes rendues attractives au moyen de liquides sucrés odorants. 8°. Extr. Mém. Ac. Sc. Bruxelles, 1910.
- J. A. G. Rehn, Two new species of Neotropical Orthoptera of the family Acrididae. Met fig. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXV, 1908.
- , On Brazilian Grasshoppers of the Subfamilies Pyrgomorphinae and Locustinae (Acridinae of Authors). Met fig. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXVI, 1909.
- C. A. L. Smits van Burgst, De Nonvlinderplaag. 8°. Extr. Ent. Ber., 1910.
- , Catalogus (beschrijvend) van eene verzameling voorwerpen, aanschouwelijk voorstellende de levenswijze van een 100-tal voor naald- en loofhout schadelijke insecten en hunne vijanden. Haag 1910. 8°.
- R. E. Snodgrass, The Thorax of Insects and the articulation of the wings. Met pln. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXVI, 1909.
- G. Ulmer, Ueber einige von Herrn E. Jacobson aus Java

- gesammelte Trichopteren. Met fig. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXII, 1910.
- G. Ulmer. Einige neue exotische Trichopteren. Met fig. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXI, 1909.
- E. B. Williamson. The North American Dragonflies (Odonata) of the genus *Macromia*. Met pln. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXVII, 1909.
- C. B. Wilson, Dragonflies of the Mississippi Valley collected during the Pearl Mussel investigations on the Mississippi River, July and August 1907. 8°. Extr. Proc. U. S. Nat. Mus., T. XXXVI, 1909.
- Walsingham, Biological Centrali Americana. Lepidoptera Heterocera IV. 1909. p. 1—48. 4°. Zie Groep B, Godman.
C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

N°. 60.

DEEL III.

1 Juli 1911.

INHOUD: Dr. J. TH. OUDEMANS, Zuid-Limburgsche
Lepidoptera. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Zuid-Limburgsche Lepidoptera.

Hoewel de excursie der Nederlandsche Entomologische Ver-
eeniging, op 18 Juni j.l. in de omgeving van Epen gehouden,
den verzamelaars van Lepidoptera geene reden tot groote tevre-
denheid gaf, heb ik den indruk ontvangen, dat de minder
gunstige weersomstandigheden daarvan wel in hoofdzaak de
schuld dragen en het terrein rondom Epen zonder twijfel veel
goeds herbergt. De geologische gesteldheid doet dit trouwens
zeker verwachten.

Ten bewijze hiervan zij vermeld, dat kort vóór en gedurende
de excursie de volgende zeldzame Lepidoptera aldaar werden
aangetroffen :

Parasemia (Nemeophila) plantaginis L., Epen, 27 Mei 1911,

Thyris fenestrella Sc., Epen, 29 Mei 1911,

Zanclognatha tarsierinalis Knoch, Epen, 18 Juni 1911.

Madopa salicalis Schiff., Epen, 18 Juni 1911.

De eerste twee soorten kwamen in mijn bezit door de wel-
willendheid van een Amsterdamsch verzamelaar, den heer van
der Beek, die in Mei eenige dagen te Epen doorbracht.

Parasemia plantaginis is reeds vroeger ter zelfder plaatse
waargenomen; in mijne verzameling bezit ik een paartje, in

Juni 1905 door den heer J. G. Zöllner te Epen gevangen. Overigens vind ik alleen den Pietersberg bij Maastricht als vindplaats vermeld. De opgave in de »Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland« Dl. 1, p. 7. »Gelderland« en Dl. 1, p. 235, »Dierensche bosch«, schijnen aan gegronnen twijfel onderhevig geweest te zijn, daar Snellen, *Macrolepidoptera* p. 162, deze niet alleen niet overneemt, doch daarentegen speciaal vermeldt »Niet in de Bouwstoffen«.

Thyris fenestrella is eene zeer belangrijke vondst. Wij kennen geene andere vindplaatsen in ons land dan St. Pieter en Gronsvelt, beide opgaven van wijlen Mr. A. H. Maurissen, zie Tijdschr. v. Entom. Dl. 25, p. CX. Daar zijne collectie na zijn dood naar België verhuisde, waren daarmede de bewuste exemplaren uit ons land verdwenen.

Zanclognatha tarsicrinalis was tot nog toe alleen gevonden te Honthem, te Valkenburg en te Laag-Soeren.

Madopa salicalis werd tot nog toe slechts eens in ons land aangetroffen en wel door den heer Snellen op de excursie der Ned. Entom. Ver. te Venlo op 8 Juni 1894, zie Tijdschr. v. Entom. Dl. 38, p. LI en Dl. 40, p. 308, Pl. 12, fig. 4. De heer Schuyt was zoo gelukkig thans een exemplaar te bemachtigen en zoo welwillend het mij aan te bieden.

Ten slotte wil ik nog vermelden, dat ik den dag na de excursie, dus 19 Juni, in 't Geuldal bij Valkenburg een exemplaar ving van *Larentia testaceata* Don., tot nog toe alleen uit Zuid-Limburg bekend. Deze soort werd in Juni 1909 ook te Epen aangetroffen.

J. TH. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

Legaat Snellen.

Onderstaande lijst van titels geeft die werken aan, welke in elk geval in de Bibliotheek der N. E. V. opgenomen worden. Zooals men bemerken zal, zijn er enkele boeken bij, die reeds aanwezig zijn, maar waarvan een 2e exemplaar het uitleenen gemakkelijker maakt, daar zij vaak door meer dan één lid tegelijk gevraagd worden. Het was ondoenlijk om in den korten tijd, beschikbaar vóór uitgave van dit N^o. der Ent. Ber., ook de separata door te werken. In elk geval zal, ingeval erbij voorkomen die wij niet bezitten of waarvan wij de Tijdschriften niet hebben, daarvan melding gemaakt worden in een later N^o.

Alle teekeningen, hoofdzakelijk door Dr. H. W. de Graaf, zullen in een album vereenigd worden.

Papilio. Journal devoted to Lepidoptera. N. York, Philadelphia 1881—1884. T. I—IV. (Aanvulling).

Berliner Ent. Zeitschrift, 1870. (Aanvulling).

Bericht über die Entomologie. 1867—1878. (Aanvulling).

Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft. Frankfurt a/M.

Bericht über die —. 1879—1910. 8°.

Proefstation voor Suikerriet in W. Java. Mededeelingen v. h. —. 's Hage 1890. T. I.

Oberthür, C., Études d'Entomologie. Faunes entomologiques.

Descriptions d'Insectes nouveaux ou peu connus. Rennes 1876—1894. Afl. 1—19 met gekl. pln. 8°.

Uitsluitend Lepidoptera.

Zinken genannt Sommer, J. L. T. F., Beitrag zur Insecten-Fauna von Java. Lepidoptera. Met gekl. pln. 4°. Extr. Nov. Act. Acad. Leop., 1831.

Zeller, P. C., Chilonidarum et Crambidarum genera et species. 1863. 4°.

Zonder titelblad of eenige andere aanwijzing.

- Kirby, W. F., A synonymic Catalogue of Diurnal Lepidoptera. London 1877. Suppl. 1871—1877. 8°.
- Haworth, A. H., Lepidoptera Britannica: sistens digestionem novam Insectorum Lepidopterorum quae in Magna Britannia reperiuntur. Londini 1803. 8°.
- Romanoff, N. M., Mémoires sur les Lépidoptères. St. Pétersbourg 1884—1897. T. I—VII, IX met gekl. pl. en krtn. 8°.
- Semper, G., Auf der Insel Yap gesammelte Schmetterlinge und deren Verwandlungsgeschichte. Met gekl. pl. 4°. Extr. J. M. G., Afl. 2.
- Hierbij gebonden :
 —, Die Wanderung von *Danais erippus* Cramer nach den Südseeinseln, Australia und Celebes. Extr. idem.
- Möschler, H. B., Beiträge zur Schmetterlings-Fauna der Goldküste. Met gekl. pln. 4°. Extr. Abh. Senck. Ges., T. XV.
- Kheil, N. M., Die Rhopalocera der Insel Nias. Berlin 1884. Met pln. 4°.
- Guenée, A., Notice sur divers Lépidoptères du Musée de Genève. Met gekl. pl. 4°. Extr. ?
- Ghiliani, V., Materiali per servire alla compilazione della fauna entomologica Italiana ossia elenco delle specie di Lepidotteri degli stati Sardi. Torino 1852. 4°.
- Piepers, M. C., and P. C. T. Snellen, The Rhopalocera of Java. Afl. 1—2. Hague 1909—1910. 4°.
- Kirsch, T., Beitrag zur Kenntniss der Lepidopteren-Fauna von Neu Guinea. Met gekl. pln. 4°. Extr. Mitth. K. Zool. Mus., Afl. 2, 1877.
- Butler, A., Revision of the Heterocerous Lepidoptera of the family Sphingidae. Met gekl. pln. 4°. Extr. Trans. Zool. Soc., T. IX, 1877.
- Dognin, P., Lépidoptères de Loja et environs (Équateur). Descriptions d'espèces nouvelles. Paris 1891—1896. Afl. 2--4 met gekl. pln. 4°.

- Bremer, O., Lepidopteren Ost-Sibiriens insbesondere des Amur-Landes. Met gekl. pln. 8°. Extr. Mém. Ac. Sc. St. Pétersbourg, 1864.
- Kirby, W. F., Catalogue of the collection of diurnal Lepidoptera formed by the late W. C. Hewitson. London 1879. 4°.
- Hudson, G. V., New Zealand Moths and Butterflies (Macro-Lepidoptera). London 1898. Met gekl. pln. 4°.
- Elwes, H. J., and J. Edwards, A revision of the Oriental Hesperidae. Met gekl. en ongekl. pln. 4°. Extr. Trans. Zool. Soc., 1897.
- Aurivillius, C., Nordens Fjärilar. Handbok i Sveriges, Norges, Danmarks och Finlands Macrolepidoptera. Stockholm 1888—1891. Met fig. 4°. (Platen ontbreken).
- Walsingham, Description of a new Genus and species of Pyralidae. received from the Rev. J. H. Hocking, from the Kangra Valley, Punjab, India. Met gekl. pl. 4°. Extr. Trans. Zool. Soc., T. V, 1885.
- Hierbij gebonden :
- , Contributions to the knowledge of the genus *Anaphe*, Walker. Met gekl. pln. 4°. Extr. idem.
- Moore, F., On the genera and species of the Lepidopterous subfamily Ophiderinae inhabiting the Indian Region. Met gekl. pln. 4°. Extr. Trans. Zool. Soc., T. XI, 1881.
- Butler, A. G., Catalogue of the Lepidoptera of New Zealand 1874. 4°. Extr. Zool. Erebus and Terror.
- Bertolini, G., Illustrazione dei prodotti naturali del Mozambico. Insetti Lepidotteri diurni. Met pl. 4°. Extr. Mem. Ac. Istit. Bologna, 1851.
- Kollar, V., und L. Redtenbacher, Ueber den Character der Insecten-Fauna von Süd-Persien. 4°. Extr. Denkschr. mat. nat. Cl. K. Ak. Wiss. Wien, 1849.
- Weymer, G. und P. Maassen, Lepidopteren gesammelt auf einer Reise durch Colombia, Ecuador, Perú, Brasilien,

- Argentinien und Bolivien in den Jahren 1868—1877.
Berlin 1890. Met gekl. pln. fol.
- Maassen, J. P., Beiträge zur Schmetterlingskunde. Elberfeld
1869. Met pln. fol.
- Meyrick, E., Macrolepidoptera of the Sandwich (Hawaiian Isles).
Cambridge 1899. Met gekl. en ongekl. pln. fol.
T. I, 2 van »Fauna Hawaiensis ed. by D. Sharp«.
- Pagenstecher, A., Lepidoptera Heterocera. 1895. Met gekl. pl.
fol. Extr. Semons Forschungsreise, T. 5.
Hierbij gebonden :
Fürbringer, M., Lepidoptera Rhopalocera. 1895. Met
gekl. pl. fol. Extr. idem.
- ördens, J. H., Geschichte der kleinen Fichtenraupe oder der
Larve von der Phalaena monacha L. Hof 1798. Met
gekl. pl. 4°.
- Kollar, V., Lepidopterorum Brasiliae species novae iconibus
illustratae. Met gekl. pl. 4°. Extr. A. W. M., 1839.
- Seimper, G., Beitrag zur Rhopalocerenfauna von Australien.
Met gekl. pln. 4°. Extr. J. M. G., Afl. 14.
- Ménétrières, E., Lépidoptères de la Sibérie orientale et en parti-
culier des rives de l'Amour. Met gekl. pln. 4°. Extr. v.
Schrenck, Reisen und Forschungen im Amur-Lande, T. II.
- Butler, A. G., The Butterflies of Malacca. Met gekl. pln. 4°.
Extr. Trans. Linn. Soc., Ser. 2 T. 1, 1876.
- Hope, F. W., Descriptions of some new Insects collected in
Assam. Met gekl. pln. 4°. Extr. Trans. Linn. Soc., T.
XVIII, 1840.
- Tauscher, A. M., Lepidopterorum novorum Russiae indigenorum
observationes sex. Met pl. 4°. Extr. Mém. Soc. nat.
Moscou, 1806.
- Pagenstecher, A., Die arktische Lepidopterenfauna. fol. Extr.
Fauna Arctica, T. II.
- Distant, W. L., Rhopalocera Malayana. A description of the

- Butterflies of the Malay Peninsula. London 1882—1886.
Met gekl. pln. en fig. 4°.
- Butler, A. G., Illustrations of typical specimens of Lepidoptera
Heterocera in the collection of the British Museum. Lon-
don 1877—1878. T. I—II met gekl. pln. fol.
- Pagenstecher, A., Die Lepidopterenfauna des Bismarck-Archi-
pels. Tag- und Nachtfalter. Stuttgart 1899—1900. Met
gekl. pln. 4°.
- Aurivillius, C., Lepidoptera der Kilimandjaro, Meru und um-
gebenden Massaisteppen. Met pln. en fig. 4°. Extr. W.
Erg. Schw. Exp.
- Hudson, G. V., General notes on the Entomology of the
Southern Islands of New Zealand. Met pln. 1900. 4°.
Extr. Subantarctic Islands of New Zealand.
- Hierbij gebonden :
- , Descriptions of four new species of Macro-Lepido-
ptera. Met pln. 4°. Extr. idem.
- Nolcken, J. H. W., Lepidopterologische Fauna von Estland,
Livland und Kurland. Macro- und Microlepidoptera.
1868—1871. 8°. Extr. Arb. Ver. Riga, T. IV. N. F.
- Holt White, A. E., The Butterflies and Moths of Teneriffe.
London 1894. Met gekl. pln. 8°.
- Snellen, P. C. T., Lepidopterologische Bijdragen in het Tijd-
schrift voor Entomologie. 1858—1891. In 5 vol. 8°.
- Tutt, J. W., A natural history of the British Lepidoptera.
London 1899—1902. T. I—III. 8°.
- Ochsenheimer, F., Die Schmetterlinge Sachsens mit Rücksichten
auf alle bekannte europäische Arten. Leipzig 1806. T. I,
Falter oder Tagschmetterlinge. 8°.
- Rambur, P., Catalogue des Lepidoptères de l'Andalousie. Paris
1858. Met gekl. pln. 8°.
- Stainton, H. T., The Tineina of N. America by Braekenridge
Clemens. London 1822. 8°.

- Mabille, P., et Vuillot. *Novitates Lepidopterologicae*. Paris 1890—1895. Met gekl. pln. 8°.
- Guenée, A., *Lépidoptères de l'île de la Réunion*. 1862. Met gekl. pln. 8°. Extr. Maillard. *Note sur l'île de la Réunion*.
- Boisduval, *Lépidoptères* 1832. 8°. Extr. Dumont d'Urville, *Voyage de l'Astrolabe*.
- Bremer, O., und W. Grey, *Beiträge zur Schmetterlingsfauna des nördlichen China's*. St. Petersburg 1853. Met gekl. pln. 1 en 5. 8°.
- Ontbreken pl. 2—4. 6—10.
- Kirby, W. F., *Familiar Butterflies and Moths*. London 1901. Met gekl. pln. 8°.
- Boisduval, *Considérations sur les Lépidoptères envoyés du Guatemala à M. de l'Orza*. Rennes 1870. 8°.
- Cotes, E. C., and C. Swinhoe, *A catalogue of the Moths of India*. Calcutta 1887—1889. 8°.
- Zeller, P. C., *Lepidoptera microptera quae J. A. Wahlberg in Caffrorum terra collegit*. Stockholm 1852. 8°.
- Kirby, W. F., *British Butterflies, Moths and Beetles*. London 1885. Met pln. fig. Kl. 8°.
- Rössler, A., *Die Schuppenflügler (Lepidopteren) des Kgl. Regierungsbezirks Wiesbaden und ihre Entwicklungsgeschichte*. 1881. 8°. Extr. *Jahrb. Nass. Ver. Nat.*, T. XXXIII—XXXIV.
- Rössler, A., *Verzeichniss der Schmetterlinge des Herzogthums Nassau*. Wiesbaden 1866. 8°.
- Uildriks, F. J. van, en Vitus Bruinsma, *Honderd Nederlandsche Vlinders en Rupsen afgebeeld, beschreven en in hun leven geschetst*. Amsterdam 1899. Met gekl. pln. Kl. 8°.
- Standfuss, M., *Handbuch für Sammler der europäischen Grossschmetterlinge*. Guben 1891. Kl. 8°.
- Kirby, W. F., *A Manual of European Butterflies*. London 1862. Met pl. Kl. 8°.

- Kirby, W. F., A synonymic catalogue of Lepidoptera Heterocera (Moths). London 1892. 8°.
- T. I. Sphinges and Bombyces.
- Wilde, O., Die Pflanzen und Raupen Deutschlands. Versuch einer lepidopterologischen Botanik. Berlin 1860—1861. T. 1—II. Met pln. 8°.
- Weismann, A., Ueber den Saison-Dimorphismus der Schmetterlinge. Leipzig 1875. Met gekl. pln. 8°.
- Stainton, H. T., The Tineina of Syria and Asia minor. London 1867. 8°.
- Strecker, H., Butterflies and Moths of N. America, with full instructions for collecting, breeding, preparing, classifying, packing for shipment etc. Reading, PA. 1878.
- Diurnes.
- Tutt, J. W., The British Noctuae and their varieties, London 1891—1892. T. 1—IV. 8°.
- Swinhoe, C., Catalogue of Eastern and Australian Lepidoptera heterocera in the collection of the Oxford University Museum. Oxford 1892—1900. T. I—II. Met gekl. pln. 8°.
- Nowicki, M. S., Enumeratio Lepidopterorum Haliciae orientalis. Leopoli 1860. 8°.
- Heinemann, H. v., Die Schmetterlinge Deutschlands und der Schweiz systematisch bearbeitet. Gross- und Klein-Schmetterlinge. Braunschweig 1859—1877. T. 1—II. 8°.
- Fernald, C. H., and A¹ H. Kirkland, The Brown-Tail Moth, *Euproctis chrysorrhoea* (L.). A report of the life history and habits of the imported Brown-Tail Moth. Boston 1903. Met pln. 8°.
- Nicéville, L. de, and L. Martin, A list of the Butterflies of Sumatra with especial reference to the species occurring in the N. East of the Island. Calcutta 1895. 8°.
- Crombrugghe de Picquendaele, Catalogue raisonné des Micro-lépidoptères de Belgique. Ixelles-Bruxelles 1906. T. 1—II. 8°.

- Frey, H., Die Lepidopteren der Schweiz. Leipzig 1880. 8°.
- Pagenstecher, A., Die Lepidopteren der Aru- und Kei-Inseln.
4°. Extr. Abb. Senck. Nat. Ges., T. XXXIII, 1911.
- Lederer, J. Beitrag zur Kenntniss der Pyralidinen. Wien 1863.
Met pln. 8°.
- Fernald, C. H., The Sphingidae of New England. Augusta 1886.
Met pln. en fig. 8°.
- Mabille, P., Lépidoptères du Cap Horn. 1888. Met gekl. pln.
4°. Extr. Mission Scientifique du Cap Horn, 1882—1883.
- Marshall, G. F. L., and L. de Nicéville, The Butterflies of
India, Burmah and Ceylon. Calcutta 1882. T. I, afl. 1.
met gekl. en ongekl. pln. 8°.
- Ontbrak tot nog toe in de Bibliotheek.
- Grote, A. R., An illustrated essay on the Noctuidae of
N. America with „a colony of Butterflies”. London 1882.
Met gekl. pln. 8°.
- Cederhielm, J., Faunæ ingricæ prodomus exhibens metho-
dicam descriptionem Insectorum Agri Petropolitensis prae-
missa Mammalium, Avium, Amphibiorum et Piscium
enumeratione. Lipsiae 1798. Met gekl. pln. 8°.
- Catalogue of the Lepidoptera Phalaenae in the British Museum.
London 1898—1910. T. I—X. Met gekl. pln. en fig. 8°.
- Hampson, G. F., Moths. London 1892—1896. T. I—IV
met fig. 8°.
- (Blanford, The Fauna of British India including Ceylon
and Burmah).
- Sulzer, Abgekürzte Geschichte der Insecten nach dem Lin-
naeischen System. Winterthur 1776. T. I—II met gekl. pln. 8°.
- Ook spinnen en kreeftdieren.
- Kollar, V., und L. Redtenbacher, Aufzählung und Beschreibung
der von C. v. Hügel auf seiner Reise durch Kaschmir
und das Hamaleyagebirge gesammelten Insekten. Stutt-
gart. 1822. Met gekl. pln. 8°.

Lepidoptera en Coleoptera uit „v. Hügel, Kaschmir und das Reich der Siak“.

- Goedaerdt, J., *Metamorphosis naturalis*. Ex. met gekl. platen.
- Blankaart, S., *Schouburg der Rupsen*. Ex. met gekl. platen.
- Gosse, P. H., *Letters from Alabama, chiefly relating Natural History*. London 1859. Kl. 8°.
- Razoumowski, G. de, *Histoire naturelle du Jorat et de ses environs; et celle des trois Lacs de Neufchatel, Morat et Bienne*. Lausanne 1789. T. I—II. 8°.
- Lubbock, J., *On the senses, instincts and intelligence of animals with special reference to insects*. London 1888. 8°.
- Gosse, P. H., *On the dioecious character of the Rotifera*. Met pln. 4°. Extr. Philos. Trans., 1857.
- Gosse, P. H., *On the Structure, Functions and Homologies of the Manducatory Organs in the class Rotifera*. Met pln. 4°. Extr. Philos. Trans., 1857.
- Kobelt, W., *Reiseerrinnerungen aus Algerien und Tunis*. Frankfurt a/M. 1885. Met pln. en fig. 8°.
- Whymper, E., *Travels amongst the Great Andes of the Equator. Supplementary Appendix*. London 1891. Met pln. en fig. 8°.
- Hoofdzakelijk Insecten, ook Reptielen en Visschen.
- Dieffenbach, E., *Travels in New Zealand*. London 1843. T. II met pln. 8°.
- Linnaeus, C., *Fauna Suecica sistens Animalia Sueciae Regni. Stockholmiaae* 1761. 8°.
- Linnaeus, C., *Systema Naturae per Regna tria Naturae. Vindobonae* 1767. Ed. 13. T. I—III. 8°.
- Catalogue of the Library of the Entomological Society of London*. 1893.
- Montrouzier, *Essai sur la Faune de l'île de Woodlark ou Moïou*. Lyon 1857. 8°.
- Festschrift zur Erinnerung an die Eröffnung des neuerbauten Museums der Senckenbergischen Naturforschenden Gesell-*

schaft zu Frankfurt a/M. Frankfurt a/M. 1907. Met pln. 8°.
 Winkler. T. C., De Gewervelde Dieren van het Verleden.
 Haarlem 1893. Met fig. 8°.

G e s c h e n k e n .

Van den schrijver :

- Wasmann, E., Zur Kenntniss der Ameisen und Ameisengäste von Luxemburg. I—III. Met pln. 4°. Extr. Arch. trim. Inst., 1906 en 1909.
- , Myrmecosaurus, ein neues myrmekophiles Staphylinidengenus. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz. T. XXXIV, 1909.
- , Ueber gemischte Kolonien von Lasius-Arten. 8°. Extr. Zool. Anz. T. XXXV, 1909.
- , Ueber den Ursprung des sozialen Parasitismus, der Sklaverei und der Myrmekophilie bei den Ameisen. 8°. Extr. Biol. Centr., T. XXIX, 1909.
- , Zur Kenntnis der Gattung Pleuropterus und anderer Paussiden. Met fig. 8°. Extr. Ann. Soc. Ent. Belg., T. LIV, 1910.
- , Die Doppelwirtigkeit der Ateeles. 8°. Extr. D. E. N. B., 1910.
- , Nachträge zum sozialen Parasitismus und der Sklaverei bei den Ameisen. 8°. Extr. Biol. Centr., T. XXX, 1910.
- , Nils Holmgren's neue Termitenstudien und seine Exsudattheorie. 8°. Extr. Biol. Centr., T. XXX, 1910.
- , Ueber das Wesen und den Ursprung der Symphilie. 8°. Extr. Biol. Centr., T. XXX, 1910.
- , Staphylinus-Arten als Ameisenräuber. 8°. Extr. Z. Wiss. Ins., 1910.
- , Termiten von Madagaskar, den Comoren und Inseln Ostafrikas. Met fig. 4°. Extr. Voeltzkow O. Afrika, T. III, 1910.
- , Ateeles sculus Rottbg. und seine Verwandten. 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1911.

Wasmann, E., Gibt es erbliche Instinktmodifikationen im Verhalten der Ameisen gegenüber ihren Gästen? 8°. Extr. Zool. Anz., T. XXXVII, 1911.

Van den heer E. Jacobson:

Een collectie werken en separata, in 't volgend N^o. op te nemen.

A a n k o o p e n.

Melichar, L., Homopteren-Fauna von Ceylon. Berlin 1903. Met pln. 8°.

Hueber, T., Fauna Germanica. Hemiptera heteroptera (Die Halbflügler der Schnabelkerfe: Wanzen). Systematisches Verzeichnis der bis jetzt in Deutschland gefundenen Wanzen, nebst Angabe ihrer Fundorte, Benennungen und Beschreibungen. Ulm 1891—1893. 8°.

—, Synopsis der deutschen Blindwanzen (Hemiptera heteroptera, Fam. Capsidae). Stuttgart 18 — 1910. T. I—II (Afl. 1—5). 8°.

Nog niet compleet.

Edwards, J., The Hemiptera-Homoptera (Cicadina and Psyllina) of the British Islands. A descriptive account of the families, genera, and species indigenons to Great Britain and Ireland. With notes as to localities, habitats etc. London 1896. Met gekl. pln. 8°.

Schmiedeknecht, O., Opuseula Ichneumonologica. Afl. XXVII. 1911.

Melichar, L., Monographie der Ricaniiden (Homoptera). Met pln. en fig. 1898. Extr. Ann. k. k. nat. Hofmus. Wien, T. XIII, 1898.

Moore, F., Lepidoptera Indica. T. VIII (Afl. 7—8). 1911.

Entomologische Blätter. Jaargang I—III, 1905—1907. 4° en 8°.

Van Jaargang I ontbreekt Afl. 1.

Küstners, H. C. und G. Kraatz, Die Käfer Europa's. Afl. 47. 1911.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus 8°.

Afl. 28. H. Gebien. Tenebrionidae III. 1911.

» 29. M. Bernhauer et K. Schubert, Staphylinidae
II. 1911.

» 30. K. W. von Dalla Torre. Cioidae. 1911.

» 31. —, Aglycyderidae, Proterrhinidae 1911.

V r a a g.

Heeft een der leden soms nog bewaard: Afl. 1, 15 Maart 1905 van Jaargang I van »Entomologische Blätter«. Indertijd zijn de paar eerste »Hefte« overal rondgezonden als »Probenummer«. Gaarne zou dat exemplaar voor de Bibliotheek in ontvangst genomen worden.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 61.

DEEL III.

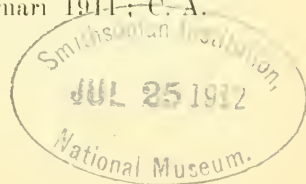
1 September 1911.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXVII. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Biologie van *Ateuchus semipunctatus* F. — Mr. D. L. UYTENBOOGAART, Eigenaardige houding van *Brosicus cephalotes* L. — Dr. H. J. VETH, *Anthia*'s in Noord-Afrika. — M. M. SCHEPMAN, Nieuwe vindplaats van *Mutilla europaea* L. — M. C. PIEPERS, Middel tegen het „gaan hangen“ van vlindervlengels.

Acarologische Aanteekeningen XXXVII.

Trichotarsus anthidii nov. sp.

Nympha II (hypopus). — Ongeveer 350 mikron. Verwant aan *T. osmiae* Dufour en *T. réaumurii* Oudms. Verschilt van beiden o. a. in de volgende kenmerken: de tarsen I en II dragen slechts één niterst moeilijk waarneembaar lancetvormig kleefhaar; het lichtbruine achtterugschild is (evenals bij de genoemden) bezaaid met duizenden stippels, welke door in elkander loopende witte langsstrepen of langsvoren doorploegd zijn (bij de genoemden zijn deze voren kort, lensvormig): de zuignappen op de zuignapplaats zijn aldus gerangschikt: vóór- aan 2 kleine, dan 2 groote, gevolgd door 4 kleine (bij de genoemden 2, 4, 2): ook is de plaat langer dan breed. — Op *Anthidium sticticum* Lep.: Tunis; begin Februari 1911; C. A. L. Smits van Burgst.

T o r t o n i a nov. gen.

C. A. Torton schreef in 1686 zijn bekend werk: *De Microscopis Observationes*, waarin hij ook handelt over den *Acarus siro* = de schurftmijt.

Tortonia bevat 3 soorten van *Tyroglyphidae*, waarvan mij alleen de nymphae II (hypopusvormen) bekend zijn. Het is het naast verwant aan *Cerophagus* Oudms., en verder aan *Vidia* Oudms., *Tyroglyphus* Latr. en *Hypopus* Dugès.

Het is als volgt gekarakteriseerd: Achter de genitaalopening een zuignaplaats; geen oogen; alle pooten kort en dik; pooten III en IV gewoonlijk achterwaarts gekeerd; klauwen der tarsen I, II en III kort, hoogstens bootlaakvormig; sternum vrij; epimera III geheel vrij; tars IV zonder klauw, zonder lancetvormige kleefharen, met een of meer lange haren.

Als type neem ik aan: *Trichotarsus intermedius* Oudms., de oudst bekende soort, die door mij in het Tijdschrift der Nederl. Dierk. Vereen., ser. 2, vol. 7, p. 278, 308 beschreven en t. 10, f. 49—50 afgebeeld werd (18 Juli 1902).

Als tweede soort voeg ik hierbij *Trichotarsus helenae* Oudms., in Entom. Bericht. v. 1, n. 7, p. 43; 1 Sept. 1902: = *Trichotarsus helenae* Oudms., in Tijdschr. v. Entom. v. 45, p. 126, 144, t. 12, f. 44, 45; 14 Mei 1903: = *Horstia helenae* Oudms., in Entom. Bericht. v. 2, p. 21; 1 Nov. 1905.

De derde soort is nieuw; de diagnose volgt hieronder.

T o r t o n i a s m i t s v a n b u r g s t i nov. sp.

Deze soort is het naast verwant aan *T. intermedius* Oudms. Bij *intermedius* dekken de beide rugschilden den rug geheel, zijn deze schilden min of meer schubbig, draagt de achterlijfsrand 4 bijna korte haartjes, en vertoont de achterrug geen mediane, donkere, staafvormige chitiniseering; tarsen I, II en III

ieder met 4 lancetvormige kleefharen. — Bij *smitsranburgsti* daarentegen zijn de rugschilden door een weeken rand omgeven; zijn deze schilden van witte strepen voorzien (op het voorschild evenwijdig aan de drie zijden, op het achterschild min of meer langslappend); draagt de achterlijfsrand twee langere en twee submedianen zeer korte haartjes; en vertoont de achterrug eene mediane donkere staafvormige chitiniseering. Tarsen I en II dragen ieder 3 lancetvormige kleefharen, één dorsaal en 2 ventraal; tars III heeft er 5, twee dorsaal en drie ventraal. — In de zuignaplaat der twee soorten zie ik geen verschil. — *Intermedius* is breeder dan *smitsranburgsti*. — Laatstgenoemde soort werd door den heer C. A. L. Smits van Burgst in Februari 1911 in Tunis op *Anthidium sticticum* Lep. buitgemaakt.

Tabel ter bestemming der hypopi der
Tyroglyphidae.

Tengevolge van de boven beschreven wijzigingen en toevoegingen, geef ik hier in het Engelsch een nieuwen slentel voor de genera onder de hypopi der *Tyroglyphidae*.

1.	{	Behind the genital aperture no suckers nor claspers . . . 2
	{	Behind the genital aperture two claspers. 3
	{	Behind the genital aperture a suckerplate 4
2.	{	The hypopus is enclosed in the protonymphal skin
(hypopial case), is never free; legs IV without claw.
	{	Glycyphagus Hering
	{	The hypopus lives free; legs IV with claw.
	{	Acotyledon Oudms.
3.	{	Under the claspers no suckers . . . Labidophorus Kram.
	{	Under each clasper a club-shaped sucker.
	{	Dermacarus Haller

4. With eyes on the metasoma. . . . **Histiogaster** Berl.
 With eyes on the metasoma (vide infra) **Bonomoia** Oudms.
 Without eyes 5
5. All the legs slender; legs III and IV shorter and
 slenderer than legs I and II, usually turned forward
Anoetus Duj.
 All the legs short and thick; legs III and IV usually
 turned backward 6
6. Claws on tarsi I, II and III large, sickle-shaped,
 apt to clasp insect-hairs; tarsi IV without claw,
 with one long hair, accompanied by one or more
 shorter ones. 7
 Claws on tarsi I, II and III short, at the utmost
 boat-hook-shaped; tarsi IV with or without claw. 8
7. One dorsal shield; this anteriorly rounded **Sennertia** Oudms.
 Two dorsal shields **Trichotarsus** Can.
8. Sternum posteriorly bifurcate: its branches united
 with epimera II; these with epimerite II;
 epimera III and IV united with an U-shaped
 ventrum **Horstia** Oudms.
 Sternum free 9
9. Epimera III not united together 10
 Epimera III united together 11
 Epimera III united with epimerite II; all the tarsi
 equal in armature. **Cerophagus** Oudms.
10. Epimera III free; tarsi IV without claw, without
 lancet-shaped sticking-hairs, with one or more
 long hairs **Tortonia** Oudms.
 All the tarsi almost equal in armature; tarsi IV
 sometimes more over with a long thin hair. . 12
11. Tarsi IV without claw, without lancet-shaped
 sticking-hairs, with one or more long hairs.
Vidia Oudms.

12. { Prosoma with hairs **Tyroglyphus** Latr.
 { Prosoma without hairs **Hypopus** Dugès.

Glycyphagus tjobodas nov. sp.

Een zonderlinge vorm! Want hij vormt een groep apart. De tot dusverre mij bekende echte *Glycyphagus*-soorten konden in twee groepen samengevat worden, nl. in de *domesticus*-groep, met staafvormige overlansche chitiniseering achter de twee vertikaalharen, en zonder viltige subtarsale schub. En in de *destructor*-groep, zonder staafvormige overlansche chitiniseering achter de twee vertikaalharen, en met viltige subtarsale schub. — Welnu, *Gl. tjobodas* heeft geen overlansche chitiniseering, geen subtarsale schub, en 4 vertikaalharen. Het eenige exemplaar in mijn bezit is een ♀; dit heeft een lange copulatiebuis (even lang als het genu van een der pooten), terwijl de voorste grens van de genitaalopening niet tussehen de proximale einden der epimera II ligt, maar veel verder naar achteren, ongeveer waar de proximale einden der epimera III zouden zijn (deze ontbreken). Van de 10 sleepharen waren slechts 2 aanwezig, en deze waren kort. — In huis; Tjobodas; April 1905; Dr. J. J. C. Loman. —

Tyroglyphus macgillavryi n. sp.

Nympha II (*hypopus*). Lang ongeveer 215, breed ongeveer 140 mikron. Onderscheidt zich van de mij bekende hypopi van dit genus door het lange prosoma, dat als een beschuttend gewelf, dak of luifel de 4 voorpooten beschermt. De olieklieren van het metasoma zijn groot en ver naar voren. De achterpooten zijn zeer kort, en steken niet voorbij den rand van het metasoma. De 6 haartjes op het prosoma en de 9 à 10 paren haartjes op het metasoma zijn uiterst kort.

Coxae I, III en IV dragen ieder een zeer klein zuignapje. Zuignapplaats met $2 + 4 + 2$ bijna even groote zuignapjes. — Veertig exemplaren waren vastgehecht op een Blattide met hard achterlijf; Banjoewangi, Java, 1910; Dr. Mac Gillavry. —

Hypopi van *Histiogaster*.

Ik was in de gelegenheid een paar hypopi (nymphae II) van dit genus te onderzoeken. Zoowel Lignières (in Mém. Soc. Zool. Fr. v. 6. p. 12. 1893) als Michael (in Journ. Roy. Micr. Soc. ser. 2. v. 5. p. 30. 1885) vermelden van deze hypopi, dat ze langwerpige zijn, met bijna evenwijdige zijden. Geen van beiden heeft waargenomen, dat deze dieren alleen langwerpige zijn, omdat hunne zijden ventraal omgebogen zijn; zij zijn dus ventraal hol, niet plat, zooals beschreven wordt! Indien zij plat gedrukt worden, zijn zij even breed als alle andere hypopi! De rug is van elf tot dertien paar uiterst fijne haartjes voorzien even als alle bekende hypopi, niet kaal!

Histiogaster javensis n. sp.

Nympha II = hypopus. — Lang ± 250 , breed, met ventraal omgekrulde zijden: ± 100 , platgedrukt: ± 150 mikron. Prosoma bijna vierkant met afgeronde voorhoeken; met 4 uiterst fijne haartjes, waarvan één op ieder oog! Metasoma achter cirkelvormig afgerond. Hypostoom met 2 lange zijdelingsche en 2 zeer korte submedianen haartjes. Zuignapplaats rond, met 8 zuignapjes: twee kleine aan den voorrand der plaats, en naar voren gericht, zoodat zij slechts met moeite als zuignappen herkend worden; 2 groote subcentraal en elkaar mediaan rakend, en 4 kleine daarachter, in een naar achter flauw konvexe lijn. — Twee exemplaren op eene Blattide met hard abdomen; Banjoewangi, 1910; Dr. Mac Gillavry. —

Zijn er parasitische Oribatiden?

Op dezelfde Blattide met hard abdomen, mij door Dr. Mac Gillavry geschonken, en afkomstig van Banjoewangi, bevonden zich 23 exemplaren van eene *Xenillus*-soort, die hieronder als nieuw beschreven wordt. Parasiteerden deze op de Blattide? Het is moeilijk aan te nemen. Evenmin kan men aan auxiliair parasitisme denken, daar Oribatiden vegetariërs zijn. Mogelijk lieten zij zich door de Blattide vervoeren, gelijk zoovele *Parasitidae* en *Uropodidae* door kevers vervoerd worden. — Het geval is zeer vermeldenswaard, daar, voor zoover mij bekend, zoo iets nooit waargenomen werd. —

Xenillus blattarum n. sp.

Met opzet heb ik deze nieuwe soort *blattarum* genoemd, om de aandacht op het bovenstaande feit blijvend te vestigen. De soort is zeer naverwant aan *Xenillus clavipectinatus* (Michael). — Lang \pm 225 mikron, dus zeer klein. Abdomen breed ovaal, glad, van 6 paar fijne haartjes voorzien. Prosoma breed driehoekig, met de bekende 3 paar haartjes. Lamellae half zoo lang als het prosoma, gegolfd, lijnvormig, naar voren weinig konvergeerend. Pseudostigmataalorgaan met dunnen steel, knotsvormig; het knopje is met een troebel vetweefsel gevuld, en van twee zijden van een paar haartjes voorzien. — 23 exemplaren waren aan een Blattide met hard abdomen uit Banjoewangi, Java, bevestigd. — Ik ontving de Blattide van Dr. D. Mac Gillavry. —

Anoetus longipes n. sp.

Nympha II = hypopus. Naverwant aan *Anoetus spiniferus* (Michael). De zijden zijn echter veel verder ventraad omge-

slagen. Aan de rugzijde van het metasoma kon ik slechts 7 paar verdwijnend kleine haartjes ontdekken, hoewel ik ervan overtuigd ben, dat de 9 paren aanwezig zijn. Pooten I en II opvallend lang. Lichaam \pm 175, poot I 166 mikron; hij lijkt echter langer te zijn dan het lichaam. De twee zuignappen op de coxae I zijn groot en naar het distale gedeelte der epimera II verplaatst. De twee zuignappen op de coxae III en de twee ter zijde van de genitaalopening zijn even groot. De zuignaplaat is rond, van voren golvend afgesneden; de 8 zuignappen liggen als volgt: eerst 2 kleine vóór den anus; dan 4 gewone en dan 2 gewone. — Eén exemplaar op een Blattide met hard abdomen, van Banjoewangi, Java. — Dr. D. Mac Gillavry. —

Anoetus longipes, forma *brevipes* n. var.

De onderzijde van deze »hypopus« is volmaakt gelijk aan die van den hierboven beschreven vorm, vandaar dat ik absoluut zeker ervan ben, dat beide vormen tot één soort behooren. Welke vorm nu de stamvorm is, valt moeilijk te zeggen. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat deze twee vormen het gevolg zijn van nymphaal sexueel dimorfisme, evenals reeds door mij bij *Cheletidae* beschreven werd.

De verschillen zijn de volgende: *longipes* heeft poot I \pm 166 mikron lang; de verhouding tusschen de lengte van prosoma en metasoma is 12 : 88; *brevipes* heeft poot I \pm 143 mikron lang en iets dikker dan de eerste vorm; de verhouding tusschen pro- en metasoma is 19 : 81; de zijden zijn ventraal minder omgeslagen, vandaar dat het dier ook breeder is, dan de eerste vorm. Eén exemplaar op dezelfde Blattide.

Anoetus banjuwangicus n. sp.

Nympha II = hypopus. — Deze vertoont verwantschap met *A. neglectus* Oudms., *A. crenulatus* Oudms., en *sumatrensis* Oudms.

Evenals bij *sumatrensis* is de voorrand van het prosoma gegolfd; evenals bij de drie genoemden is de zuignaplaat zeer groot; evenals bij *neglectus* zijn de vier zuignappen om den anus groot, de andere 4 klein. Maar van alle drie onderscheidt de nieuwe soort zich terstond door de scherpbegrensde en met geen der andere coxae samenhangende coxa II, en door het bezit van een sabelvormig eindhaar aan poot IV. — Een exemplaar op dezelfde Blattide; Banjoewangi.

Anoetus cirratus n. sp.

Nympha II = hypopus. — Lang 150, breed 115 mikron. Verwant aan *A. discrepans* Oudms. en wel voornamelijk daardoor, dat het voorste paar zuignappen der zuignaplaat teleskoop- of kanon-achtig uitsteekt en naar verschillende zijden gericht kan worden. Onderscheidt zich van *discrepans* door de groote breedte, door de krulvormige haren op de achterhelft van het metasoma, en door minder in het oogvallende bijzonderheden aan de epimera, de bewapening der pooten, enz. — Twee exemplaren op dezelfde Blattide van Banjoewangi.

Anoetus indicus n. sp.

Nympha II = hypopus. — Lang 160 mikron. Verwant aan *A. banjuwangicus*, voornamelijk door den bouw van het prosoma, waarop een tentvormige figuur, met de punt naar voren, zichtbaar is. Deze is bij *banjuwangicus* eenvoudig als teekening waarneembaar, bij *indicus* als uitstekend lapje aanwezig. Overigens heeft de nieuwe soort kenmerken gemeen met *sumatrensis* (bouw der epimera), en *crenulatus* (zuignaplaat en zuignappen). — Een exemplaar op dezelfde Blattide. —

Bonomoia nov. gen.

G. Cos. Bonomo schreef in 1687 zijne Osservazioni intorno a' pellicelli del corpo umano, e da lui con altre osservazioni scritte in una lettere all' illustro Sig. Fr. Redi. Men meent zekerheid ervan te hebben, dat de brief door Redi zelf geschreven is, daar hij huiverig was, zijn naam aan de ontdekking van den *Acarus siro* (= de schurftmijt) als oorzaak der scabies te verbinden. Hij geeft van den *Acarus siro* een vrij goede afbeelding. Bekend is, dat twee ontdekkers hem reeds vóór waren!

Ik noem het nieuwe genus naar hem *Bonomoia*. Het is gebaseerd op een hypopus-vorm (= deutonympha in reistoilet); twee oogen heeft hij gemeen met *Histiogaster*, doch verschilt daarvan in de volgende kenmerken: De habitus is *Anoetus*-achtig; de oogen bevinden zich niet op het pro-, maar op het metasoma; poot IV heeft geen klauw. Verwantschap met *Histiogaster* is m. i. uitgesloten, met *Anoetus* zeker.

Bonomoia primitiva n. sp.

Deutonympha (hypopus). — Lang 187,^μ breed 126 mikron. Habitus als die van *Anoetus banjoewangicus* en *indicus*, doch onmiddellijk daarvan te onderscheiden door een goed begrens'd capitulum, dat voorbij den voorrand van het prosoma reikt, door twee oogen op het metasoma, door een groote genitaalopening (deze is even lang als de zuignapschijf) en door twee kanonvormige zuignappen achter de genitaalopening (evenals bij *A. discrepans* en *cirratus*). De zuignappen op coxae I en III en terzijde der genitaalopening ontbreken; men vindt op die plaatsen gewone haren. — Op dezelfde Blattide van Banjoewangi. — ,

Morfologische beteekenis der zuignappen, zuignapvormige kleefharen en klauwen bij *Acari*, althans bij *Tyroglyphidae*.

Bij het nauwkeurig onderzoek van de verschillende hypopi der *Tyroglyphidae* blijkt, dat de klauwen aan de pooten uit een »kleefschijfje« (ventouse) ontspringen. Poot IV draagt in vele gevallen geen klanw, maar een kort of lang sleephaar. Dit ontspringt eveneens dorsaal uit de »ventouse«, »pulvillum« of kleefschijfje. Men kan dus in deze gevallen verklaren, dat een klauwtje een vervormd eindhaar is. Het pulvillum kan dan als een eindlid gelden.

Hierboven is reeds erop gewezen, dat bij *Bonomoia primitiva* gewone haren gevonden worden precies op de plaats, waar bij de andere hypopi zuignappen gevonden worden. Men kan dus besluiten, dat althans in deze gevallen, een zuignap een vervormd haar is. Daarom heb ik ook den soortnaam *primiticus* gegeven. Zelfs daar waar de zuignappen van spieren voorzien zijn, uitsteekbaar en intrekbaar zijn, kan de haartheorie aangenomen worden; immers een Arthropoden-haar is een stuk levende huid, aan wier binnenzijde zich spiertjes kunnen vasthechten, waar noodig allengs ontstaan!

Vóór het pulvillum (eindlid) met zijn klauwtje (haar) staat altijd een haar (dorsaal). Dit haar is dikwijls min of meer plat, soms in zijn geheel, soms in de distale helft, en dient blijkbaar als kleefmiddel (luchtdruk!), kan soms een echte zuignap vormen. Ook hier is dus een zuignap een vervormd haar!

A. C. OUDEMANS.

Biologie van *Ateuchus semipunctatus* F.

Het vermoeden, door mij geuit in onze laatste zomervergadering, dat n.l. *Ateuchus semipunctatus* F. zich op het eiland

Lido bij Venetië in hoofdzaak zou voeden met menselijke uitwerpselen en ook hare broedballen van dezelfde materie zou vervaardigen. is door sedert genomen proeven in de Rotterdamse Diergaard te volle bevestigd. Sinds aan *Atenhus* menselijke uitwerpselen worden gegeven, versmiden nagenoeg alle individuen paarden- en ezelsmest, terwijl bovendien van de menselijke uitwerpselen kennelijke broedpillen ($1\frac{1}{2}$ tot $2 \times$ de doorsnede van voedselballen) worden vervaardigd, hetgeen van andere mestsoorten nog niet werd waargenomen.

Van de 18 *Atenhus*, die ik aan de Rotterdamse Diergaard op 17 Mei 1911 verschaftte, leven er thans (29 Juli) nog 16.

D. L. UYTENBOOGAART.

Eigenaardige houding van *Brosicus cephalotes* L.

Op 2 Juli groef ik in een zandkuil op de Helvoirtsche heide een zestal exemplaren van *Brosicus cephalotes* L. (alle ♂♂) op, die zoodra ze aan het daglicht kwamen een eigenaardige houding aannamen. Ze strekten n.l. de voorpooten recht naar beneden, de middelpooten stijf recht iets schuin naar achteren en de achterpooten eveneens stijf recht achteruit in het verlengde van het lichaam, terwijl de voorkaken wijd geopend werden. Op het zand staande maakte in deze houding de ruglijn van het dier een hoek van ongeveer 45° met het horizontale vlak. Men kon de dieren opnemen en weer neerzetten, ze volharden in deze houding, alsof ze geparalyseerd waren. Dat dit echter niet het geval was, bleek, als men den vinger bij de voorkaken bracht. Onmiddellijk werd krachtig toegebeten. Eerst wanneer men de dieren een paar minuten rustig liet, liepen ze weg. Is het ook mogelijk, dat *Brosicus*

in deze houding in zijn gang op de loer zit en nu, zoodra er beweging in het zand komt, die houding uit gewoonte aanneemt of er in blijft volharden?

D. L. UYTENBOOGAART.

Anthia's in Noord-Afrika.

In onze laatste Zomervergadering deelde ik mede, dat ik in dit voorjaar, bij het vangen van insecten te Biskra, de hulp had van een zeer geschikten nomade. Den eersten dag, dat ik met hem zou uitgaan, stelde hij voor, de heuvels in de woestijn bij Hammam es-Salahin te onderzoeken, waar wij bij eenig geluk drie soorten van het genus *Anthia*, door hem »grand«, »moyen« en »petit *Anthia*« genoemd, zouden kunnen vinden. Hammam es-Salahin of Fontaine chaude ligt op 8 kilometer van Biskra en is er door een zeer primitief tramlijntje mede verbonden. Het bestaat uit een badhuis, waar enkele personen kunnen logeeren, terwijl een veel grooter aantal uit Biskra komen om er een bad te gebruiken; overigens ligt dit badhuis geheel afgezonderd in de woestijn.

Daar mij slechts het voorkomen van één *Anthia*-soort in Algerië bekend was, verlangde ik zeer, dat de voorspelling van mijn nomade zou uitkomen. En gelukkig was dit het geval, wij vonden ze alle drie. De »petit *Anthia*« bleek te zijn eene *Graphipterus*-soort, waarschijnlijk *rotundatus* Klug, en behoorde dus tot een aanverwant genus, de »moyen *Anthia*« was *A. scemawulata* F., de mij bekende soort, en de »grand *Anthia*« was *A. venator* F., die mij tot heden onbekend was. In den *Catalogus Coleopt.* van Gemm. en v. Harold staat als vaderland van deze soort opgegeven Senegal en Tripoli en in de *Synopsis der Coleopteren-Gattung Anthia* van P. Obst

(Archiv. für Naturg. 1901) is dit eenvoudig overgeschreven. Nu was het a priori wel aan te nemen, dat de soort ook zou voorkomen in het gebied tusschen Senegal en Tripoli en zonder twijfel is zij dan ook reeds meer in Algerië gevangen, hetgeen o. a. bleek uit mijn nomade, die haar goed kende en haar herhaaldelijk in gezelschap van entomologen had bemachtigd. Of ergens het voorkomen dezer soort te Biskra is gepubliceerd, is mij echter onbekend; zonder den nomade zou ik het dier ook niet gezien hebben, mijne drie exemplaren toch werden door hem met veel moeite uit den grond gehaald.

Als vaderland van *Anthia sermaculata* F. vermelden G. en v. H. alleen Egypte. Dejean geeft buitendien op: »côte de Barbarie«. Obst heeft weer trouw nageschreven, en geeft Egypte en kust van Barbarije; ook vermeldt hij nog Sabhia (mij onbekend, misschien Sabha, plaats in de Sahara, tusschen Timboektoe en Gadaniès). Nu komt het mij voor, dat de opgaaft »kust van Barbarije« volkomen verkeerd is. Men denkt dan toch aan een kustbewoner, terwijl wij hier toch zeker met een woestijnbewoner te maken hebben. Het is mogelijk dat de soort voorkomt aan de kust, waar deze een eenigszins woestijnachtig uiterlijk heeft, zooals b.v. te Sfax of Gabis in Tunis (ik zag ze op deze beide plaatsen niet), maar ik betwijfel, of men ze ergens in Algerië aan de kust zal aantreffen. In het groote werk van Lucas over de fauna van Algerië, dat niet veel meer dan het kustgebied behandelt, wordt dan ook geene *Anthia* genoemd.

In de beschrijving van *Anthia sermaculata* geeft Fabricius op, dat zij op elk dekschild drie witte vlekken vertoont, terwijl bovendien nog een deel van den rand wit is. In overeenstemming hiermede is dan ook de naam *sermaculata*. Dejean in zijne Species général des Coléoptères I, p. 347 noemt nog een vierde vlekje, dat zeer klein is en somtijds geheel verdwijnt. Een exemplaar met deze laatste teekening heeft dus Fabricius

bij zijne beschrijving voor zich gehad. Ik ving in het geheel 57 exemplaren, te Biskra, Ain-Sefra en Tozeur (Tunesië). Van deze komen 25 overeen met de beschrijving van Fabricius, de overigen beantwoorden meer aan die van Dejean, sommigen bezitten slechts een zeer klein vlekje, met een paar witte haartjes bestaande, soms zelfs slechts op één der beide dekschilden, allengs wordt dit vlekje grooter, zoodat het bij een enkel ex. de halve doorsnede vertoont van de derde vlek van Dejean, die steeds aanwezig schijnt te zijn. Twee mijner ex. vertoonen nog weder iets bijzonders: bij het eene ontbreekt de tweede vlek van Dejean, maar vertoont zich daarentegen op elk dekschild een vlekje tusschen de derde vlek en den naad, het andere bezit deze vlekjes ook, maar heeft bovendien nog het tweede vlekje van Dejean. Bij dit individu treft men dus tien vlekjes aan. Onder de voorwerpen, die van deze soort reeds in mijne verzameling aanwezig waren, vind ik er nog een, die met het laatstgenoemde ex. overeenkomt, maar buitendien neiging vertoont tot nog meer vlekkenvorming, doordat zich een paar zeer kleine vlekjes tusschen derde vlek en rand hebben gevormd. Ook strekt bij dit laatste ex. de witte rand der dekschilden zich bijzonder ver naar voren uit. Men ziet hieruit, dat *A. sermaculata* F. zeer aan variatie onderhevig is. Hierop te wijzen is dunkt mij wel van eenig belang, al is het overbodig aan deze variaties afzonderlijke namen te geven.

H. J. VETH.

Nieuwe vindplaats voor *Mutilla europaea* L.

In »De Nederlandsche Insekten«, 1900, p. 778, heeft Dr. J. Th. Oudemans van *Mutilla europaea* L. opgegeven, dat deze soort nog slechts gevonden is op Texel, bij Amsterdam.

te Muiderberg en bij Warffum; daar zij dus tot de zeldzaamheden schijnt te behooren, acht ik het niet overbodig te melden, dat door mijn zoon den 5 Juni 1911 een fraai wijfje op Terschelling is gevangen. In gedroogden staat is het nog iets langer dan 15 mm. en behoert dus tot de grootste exemplaren. Het komt geheel met de beschrijving en voldoende met de afbeelding op pag. 58 van gemeld werk overeen, alleen zou ik zeggen, dat de kleur, zoowel van den doorloopenden voorsten band, als van de twee afgebroken banden op het achterlijf, eer geelachtig dan zilverwit is.

M. M. SCHEPMAN.

Middel tegen het „gaan hangen” van vlindervleugels.

Van vlinders, die bij het nitzetten der vleugels niet volkomen goed gedroogd zijn, gaan later de vleugels dikwijls hangen. Om dit te beletten heeft de heer J. Keiser, Anna Paulownastraat 12 te 's-Gravenhage, een eenvoudig en naar het mij voorkomt zeer doelmatig instrumentje bedacht, hetwelk hij later in den handel denkt verkrijgbaar te stellen. De heer Keiser heeft mij verzocht dit ter kennis van de Ned. Lepidopterologen te brengen en zulks onder mededeeling, dat hij steeds bereid is het bedoelde instrument te zijnen huize aan belangstellenden te laten zien. Ik hoop hiermede aan dit verzoek te voldoen.

M. C. PIEPERS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 62.

DEEL III.

1 November 1911.

INHOUD: Jhr. Dr. Ed. EVERTS, Opgave van de meer zeldzame en nieuw ontdekte Coleoptera, verzameld gedurende de excursies in de omstreken van Meerssen, Valkenburg, Gulpen en Epen (Zuid-Limburg), Juni 1911. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aearologische Aanteekeningen XXXVIII. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Rhynchota, verzameld in 1911 door Dr. H. J. Veth in Algeria en door C. A. L. Smits van Burgst in Tunisia. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Merkwaardige coincidentie. — P. VAN DER GOOT, Voorloopige naamlijst van inlandsche Aphididae. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, Zeldzame sluipwespen. — J. TH. OUDEMANS, *Stephanus serrator* F. in Nederland. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — Bladvulling.

Opgave van de meer zeldzame en nieuw ontdekte Coleoptera, verzameld gedurende de Excursies in de omstreken van Meerssen, Valkenburg, Gulpen en Epen (Zuid-Limburg), Juni 1911.

Bembidion Stephensi Crotch

Aleochara ruficornis Grav.

Falagria nigra Grav.

Brachida exigua Heer, Faun. nov. sp., Meerssen.

Euryusa optabilis Heer

Scopaeus cognatus Muls. & Rey.

Trogophloeus despectus Baudi

Xylodromus testaceus Er.

Anthobium rectangulum Fauv.

Megartherus affinis Miller, Faun. nov. sp. Valkenburg; was ook reeds bij Maastricht gevangen door Pater H. Schmitz.

Cephenium thoracicum Müll.

Anisotoma obesa Schmidt.

» *calcarata* Er.

Meligethes rufipes Gylh.

» *lunbaris* St.

» *incanus* St.

Cryptophagus setulosus St.

Cis oblongus Mellié

Coninomus constrictus Gylh.

Alexia pilosa Panz.

Syncalypta spinosa Rossi

Esolus parallelepipedus Müll. Faun. nov. sp. Gulpen.

Riolus cupreus Müll.

» *subviolaceus* Mls.

Sinodendron cylindricum L.

Agrilus pratensis Ratz.

Thelephorus violaceus Payk.

Malthodes mysticus Rsw. var.

» *obscuriusculus* Dietr.

» **nigellus** Rsw. Faun. nov. sp. Epen.

Sphinginus lobatus Oliv.

Mordellistena abdominalis F.

» *brevicauda* Boh.

Chrysomela fuliginosa Ol. forma *galii* Weise.

Crepidodera rufipes F.

» *nitidula* L.

Epitrix atropae Foudr. type en ab. c. **nigritula** Weise en **4-maculata** Weise Faun. nov. sp. Epen. Was aldaar reeds gevangen door den Heer Zöllner.

Mantura rustica L. ab. c.

» *suturalis* Weise.

Sitona cambricus Steph.

Orchestes rufitarsis Germ. Faun. nov. sp. Epen.

Anthonomus inversus Bedel.

» subsp. *rosinae* Des Gozis

Magdalis nitida Gylh. Faun. nov. sp. Vermoedelijk Epen.

Rhytidosomus globulus Hrbst.

Acallis roboris Curtis

» *turbatus* Boh.

» *ptinoides* Mrsh.

Apion columbinum Germ. Faun. nov. sp. Epen.

Acarologische Aanteekeningen XXXVIII.

NAMEN VOOR LICHAAMSAFDEELINGEN.

Ray Lankester, Benham en Miss Beck (1885) gaven aan de mond- en pooten-dragende afdeeling van *Limulus* en *Scorpio* den naam van *Prosoma* (met inbegrip van den primairen kop).

Börner (1904) stelde voor alle overige segmenten tezamen der *Arachnoidea* den naam *Opisthosoma* voor.

Renter (1909) accepteert deze benamingen, doch daar Acari nog andere lichaamsafdeelingen vertoonen, stelt hij ook de volgende benamingen voor: voor de afdeeling met mondledematen: *Gnathosoma*, voor de afdeeling met mondledematen en twee paar pooten: *Proterosoma*; voor de overige segmenten te zamen *Hysterosoma*.

Dikwijls zijn achter het *Gnathosoma* alle segmenten saamgegroeid (*Thrombidiidae*); ook is soms een afdeeling met de eerste twee pootparen scherp begrensd (*Tyroglyphidae*, *Tarso-*

nemidae); of wel eene met de volgende pootparen (*Tarsonemidae*).

Ik ben nu met Dr. Enzio Reuter te Helsingfors in correspondentie getreden met het resultaat, dat wij voor het vervolg de volgende benamingen zullen gebruiken:

Voor de eerste 2 segmenten: *Gnathosoma* Reuter 1909.

» » overige » tezamen: *Idiosoma* Oudms. 1911.

Voor de eerste 4 segmenten: *Proterosoma* Reuter 1909.

» » overige » tezamen: *Hysterosoma* Reuter 1909.

Voor de eerste 6 segmenten: *Prosoma* Ray Lankester 1885.

» » overige » tezamen: *Opisthosoma* Börner 1904.

Voor 3^e en 4^e segment tezamen: *Propodosoma* Reuter 1911.

Voor 5^e en 6^e segment tezamen: *Metapodosoma* Reuter 1911.

Voor 3^e tot 6^e segment tezamen: *Podosoma* Reuter 1911.

Daardoor is eene terminologie verkregen, geheel onafhankelijk van die der Hexapoda, van wie de lichaamsafdeelingen absoluut niet homoloog zijn met die der Arachnoidea. Het is te hopen, dat alle Acarologen deze terminologie zullen overnemen, zoodat daardoor niet alleen eenheid verkregen, maar ook alle verwarring vermeden wordt.

Ixodes reduvius L.

Volgens Neumann (1901, Mém. Soc. Zool. Fr. v. 14, p. 358) komt *Ixodes reduvius* L. in Amerika slechts in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, dus niet zuidelijker dan 25° N.B. voor.

Van Dr. Mac Gillavry ontving ik 3 ♀ uit de collectie van wijlen den Heer Van den Brandt, Venlo, die deze vond op »West-Indische huiden«. Zeer waarschijnlijk wordt met West-

Indië Suriname bedoeld; in dat geval komt deze soort ook op 5° N.B. voor.

Eugamasus tricuspидatus (Oudms.).

17 Juli 1903 gaf ik in de Ent. Ber. v. 1. p. 86 eene diagnose van *Parasitus tricuspидatus*, nov. sp. ♀, afkomstig van het eiland Borkum. 10 September 1904 werd dit dier uitvoeriger beschreven en afgebeeld in de Abh. Nat. Ver. Bremen, v. 18, p. 81. t. 3. f. 15—18.

Wanneer nu Berlese 22 Juni 1906 eene variëteit beschrijft: *Gamasus (Eugamasus) magnus* var. *monticola* n. var. (»Redia«, v. 3. p. 179), en daarbij van *P. tricuspидatus* verklaart: »Queste non differisce essenzialmente dalle forme nostrali e pel suo epiginio si avvicinerrebbe alla var. *monticola*, senza però essere identico«, dan had hij deze var. moeten noemen var. *tricuspидatus* en wel uit prioriteitsgronden.

Dit is evenwel niet noodig, want *tricuspидatus* is een goede soort. Ik ontving verscheidene exemplaren, door Jhr. Dr. Everts in het Haagsche Bosch gevonden, en kan nu ook het ♂ beschrijven en afbeelden.

Ascaidae met pedunculus.

Bekend is het, dat *Uropodidae* zich in den toestand van deutonymphae aan Insekten kunnen vasthechten door middel van een »steeltje«, *pedunculus*, hetwelk een glasheldere gel- of groenachtige zijdeachtige uitscheiding is van een paar klieren ter weerszijden van den anus. Dikwijls hangen zij bij trossen aan kevers, die mest bezoeken, en zijn daarvan niet gemakkelijk te verwijderen.

Van geen der andere *Acari* is zoo iets zonderlings bekend. Daar ontving ik van den heer J. B. Corporaal eenige *Acari*.

door hem afgehaald van een *Erotylide* (Coleopt.) uit een oerbosch in Langkat, Tandjong poetri, Sumatra's Oostkust. Daaronder bevonden zich 3 deutonymphae, ieder nog voorzien van haar »steeltje«. Edoch dit waren geen *Tropodidae*, maar *Ascaidae* (olim. *Zerconidae*)! De soort gelijkt meest op *Asca aphilioides* L.

Musitania nov. gen.

C. Musitanus schreef in 1688 zijn werk *Trutina medica*, waarin Cap. XVII over de *syro* handelt. Dit is de *Acarus siro* L. of schurftmijt.

Musitania noem ik een nieuw genus, behoorende tot de *Trombididae*, verwant aan *Microtrombidium* Haller 1882, doch zich daarvan onmiddellijk onderscheidend, doordat de crista een areola vooraan heeft. Type is een nieuwe soort: *verrucipes*.

Musitania verrucipes n. sp.

Pooten betrekkelijk lang. Alleen de tarsen I zijn nauwelijks gezwollen. De oogparen zijn ongesteed, hoewel sterk uitpuilend, onbewegelijk. Beide oogen zijn even sterk ontwikkeld. Palptibia met twee klauwen. Haren kort, dik, glad, aan de basis plotseling rechthoekig gebogen, staande op papillen. Deze zijn aan het hysterosoma zeer kort cilindervormig, aan de pooten wratvormig. Het proterosoma draagt slechts een paar haartjes tusschen de oogen en de crista. Hysterosoma (spiritus-exemplaren!) donkerbruin tot zwart, met onduidelijke roode overlangsstreep; proterosoma en pooten koffiebruin; haren kleurloos doorschijnend. 7 Exemplaren uit den Haag, Aug. 1910, ontving ik van Jhr. Dr. Everts.

Pediculoides blattae n. sp.

Larva. Lang 200 mikron, dus bijzonder groot. Duidelijk zijn te onderscheiden *a*, een groote ronde kop, *b*, een dik gezwollen gedeelte met pooten I en II, *c*, een daaropvolgend, eveneens gezwollen gedeelte met pooten III, en *d*, daarachter nog een tepelvormig metasoma, eindigend in twee sleeopharen, iets langer dan de breedte van het dier. Het gedeelte *b* draagt dorsaal achteraan een paar submediane naar voren en naar buiten gerichte bortels, die voorbij den kop reiken. Pooten I zijn naar voren, pooten II naar voren en naar buiten, pooten III naar achteren gericht. Pooten I dragen 2 uiterst kleine klauwtjes, pooten II en III een groote zuignap. Eén ex. op een Blattide met hard abdomen; Banjoewangi, Java. 1900; Dr. D. Mac Gillavry.

Calvolia nov. gen.

G. C. Calvoli schreef in 1689 zijn werk »Scanzia VI«. Het behoort tot de reeks »Bibliotheca volante«; Roma. Hij behandelt daarin de »pedicelli«, waarmee bedoeld wordt de schurfmijt, *Acarus siro* L.

Calvolia is verwant aan *Vidia* Oudms., doch onderscheidt zich daarvan door het bezit van hypopi met twee oogen aan het proterosoma.

Calvolia hagensis nov. sp.

Nympha II (hypopus). — Lang 185, breed 100 mikron. Proterosoma langer dan een derde van het geheele lichaam, 65 mikron, min of meer driehoekig, geheel vooraan voorzien van twee oogen (als bij den hypopus van *Tyroglyphus heterocomus* Michael). De retinae dezer oogen zijn kastanjebruin en aaneengegroeid. Pooten slank, hoewel niet zoo als die van

Anoetus. Tibia II met een lang, tibia I met een zeer lang tasthaar; tars IV eindigend in twee lange sleepbaren. In rotte bladen, Haagsche bosch, Aug. 1910, Dr. Everts.

Tyroglyphus heterocomus Michael. *

Wanneer wij de ondervinding opgedaan hebben, dat de hypopus-vormen der verschillende soorten van een en hetzelfde genus ongeveer gelijk gevormd zijn, soms zelfs zóo, dat het moeilijk is, eenig onderscheid te vinden, dan moeten wij, bij het zien van den hypopusvorm van *Tyroglyphus heteromus* Michael, wel terstond aannemen, dat deze soort niet tot het genus *Tyroglyphus* behoort, en daarbij het vermoeden uitspreken, dat zij in het genus *Calcolia* geplaatst moet worden. Ook Michael wijst erop (British Tyroglyphidae, v. 2, p. 106), dat »the colour is usually . . . more intense than is usual in the *Tyroglyphi*; the expulsary vesicles . . . are sometimes almost red«. »It is however in the hypopial stage that it is most strongly distinguished from other species«.

Nu zou men kunnen zeggen: het vreemde uiterlijk van den hypopusvorm kan en mag geen reden zijn, eene soort in een ander genus te plaatsen. Ik antwoord daarop, dat reeds herhaaldelijk een genus »gemaakt« werd, omdat het ♂ een lapje aan 't achterlijf heeft, of omdat het ♀ een doorn aan den voorpoot heeft, of om andere zeer kleine kenmerken. En die genera blijken toch goede genera te zijn!

Tyroglyphus mycoborus n. sp.

Deutonympha (hypopus). — Lengte 155, breedte 100 mikron, maar de zijden zijn sterk ventraad omgebogen, zelfs de zijden van het proterosoma zijn voor zoover de nabijheid van pooten II dit toelaten, ventraad gebogen. — De

soort is zeer aan *T. mycophagus* verwant, onderscheidt zich daarvan in de volgende kenmerken. De pooten I en II zijn slanker; de tarsen I en II dorsaal minder behaard; hun reukkolven zijn opvallend groot; het proterosoma is meer half cirkelvormig, dan driehoekig; de olieklieren zijn hun eigen lengte van het proterosoma verwijderd; op coxae I geen zuignapjes, maar verdwijnend kleine haartjes; op coxae III zijn de zuignapjes verdwijnend klein; de zuignapschijf is bijna cirkelrond (bij *mycophagus* bijna vierkant); de zuignappen erop: twee middelgrootte, twee grootte, en 4 kleine in een naar voren konkave boog. — In rotte bladen, Haagsche bosch, Maart 1911; Dr. Everts.

Tyroglyphus eurynympha nov. sp.

De naam *eurynympha* duidt reeds aan, dat de nymph, speciaal de deutonymph of hypopusvorm, opvallend breed is, bijna cirkelrond. Overigens is het een echte *Tyroglyphus*. De pooten zijn frisch en van krachtige doorns voorzien, veel sterker dan die van *Hypopus spinitarsus* Herm. De proterothorax is zeer kort, en is tusschen de pooten I naar voren driehoekig verlengd. De 4 haren op den proterothorax en de 10 paren op den hysterothorax zijn zeer korte en stijve borsteltjes. Geen sleepbaren; bijna onzichtbare lancet haren; forse boothaakvormige klauwen. — In rotte bladen, Den Haag, Dr. Everts, 1 ex.

Lipstorpia nov. gen.

G. D. Lipstorp schreef in 1687 zijne »Dissertatio de animalculis in humano corpore genitis. Lugd. Bat.« Hierin handelt hij over de »siro« = *Acarus siro*, de schurftmijt.

Het nieuwe genus is gebaseerd op de hypopi, d. i. op de deutonympha in reistoilet. Deze onderscheidt zich van alle mij

bekende hypopi door het bezit van korte dikke pooten I en II, en slanke pooten III en IV.

Alle pooten slank vindt men bij *Anoetus* en *Bonomoia*; alle pooten kort en dik bij *Sennertia*, *Trichotarsus*, *Horstia*, *Cerophagus*, *Tortonia*, *Vidia*, *Histiogaster*, *Tyroglyphus* en *Hypopus*.

Het nieuwe genus staat dus tusschen deze twee groepen in. Type *Lipstorgia mixta* n. sp.

Lipstorgia mixta n. sp.

Deutonympha (hypopus). — Lang 166 mikron. — Uiterlijk is deze deutonympha gelijk aan die van *Tyroglyphus dimidiatus* Hermann. zóó zelfs, dat ik aanvankelijk meende deze vóór mij te hebben. Edoch, zij bezit geen lancetvormige kleefharen, wél een lepelvormig supra-inguinaal kleefhaar aan alle pooten (!). De rugharen zijn lang en slap. Geen zuignappen op coxae I en III, maar uiterst kleine, doornvormige haartjes in hun plaats. Op de zuignapschijf eerst 2 middelsoort, dan 2 groote, dan 4 kleine zuignappen; deze laatste vormen een naar voren konkave rij. — Twee exemplaren op een Blattide met hard abdomen; Banjoewangi, Java, 1910; Dr. D. Mac Gillavry.

Anoetus tropicus n. sp.

Nympha II, hypopus. — Lang 156 mikron. — Met welke soort deze verwant is, valt moeilijk te zeggen; zij hoort m. i. thuis in de *neglectus*-groep. Zij heeft 8 zuignappen op de zuignapschijf, en twee, die de genitaalopening flankeren; doch mist de zuignappen op coxae I en III, staat in dit opzicht dus alleen. Prosoma zeer kort (9:78). Rughaartjes zeer kort. Sternum vrij; epimera II verbonden met epimera III; deze ook onderling verbonden. Van de 8 zuignappen zijn de 2 middelste de grootste; deze vertoonen in hun centrum niet twee puntjes,

zooals gewoonlijk, doch een onregelmatig veelstralige ster; zij zijn omgeven door de zes kleinere, onderling even groote zuignappen. Het supra-unguinaal haar der pooten I en II is een troffelvormig kleefhaar, dat der pooten III een saucijsvormig blaasje, dat der pooten IV een lange stijve borstel. — Eén exemplaar op een Blattide met hard abdomen; Banjoe-wangi, Java, 1910; Dr. D. Mac Gillavry.

A. C. OUDEMANS.

**Rhynchota verzameld in 1911 door Dr. H. J. Veth in Algeria
en door C. A. L. Smits van Burgst in Tunesia.**

HETEROPTERA.

Pentatomidae.

Psacasta cerinthe Ham R'hira.

Graphosoma lineatum L. var. *flavipes* Am. Tlemcen.

Brachypelta aterrima Fst. Tunis.

Sehirus maculipes M. R. Ham R'hira.

Crocistethus Waltli Fieb. Tunis.

Sciocoris maculatus Fieb. Blida, Ham R'hira. Het laatste exemplaar, evenals een der exemplaren van Blida, zijn mis-schien *Sc. assimilis* Fieb.

Dyroderes marginatus F. Ham R'hira.

Aelia acuminata L. Blida.

Staria lunata Hahn Ham R'hira.

Dalleria pusilla H. S. var. *consimilis* Costa Ham R'hira.

Eysarcoris melanocephalus F. Tlemcen.

Peribalus distinctus Fieb. Ham R'hira.

Carpocoris buccarum L. Ham. R'hira, Tunis.

» *verbasci* de G. Ham R'hira, Tunis.

Piezodorus incarnatus Germ. var. *alliaceus* Germ. Ham R'hira.

Holcogaster fibulata Germ. Ham R'hira.

Strachia decorata H. S. Mascara, Biskra, Tunis.

Coreidae.

Centrocarenus spiniger F. Tunis.

Verlusia rhombea L. var. *sinuata* Fieb. Blida, Tunis.

» *sulcicornis* F. Tunis.

Gonocerus insidiator F. Ham R'hira.

Ceraleptus gracilicornis H. S. Ham R'hira.

Loxoenemis dentator F. Tunis.

Coreus pilicornis Burm. Ham R'hira, Tunis.

Strobilotoma typhaecornis F. Ham R'hira, Blida.

Micrellytra fassularum Rossi Blida.

Camptopus lateralis Germ. Ham R'hira, Biskra, Tunis.

Stenocephalus agilis Scop. Biskra, Tunis.

Corisus capitatus F. Blida.

» *tigrinus* Schil. Biskra.

Lygaeidae.

Lygaeus militaris F. Biskra, El Kantara, Figuig, Tunis.

» *punctatoguttatus* F. var. Biskra, Tunis.

Caenocoris neri Germ. Biskra.

Orsillus Regi Put. Ham R'hira.

Ischnorhynchus (Kleidocerus) geminatus Fieb. Ham R'hira.

Oxygareus lavatae F. Tunis.

» *hyalinipennis* Costa var. *antennis totis nigris*
Ham R'hira.

Proderus suberythropterus Costa Biskra.

? » *anabilis* Put. Biskra.

? *Rhyparochromus hirsutus* Biskra.

Hyalochilus oratulus Costa Tlemcen.

Beosus luscus F. var. *sphragidimitum* Am. Blida, Ham R'hira.

Scolopostethus decoratus Hahn Blida.

Pyrrhocoris apterus L. Tunis.

Tingitidae.

Monanthia (Tropidochila) maculata H. S. Biskra.

» *Woljii* Fieb. Blida, Ham R'hira.

Phymatidae.

Phymata monstrosa F. Ham R'hira.

Reduviidae.

Harpactor erythropus L. Ham R'hira.

Nabis lativentris Boh. (forma macropt.) Ham R'hira.

Capsidae.

Calocoris rubrinervis H. S. Tunis.

Macrotylus nigricornis Fieb. Tunis.

HOMOPTERA.**Fulgoridae.**

Hysteropterum reticulatum H. S. Alger.

D. MAC GILLAVRY.

Merkwaardige coincidentie.

Op de laatste Wintervergadering werd door mij medegedeeld de vondst van *Nabis lineatus* Dahlb. in ons land, van Amsterdam en uit het moeras bij den Plasmolen.

In het 1910 verschenen Supplement op den Catalogus »der deutschen Wanzen« van Th. Hüeber wordt deze soort eveneens als nieuw voor de duitsche fauna vermeld en wel van Sleeswijk-Holstein en verschillende plaatsen van het Rijnland. Een dier plaatsen is het »Kranenburger Venn bei Kleve«. Nu vermoed

ik, dat dit Kranenburger Venn niet anders is dan ons Holland-
sche Plasmolen-veen. In elk geval blijft het merkwaardig, dat
dit noordelijke dier vlak bij elkaar en ongeveer te zelfder tijd
in Duitschland en Nederland is ontdekt. De vanger in het
Rijnland noemt het een »Eiszeitrelict (?)«.

D. MAC GILLAVRY.

Voorloopige Naamlijst van inlandsche Aphididae.

De laatste naamlijst van de hier te lande voorkomende
bladluizen dateert van 1862 en 1863 (Entom. Tijdschrift, deel
V en VI); ze is van de hand van H. W. de Graaf, G. A. Six
en S. C. Snellen van Vollenhoven. Sindsdien schijnt in ons
land op dit gebied weinig of niet meer gewerkt te zijn. Daar
vooral in lateren tijd door buitenlandsche onderzoekers veel
nieuwe bijzonderheden aan het licht zijn gebracht, komt het
mij niet ongewenscht voor, bovengenoemde, eenigszins ver-
ouderde naamlijst hier door een andere te vervangen.

Het laatste algemeene werk over Aphididae is van
Buckton (Monograph of British Aphides 1876—1883). Na
dien tijd is er geen werk meer verschenen, waarin alle
bladluisgeslachten eenigszins uitvoerig behandeld werden. Wel
zijn door verschillende onderzoekers bepaalde geslachten of
onderfamiliën nader bestudeerd en is zodoende onze kennis
daaromtrent zeer vermeerderd. Als zoodanig kunnen vnl. ge-
noemd worden de *Pemphiginae*, welke door Mordwilko en
Tullgren, de *Chermesinae*, die door Dreyfus, Nüsslin, Cholodkovsky
en Börner en de *Lachninae*, die door Cholodkovsky en Mordwilko
nauwkeurig nagegaan en beschreven zijn. De door deze onder-
zoekers gebruikte nomenclatuur heb ik, daar ik mij er bijna
geheel mede vereenigen kan, in deze lijst reeds ingevoerd. De

verdeeling, die Mordwilko van het oude geslacht *Callipterus* Koch geeft, heb ik hier nog niet gebezigd, daar ze mij niet voldoende bevredigt.

Voor het overige heb ik hier voorloopig meest nog de door Buckton gebruikte geslachtsnamen behouden. Het komt mij echter voor, dat bij meerdere geslachten, o.a. bij *Macrosiphum*, *Myzus*, *Phorodon* en *Rhopalosiphum*, een nieuwere verdeeling zeer noodzakelijk is. Hieromtrent hoop ik binnenkort in het Ent. Tijdschrift een en ander mede te deelen en dan tevens deze voorloopige naamlijst met die nieuwe indeeling in overeenstemming te brengen. Tevens hoop ik dan aan dat overzicht te kunnen toevoegen een lijst der synoniemen en der voedsterplanten van de hier opgesomde soorten. Ik geef hier slechts de verschillende soortnamen met vindplaats en datum der vondst, benevens den naam, waaronder de wisselgeneratie bekend staat, voor zover die bekend en door mij hier te lande waargenomen is.

Het materiaal, dat aan deze lijst ten grondslag ligt, is door mij grootendeels in de omstreken van Wageningen verzameld. Allerminst kan deze naamlijst er dan ook aanspraak op maken, ook maar een eenigszins volledig beeld te geven van de hier te lande voorkomende bladluisoorten. Ik houd mij derhalve zeer aanbevolen voor toezending van materiaal uit andere deelen van ons land of voor nadere inlichtingen, die kunnen strekken om de kennis omtrent onze inlandsche bladluizen te vermeerderen.

MACROSIPHUM Pass.

- Macrosiphum* **dirhodum*¹⁾ Walk. 4/10 '10. Wag.
 » **granarium* Kirby. 7/8 '09. Wag.
 » **hieracii* Kalt. 22/7 '10. Wag.

¹⁾ Alle faun. n. sp. zijn met een * gemerkt

- Macrosiphum jaceae* L. 10/7 '10. Wag.
 » **lineatum* n. sp. 12/10 '10. Wag. Op *Artemisia*.
 » **menthae* Buckt. 30/8 '11. Bussum.
 » **millefolii* Fabr. 28/7 '09. Wag.
 » **ononis* Koch. 11/6 '11. Wag.
 » **pelargonii* Kalt. 8/12 '10. Wag.
 » **picridis* Fabr. 1/6 '10. Wag.
 » **pisi* Kalt. 10/6 '10. Wag.
 » **rosae* L. 8/5 '10. Wag.
 » **rubi* Kalt. 9/10 '10. Wag.
 » **scabiosae* Buckt. 27/7 '10. Wag.
 » **solani* Kalt. 9/8 '11. Rotterdam.
 » **sonchi* L. 28/5 '10. Wag.
 » **tanacetaria* Kalt. 10/6 '09. Wag.
 » **tanaceticola* Kalt. 24/6 '11. Wag.
 » **tussilaginis* Walk. 20/7 '09. Breda.
 » **urticae* Schrank. 12/10 '10. Wag.

MYZUS Pass.

- Myzus cerasi* Fabr. 1/7 '09. Wag.
 » **carduinus* Walk. 7/7 '10. Wag.
 » **galeopsidis* Kalt. 23/8 '10. Wag.
 » **innulae* Pass. 8/8 '11. Wag.
 » **lamii* n. sp. 1/6 '11. Wag. Op *Lamium purpureum*.
 » **mespili* n. sp. 3/8 '10. Wag. Oudenbosch. Op *Mespilus*.
 » **persicae* Pass. 18/5 '10. Wag.
 » **pilosus* n. sp. 5/7 '09. Wag. Op *Artemisia*.
 » **ribis* L. 17/6 '09. Wag.
 » **rosarum* Kalt. 2/9 '10. Wag.
 » **tanacetii* L. 25/7 '09. Wag.
 » **tetrarhodus* Walk. 2/8 '10. Wag.

PHORODON Pass.

Phorodon humuli Schrk. (— *P. malaheb* Boyer) 7/7 '09 Wag.

MEGOURA Buckt.

**Megoura viciae* Kalt. 29/7 '09. Wag.

AMPHOROPHORA Buckt.

**Amphorophora ampullata* Buckt. 25 8 '10. Wag.

RHOPALOSIPHUM Koch.

Rhopalosiphum **aconiti* n. sp. 17/5 '11. Dedemsvaart. Bussum.
Op *Aconitum Napellus*.

Rhopalosiphum *berberidis* Kalt. 24/5 '11. Wag.

» **ligustri* Kalt. 9/6 '11. Wag.

» *nymphaeae* Fabr. 20/7 '09. Elst (O.B.) Bussum.

» *ribis* L. 17/6 '09. Wag.

» **ribesina* n. sp. 10/7 '09. Wag. Op *Ribes nigrum*.

» **staphyleae* Koch. 31/5 '11. Wag.

SIPHOCORYNE Pass.

Siphocoryne capreae Fabr. 2/7 '09. Wag.

» **aylostei* Schrank 1/6 '10. Wag.

APHIS L.

Aphis **abietina* Walk. 26 3 '11. Dedemsvaart.

» *amygdali* Fonx. 25/6 '09. Wag.

» *brassicae* L. 19/7 '09. Wag.

- Aphis* **cardui* L. 10/8 '09. Bussum.
- » **carotae* Koch. 20/9 '09. Wag.
- » **chloris* Koch. 12/7 '10. Wag.
- » **crataegi* L. 1/8 '10. Wag.
- » **crataegi* Koch. (— *A. ranunculi* Kalt.) 26/5 '10. Wag.
- » **cucurbiti* Buckt. 17/6 '10. Hillegersberg.
- » **frangulae* Kalt. 6/6 '11. Bussum.
- » **grossulariae* Kalt. 6/6 '10. Wag.
- » **hederae* Kalt. 22/8 '10. Wag.
- » **helichrysi* Kalt. 18/7 '10. Wag.
- » **idaei* n. sp. 18/5 '11. Wag. Op *Rubus idaeus*.
- » **infusata* Koch. 18/5 '11. Wag.
- » **jacobae* Schrank. 30/5 '10. Wag.
- » **laburni* Kalt. 5/7 '09. Wag.
- » **mali* Fabr. 8/7 '09. Wag.
- » **malvae* Koch. 25/10 '09. Wag.
- » **myosotidis* Koch. 12/7 '11. Wag.
- » **padi* L. (— *A. avenae* Fabr.). 20/5 '10. Wag.
- » **penicillata* Buckt. 30/8 '11. Bussum.
- » **plantuginis* Schrank. 15/6 '10. Wag.
- » **polygoni* n. sp. 1/7 '09. Heelsum. Op *Polygonum Fagopyrum*.
- Aphis* **pruni* Koch. 27/5 '10. Wag.
- » **rhamni* Schrk. 22/9 '10. Wag.
- » **rumicis* L. (— *A. erogynei* Fabr.). 15/6 '09. Wag.
- » **sambuci* L. 8/7 '09. Wag.
- » **saliceti* Kalt. 15/7 '09. Wag.
- » **scabiosae* Schrk. 5/6 '10. Wag.
- » **sorbi* Kalt. 18/6 '09. Wag.
- » **thalictri* Koch. 29/5 '11. Dedemsvaart.
- » **tulipae* Boyer (?). 12/8 '10. Haarlem.
- » **urticaria* Kalt. 25/6 '09. Wag.
- » **viburni* Scop. 15/5 '10. Wag.

HYALOPTERUS Koch.

Hyalopterus pruni Fabr. (— *H. arundis* Fabr.), 30/7 '09. Wag.

» **trirhodus* Walk. 8/5 '11. Wag.

TOXOPTERA Koch.

**Toxoptera graminum* Rondani. 31/7 '09. Wag.

BRACHYCOLUS Buckt.

**Brachycolus stellariae* Hardy. 22/8 '10. Wag.

CLADOBIUS Koch.

Cladobius populeus Kalt. 26/8 '10. Wag.

DREPANOSIPHUM Koch.

Drepanosiphum **acrinum* Walk. 24/9 '10. Wag.

» **platanoïdes* Kalt. 26/6 '09. Wag.

CHAITOPHORUS Koch.

Chaitophorus **aceris* Koch. 25/5 '10. Wag.

» **capreae* Koch. 26/6 '10. Wag. Bussum.

» **leucomelas* Koch. 6/7 '09. Wag.

» **lyropictus* Kessler. 24/6 '09. Wag. Opheusden.

» **populi* L. 9/7 '10. Wag.

» **salicti* Schrk. 25/6 '09. Wag.

» **testudinatus* Thornton¹⁾ 19/7 '09. Wag.

BRADYAPHIS Mordw.

**Bradyaphis antennata* Kalt. 25/9 '10. Bennekom.

¹⁾ Als inlandsch bekend door de waarnemingen van Van der Hoeven (Tijdschr. v. Entom. VI p. 1) en C. Ritsema (ibid. XIII. p. 22. 181, XIV. p. 147; Archiv. Néere. V 1870. p. 265). J. C. H. de Meijere.

CALLIPTERUS Koch.

- Callipterus* **annulatus* Koch. 25/9 '10. Bennekom, Wag.
 » **bellus* Walsh. 19/8 '10. Wag.
 » *betulae* Koch. 19/9 '10. Wag.
 » **betularius* Kalt. 11/7 '10. Wag.
 » **betulicolus* Kalt. 19/7 '09. Wag.
 » *coryli* Goetze. 20/7 '09. Wag.
 » **oblongus* Heyden. 25/7 '10. Bennekom, Wag.
 » *quercens* Kalt. 24/10 '10. Bennekom, Wag.
 » *quercus* Kalt. 4/7 '09. Wag.

PTEROCALLIS Pass.

- Pterocallis alni* Fabr. 24/7 '09. Wag.
 » **minimus* n. sp. 4/9 '10. Wolfheze, Wag.
 » *tiliae* L. 24/7 '09. Wag.

PHYLLAPHIS Koch.

- Phyllaphis fagi* L. 10/6 '09. Wag.

PTYCHODES Buckt.

- **Ptychodes juglandis* Frisch. 18/9 '10. Oudenbosch, Wag.

SIPHA Pass.

- **Sipha glyceriae* Kalt. 1/8 '09. Bussum.

LACHNUS Kliger.

- Lachnus agilis* Kalt. 14/10 '10. Wag.

- Lachnus* **farinosus* Cholodk. 21/4 '11. Dedemsvaart.
 » **hyalinus* Koch. 2/6 '10. Wag.
 » **juniperi* De Geer. 22/9 '10. Dedemsvaart.
 » **laricis* Walk. 23/10 '10. Bennekom.
 » **piccae* Walk. 15/7 '09. Oosterbeek.
 » **pineti* Koch. 21/6 '09. Wag.
 » **rosarum* n. sp. 15/10 '07. Wag.
 » **tomentosus* De Geer. 20/8 '10. Wag.

DRYOBIVS Koch.

Dryobius croaticus Koch. 18/7 '10. Doorwerth.

TRAMA Heyden.

**Trama pubescens* Koch. 16/6 '09. Wag.

VACUNA Heyden.

Vacuna dryophila Schrk. 18/7 '09. Doorwerth.

GLYPHINA Koch.

**Glyphina betulae* Kalt. 11/7 '10. Wag.

HAMAMELISTES Schim.

Hamamelistes betulae Mordw.¹⁾ 17/5 '11 Wag.

CERATAPHIS Licht.

**Cerataphis lataniae* Boisduval 10/11 '09. Wag.

MINDARUS Koch.

Mindarus abietinus Koch. 14/5 '11. Wag.

¹⁾ Door mij van Hilversum vermeld (Verslag 64e Zomervergadering, Tijdschr. v. Ent. LII, 1909 p. L.

ANOECIA Koch.

Anoecia corni Fabr. 3/9 '10. Wag.

SCHIZONEURA Hartig.

Schizoneura lanigera Hausm. 18/7 '09. Wag.

» *lanuginosa* Hartig. 15/6 '09. Wag.

» *ulmi* L. (— **S. fodiens* Buckt) 25/5 '09. Wag.

PEMPHIGUS Hartig.

Pemphigus bursarius L. (— **P. lactucarius* Pass.) 17/6 '09. Wag., Homoet.

Pemphigus **ovato-oblongus* Kessler (— **P. jiluginis* Boyer) 20/6 '09. Wag., Homoet., Ginneken.

Pemphigus **protospirae* Licht. 24/6 '09. Wag.

» **spirothecae* Pass. 28/9 '09. Wag.

PROCIPIHILUS Koch.

Prociophilus bumeliae Schrk. (— **P. Poschingeri* Holzner). 15/6 '09. Wag., Nijmegen.

Prociophilus **crataegi* Tullgren. 20/6 '09. Doorwerth, Wag., Apeldoorn.

Prociophilus **lonicerae* Hartig. 25/6 '09. Lunteren, Arnhem.

THECABIUS Koch.

**Thecabius affinis* Kalt. (— *Th. ranunculi* Kalt.). 22/6 '10. Homoet, Wag., Laren, etc.

TETRANEURA Hart.

Tetraneura **pallida* Haliday. 30/6 '09. Balk, Wag.

» *ulmi* De Geer. 20/5 '09. Wag.

TYCHEA Koch.

**Tychea phascoli* Pass. 30/8 '09. Wag.

FORDA Heyden.

**Forda dauci* Goureau (?). 20/9 '11. Westpolder (Gr.).

CHERMES C. B.

Chermes abietis L. 4/5 '10. Wag.

» **piccae* Ratz. 10/6 '09. Wag., Dedemsvaart, De Bilt, etc.

CNAPHALODES C. B.

Cnaphalodes strobilobius Kalt. (C. B.) 25/8 '09. Bussum, Wag.

PINEUS Shimer C. B.

Pineus pini (L.) C. B. 14/6 '10. Wag.

» **pini* var. *pineoides* C. B. 10/5 '11. Wag.

» **sibiricus* Chldk. (C. B.) 8/6 '10. Zundert.

» **strobi* (Htg.) C. B. 19/5 '11. Wag.

PHYLLOXERA Fonsc.

**Phylloxera punctata* Licht. 3/7 '09. Wag.

PHYLLOXERINA C. B.

**Phylloxerina salicis* Licht. 25/7 '11. Naarden.

Vergelijken wij deze naamlijst met die van H. W. de Graaf

e. s., dan zien we dat op de oudere naamlijst nog vermeld staan de volgende soorten, die ik hier te lande nog niet heb aangetroffen:

Aphis bicolor Koch op *Cienta*.

Callipterus elegans Koch op *Ulmus*.

Dryobius roboris L. op *Quercus*.

» *riparius* v. V. op *Salix*.

Lachnus pini L. op *Pinus*.

» *pinicola* Kalt. op *Pinus*.

» *juglandicola* Kalt. op *Juglans*.

Asiphum populi Koch op *Populus*.

Vermoedelijk zijn enkele dezer »soorten« als synoniemen te beschouwen.

Verder vindt men in de lijsten van De Graaf e. s. nog vermeld:

Aphis papaveris Fab.; dit is synoniem met *A. rumicis* L.

Aphis viciae Kalt. Is de auteursnaam juist, dan wordt hier bedoeld *Siphonophora viciae* Kalt. = *Megoura viciae* Kalt. Vermoedelijk echter heeft men te doen gehad met *A. viciae* Fab. = *A. cracca* L.

Aphis genistae Kalt.; synoniem met *A. rumicis* L.

Aphis nigritarsis Heyden. Dit is m. i. slechts een der vele kleurvariëteiten van *Callipterus betulae* Koch.

Anisophleba hamadryas Koch; hoogstwaarschijnlijk een synoniem van *Cnaphalodes strobilobius* C. B.

Chermes laricis Hart.; vrij zeker synoniem met *Chermes abietis* L.

Chermes viridis Ratz.; synoniem met *Ch. abietis* L.

Rhopalosiphum cicutae Koch; synoniem met *Siphocoryne capreae* Fab.

Siphonophora gei Koch; synoniem met *Macrosiphum pisi* Kalt.

Dryobius fasciatus Burm.; vermoedelijk synoniem *D. croaticus* Koch.

Voegt men bij bovengenoemde soorten nog *Sipha polygona* Schout. (zie Ent. Tijdschrift deel 50, bladz. 265), dan komt men in 't geheel tot 159 soorten, welke tot nu toe hier te lande zijn waargenomen.

P. VAN DER GOOT.

Zeldzame sluipwespen.

Jhr. Dr. Ed. Everts had de welwillendheid, mij wederom een aantal in Nederland gevangen sluipwespen ter hand te stellen. Onder de vele goeje soorten, welke deze verzameling bevat, bevindt zich een vrouwelijk exemplaar van de zeldzame *Bio-blapsis flavipes* Holmgr., eene *Tryphonine*, behoorende tot de groep der *Bassini*. Deze onderscheidt zich van de andere tribus derzelfde onderfamilie door het breed aangehechte, in den regel sterk gedepreimeerde achterlijf en het bijna vierkante eerste segment, dat aan weerszijden achter de basis duidelijke tuberkels vertoont.

Verder bevond zich onder de collectie een mij nog onbekend *Hymenopteron*. Met de tabellen van Prof. Schmiedeknecht gedetermineerd, bleek het te behooren tot de familie der *Stephaniden* en te zijn een mannelijk exemplaar van: *Stephanus serrator* F. (*coronatus* Panz.) Faunae nov. gen. et spec.; een zeer merkwaardig dier, wat lichaamsbouw betreft. In habitus gelijkt het eenigszins op *Gasteruption*, een tot de *Eraniiden* behoorend genus, dat echter dadelijk te herkennen is aan de zeer hoog gelegen inplanting van het achterlijf. Ook de sculptuur van verschillende lichaamsdeelen is eigenaardig. De beschrijving, die Schmiedeknecht van het dier geeft, is kort. Eene beschrijving

van het in mijn bezit zijnde exemplaar laat ik hier volgen:

Lichaam slank. Kop kogelvormig, op den schedel met een kroontje van vijf doornachtige verhevenheden, met het voorste neven oog in het midden; sprieten zeer dun, borstelvormig. Pronotum halsvormig verlengd; thorax grof gerimpeld. Voorvleugels met eene gesloten radiaal-, eene cubitaal-, eene discoidaal- en eene brachiaalcel. Het 1ste achterlijfsegment fijn overdwars gerimpeld, lang, tamelijk breed en met nagenoeg evenwijdig loopende zijden, aan het achtereinde van den metathorax ingeplant; segmenten 2 tot en met 8 uiterst fijn gecha-grineerd. Achterdijen sterk verdikt, aan de binnenzijde met drie groote tanden, waartusschen enkele fijne tandjes; achterschenen topwaarts verdikt, met drie korte sporen aan de spits. Kop, thorax, coxae en dijnen zwart; sprieten, trochanters, schenen en tarsen roestkleurig; wangen met witte vlek; knieën en de basale helft van het eerste lid der achtertarsen eveneens wit; voorvleugels in het midden en aan het achtereinde rookkleurig getint; achterlijf geelachtig-rood, de basis en de vier laatste segmenten zwart. Lengte 11 mm. Het ♀ bezit een legboor, die langer is dan het lichaam.

Volgens eene mededeeling van den heer Everts werd het hier beschreven dier gevangen door den Heer J. B. Corporaal, tijdens de excursie van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging onder Epen in Z.O. Limburg, niet ver van de belgische grens, den 18^{den} Juni 1911.

In Schmiedeknecht's »Die Hymenopteren Mitteleuropas« vind ik omtrent de familie der *Stephaniden* o.a. het volgende vermeld:

»Diese kleine Familie ist in Europa nur durch zwei ausser-
 »ordentlich seltene Arten vertreten, von denen die eine bis
 »Mittelddeutschland reicht. Ihre Hauptverbreitung haben sie in
 »Afrika. Die Arten scheinen speziell bei holzbewohnenden
 »Käferlarven zu schmarotzen. Ich fing vor vielen Jahren *Stephanus serrator* an einem alten; von Käferlarven zerstochnen

»Zwetschenbäume bei Gumperda in Thüringen. Das Thier ist »nachgewiesen aus Deutschland, Frankreich, Schweiz, Oesterreich und Ungarn; überall höchst selten«.

SMITS VAN BURGST.

Stephanus serrator F. in Nederland.

Dit merkwaardig Hymenopteron werd in 1908 en in 1909, telkens in de maand Juni, eveneens te Epen (L.) in meerdere exemplaren aangetroffen door den heer W. H. J. van der Beek, die zoo welwillend was, mij voorwerpen van beide sexen aan te bieden. In 1911 vond de heer van der Beek terzelfder plaatse einde Mei één enkel exemplaar. Deze vangsten waren nog niet vermeld, doch mogen dit thans worden in aansluiting aan de bovenstaande mededeeling van den heer Smits van Burgst.

J. TH. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

Nuttall, G. H. F., C. Warburton, W. F. Coopes and L. E. Robinson, Ticks. A Monograph of the Ixodoidea. Cambridge 1908—1911. Afl. 1—2 en Suppt. (Bibliography). Met pln. en fig. 8°.

Distant, W. L., Rhynchota. London 1910. T. V, met fig. 8°.
Zie Groep H, Blanford, Fauna of British India.

Arrow, G. J., Coleoptera Lamellicornia (Cetoniinae and Dynastinae). London 1910. Met fig. 8°.

Zie Groep H, Blanford, Fauna of British India.

Burr, M., Dermaptera. London 1910. Met pln. 8°.

Zie Groep H, Blanford, Fauna of British India.

Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.

Afl. 32. S. Csiki, Hydroscaphidae, Ptiliidae. 1911.

» 33. K. W. v. Dalla Torre, Nosodendridae, Byrrhidae, Dermestidae. 1911.

» 34. P. Kuhnt, Erotylidae. 1911.

C. Ritsema, Helotidae. 1911.

Aurivillius, et H. Wagner, Lepidopterorum Catalogus. Berlin. 1911. 8°.

Afl. 1. Aurivillius, C., Chrysopolomidae. 1911.

Pic, M., Matériaux pour servir à l'étude des Longicornes. 8e Cahier, 1 p. 1911.

Moore, F., Lepidoptera Indica. T. VIII (Afl. 9—12), IX (Afl. 1—2). 1911.

G e s c h e n k e n .

Van de Heer Smits van Burgst:

Schmiedeknecht, O., Hymenoptera, Ichneumonidae (Pimplinae, Cryptinae). 1907—1908. Met gekl. pln. 4°. Extr. Genera Insectorum.

Graeffe, E., Beiträge zur Insektenfauna von Tunis. 8°. Extr. Verh. zool. bot. Ges. Wien, 1906.

Van de Kon. Akademie v. Wetenschappen:

Verslag v. d. gew. vergaderingen der Wis- en Natuurkundige Afdeeling. T. XIX (2 dl.) 1911.

Van de familie van wijlen C. J. H. Bierman:

Fieber, X., Description des Cicadines d'Europe, des Genres Cicadula et Thamnotettix et du Groupe des Typhocybini. Traduit par F. Reiber. Avec des additions par L. Lethierry. 8°. Extr. Rev. d'Ent., 1884—1885.

Sajó, K., Unsere Honigbiene. Stuttgart 1909. Met fig. 8°.

Kirschbaum, C. L., Die Cicadinen der Gegend von Wiesbaden

- und Frankfurt a. M. nebst einer Anzahl neuer oder schwer zu unterscheidender Arten aus anderen gegenden Europa's. Wiesbaden 1868. 8°.
- Walker, F., *Insecta Saundersiana* or characters of undescribed Insects in the collection of W. W. Saunders. Homoptera. London 1858. 8°.
- Tümler, B., Schutzmasken und Schutzfarben in der Tierwelt. Protektive Mimikry. Steyl 1905. Met fig. 8°.
- Bredden, G., *Hemiptera Insulae Lombok* in Museo Hamburgensi asservata adjectis speciebus nonnullis, quas continet collectio auctoris. Met pl. 8°. Extr. Mitth. Nat. hist. Mus. Hamburg, T. XVI.
- Melichar, L., *Monographie der Issiden (Homoptera)*. Wien 1906. Met fig. 8°.
- Van Dr. A. C. Oudemans:
Abhandlungen vom Naturwissenschaftlichen Verein zu Bremen. T. XX, 1910.
- Fahrenholz, H., *Neue Läuse*. Met pln. en fig. 8°. Extr. Jb. Nieders. zool. Ver., 1910.
- , *Diagnosen neuer Anopluren*. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1910.
- Willcocks, F. C., *A preliminary note on the prevalence of Mosquitoes in Cairo and its environs*. 8°. Extr. Ann. trop. Med., 1910.
- , *A mealy Bug injurious to the Lebbek trees of Cairo*. Met pln. en fig. 8°. Extr. B. Ent. Res., 1910.
- Kulezyski, V., *Araneae et Arachnoidea Arthrogastra*. Botanisch-Zoologische Ergebnisse von den Samoa-Inseln. Met pl. 4°. Extr. Denksch. mat. nat. Cl. K. Ak. Wiss. Wien, 1910.
- , *Fragmenta arachnologica*. VII—IX. 8°. Extr. Bul. Ac. Crac., 1909—1910.
- Handlirsch, A., *Beitrag zur Neuropterenfauna des Orients von P. Kempny*. Mit einer biologischen Skizze des Verstorbenen.

- Met port. en fig. 8°. Extr. Verh. zool. bot. Ges. Wien, 1908.
- Handlirsch, A., Ueber Relikte. 8°. Extr. Verh. zool. bot. Ges. Wien, 1909.
- , Zur Kenntniss »frühjurassischer Copeognathen und Coniopterygiden« und über das Schicksal der Archipsylliden. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1909.
- Purcell, W. F., Development and origin of the respiratory organs in Araneae. Met pln. en fig. 8°. Extr. Q. J. M. S., 1909.
- , The phylogeny of the tracheae in Araneae. Met pln. en fig. 8°. Extr. Q. J. M. S., 1909.
- Tullgren, A., On some Hymenoptera aculeata from the Cameroons with an appendix: On some type-species of the genus *Scolia* and *Belenogaster* in the Royal Museum at Stockholm. Met pln. 8°. Extr. A. Zool., 1904.
- Strand, E., Lepidopteren von Eregli und Taurus in Kleinasien gesammelt von P. Niedieck. 8°. Extr. I. E. Z., 1909.
- , Lepidoptera aus Deutsch Ost-Afrika gesammelt von C. Uhlig. 8°. Extr. I. E. Z., 1909.
- , Ueber einige Schmetterlinge aus Kibwezi in British Ost-Afrika nebst Bemerkungen über Afrikanische Beralade-Arten. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1909.
- , Schmetterlinge aus dem Sambesi-Gebiet gesammelt von F. Steiner. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1909.
- , Erstes Verzeichniss der bei Rom von A. Rossi gesammelten Spinnen. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1909.
- , Lepidoptera von Ober-Guinea und Sudan gesammelt von L. Frobenius. 8°. Extr. Arch. Naturg., 1909.
- , *Xanthospilopteryx limbomaculata* Strand n. sp. 4°. Extr. Soc. Ent., 1909.
- , *Mylothris mandana* Strand n. sp. 4°. Extr. Soc. Ent., 1909.
- , Ueber das mutmassliche Weibchen von *Abynotha* Preussi (Mab. et Vuill.). 4°. Extr. Soc. Ent., 1909.
- , Zwei neue Afrikanische Hesperiid. Zum Vorkommen

- der Gattung *Thaumetopoea* Hb. in Afrika: *Thaumetopoea apologetica* Strand n. sp. 3°. Extr. I. E. Z., 1909.
- Strand E., Beitrag zur Bienenfauna von Paraguay (Hym.). 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1909.
- , *Pemphigostola synemonistis* Strand n. g. n. sp., eine merkwürdige neue Castniide aus Madagascar, die zugleich den Typus einer neuen Subfamilie bildet. 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1909.
- , Neue oder wenig bekannte *Lycoctenus*-Arten des Berliner Museums. 8°. Extr. Zool. Anz. 1909.
- , Ist *Pristoceraea alba* Roths ein *Ovios*? 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1909.
- , Eine neue zweiäugige Spinne. 8°. Extr. E. R., 1909.
- , Verzeichniss der von P. Reuter an der Dume-Mündung in Kamerun gesammelten und dem k. z. Museum in Berlin geschenkten Lepidopteren. 8°. Extr. W. Extr. W. Ent. Zeit., 1910.
- , Neue Beiträge zur Anthropoden-Fauna Norwegens. Literaturverzeichniss. 8°. Extr. N. Mag. Nat., 1910.
- , Neue Beiträge zur Anthropoden-Fauna Norwegens. Hymenoptera Anthophila und Fossores. 8°. Extr. N. Mag. Nat., 1911.
- , Notes on the Cocoons and Descriptions of four new species of the Genus *Trichostibas*. 8°. Extr. Ann. Mag. Nat., 1911.
- , Eine neue Chalcididen-Gattung und -Art, die zugleich den Typus einer neuen Tribus bildet. 8°. Extr. E. R., 1911.
- , Eine neue südamerikanische Biene der Gattung *Corynura* Spin. 8°. Extr. I. E. Z., 1911.
- , Zwei neue afrikanische Heterocerera der Gattungen *Phasieneus* und *Thaumetopoea*. 8°. Extr. I. E. Z., 1911.
- , Neue afrikanische Arten der Bienengattungen *Melecta*, *Crocisa* und *Megachile*. 8°. Extr. R. Z. Afr., 1911.

- Strand, E., Lepidoptera. Zoologische Ergebnisse der Expedition Fromm 1908—1909 nach Deutsch-Ostafrika. Met fig. 8°. Extr. M. Z. M. Berlin, 1911.
- , Beschreibungen afrikanischer Lepidoptera aus der Sammlung des Stettiner Museums. 8°. Extr. Ent. Zeit. Stettin, 1911.
- Koenike F., Ueber eine neue Sperchon-Art (*Sperchon montisrosae* n. sp.). Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1910.
- Börner, C., Parametabolie und Neotenie bei Cocciden. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1910.
- , Neue Homologien zwischen Crustaceen und Hexapoden. Die Beißmandibel der Insecten und ihre phylogenetische Bedeutung. Archi- und Metapterygota. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1909.
- , Die Tracheenkiemen der Ephemeriden. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1909.
- , Zur Biologie und Verwandlung des Birnsaugers. 8°. Extr. M. Biol. L. F., 1909.
- Hierbij:
- , Zur Zucht der Blutlaus-Wintereier. Extr. idem.
- , Untersuchungen über die Chermiden. Extr. idem.
- , Untersuchungen über die Phylloxerinen (Reblaus und verwandte Formen). Extr. idem.
- , Ueber Chermesiden. I—VII. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1908—1909.
- , Systematik und Biologie der Chermiden. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1907.
- , Zur Systematik der Hexapoden. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1904.
- , Zur äusseren Morphologie von *Koeneina mirabilis* Grassi. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1901.
- Neumann, L. G., Notes sur les Pédiculidés. Met fig. 8°. Extr. A. Paras., 1909.

- Neumann, L. G., Mallophages. Met pl. 4°. Extr. British Antarctic Expedition 1907—1909, T. II, 1911.
- Navas, L., Neuropteros chilenos. 8°. Extr. Rev. chil., 1910.
- Van de schrijvers:
- Man, J. G. de, On the West-African species of the subgenus *Eupalaemon* Ortm. 8°. Extr. N. L. M., 1911.
- , On two new species of decapod Crustacea. 8°. N. L. M., 1911.
- Everts, E., Einige Ergänzungen zu den Bemerkungen zum neuen *Catalogus Coleopterorum Europae, Caucasi et Armeniae Rossicae*. 8°. Extr. D. Ent. Zeitschr., 1910.
- Keuchenius, P. E., Eenige kritische beschouwingen omtrent de theorie van Hintze over de kastanje en spoor der Eenhoevigen. 8°. Extr. Tijds. Veearts., 1911.

Storende fout in den *Catalogus* 3e Uitgave.

pag. 419. Entomologische Nachrichten
staat 1875—1898. Jrg. I—XXI moet zijn 1875—
1900. Jrg. I—XXVII.

C. L. REUVENS.

Bla d v u l l i n g.

De African Entomological Research Committee heeft een toezegging van Andrew Carnegie ontvangen om 12,000 gulden 's jaars, gedurende drie jaren, aan de vereeniging te schenken. Het geld is bestemd om een paar behoorlijk onderlegde jongelui naar de Vereenigde Staten te zenden, teneinde daar op de hoogte te worden gesteld van de practische toepassingen der insectenkunde.

Het Afr. Entomol. Research Committee werd in 1909 door

den toenmaligen minister van koloniën, lord Crewe, in het leven geroepen om de insecten te bestudeeren, die van zoo groote en meestal noodlottige beteekenis voor de verbreiding van ziekten — zoo van menschen, dier als plant — in Afrika zijn. Het werk door het Committee gedaan, heeft reeds zeer aanzienlijk bijgedragen tot de verruiming onzer kennis omtrent de schadelijke insecten van Afrika.

In de Vereenigde Staten, waar men vrijwel vooraan staat in de kennis en actieve bestrijding van schadelijke insecten, zullen de Engelsche onderzoekers — door Carnegie's gift daartoe in de gelegenheid gesteld — veel kunnen leeren.

(*N. Rott. Ct.* 26 Febr. 1911.)

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 63.

DEEL III.

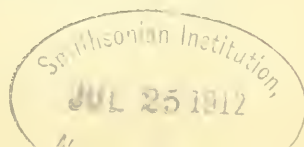
1 Januari 1912.

INHOUD: — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XXXIX. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XVIII. — Dr. A. C. OUDEMANS, Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi III. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Boekaankondiging (Edm. Reitter, Fauna Germanica III). — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — Te koop. — Exotische Vlinderpoppen.

Acarologische Aanteekeningen XXXIX.

Pergamasus probsti nov. sp.

♀. Naverwant aan *P. decipiens* Berl. Lichaamsvorm echter niet gedrongen, maar gelijkend op dien van *P. crassipes* L. Kleur lichter, meer gelijk die van *Amblygamasus septentrionalis* Oudms. Lengte van het idiosoma 1050, breedte 583 mikron, dus grooter dan *P. decipiens* Berl. Rugschild achter de schouders een weinig konkaaf, regelmatig en, in vergelijking met *P. crassipes*, spaarzaam en lang behaard. Jugulaar-, sternaal-, metasternaal-, genitaal- en ventrianaalschilden gelijk aan die van *P. decipiens* Berl., (zie Berlese, Monogr. d. gen. Gamasus, in Redia, v. 3. p. 240. f. 23). Alleen tusschen foveolae pedum II en III bevindt zich een driehoekig parapodiaalschildje; het gedeelte extern van foveola pedis IV is saamgegroeid met ventrianaalschild. Pooten alle lang; genu III zonder uitsteeksel.

Epistoma als bij *Eugamasus furcatus* G. et R. Can., dus tweespitsig, de spitsen bij elkaar, naar buiten gebogen, divergeerend (zie Berl. Acar. Myr. Scorp. Ital. 68.4.). Endogynium ongeveer als bij *P. decipiens* Berl. Eén ex. »aus dem Schilthorngebiet«, Berner Alpen 2400—2800; 1911; Rud. Probst. Type in mijne collectie.

Hypoaaspis heselhausi nov. sp.

♀. Naverwant aan *H. lepta* Oudms.; algemeene lichaamsvorm echter niet slank, maar gedrongen, goed geschouderd, achter de schouders even versnald, daarachter weer breeder wordend, evenals bij *H. ometes* Oudms., zonder schouderharen. Lengte 500, breedte aan de schouders 250 μ . Schubben in de voorhelft van het rugschild klein, rond, in de achterhelft groot, breeder dan lang. Haren op rug en pooten kort, doornvormig, op wratjes. Epistoma stomp, een hoek van $\pm 90^\circ$. Sternaalschild langer dan breed; het voorste paar haren dicht bij elkaar; geen metasternaal-schildjes; genitaalschild lang, grofgeschubd, achter breed en recht afgestompt; anaalschild groot, voor recht afgestompt, aldaar evenwijdig aan genitaalschild, achter rond; tusschen genitaal- en anaalschild een smalle weeke band met 2 ventraalharen. Inguinaalschildjes klein, niervormig. Peritrema voorbij de pooten I en IV reikend, met schild aan de binnenzijde van poot II tot voorbij poot IV reikend. Tritosternum met 2 lange, platte slippen. Hypostoom met lange gele hoorns en twee lange biinenslippen. Eén ex. uit een nest van *Talpa europaea* L., Sittard, IX, 1911; F. Heselhaus, S. J. Type in zijne collectie.

Mijten op vlooien.

Het schijnt, dat KIRCHER, 1709, de eerste is, die »luizen

op vlooiën« vond. BAKER 1743 maakt hiervan melding. In 1874 beschrijft Mc. INTIRE in the Monthl. Micr. Journ. een *Acarellus pulicis*, met eene figuur. Al beweert hij, dat hij $\frac{1}{3}$ immersie gebruikte, zijne teekening is volgens de tegenwoordige opvatting zeer onvoldoende. Toch kunnen we uit de houding en dikte der pooten en uit de stippeling van het lichaam besluiten, dat hij een hypopus van *Tyroglyphus putrescentiae* Schrank (*longior*) onderzocht. Deze week passeerden verscheidene vlooiën, door Pater Heselhaus te Sittard in een mollennest gevonden, onder mijn mikroskoop, waarbij ik ontdekte, dat alle exemplaren van *Hystrischopsylla talpae* Curt., de reus onder de vlooiën, bezet waren met hypopi van *Tyroglyphus putrescentiae* Schrank. Zoo hecht is hun verbinding met die vlooiën, dat de meeste, nadat de vlooiën 10 minuten lang in 15 % kali causticum gekookt waren, nog niet loslieten! Merkwaardig is, dat geen der 50 andere vlooiën (3 soorten) van het mollennest door deze passagiers geplaagd werden. Ik mag als bekend veronderstellen, dat hypopi geen parasieten, maar reizigers zijn.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XVIII.

Van den heer Edw. Jacobson ontving ik eenige Suctoria, door hem te Semarang, Java, buit gemaakt. Een buisje bevatte twee vlooiën, in Sept. 1909 gevonden op *Mus* sp. Zij bleken te zijn *Xenopsylla cheopis* Rothschild ♀ en ♂. Een tweede buisje hield vlooiën in, die in Jan. 1910 op *Paradoxurus hermaphrodita* Schreb. parasiteerend gevangen werden. Bij determinatie vond ik 18 ♂ en 39 ♀ van *Ctenocephalus felis* Bouché, en een mij onbekend zeer klein ♀, hetwelk ik ter bestudeering zond aan Hon. N. Charles Rothschild, London. Deze vond, dat het een

Xenopsylla cheopis Rothschild was, maar een bijzonder klein exemplaar.

Tot dusverre werd *Ctenocephalus felis* gevonden op *Canis familiaris*, *mesomelas*, *Urocyon cinereoargenteus*, *Fermecus brucei*, *Vulpes lagopus*, *vulpes*, *Felis domestica*, *F. tigris*, *F. yaguaroundi*, *Procyon lotor*, *Herpestes ichneumon*, *Hyaena striata*, *Mus decumanus*, *Mus rattus alexandrinus*, *Lepus timidus* en *Homo sapiens*. *Ctenocephalus felis* is dus vrij wel kosmopoliet. Tot dusverre werden *Paradoxurus*-soorten nog niet op vlooiën onderzocht.

Vlooiën als omnibus.

Dat vlooiën door Acari gebruikt worden als vervoermiddel is sedert lang bekend. KIRCHER, 1709, schijnt de eerste geweest te zijn, die deze waarneming maakte. BAKER, 1743, maakt daarvan melding. TATEM, 1873, en MC. INTIRE, 1874, beschrijven en beelden af eenen hypopus-vorm, dien zij op »vlooiën«, vermoedelijk dus de gewone menschevloo, *Pulex irritans* L. aantroffen. Deze week had ik gelegenheid, een dozijn *Hystriehopsylla talpae* Curt. te onderzoeken, door Pater Heselhaus te Sittard in een mollennest buit gemaakt. Alle exemplaren waren bezet met eenige hypopi van *Tyroglyphus putrescentiae* Schrank. Vlooiën verbreiden dus niet alleen de perniciousse pestbacillen, maar ook de nuttige opruimers in de natuur: rotte-bladen-vreters!

A. C. OUDEMANS.

Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi III.

Hoe houdt men Mallophaga lang levend?

Het is een algemeene klacht van beoefenaars van »luizen«,

dat men deze niet kan kweeken, daar zij sterven, zoodra hun gastheer koud geworden is. Dat is dan ook de reden, waarom nog niets bekend is van hunne embryonale en postembryonale ontwikkeling.

Wanneer men nu, zooals ik vroeger mededeelde (Ent. Ber. v. 2. n. 48. p. 334), met een vangapparaat van Berlese *Mallophaga* in massa vangt, kan men die minutieus onderzoeken en vinden, dat ze de volgende toestanden doorloopen: larva, protonympha, deutonympha, adulti (♂ en ♀). Maar er is nog meer: men kan gedeelten van veeren afknippen met eieren er aan, en die onderzoeken. Zoo verkrijgt men geheele reeksen van embryonale ontwikkelingstoestanden en kan men nog vele andere bizonderheden te weten komen (zie hier beneden)!

Wanneer men een dooden vogel of een dood zoogdier in een oven met constante temperatuur brengt ($\pm 35^{\circ}$ C.), dan spreekt het van zelf, dat de »luizen« langer zullen blijven leven! Maar eilacy, dan treedt ook zooveel spoediger ontbinding in! Wat te doen? Wel, zeer eenvoudig. Men snijdt van den vogel de vleugels, den staart en een massa donsveeren af, terwijl men van een zoogdier den staart, de pooten en een massa haar kan bewaren. Deze voorwerpen worden in een oven met constante temperatuur van $\pm 35^{\circ}$ C. gebracht; men brengt daarin tevens een fleschje met nauwen hals, gevuld met water, zoodat de lucht in den oven niet al te droog wordt. En ziet, de luizen blijven leven!

Een vleugel van een gier, *Gyps fulvus* Gmel., was te groot voor den oven. Geen nood, ik plaatste dien boven een radiator. 's Nachts is die koud, en ik vreesde, dat de luizen reeds den volgenden dag dood zouden zijn. Niets van dat al, niettegenstaande de periodieke nachtelijke sterke daling van temperatuur (de radiator staat vlak voor een venster!) en de elken dag daarop volgende zeer droge warmte, blijven de *Mallophaga* minstens 4 weken lang in leven!

Eenige bijzonderheden aan eieren.

In Piaget, Les Pédiculines, p. XXIII, lezen wij:

»Sans doute que le couvercle de l'oeuf, avec son arrangement de micropyles (Micropylapparat de Leuckart), permet assez bien de reconnaître les divers genres: les *pediculus* à leur couvercle uni, les *phthirus* à leur couvercle ridé, les *lipeurus* à leur couvercle à mailles armées de poils, à leur chorion à mailles, etc.; ...«

Reeds in Ent. Ber. v. 3, n. 49, deelde ik iets mede over gaatjes in het dekseltje van het ei van eene zekere *Mallophaga*-soort (naar mijne herinnering was dat eene *Docophorus*-soort). Ik opperde toen het vermoeden, dat deze gaatjes door een dun vliesje gesloten waren en voor de uitwisseling der adembalingsgassen zouden dienen. Leuckart en Piaget zijn blijkbaar van een ander gevoelen, en meenen, dat door een dezer gaatjes het spermatozoon binnendringt. Ik blijf bij mijn gevoelen, en vergelijk ze met de Oerstigmas' der eieren van eenige Acari.

Aan eieren van eene groote *Lipeurus*-soort, *L. quadripunctatus* Denny, van *Gyps fulvus* Gmel., de vale gier, nam ik de volgende bijzonderheden waar.

De eieren worden met hun staarteinde (dat is het einde waar de achterlijfspits van het ontwikkelde embryo ligt) aan de baarden der veeren gekleefd, met hun kopeinde vrij naar de baardspits gericht. Hieruit leid ik af, dat het staarteinde het eerst het moederlichaam verlaat, m. a. w. in den uterus caudaad gelegen is; men kan ook zeggen, het eerst het receptaculum seminis passeert. Hieruit leid ik weer af, dat de micropyle zich aan het staarteinde der eieren bevindt, en niet, zooals Leuckart en Piaget meenen aan het dekseltje!

De amorphe eischaal vertoort eene zeshoekige teekening, waarmee ik bedoel, dat men, hoewel flauw, eene teekening ontwaart, die aan de facetten van Arthropoden-oogen, of aan een

honigraat, of aan vlechtgaas doet denken. Zonder twijfel is deze netvormige teekening door Piaget aangeduid door »mailles« (zie hierboven).

Aan het kopeind van het ei bevindt zich een halfbolvormig dekseeltje, eveneens met zeshoekige teekening, doch geen spoor van haren (»poils« zie hierboven) zooals Piaget aangeeft. Langs den rand van het dekseeltje ziet men een — zelden geslotene — rij van trechtvormige gaatjes. De trechtertjes zijn met den mond naar buiten gericht, juist zooals de Oerstigma's der eieren van eenige Acari. Ziet men zoo'n trechtertje in de schuimte, dan outwaart men daarin twee concentrische ringen, hetgeen een fraai perspectief geeft.

Over nymphae femininae en masculinae.

Het genus *Lipeurus* kenmerkt zich, evenals eenige andere genera, door het verschil in vorm der antennae der ♀ en ♂. Nu heb ik bemerkt, dat reeds de nymphae een verschil in vorm der antennae vertoonen, zoodat men kan spreken van nymphae femininae en masculinae. De antennae der nymphae masculinae zijn namelijk aan het eerste en tweede lid verdikt. Ik heb nog niet genoeg larven onderzocht, maar twijfel er niet aan, of ook deze zullen de secundaire geslachtskenmerken reeds vertoonen. Ik zal nu ook bij andere genera naar secundaire geslachtskenmerken bij larvae en nymphae zoeken.

Over mares en feminae en over de paring.

Piaget zegt p. XXVI:

»Il est rare de trouver des parasites en copulation, cette chance ne m'est encore arrivé que 5 ou 6 fois; ce n'est donc bien souvent que par la comparaison qu'on parvient à reconnaître si tel individu est adulte ou non. Pour les femelles la présence dans l'abdomen d'un oeuf en voie de développement peut donner quelque certitude à cet égard; mais quant aux mâles,

je n'ai pas encore pu trouver de signe bien constant; les antennes ne peuvent servir que quand elles diffèrent dans les deux sexes. Du reste le sexe se constate surtout par l'examen des derniers segments, d'ordinaire assez transparents pour permettre de distinguer les organes génitaux.«

En op p. 6:

»Pendant la copulation le mâle se place sous la femelle, . . .«

Wanneer iemand als Piaget, die duizenden van luizen onderzocht, mededeelt, dat het hem slechts 5 à 6 maal overkomen is, parenden te vinden, dan mag ik wel van geluk spreken! In mijne kweekerij van gierluizen vond ik drie parende paartjes. Het achterlijf van het ♂ is dorsaad gekromd. Het ♀ kan zich snel over een veer voortbewegen met hoog opgehouden achterlijf, wat een komisch effect oplevert. Bekijkt men haar dan met een loupe nauwkeuriger, dan bemerkt men onder haar abdomen het kleinere ♂, dat even hard mêeloopt! Het ♀ omklemt het ♂ niet. De paring is zoo innig, dat de dieren in spiritus, of 10 % azijnzuur geworpen, niet loslaten!

Wat nu betreft de klacht, door Piaget geuit over de moeite, de adulti te onderscheiden van de nymphae, ik kan dat niet inzien, daar de adulti steeds door sterker gechitiniseerden kop en thorax en chitineplaten aan de zijde van het abdomen van de nymphae te onderscheiden zijn. Bovendien — en Piaget erkent dit zelf ook — geven de gechitiniseerde inwendige genitaal- (beter: copulatie-)organen een absoluut vertrouwbaar uitsluitsel. We hebben boven gezien, dat het verschil in antennen niet toereikend is, daar ook bij de nymphen de antennen verschillen!

Over de postembryonale ontwikkeling.

- Piaget zegt, p. 6:

»La larve se développe rapidement et sort de l'oeuf par un couvercle rond, à l'état d'insecte incomplet. La bouche et l'appareil

digestif sont les seuls organes complètement développés; la tête est informe, les antennes courtes et grosses, sans différence sexuelle, l'appareil génital n'est guère indiqué; les pattes courtes et faibles. L'insecte subit plusieurs mues, et à chaque mue il apparaît plus avancé dans son développement; les antennes s'allongent et s'assouplissent; les pattes grossissent; les mouvements de l'animal deviennent plus rapides; les taches apparaissent, les bandes se colorent. Malheureusement les observations me manquent sur la durée de la gestation (le développement de l'oeuf fécondé), sur la vie de la larve, sur le nombre des mues. Dans une autre partie de ce travail je me propose de revenir sur l'anatomie et sur l'histoire du développement des parasites.

Wonderlijk is de tegenspraak »la larve se développe rapidement«, en »les observations me manquent sur la durée de la gestation.« In waarheid weten we nog niets van den duur der embryonaal-periode.

»La tête est informe«, dat is waar, en daaruit valt m.i. veel te leeren, zoo hebben de larven van *Lipeurus* en *Nirmus* reeds nagenoeg den kop der adulti; *Docophorus*-larven daarentegen een *Nirmus*-kop. Men mag daaruit besluiten, dat *Lipeurus* en *Nirmus* meer primitieve, *Docophorus* meer gespecialiseerde vormen zijn.

»Les antennes« (de la larve sont) »sans différence sexuelle«. Sedert ik dat wèl aan de antennen der nymphae vond, durf ik deze bewering niet zonder nader nauwkeurig onderzoek te onderstrepen.

»Plusieurs mues« klopt ook niet met de latere bewering »les observations me manquent sur le nombre des mues«. Ik heb er reeds op gewezen, dat slechts 3 juvenile vormen voorkomen, maar het is mij nog niet gelukt om, zonder vergelijking, van een individu te bepalen, of het eene larve, eene proto-, of eene deutonymphe is.

Ik heb tevergeefs in de werken van Piaget gezocht naar latere mededeelingen omtrent anatomische en embryologische observaties.

Over bewegingen der Mallophaga.

Hun bewegingen zijn snel. Het is daarom dikwijls moeilijk, ze machtig te worden. Men moet ze, daar ze zich krachtig vastklampen, met twee vingertoppen, of met een pincet grijpen; zelfs dan nog ontglippen ze dikwijls, daar ze zoo glad zijn als een aal. Men ziet ze ook plotseling, als door een tooverslag verdwijnen, zoodat men zich afvraagt: Waar is zij nu gebleven? Aan den vinger? Aan het pincet? Neen, zij is plotseling aan den rand van een veer verdwenen; til de veer op, daar zit ze! Wat duivel, hoe ging dat zoo gauw? Let op! Verbazend vlug loopt ze naar den rand, legt haar lichaam langs den rand; nu de 3 rechter pootjes tegelijk onder den rand gebracht, en . . . ze is spoorloos verdwenen, om den rand heengeslagen! Zoo'n stom dier!

A. C. OUDEMANS.

BOEKAANKONDIGING.

Onlangs verscheen het 3e deel der »F a u n a G e r m a n i c a« van E d m u n d R e i t t e r. Hierin zijn op voortreffelijke wijze bewerkt de 4e »Familienreihe« der **Diversicornia** (bevattende de »Familiengruppen« der *Clavicornia*, *Brachymera*, *Hygrophili*, *Sternovia*, *Malacodermata* en *Teredilia*) en de 5e »Familienreihe« der **Heteromera**. De beroemde Coleopteroloog heeft door dit lijvige deel van 436 bladzijden met 147 text-figuren (waaronder op de blz. 267, 272, 273 en 274 de flinke afbeeldingen

der drie laatste achterlijfsegmenten bij de ♂♂ der duitsche *Malthodes*-soorten vooral de aandacht trekken) en 48 fraai gekleurde platen, wederom het bewijs geleverd dat zijne werkracht nog even groot gebleven is als voorheen, niettegenstaande de gezondheid gedurende geruimen tijd te wenschen overliet, doch thans gelukkig weder verbeterd is. Moge, niettegenstaande het klimmen der jaren, nog langen tijd de lust en de energie bij dien voortreffelijken Entomoloog onverflauwd blijven ten dienste onzer wetenschap.

ED. EVERTS.

BIBLIOTHEEK.

G e s c h e n k e n.

Van de schrijvers:

- Haverhorst, P., De coconvorming van *Hylophila prasinana* L.
8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LII, 1909.
- , Vlinders en Zwammen. 4°. Extr. De Natuur, 1911.
- Heller, K. M., Een 40-tal separata, kevers betreffend.
- Van den Heer E. Jacobson (met nog meer andere werken):
- Donisthorpe, H. S. J. K., Some experiments with Ants' Nests.
8°. Extr. Proc. Zool. Soc., 1910.
- , Further observations on temporary social parasitism and slavery in Ants. 8°. Extr. Proc. Zool. Soc., 1911.
- , Myrmecophilous Notes for 1910. 8°. Extr. Ent. Rec., 1911.
- , *Amphisbatis incongruella*, Stn., probably myrmecophilous in the larval stage and a few notes on some other Myrmecophiles: 8°. Extr. Ent. Rec., 1911.
- Enslin, E., *Gargara genistae* F., und *Formica cinerea* Mayr.
8°. Extr. Z. Wiss. Ins., T. VII.
- Forel, A., Ameisen aus Java beobachtet und gesammelt von E. Jacobson. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXIII, 1911.

- Klapálek, F., Beitrag zur Kenntnis der Metamorphose von exotischen Plecopteren. Met fig. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXIII, 1911.
- . Vorläufiger Bericht über exotische Plecopteren. 8°. Extr. W. Ent. Zeit., 1909.
- , Revision der Gattung *Acroneuria* Pict. Met fig. 8°. Extr. B. S. Ac. Boh., 1909.
- Koningsberger, J. C., Short Notes on economical Entomology. 8°. Extr. B. D. Agric. I. N., 1908.
- Wasmann, E., Vergleichende Studien über das Seelenleben der Ameisen und der höhern Thiere. 2. Aufl. Freiburg i/B. 1900. 8°.
- Docters van Leeuwen, W., Ueber die Lebensweise und die Entwicklung einiger holzbohrenden Cicindeliden-Larven. Met pln. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., 1910.
- Lesne, P., Les variations du régime alimentaire chez les Coléoptères xylophages de la famille des Bostrychides. Parallélisme du régime chez les Bostrychides et les Scolytides adultes. 4°. Extr. C. R. hebd. Ac. Sc., 1911.
- Silvestri, F., Materiali per lo studio dei Tisanuri. XIII—XV. Met fig. 8°. Extr. Boll. L. Z. Portici, T. V, 1910.
- , Thysanura. Met pln. 8°. Extr. F. S. W. Austr., T. II, 1908.
- Börner, C., Japans Collembolenfauna. 8°. Extr. S. B. Ges. naturf. Berlin, 1909.
- Hoffmann, R. W., Zur Kenntnis der Entwicklungsgeschichte der Collembolen. Die Entwicklung der Mundwerkzeuge von *Tomocerus plumbeus* L. Met fig. 8°. Extr. Zool. Anz., 1911.
- Börner, C., Collembolen aus Ostafrika, Madagaskar und Südamerika. Met pln. en fig. 4°. Extr. Voeltzkow O. Afrika.
- , Collembolen aus Südafrika nebst einer Studie über die I. Maxille der Collembolen. Met pln. en fig. 4°. Extr. Schultze, Forsch. S. Afrika.

Door ruil verkregen :

Taschenberg, O., Bibliotheca Zoologica II. Verzeichniss der Schriften über Zoologie welche in den periodischen Werken enthalten und vom Jahre 1861—1880 selbständig erschienen sind mit Einschluss der allgemein-naturgeschichtlichen, periodischen und palaeontologischen Schriften. Leipzig 1886—1910. Afl. I—XVIII. 8°.

Vervolg op »Carus u. Engelmann«. Zie aldaar.

Haase, E., Untersuchungen über die Mimicry auf Grundlage eines natürlichen Systems der Papilioniden. Stuttgart 1893. T. I—II met gekl. pln. 4°.

Oberthür, C., Etudes d'Entomologie. Rennes 1902. T. XXI. Variation des *Heliconia thelxiope* et *vesta*. Met gekl. pln. 4°.

A a n k o o p e n.

Bredden, G., Neue Paläotropische Reduviinen. 8°. Extr. S. B. Ges. naturf. Berlin, 1903.

Atkinson, E. T., Catalogue of the Insecta of the Oriental Region. Order Rhynchota. Suborder Hemiptera-Heteroptera. Family Capsidae. 8°. Ext. Journ. As. Soc. Beng., 1889.

—, Notes on Indian Rhynchota, Heteroptera. I—V. 8°. Extr. Journ. As. Soc. Beng., 1887—1888.

Piersig, R., Ueber Süsswasser-Acarinen von Hinterindien, Sumatra, Java und den Sandwich-Inseln. Met pln. 8°. Extr. Zool. Jahrb. Abth. Systematik, 1906.

Wijtsman, P., Genera Insectorum. 4°.

Stichel, H., Lepidoptera Riodinidae. Subfam. Riodiniinae. II. 1911.

Hendel, F., Diptera. Muscaridae. Subfam. Richardiinae. 1911.

Szépligeti, G. V., Hymenoptera, Ichneumonidae. Gruppe Mesochoroidae (Ophionoidae part.). 1911.

- Martin, R., Odonata. Aeschnidae. Subfam. Aeschninae. 1911.
- Dupuis, P., Coleoptera adephaga, Carabidae. Subfam. Metriinae et Mystropominae. 1911.
- , Coleoptera adephaga. Carabidae. Subfam. Apotominae. 1911.
- Emery, C., Hymenoptera. Formicidae. Subfam. Ponerinae. 1911.
- Rehn, J. A. G., Orthoptera. Mantidae. Subfam. Vatinae. 1911.
- Caudell, A. N., Orthoptera. Locustidae. Subfam. Prophalangopsinae. 1911.
- Pierce, W. D., Strepsiptera. 1911.
- Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus. 8°.
- Afl. 35. J. Weise, Chrysomelidae: Hispinae. 1911.
- » 36. M. Pic, Anthicidae. 1911.

C. L. REUVENS.

TE KOOP, te bevragen bij den Bibliothecaris.

- Everts, Coleoptera Neerlandica, met Suppt. Nieuw ex. in
 lederen rug gebonden (*f* 30.50) *f* 15.—
- v. d. Wulp, Diptera Neerlandica T. I. (Meer niet verschenen)
 (*f* 10.—) *f* 3.—
- , Catalogue described Diptera from S. Asia (*f* 3.—) *f* 1.50

Exotische Vlinderpoppen.

Door het Koninklijk Zoölogisch Genootschap »Natura Artis

Magistra« te Amsterdam worden in den loop van dezen winter poppen van groote en fraaie vlinders uit Engelsch-Indië en Noord-Amerika geïmporteerd. Enkele soorten zijn reeds ontvangen, andere worden nog verwacht. Daar 'er meer poppen verwacht worden, dan voor het Insectarium van het Genootschap noodig zijn, worden deze voor de liefhebbers verkrijgbaar gesteld. Voorwaarden benevens korte handleiding omtrent de behandeling der poppen worden op franco aanvraag ten kantore van het Genootschap verzonden.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 64.

DEEL III.

1 Maart 1912.

INHOUD: — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XL. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XIX. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Entomologie uit Dagbladen. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Boekaankondigingen.

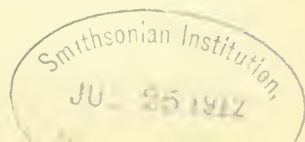
Acarologische Aanteekeningen XL.

Hypoaspis laevis Mich. var. *pilifer*, nov. var.

Femina. — Deze variëteit is kleiner dan de eigenlijke soort; gene is slechts 850 μ , deze 1200 μ lang. De variëteit verschilt van deze bovendien nog door de volgende eigenschappen: zij is achter, hoewel zeer weinig, toch breder dan aan de schouders en fraai afgerond; de haren zijn lang en uiterst fijn; het genitaalschild is meer peervormig; het anaalschild breder dan lang; ventraal dragen femur I en genu I ieder een spoorvormig haar; bij buiging van poot I vormen deze te zamen een tangetje. — Eén $\frac{1}{2}$ in een molnest gevonden door Pater F. Heselhans te Sittard. Type in collectie Heselhans.

Liponyssus gigas nov. sp.

Nympha H. — 963 μ . Lichtbruin. Idiosoma ongeveer langwerpig vierkant; aan de achterhoeken bijna rechthoekig;

boven coxae I en II een weinig geschouderd. Rugschild fijn geschubd, met gekartelden rand, als uitgeknaagd; twee zijdelingsche keepen doen het voorkomen, alsof het oorspronkelijk uit 3 deelen bestond; het voorste dekt het podosoma, het middelste ongeveer $\frac{3}{5}$, het achterste ongeveer $\frac{2}{5}$ van het opisthosoma; het voorste en het middelste zijn zijdelings door weeke huid omgeven; het achterste is even breed als het idiosoma. De rug is spaarzaam van borsteltjes voorzien, meer aan de zijden; achterrandsrand met 4 lange haren. Iets vóór de achterhoeken bevindt zich een zonderling oogvormig orgaan. Epistoma lang-driehoekig, vliezig. — Sternaalschild lang, met de 3 paar sternaalharen: anaalschild zeer breed, bijna halfeirkelvormig, voorrand konkaf. Peritremataalschild uiterst smal, reikt naar voren tot boven coxa I; peritrema reikt naar voren tot boven coxa II. Mandibels zeer kort, de beide lemmers der scharen lang, zonder tanden, doorschijnend, bijna vliezig, als rudimentair. Binnenmalae der maxillen twee doorschijnende slippen, buitenmalae (hoorns) lang, driehoekig, doorschijnend, bijna vliezig, als rudimentair.

F e m i n a. — 1145 μ . Donkerbruin. Idiosoma meer eivormig; zijden bijna recht, naar achteren een weinig divergeerend. Rugschild grover geschubd, den geheelen rug dekkend; de schubben blijkbaar met naar voren gerichten vrijen rand. Beharing als bij de Nympha II; oogvormige organen idem; bovendien bevinden zich bij den rand van schouders II een paar rudimentaire oogvormige organen. Epistoma als bij Nympha II. — Sternaalschild breed, krachtig, met intercoxale stompe spitsen, achterrandsrand konkaf. Genitiventraalschild vóór en achter afgerond; genitaal-gedeelte vliezig, met 1 paar haren; ventraal-gedeelte met ongeveer 10 paar haren. Anaalschild als bij Nympha II. Peritremataalschild geheel ventraal, naar achteren voorbij het stigma verlengd; peritrema kort, reikt naar voren nog niet tot aan schouder II. Coxae II, III en IV met naar

luiten gerichte doorns. Mandibels en maxillen als bij Nympha II.

M a s. — 1030 μ . Donkerbruin. Idiosoma aan de schouders het breedst; zijden recht, naar achteren zeer weinig convergeerend: achterrand bijna cirkelrond. Rugschild, epistoma, coxae, peritrema, mandibels en maxillae als bij ♀. Sternimetasterni-geniti-ventri-anaalschild in de voorhelft met donkere chitineranden en met 5 paar haren; in de achterhelft breder; in het ventraal-gedeelte bijna cirkelrond, met ongeveer 40 paar haren.

Opmerking: De grootste afmeting, tot dusver door mij bij *Liponyssus*-soorten aangetroffen, bedraagt 970 μ , nl. bij volgezogen ♀ van *L. sauratum* Oudms., meestal overtreft de lengte van het rugschild de 500 μ niet; vreemd zag ik ook op bij het vinden van deze reuzen in materiaal, door Pater F. Heselhaus S. J. te Sittard uit een molnest vergaderd, en meende ik aanvankelijk een soort uit andere genera voor mij te zien. Onder duizenden Acari bevond zich in dit nest slechts 1 Nympha II, 1 ♂ en 4 ♀. Typen in collectie Heselhaus.

Biologie. Uit de doorschijnende, bijna naald- of dolkvormige lemmers der mandibelscharen moet afgeleid worden, dat deze dieren geen kleinere dieren kauwen, maar spietsen en dan uitzuigen. Bloed van de mol zuigen ze beslist niet; want dan zouden ze rood zien, zooals *Haemogamasus*.

Pediculoides amaniensis nov. sp.

♀. — 160 μ lang, dus zeer klein in vergelijking met verwante soorten. Zij is het breedst, 84 μ , in het midden. De rugzijde is grof geschubd; de schubben zijn breder dan lang. Alle haren zijn glad. Het opisthosoma vertoont vier over elkaar liggende tergieten met resp. 4, 2, 4 en 4 borstels. De pseudostigmataalharens zijn ballonvormig, ventraad gericht. Poot I zonder klauwen of hechtlap, met S-vormig haar aan femur,

en 2 lange tastharen aan tibiotarsus. Pooten II en III met groote klauwen en groote hechtlap. Poot IV met langgesteelde uiterst kleine hechtlap. Coxae I en II ieder met 2 uiterst kleine oogvormige orgaantjes. Vlak bij het proximale eind van coxa III een kort staafvormig haartje. — Zeer veel exemplaren op eenige *Platypus dispar* Schauff II (*Platipodidae*), gevangen op 1000 M. hoogte, in een oerwoud, op den Mkulumusi-Berg, dicht bij het Biologisches Landwirtschaftliches Institut te Amani, Duitsch Oost-Afrika, VII, 1911. Type in Naturhistorisches Museum te Hamburg.

H a n n e m a n n i a Oudms.

In de Entomologische Berichten, v. 3, n°. 58, p. 137, 1 Maart, 1911, noemde ik een genus van Thrombidium-larven *Hannemannia*, lees hiervoor *Hannemannia*.

T y r o g l y p h u s p u t r e s c e n t i a e (Schrank) (dimidiatus Herm., longior Gerv.)

In een molnest vond Pater F. Heselhaus te Sittard een aantal Nymphae II (hypopi) van deze soort, die zich kenmerken door uiterst kleine haren, wat een zonderling voorkomen aan deze diertjes geeft, die men gewoon is met lange haren te zien.

A n o e t u s c r a s s i p e s nov. sp.

Nympha II (hypopus). — Gemiddeld 190 mikron. Op de zuignaplaat 8 zuignappen; van deze zijn de twee centrale het grootst; de rugharen van het opisthosoma zijn uiterst klein. Uit deze kenmerken blijkt de verwantschap met *A. crenulatus* Oudms., *indicus* Oudms., *longipes* Oudms., *sumatrensis* Oudms.

en *tropicus* Oudms. — De nieuwe soort onderscheidt zich echter van de genoemde door de 4 flinke, naar voren gerichte borstels op het prosoma, door de totale samengroeiing van femur en genu van pooten I en II, door de dikte van femorigenu en tibia van pooten I en II, door de enorme doorns aan die pooten en eenige andere, minder in het oog vallende kenmerken. — De kleur is licht reebruin. — Vele exemplaren op eenige *Platypus dispar* Schauff II (*Platypodidae*), VII, 1911 op 1000 M. hoogte, in een oerwoud, op den Mkulumusi-Berg gevangen; twee ex. op *Hololepta africana* Lew. (*Histeridae*); Biol. Landw. Inst. te Amani in Duitsch Oost-Afrika. Type in het Naturhistorisches Museum te Hamburg.

Anoetus trichophorus nov. sp.

Nympha II (hypopus). — 175 mikron lang. Op de zuignap-
plaat 8 zuignappen; van deze zijn de twee centrale het grootst; de rugharen zijn lang en voor het meerendeel naar voren gericht; het prosoma is gewoon gevormd, min of meer rond-driehoekig. Uit deze kenmerken blijkt de verwantschap met *A. phyllotrichus* Berlese. — De nieuwe soort onderscheidt zich echter van de genoemde door de fijnheid en slapheid der rugharen, door den meer afgeronden voorrand van het prosoma, door den vorm der hechtappen aan tars I en II (tepelvormig aan tars I, lancetvormig aan tars II) en eenige andere, minder in het oog vallende kenmerken. — Eenige individuen zijn licht zeem- of reekleurig, en daarbij grooter, bereiken 228 mikron lengte, en zijn dan van sterkere doorns aan de pooten voorzien; eenige van deze hebben langere voorpooten. — Vele exemplaren op eenige *Platypus dispar* Schauff II (*Platypodidae*), VII, 1911 gevangen, op 1000 M. hoogte, in een oerwoud, op den Mkulumusi-Berg, dicht bij het Biologisch Landwirtschaftliches

Institut te Anami, Duitsch Oost-Afrika. Type in het Naturhistorisches Museum te Hamburg.

Anoetus ensifer nov. sp.

Nympha II (hypopus). — 135 mikron, dus een zeer kleine soort. Kleurloos. Ook deze is het naast verwant aan *A. trichophorus* Oudms. en *A. phyllotrichus* Berl. — Zij onderscheidt zich echter van de beide genoemden voornamelijk door de twee sabelvormige haren in het centrum van den rug van het opisthosoma, welke tot aan de schouders reiken. — Slechts één exemplaar werd gevonden op een Passalide in Anami, Duitsch Oost-Afrika, VIII, 1911. Type in het Naturhistorisches Museum te Hamburg.

Anoetus phyllophorus Oudms.

Nympha II (hypopus). — Deze soort, door mij beschreven in Ent. Ber., vol. 1, n°. 24, p. 238, 1 Juli 1905, werd het eerst door Prof. Dr. J. Ritzema Bos op een *Ouisceus asellus* te Leiden aangetroffen, daarna door den heer K. J. W. Kempers op een *Oxythyrea funesta* te Meerssen. Vermoedelijk is de soort kosmopoliet, want ik vond ook één exemplaar in een buisje met passagiers van een Passalide uit Anami, Daitsch Oost-Afrika, VIII, 1911. Collectie Naturhistorisches Museum te Hamburg.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XIX.

Voor den heer Edw. Jacobson determineerde ik de volgende *Suctoria*.

S u c t o r i a u i t J a v a .

Ctenocephalus felis Bouché. — 1 ♀ op *Felis domestica* L., Semarang, Java, Maart 1910. — 1 ♀ op idem, aldaar, Febr. 1910. — 1 ♀ op idem, aldaar, Juli 1910.

Ctenocephalus canis Curtis. — 1 ♂ op *Paradoxurus hermaphrodita* (Pall.), Semarang, Maart 1910.

S u c t o r i a u i t D u i t s c h l a n d .

Ceratophyllus sciurovorum Schrank. — 4 ♂ en 7 ♀ op *Eliomys quercinus* L., Tabarz (Thüringen), Juli 1911. Tot dusverre was deze soort niet van dezen gastheer bekend.

D r i e S p a l a c o p s y l l a - w i j f j e s .

Tot dusverre zijn de soortkenmerken der *Spalacopsylla*-wijfjes onbekend. Door een omvangrijk materiaal uit molnesten uit de omgeving van Sittard, mij verstrekt door Pater F. Heselhaus, S. J., ben ik in staat die der ♀♀ van drie soorten vast te stellen.

Spalacopsylla bisbidentatus Kolenati ♀: de vrije rand van het zevende sterniet begint bij den achterrand van het zesde tergiet, en wel een eind beneden het laagste randhaar van dit tergiet; loopt dan schuins naar achteren en naar beneden, in welk verloop het zeer flauw konkaaf is; maakt dan een bocht, zoodat hij recht naar beneden loopt; om daarna weer om te buigen en zich schuins naar voren en naar beneden te richten.

Spalacopsylla agyrtes Heller ♀: de vrije rand van het zevende sterniet begint bij den achterrand van het zesde tergiet, en wel juist beneden het laagste randhaar van dit tergiet; loopt dan schuins naar achteren en naar beneden, in welk verloop het flauw konkaaf is; maakt dan een halfcirkelbocht; om daarna zich recht naar beneden te richten.

Spalacopsylla congener Rothschild $\frac{1}{2}$: de vrije rand van het zevende sterniet begint bij den achterrand van het zesde tergiet, en wel bij het derde randhaar van dit tergiet (dus zeer hoog dorsaad); loopt dan schuins naar achteren en naar beneden, in welk verloop het flauw konkav is; buigt zich dan langzaam recht naar beneden en dan cirkelvormig naar voren; om dan plotseling weer zulk een bocht te maken; tusschen deze twee bochten bevindt zich dus een keep van $\pm 60^\circ$.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Entomologie uit Dagbladen.

Onder het hoofd »Nijverheid en Technische Kunsten» (sic!) lezen we in de Nieuwe Rotterdammer Courant van 8 Januari II.:

»Pictet deelt mee, dat het hem gelukt is, enkelen rupsen, die een winterslaap doen, dit te verhinderen.

Uit de eieren der uit deze rupsen ontstane vlinders kwamen rupsen voort, die van nature niet tot winterslaap vervielen. Een andere rups voedt zich met eikenbladen. Met groote moeite gelukte het Pictet enkele rupsen aan dennennaalden te wennen. Uit deze rupsen werden vlinders gekweekt, en de rupsen van deze wonden heel makkelijk en goed aan dennennaalden.»

In het nummer van 10 Januari deelt datzelfde blad ons mede:

»In Frankrijk wordt de landbouw met een nieuw gevaar bedreigd. Te Borms, een dorpje in Var, heeft men namelijk een zeer schadelijke aardappelparasiet, de *Phthorimaea solanella*, ontdekt. Het rupsje vreet de knollen uit; een knol, die eenmaal aangetast is, is onherroepelijk verloren. Zelfs het vee weigert de aldus aangestoken aardappelen te eten, omdat de rups saphropheten afscheidt, die den smaak van de knollen

bederven. Na zijne gedaanteverwisseling tot vlinder te hebben ondergaan, legt het insect ongeveer 75 eieren op de plant, die het kwaad in de aardappelen snel helpen verspreiden.»

»In de Fransche Akademie van Geneeskunde heeft prof. Bouvier aangedrongen op ontsmetting van aardappelkelders in de besmette streek met zwavelkoolstof. Hij herinnerde eraan, dat de wijnbouw in Frankrijk indertijd te gronde is gericht, doordat men de eerste haarden van de phylloxera niet uitgeroeid heeft. Besloten is om de aandacht van de regeering op het gevaar te vestigen.»

De vraag dringt zich onwillekeurig aan ons op: wat zouden dat voor saprophyten zijn, bacteriën, excrementen, of secreties?

Hetzelfde blad van 27 Januari insereert het volgende berichtje:

»In den laatsten tijd zijn op verschillende plaatsen fossiele wespennesten gevonden. Uit de grootte dezer nesten is af te leiden, dat de bouwers er van tweemaal of driemaal zoo groot moeten zijn geweest als de wespen, die op het oogenblik in Europa voorkomen.»

Vragen: in welke aardlaag? Echte wespennesten, of koraal?

Dezelfde courant, van 30 Januari, geeft een uitvoerige bespreking van de »Fourth Reports of the Wellcome Tropical Research Laboratories at the Gordon memorial College, Khar-toum. Volume B. General Science. London, Baillière, Findall & Cox, 1911. — Wij ontleenen daaraan het volgende:

Met dit volume B is het vierde rapport van de Wellcome Laboratories compleet. Dit deel bevat o.a. de verslagen der entomologische afdelingen. Het geheel wordt verlucht en versierd door 101, gedeeltelijk zeer fraai gekleurde insecten, en zonder onderscheid voortreffelijk uitgevoerde afbeeldingen. Opgenomen zijn ook de biologieën van een 50-tal insecten. — Waarlijk de afbeeldingen zijn onnavolgbaar fraai!

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

BOEKAANKONDIGINGEN.

W. Junk. *Bibliographia Coleopterologica*. Berlin W. 15 Kurfürstendamm 201. 1912.

Deze Catalogus bevat 4065 nummers met de daarbij gevoegde prijzen. Voor Coleopterologen, die hunne boekerij wenschen uit te breiden, dus eene zeldzame gelegenheid, om eene kenze te doen. — Interessant is de hierbij gevoegde inleiding, getiteld: »Die Coleopterologische Literatuur«, waarin Schr. een beknopt overzicht geeft van wat in de verschillende landen op systematisch, biologisch en ökonomisch gebied der Coleoptera gewerkt is, en waarin hij ten slotte wijst op de zoo reusachtige literatuur, alleen op het gebied der kevers.

Ik wensch den zoo gunstig bekenden uitgever veel succes met zijne grootsche onderneming; niet minder den Entomologischen bibliotheken geluk met deze gelegenheid, om zich nog heel wat desiderata te kunnen aanschaffen.

Java, Zoölogisch en Biologisch, door Dr. J. C. Koningsberger. Afl. I. Drukkerij van het Departement voor Landbouw, Nijverheid en Handel, Buitenzorg 1911. Verkrijgbaar bij G. Kolff & Co., Batavia, Prijs f 1.—.

De titel van dit nieuwe werk en de naam van den schrijver zijn reeds voldoende waarborgen om de beste verwachtingen te koesteren voor de wijze, waarop een zoo belangrijk onderwerp behandeld zal worden. De 1^e aflevering geeft ons dan ook een beeld van de voortreffelijke wijze, waarop Schr. ons bekend maakt met zooveel, dat betrekking heeft op de fauna van het zoo wonderbaar schoone eiland Java.

Behalve een voorwoord, bevat deze aflevering drie hoofd-

stukken. Hoofdstuk I. Algemeene samenstelling der Fauna van Java en hare wordingsgeschiedenis. De Hoofdgroepen. — Hoofdstuk II. Overgangen van de eene groep in de andere. Morphologische gevolgen daarvan. Voorbeelden van vormen, die in overgang zijn. Nachtelijke en diurne levenswijze. — Hoofdstuk III. Invloed van jaargetijden, regen, wind en zonneshijn. Vergelijking met andere eilanden.

Het aantal der afleveringen kan thans nog niet worden bepaald, maar wordt door Schr. op 12 tot 15 geschat.

Moge dit werk in vele kringen tal van lezers vinden; ook voor de Entomologie in het bijzonder is ongetwijfeld veel interessants te verwachten.

Den Haag.

Jhr. Dr. Ed. EVERTS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 65.

DEEL III.

1 Mei 1912.

INHOUD: — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLI. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, Sluipwespen. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Entomologie uit Dagbladen. II. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — P. J. VAN DEN BERGH LZ., Afscheidsgroet. — REDACTIE der Ent. Ber., Een verzoek. — VERHUUSD.

Acarologische Aanteekeningen XLI.

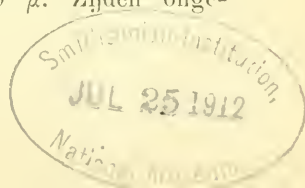
Eugamasus oudemansi Berl.

In het rijke materiaal uit molnesten, mij door Pater F. HESELHAUS te Sittard verstrekt, bevonden zich vele deutonymphae. Eenige van dezen hadden de middelspits van het epistoma zeer breed en stomp; de meesten echter min of meer toegespitst, zooals ik dat afgebeeld heb in Tijdschr. Ned. Dierk. Ver., ser. 2, v. 8, t. 5, f. 5.

Na nauwkeurig onderzoek vond ik van beide vormen één exemplaar, dat bezig was te vervellen. De stompspitsige bevatte een ♂; de toegespitste een ♀. Derhalve is ook hier een duidelijk onderscheid tusschen *deutonympha masculina* en *deutonympha feminina*!

Eugamasus remberti nov. sp.

Femina. — Lang 600, breed 330 μ . Zijden onge-

veer evenwijdig; iets geschouderd; vóór breed, stomp-afgerond; achter fraai afgerond. — Twee rugschilden ongeveer even lang, door uiterst fijne lijn gescheiden; het voorschild door een smallen band van weeke huid omgeven; het achterschild niet; alle rugharen zijn kleine borsteltjes; de schouderborstels en twee submediaane borstels aan den achterrand zijn het langst, doch nauwelijks langer dan de grootste breedte van poot II.

Door deze borsteltjes onderscheidt zich *remberti* van alle overige *Eugamasus*-soorten.

In den weeken band loopt het peritrema naar voren tot het midden van coxa I. — Epistoma driespitsig; mediane spits uiterst klein, afgerond; zijdespitsen lang, recht, met evenwijdige kanten, ieder in een uiterst klein vorkje eindigend.

B u i k z i j d e. — Achterhelft van het sternaalschild grofgeschubd; metasternalia duidelijk; genitale normaal; ventrianale lang; zijn zijdekanten loopen van coxa IV bijna recht naar het anale gedeelte, zoodat ter weerszijden een vierde van de buik weekhuidig is. Alle ventrale haren zijn eveneens borsteltjes.

Één ♀ werd in een molnest gevonden door Pater F. HESELHAUS, en wel bij Sittard, Dec. 1911. De soort is door mij genoemd naar den hoogerwaarden heer REMBERT RICHARD, Rector van het Aloysius Collegium (Gymnasium) te Sittard. — Type in collectie HESELHAUS.

Hypoaspis stabularis (C. L. Koch).

Deze naam moet uit prioriteits-gronden de voorkeur verdienen boven *limbatus*, daar de eerste voorkomt in KOCH'S DEUTSCHLANDS CRUST. MYRIOPT. u. ARACHN., Heft 27, No. 1, de laatste ididem No. 2. — No. 1 (*stabularis*) stelt voor een nuchter ♀, dat zoeven de nymphhuid verlaten heeft; No. 2 (*limbatus*) is een zwanger ♀ van eene forma minor. — Beide vormen zijn in mijn bezit; van de kleine

vorm zelfs het zeldzame ♂. Zij kwamen te zamen voor in één buisje, bevattende molnestmateriaal uit de buurt van Sittard, mij ter determinatie toegezonden door Pater F. HESELHAUS.

Hypoaspis laevis Mich. pilifer Oudms.

Hiervan kon ik ook twee ♂ onderzoeken. Zij zijn gelijk aan het ♀, hoewel iets kleiner, behoudens de bekende sexueele verschillen. Deze soort is het naast verwant aan *Hypoaspis hermaphrodita* Berl. — In molnestmateriaal, Sittard, F. HESELHAUS.

Trachyuro-poda rackei nov. sp.

Larva. — 272 μ . Zeer bleek zeemkleurig; afgerond driehoekig; met aanduidingen van schouders boven pooten I en II. Voorrugschild met bochtigen rand; zijn achterrand met mediaan, naar achter gericht, driehoekig, afgerond verlengstuk. Achterrugschildje liggend langwerpig vierkant; de beide zijdelingsche schildjes, gelegen tusschen de reeds genoemden, als bij *Uropoda tecta* Kram., eivormig, met de spits mediaad gericht. Aan den vertex twee stevige haren, waarvan de proximale helft staafvormig, de distale helft lancetvormig is. Dergelijke haren bevinden zich ook aan den rand van het voorrugschild (2 paar) en ter zijde van de zijdelingsche schildjes.

Sternaalschild langwerpig vierkant met 3 paar borsteltjes; anaalschild min of meer liggend langwerpig-vierkant, met postanaal borsteltje.

De pooten kenmerken zich, doordat hun leden gezaagde distale randjes bezitten, en extern voorzien zijn van waaieren van doornvormige haren.

Femina. — 825 μ . Zeemkleurig; eivormig, met puntige »schouders« voor en achter pooten II. Rug door 6 schilden gedekt: twee zeer smalle randschilden, zich uitstrek-

kende van den vertex naar het randgedeelte tusschen pooten III en IV; twee breede binnenrandschilden, zich uitstrekkinge van den vertex ver voorbij poot IV, en ongeveer even lang als het mediane en breedste voorrugschild, waarachter nog een halfcirkelvormig achterrugschild. Alle schilden zijn van ovale en ronde groefjes voorzien. — Over den rug loopen 3 kammen of graten, één mediaan en twee tusschen het mediane en de beide binnenrandschilden. — De haren van het voorrugschild zijn (op twee na, geheel achteraan) min of meer borstelvormig; die der andere schilden min of meer paletvormig met zaagrandje.

Genitaalschild min of meer eivormig, met de spits naar voren, doch met rechten achterrand. Ventraalschild met rechten achterrand, overgaande in de meta- en parapodiaalschilden. Anaalschild halfcirkelvormig, met rechten voorrand. Tusschen ventraal- en anaalschilden slechts een smalle band van weeke huid.

Pooten als bij de larve en voorzien van doornvormige haren. Peritrema ?-vormig.

M a s. — Even lang als, doch iets breeder dan het ♀. — Rug als bij het ♀. — Ventraal verschillend van het ♀, 1e door het ronde genitaalschildje, dat achter coxae IV ligt, en 2e door de aaneengroeiing van ventraal- en anaalschilden.

O p m e r k i n g. — De adulti hebben geen postanaal haar, zooals alle Parasitidae en de larve (zie boven), maar de anus wordt omgeven door 4, in plaats van door 3 haren.

Eéne larve, 2 ♀, 1 ♂ gevonden door Pater F. HESELHAUS in een molnest bij Sittard.

De soort is genoemd naar F. RACKE, een der leerlingen aan het Gymnasium te Sittard, die Pater HESELHAUS het meest behulpzaam is bij het zoeken en doorzoeken van molnesten. Type in collectie HESELHAUS.

Disparipes bombi Michael.

Vijf exemplaren vond ik in molnestmateriaal, mij door Pater F. HESELHAUS te Sittard ter determinatie toegezonden. Zonderling genoeg hing ieder exemplaar aan een der haren van den achterrand van eene deutonympha van *Haemogamasus michaeli* Oudms., wel te verstaan sleepten dus vijf van genoemde deutonymphae ieder een *Disparipes bombi* achter zich. De vasthechting geschiedde door de zeer kromme klauw aan eene der voorpooten.

Vragen: — 1. Waarom hechten deze *Disparipes* zich alleen aan deutonymphae vast, en niet aan protonymphae en adulti? 2. Waarom alleen aan *Haemogamasus michaeli*, en niet aan *H. hirsutus*, die toch ook in enorm aantal aanwezig waren? 3. Waarom alleen aan *Haemogamasus*, en niet aan *Parasitus*, *Eugamasus*, *Pergamasus*, *Euryparasitus*, enz.?

Ereynetes sittardiensis nov. sp.

Femina. — Lang 440 μ . Habitus als *E. limacum* Schrank, doch met dikkere pooten. Pooten I en II dikker en langer dan pooten III en IV. Schildje ongeveer als bij *E. limacum*, doch de twee haren vóór de pseudostigmata zijn zeer korte, nauwlijks behaarde borsteltjes, en de twee haren achter de pseudostigmata ontbreken. Achter het schildje twee submediane rijen, ieder van 3 borstels. Geheel achter: 6 borstels en twee lange haren, als die der pseudostigmata. Voor en op de schouders een borstel. Al deze borstels zijn korte staafjes, zelve weer uiterst fijn behaard.

Één ex. werd in Dec. 1911 in een molnest bij Sittard door Pater F. HESELHAUS gevonden. — Type in collectie HESELHAUS.

Achorolophus phalangii (de Geer).

Onder den naam van *Erythraeus ignotus* nov. sp. beschreef ik (Ent. Ber. v. 1, No. 13, p. 92, 1 Sept. 1903) eene larve, op het eiland Borkum gevonden.

In de Ent. Ber. v. 2, No. 25, p. 9, noemde ik de larve, zonder opgave van redenen, *Achorolophus ignotus* (Oudms.). De reden, die mij daartoe noopte, was, dat de haren dezer larve denzelfden vorm hebben als die van de nymphen en adulti van *Achorolophus nemorum* (C. L. Koch) en *A. trimaculatus* (Herm.)

BRUYANT beschrijft nauwkeurig (Compt. rend. Soc. Biol. v. 66, p. 14, Febr. 1909) eene larve door hem op *Phalangium* gevonden. Uit de beschrijving blijkt, dat zijne larve dezelfde is, als degene, die door mij *ignotus* gedoopt werd.

Dit wordt ook door BRUYANT erkend (Zool. Anz. v. 37, No. 14/15, p. 257, 28 Mrt. 1911).

3 Maart 1910 publiceerde EVANS (Proc. Roy. Phys. Soc. Edinb., v. 18, No. 2, p. 100), dat hij uit eene larve, bekend als *Leptus phalangii*, eene nymph van *Rhyncholophus* (*Ritteria*) *nemorum* Koch kweekte. Ofschoon EVANS geen beschrijving van zijne larve geeft, kunnen wij er zeker van zijn, dat zijne larve de echte *phalangii* is, door DE GEER (DE GEER, Mém. Hist. Ins. v. 7, p. 117, t. 7, f. 5, 6, 1778), en JOURDAIN (Arch. Paras. v. 2, p. 28, 1899) beschreven en afgebeeld, te meer daar, op eene enkele uitzondering na, alle op *Phalangidae* parasiteerende larven *Achorolophus*-larven zijn (OUDEMANS in Zool. Jahrb. Suppl. 14, p. 209, 15 Febr. 1912).

28 Maart 1911 vinden we door BRUYANT (Zool. Anz. v. 37, No. 14/15, p. 258) medegedeeld, dat hij uit eene larve *ignotus* Oudms., die hij identificeert met *phalangii* Jourdain, eene nymph kweekte van *Ach. nemorum* (Koch).

Vergelijken wij nu de beschrijvingen en afbeeldingen van DE GEER, JOURDAIN, HERMANN (die den naam *phalangii* in *insec-*

torum verandert, HERM. Mém. Apt. p. 46, t. 1, f. 16, 1804), met die van OUDEMANS en BRUYANT, dan komen wij tot het besluit, dat hunne larven van dezelfde soort zijn, en dat derhalve uit prioriteitsbeginsel de naam *phalangii* de Geer de voorkeur verdient.

Ik heb er (Zool. Jahrb. Suppl. 14, p. 156, 157, 15 Febr. 1912) reeds op gewezen, hoe verrassend de larven in pootlengte en haarvorm kunnen verschillen!

Nu bestaat er nog eene andere soort (?) van *Achorolophus*, namelijk *trimaculatus* (Herm.), die alleen in kleur met *nemorum* Koch verschilt. Voor mij was het van belang te weten, hoe de larve van deze soort (?) er uit ziet.

In het materiaal, mij door Pater F. HESELHAUS te Sittard toegezonden, en door hem verzameld uit molnesten, bevonden zich eene nympe, een ♀ en een ♂ van *trimaculatus* Herm. en bovendien eene larve, die zoo volmaakt van dezelfde roode kleur was als de nympe en de twee adulti, dat ik er geen oogenblik aan twijfel, of deze larve behoort tot *trimaculatus*. Toen ik ze onderzocht, ontdekte ik, wat ik reeds jaren vermoedde, namelijk, dat de larve identiek is aan *ignotus*. Wij kennen derhalve 3 kleurverscheidenheden:

1. *Achorolophus phalangii* (de Geer) *trimaculatus* (Herm.),
2. » » (» ») *nemorum* (Koch),
3. » » (» ») *niger* (Oudms.) Ent. Ber. v. 2, No. 26, p. 18, 1 Nov. 1905.

Zie ook over kleurverscheidenheden van *trimaculatus*: Ent. Ber. v. 2, No. 26, p. 18.

Xenillus limburgiensis nov. sp.

Adultus. — 420 μ . Aan *X. subpectinatus* Oudms. naverwant, doch alle haren, ook de haarvormige pseudostigmataal-haren, zijn zelf van (zeer weinige) fijne haartjes voorzien, en

de chitinelijsten tusschen de lamellae ontbreken. Aan de buikzijde zijn de volgende kenmerken opvallend: de epimera tusschen de coxae I tot IV loopen dwars en evenwijdig aan elkaar; de genitaalopening is enorm en bijna even groot als de anaalopening.

Twee ex. in molnesten, Sittard, 12, 1911, Pater F. HESELHAUS. Type in collectie HESELHAUS.

Tyroglyphus ovatus Troupeau.

Een buitengewoon klein ♂, 400 μ lang, het eerste, dat onder mijne oogen komt, verschilt hierin van de afbeelding van BERLESE (Acari, Myr. et Scorp. Ital., fasc. 90, n°. 2), dat de anaal- en genitaalopeningen elkander raken, niet van elkander verwijderd zijn. Ik vermoed dus, dat de afbeelding van BERLESE minder juist is.

Eén ♂ in een molnest bij Sittard, 12, 1911, door Pater F. HESELHAUS gevonden.

Tyroglyphus mycolichus nov. sp.

Nympha II (*hypopus*). — Lengte 170—200 μ . Verwant aan *mycophagus* Mégn. en *mycoborus* Oudms., daarvan onmiddellijk te onderscheiden doordat het prosoma vóór mediaan niet toegespitst is; de voorrand ervan is gelijkmatig afgerond, hoogstens iets golvend. Het geheele lichaam is iets breeder. Rostrum lang, geheel vóór van twee lange haren en twee uiterst kleine dorsale borsteltjes voorzien. Bewapening der pooten als bij *mycoborus*. De zuignappen op coxae I en coxae III zijn klein, maar duidelijk, als bij *mycophagus*. De zuignaplaat is een liggend breed ovaal; de zuignappen zijn ongeveer gelijk aan die van *mycophagus*. Het sternum is zeer lang, reikt bijna tot het proximale eind van coxae I. —

Op de tarseu I twee reukharen: een knotsvormig en een lang-worstvormig.

Opmerkingen. Wanneer de exemplaren in azijnzuur geweekt worden en zwellen, komt tusschen pooten I en II een kussen te voorschijn, waarop een lang, ondoorschijnend, wit haar ingeplant is. Vermoedelijk is dit haar het »pseudostigmatalhaar« der adulti, ofschoon dit dan tusschen poot I en het rostrum staat.

De mogelijkheid bestaat, dat deze hypopus de deutonympha is van *T. oratus* Troupeau, daar ik bij het molnestmateriaal van Pater F. HESSELHAUS ook een ♂ van deze soort aantrof. Voorzichtigheid is echter geboden! Zoo vond ik in datzelfde materiaal zeer vele hypopi van *T. putrescentiae* Schrank, doch geen enkele adultus!

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Sluipwespen.

Van Dr. A. C. OUDEMANS ontving ik een aantal *Hymenoptera* ter determinatie. Bij het openen van een der dozen viel mijn oog dadelijk op eene groote sluipwesp van de groep der *Anomaloniini* uit de *Ophioninae*, eene groep welke kenbaar is aan het gestrekte en sterk, bijna mesvormig gecompriëerde achterlijf.

Op het eerste gezicht hield ik het dier voor een *Ewochilum*, evenwel bleek het bij nader onderzoek te zijn een mannelijk exemplaar van de zeldzame *Habronyx heros* Wesm. Het dier meet van kop tot achterlijfsspits 2.8 cm. en draagt het etiket Velp (Beekhuizen) 26. 8. 1900. De heer OUDEMANS stond mij toe, dit exemplaar voor mijne collectie af te houden.

Habronyx onderscheidt zich van *Ewochilum* voornamelijk door het verloop der vleugeladeren en de diepe en gecrene-

leerde parapsiden. Bij *Habronye* staat de nervulus verder achter de basis van den nervus basalis (sterk postfurcaal), is de 1ste teruglopende ader langer dan de bovenader der brachiaalcel, vormen deze beide geen rechte lijn, en mondt de 2de teruglopende ader kort achter den nervus areolaris. Ook het mesonotum is bij *Habronye* meer glanzend. Schildje zwart, bij *Evochilum* geel.

Habronye heros werd gekweekt uit *Bombyx pini* L. en *Deilephila galii* W.V.

Verder bevatte de verzameling een middelmatig groot exemplaar van *Rhyssa persuasoria* L., uit de collectie BOWIER, bij Breda gevangen, eveneens eene zeer fraaie sluipwesp, maar een geheel vershoten exemplaar. Het dier is zoo gelijkmatig verkleurd, dat het voor eene bruin gekleurde variëteit zou kunnen worden aangezien. De heer OUDEMANS deelde mij mede, dat de collectie vele jaren geleden in Breda werd verzameld en steeds aan licht is blootgesteld geweest (muurhanglade).

Rhyssa persuasoria leeft parasietisch in *Sirex gigas*, *Xeris spectrum* en *Paururus jucencus*.

Den Haag.

SMITS VAN BURGST.

Entomologie uit Dagbladen II.

De Nieuwe Rotterdamsche Courant van 24 Febr. l.l. neemt het volgende bericht in hare kolommen op:

Het schijnt vast te staan, dat een typhusachtige ziekte, welke in het centrale bergachtige gedeelte van de Vereenigde Staten tamelijk veel voorkomt, en die bekend is onder den naam »Rocky Mountain spotted fever«, wordt veroorzaakt door den steek van een teek, *Dermacentor venustus*, welke op

huisdieren leeft. Volgens mededeelingen in Bulletin No. 105 van het bureau voor entomologie van het Amerikaanse departement van landbouw, zou men het voorkomen van de teek zeer kunnen inperken door het op gezette tijden wasschen van alle huisdieren in de streek, waar de ziekte optreedt. Voor een systematische en doeltreffende bestrijding van de ziekte zou men met een bedrag van \$ 23.692 (te verdeelen over drie jaar) en later met \$ 500 's jaars voldoende resultaten kunnen bereiken.

Eveneens deelt hetzelfde blad ons mede, wat een Amerikaan over Toekomstigeusea schrijft: (Blad van 12 Febr. 1912).

De Amerikaanse natuuronderzoeker SHIPLEY heeft onlangs een voorstel gedaan tot reorganisatie der zoölogische verzamelingen van de geheele wereld. Deze is volgens hem noodig geworden door het onophondelijk ontdekken van nieuwe soorten. Sedert het midden der 19de eeuw, in een tijdruimte van 51 jaar, heeft men 238.000 nieuwe soorten ontdekt, dus ongeveer 5000 per jaar. Op het oogenblik wordt het aantal nieuwe soorten, die jaarlijks ontdekt en beschreven worden, op 12.000 geschat. Dit groote aantal is nog klein in vergelijking met het aantal soorten, die in onze musea aanwezig zijn, waar niemand den tijd heeft, ze te bestudeeren, en nog kleiner in vergelijking met de menigte bestaande soorten. Dr. SHARP heeft berekend, dat er in 1895 250.000 insecten bekend en beschreven waren, dat is 30.000 meer dan GÜNTHER in 1880 gevonden had, terwijl hij toen verklaard had, dat dit slechts een tiende der bestaande soorten was. Behalve de zoogdieren, is er geen enkele groep volledig bekend. SHIPLEY wil nu, ten einde meer soorten te leeren kennen, de vertegenwoordigers der groote groepen in een verschillend museum verzameld zien. Berlijn en St. Petersburg zouden de amphibiëncentralen zijn, terwijl hun visschen en vogels door ruiling aan andere museums zouden afgestaan

worden. SHIPLEY verklaart, dat hij wel begrijpt, dat de geest van nijd, die tusschen de volkeren onderling bestaat, zich tegen dit plan zal verzetten. Maar dit neemt niet weg, dat door het groote aantal ontdekkingen op zoölogisch gebied, het denkbeeld mettertijd toch verwezenlijkt zal moeten worden.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

BIBLIOTHEEK.

Aankopen.

SPULER, A., Die Raupen der Schmetterlinge Europa's. Stuttgart 1904. Met gekl. pln. 4°.

BÖRNER, C., Eine monographische Studie über die Chermiden. Met pln. en fig. Gr. 8°. Extr. Arb. Biol. L. F., T. VI, 1908.

MAXWELL-LEFROY, H., and T. M. HOWLETT, Indian Insect Life. A manual of the Insects of the Plains (Tropical India). Calcutta-Simla 1909. Met gekl. en ongekl. pln. en fig. Gr. 8°.

Marcellia, Rivista internazionale di Cecidologia. Padova, Avellino 1902—1911. T. I—XI (Afl. 1—). 8°. (Wordt voortgezet).

Hawaiian Entomological Society. Honolulu.

Proceedings of the —. 1905—1909. T. I—II (Afl. 1—3). 8°. (Wordt voortgezet).

WYTSMAN, P., Genera Insectorum.

BURR, M. Dermaptera. 1911. 4°.

CAMERON, P., Hymenoptera Orientalis, or contributions to a knowledge of the Hymenoptera of the Oriental Zoological region. Part I—IX. Met pln. 8°. Extr. M. Pr. Manch. L. Ph. S., 1888—1903.

SCHENKLING, S., Coleopterorum Catalogus.

Afl. 37. H. GEBIEN, Tenebrionidae IV. Trietenotomidae. 1911.

» 38. J. J. E. GILLET, Scarabaeidae: Coprinae I. 1911.

- AURIVILLIUS, C. et H. WAGNER, Lepidopterorum Catalogus.
 Afl. 2. A. PAGENSTECHER, Callidulidae. 1911.
 » 3. —, Libytheidae. 1911.
 » 4. H. WAGNER et R. PFITZNER, Hepialidae. 1911.
 Entomologisches Jahrbuch. 1912. 12°.
 Geschenken,
 Van den Heer E. JACOBSON:
 ROOT, A. S., The ABC of Bee Culture. A cyclopaedia of every
 thing pertaining to the care of the Honey-Bee, Medina,
 Ohio. 1903. Met pln. en fig. 8°.
 THAXTER, R., Contribution toward a monograph of the Laboul-
 beniaceae T. II. 1908. 4°. Extr. M. A. A. A. Sc., T. XIII,
 No. 6, 1908.
 BERLESE, A. & L. G., Chermotheca Italica, continens exsiccata,
 in situ, Coccidarum plantis, precipue cultis, in Italia
 occurrentibus, obnoxiarum. Portici 1895. Afl. 1.
 Een groote collectie separata, allerlei groepen behandelend.
 Van het Departement van Landbouw etc. te Buitenzorg:
 KONINGSBERGER, J. C., Java Zoologisch en Biologisch. Buitenzorg
 1911. Afl. 1. 8°.
 Van Dr. C. L. REUVENS:
 KIRCHNER, O., Blumen und Insecten. Ihre Anpassungen an ein-
 ander und ihre gegenseitige Abhängigkeit. Leipzig-Berlin
 1911. Met pln. en fig. 8°.
 Van 't Deli Proefstation:
 Mededeelingen van het Deli Proefstation. Medan 1906—1912.
 Jrg. I—VI. 8°.
 Van de Schrijvers:
 BEMMELEN, J. F., Ueber die Phylogenie der Flügelzeichnung
 bei Tagschmetterlingen. Met pl. 8°. Extr. Zool. Jahrb.,
 Suppl. XV, 1912.
 MAX, J. G. de, Helminthologische Beiträge. Met pln. 8°. Extr.
 Zool. Jahrb., Suppl. XV, 1912.

MAX, J. G. de, The Decapoda of the Siboga Expedition. Pl. II
Family Alpheidae 1911. 4°. Extr. Siboga Expeditie.

MEIJERE, J. C. H. DE. Ueber zwei schädliche Cecidomyiden,
Contrarinia ribis Kieff. und *piscicola* n. sp. und über die
Erbse bewohnende Dipteren. Met pl. 8°. Extr. Tijdschr.
v. Ent., T. LIV, 1911.

—, Zur Kenntnis Niederländischer Culiciden. Met pl. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LIV, 1911.

Van den Heer C. A. L. SMITS VAN BURGST :

Congrès international d'Entomologie.

I. Congrès, Bruxelles 1910. Mémoires. Met plu. 8°.

Van Jhr. Dr. Ed. EVERTS :

Entomologische Blätter. Jrg. VII, 1911.

Van Dr. A. C. en Dr. J. Th. OUDEMANS :

Ieder eene collectie separata, diverse groepen behandelend.

Hierbij o. a. :

Transvaal museum.

Annals of the —, T. II—III (1—2). 1909—1911. 8°.

PETRUNKEVITCH, A., A synonymic Index-catalogue of Spiders of North, Central and South America with all adjacent Islands, Greenland, Bermuda, West Indies, Terra del Fuego, Galapagos, etc. 1911. 8°. Extr. B. A. M. N. H., XXIX, 1911.

Oosterbeek.

C. L. REUVENS.

A f s c h e i d s g r o e t .

Ondergeteekende roept allen vrienden en kennissen een hartelijk vaarwel toe bij zijn vertrek naar de tropen, waar hij eenige maanden denkt te vertoeven.

P. J. VAN DEN BERGH LZN.

Tilburg, 22 Februari 1912.

Een verzoek.

Den Leden der Ned. Entomologische Vereeniging wordt beleefd verzocht hunne bijdragen voor de Entomologische Berichten aan den ondergeteekende te zenden, niterlijk vóór den 6^{en} Juni, den 6^{en} Augustus, den 6^{en} October, den 6^{en} December, den 6^{en} Februari en den 6^{en} April.

A. C. OUDEMANS.

Arnhem, Boulevard 85.

Verhuisd.

Dr. J. TH. OUDEMANS is verhuisd van de Paulus Potterstraat 12, Amsterdam naar **Huize Schovenhorst te Putten (Veluwe).**

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING,

N°. 66.

DEEL III.

1 Juli 1912.

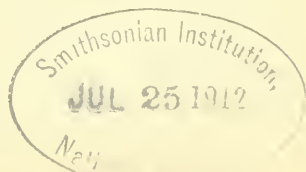
INHOUD: Dr. D. MAC GILLAVRY, *Stomoxys calcitrans* L., oorzaak van de verspreiding van besmettelijke kinderverlamming. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLII. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Twee nieuwe vindplaatsen van zeldzame Nederlandse Odonaten.

***Stomoxys calcitrans* L., oorzaak van de verspreiding van besmettelijke kinderverlamming.**

Zoo juist verschijnt een rapport ¹⁾ over de Kinderverlamming, die in 1910 in Massachusetts epidemisch optrad. Daar er in het optreden van deze ziekte nog veel duisters heerscht, heeft men ook hier gezocht, of er samenhang tusschen het verschijnen der ziekte en het optreden van bepaalde steek-insecten bestond.

Ofschoon er nog niets beslissends gevonden werd, meent men toch een aanwijzing te hebben, en is het vermoeden gerezen, dat de ook in ons land welbekende »steekvlieg«, *Stomoxys calcitrans* L., de verspreider van de infectie-kiemen zou kunnen zijn. Meermalen werd opgemerkt, dat aan optreden van de ziekte bij menschen, verlammingen bij runderen, katten enz. vooraf-

¹⁾ Infantile Paralysis in Massachusetts during 1910, together with reports of special investigations made in 1911 bearing upon the etiology of the disease and the method of its transmission. Boston, 1912. Uitgave van de „State Board of Health“. Boston, Mass.

gingen. Ofschoon de naam van de ziekte reeds aangeeft, dat zij bij voorkeur bij kinderen optreedt, verschoont zij ook volwassenen niet, en juist zijn het veelal personen, die met paarden, of vee in contact komen.

De zaak is van genoeg belang om ook in ons land op het voorkomen van gencemde vlieg te letten, vooral in verband met het voorkomen van de gevreesde ziekte, en verder de steek van deze vlieg niet als iets zonder verdere beteekenis te beschouwen.

Tot slot wék ik alle collega's entomologen op, de vlieg zooveel mogelijk te vangen, en levend, of in alcohol geconserveerd, op te zenden aan Dr. H. G. RINGELING, Gemeentelijke gezondheidsdienst. Amsterdam, daarbij vangtijd en vangplaats niet te vergeten.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Acarologische Aanteekeningen XLII.

Parasitus mustelarum Oudms.

Deze soort wordt door BERLESE (Monografia del Genere »Gamascus«, p. 152) ten onrechte *intermedius* Berl. genoemd. De eerste diagnose verscheen van mijne hand, onder den naam van *mustelarum*, in de Entomologische Berichten, v. 1, No. 12, p. 85, 17 Juli 1903, terwijl de naam van *intermedius* aan deze soort door BERLESE gegeven werd in »Redia«, 1904, p. 240, December 1903.

Eugamasus immundus nov. nom.

Den 17^{en} Juli 1903 beschreef ik eene soort van »Gamascus«, onder den naam van *Parasitus tricuspidatus*, in de Entomologische Berichten, v. 1, No. 12, p. 86. — Ik bemerk nu, dat

KRAMER reeds in 1876 eene geheel andere soort *Gamasus tricuspidatus* doopte (Archiv für Naturgeschichte, 1876. p. 75, 90, t. 5, f. 13). — De naam, door mij gegeven, moet dus veranderd worden. Nu heeft deze soort de eigenschap van onrein te zijn: allerlei detritus kleeft aan het lichaam, zoodat men met moeite onder den prepareermikroskoop het dier van deze onreinheid tracht te ontdoen, wat nooit geheel gelukt. Mij dunk, de naam van *immundus* is goed gekozen. — Inmiddels in de soort in het genus *Eugamasus* ondergebracht, zoodat zij thans heet *Eugamasus immundus* Oudms. 1912, syn.: *Parasitus tricuspidatus* Oudms. 1903, non Kram. 1876.

Eugamasus oudemansi Berl.

Onder eenige deutonymphae masculinae (zie Ent. Ber. v. 3, No. 65, p. 243) vond ik een exemplaar, waarvan de middelspits van het epistoom, die toch al zoo breed is, ballonachtig opgeblazen is; een zeer zonderlinge aberratie!

Gamasellus spalacis nov. nom.

Onder den naam van *Parasitus spinipes* beschreef ik in het Tijdschrift voor Entomologie, v. 45, Verslagen, p. 50, 11 Nov. 1902, en in het Tijdschr. der Nederl. Dierk. Vereen., ser. 2, v. 8, p. 79, t. 5, f. 15—17, 10 Dec. 1903, een ♂ »Gamaside«, die niet behoort bij de Nympha, door C. L. Koch *Gamasus spinipes* genoemd. De naam, door mij gegeven, moet dus veranderd worden. Daar het individu in een nest van *Talpa europaea* L. gevonden werd, is de naam *spalacis* kenmerkend. Inmiddels is de soort overgebracht geworden in het genus *Gamasellus*, zoodat zij thans heet *Gamasellus spalacis* Oudms. 1912; syn.: *Parasitus spinipes* Oudms. 1902, non Koch 1841.

A n d r o l a e l a p s p i l i f e r O u d m s.

In de Entomol. Berichten, v. 3, No. 64, p. 231, 1 Maart 1912, beschreef ik eene »*Hypopspis*« ♀ onder den naam van *Hypopspis laevis* Mich. var. *pilifer*, nov. var. — Op p. 245 van hetzelfde tijdschrift deelde ik mede, ook 2 ♂ onderzocht te hebben, en dat de soort verwant is aan *hermaphrodita* Berl. — Bij nader onderzoek blijkt mij, dat de door mij beschreven vorm geen variëteit van *laevis* Mich. kan zijn, maar eene goede soort vertegenwoordigt, die dus den speciesnaam van *pilifer* moet dragen, en in het genus (of subgenus) *Androlaelaps* thuishoort, daar zoowel het ♂ als het ♀ sporen dragen aan femur II en genu II (niet, zocals op p. 231 staat femur I en genu I!).

L a e l a p s a g i l i s K o c h e n h i l a r i s K o c h.

Koch beschreef in 1836 twee soorten, *Laelaps agilis* (Deutschl. Crust. Myr. u. Arachn., Heft 4, No. 19) en *L. hilaris* (Heft 4, No. 20), die later uit onkunde vereenigd werden tot éene soort. Zoo noemt BERLESE de *agilis* »*agilis adulti dentonympha*« en de *hilaris* »*agilis tritonympha*«, geeft dezen laatsten vorm zelfs den naam van *echidnius*! Het zijn werkelijk twee goede soorten, waarvan de ♂ uitvoerig door mij beschreven en afgebeeld zijn: Tijdschr. d. Ned. Dierk. Ver. ser. 2, v. 7, p. 287—289, t. 8, f. 9—13.

G e n u s D o l a e a n o v. n o m.

In 1901 doopte ik een nieuw genus met den naam van *Greenia*, naar den ontdekker van de merkwaardige symbiose van eene houtbij, *Coptorthosoma*, en eene mijt. Daar de naam *Greenia* reeds in 1896 door KIRBY aan Insecten gegeven was, werd de naam veranderd in *Greeniella*. Maar ik vind nu, dat

Greeniella reeds in 1900 door COCKERELL aan Insecten vergeven is, en stel daarom voor, het genus voor de tweede maal te herdoopen en het *Dolaea* te noemen.

J. DOLAEUS publiceerde in 1689 zijne *Encyclopaedia chirurgica rationalis*, en schreef in Lib. VII, cap. 1, p. 1528 over de *siro*, *sireu*, *civo*, of *chiro*, waarmee hij bedoelde de *Acarus siro*, de schurftmijt.

Cheletomimus berlesei Oudms.

In 1904 gaf ik aan *Cheletes ornatus* Berl. 1886, non Can. et Fanz. 1877, den naam van *Cheletes berlesei* nov. nom. (Entom. Ber. v. 1, No. 17, p. 154). In 1907 verplaatste ik de soort in het genus *Cheletomimus*, en noemde haar toen weer *Cheletomimus ornatus* (Berl.) (Mém. Soc. Zool. France, v. 19, p. 136). — Deze handelwijze is volgens de Internationale Nomenclatuurregels niet geoorloofd. De soort moet heeten, zooals aan het hoofd van dit stukje te lezen staat.

Bryobia ribis Thomas.

Door de welwillendheid van het Instituut voor Phytopathologie te Wageningen ben ik in staat, hier weer eene synonymische kwestie op te lossen. Niet alleen kreeg ik vier verschillende over bovengenoemde soort (?) gepubliceerde artikelen ter inzage, maar het verschaftte mij ook in alcohol geprepareerd materiaal ter onderzoeking.

Het oorspronkelijke artikel van THOMAS in WITTMACK'S *Gartenflora* 1894, waarin de afbeeldingen voorkomen, heb ik nooit machtig kunnen worden, en kon het Instituut mij ook niet verschaffen. Deze afbeeldingen zijn echter overgenomen in deel III van SORAUER'S *Handbuch der Pflanzenkrankheiten*, bewerkt door L. REH, blz. 89—92, welke ik ontving. Onmiddellijk herkende ik de mij zoo wèl bekende *Bryobia*

cristata (Dugès), (syn.: *praetiosa* en *gloriosa* Koch). Voorzichtigheid is bij het beoordeelen van kleine figuren geboden; dus onderzocht ik het mij toegezonden materiaal minutieus, en vond terstond bevestiging van mijn vermoeden, dat *ribis* tot de synonymen van *cristata* behoort gerekend te worden. Ik heb van het materiaal preparaten gemaakt; ieder acaroloog kan zich nu van de gegrondheid mijner zienswijze overtuigen.

Achorolophus opilionis O. F. Müll.

O. F. MÜLLER vermeldt in zijn *Zoologiae Danicae Prodromus*, 1776, p. 185, een *Pediculus opilionis*, waaraan hij de volgende diagnose toevoegt: »coccineus abdomine ovato; serie duplici punctorum impressorum«.

Met deze beschrijving kan geen andere diersoort bedoeld zijn dan de twee jaren later door DE GEER beschrevene »*Acarus phalangii*, ovatus ruber, rostro porrecto, pedibus longioribus«. In zijne beschrijving komen de volgende woorden voor, die op de kuiltjes wijzen, waarvan O. F. MÜLLER spreekt: »La peau qui couvre le corps et qui est souple, est ordinairement bien tendue et luisante, mais quelque fois la Mitte la fronte et la ride dans plusieurs endroits«.

Gedeeltelijk heeft O. F. MÜLLER gelijk: de kuiltjes vormen twee overlansche rijen; gedeeltelijk ook DE GEER, want ze verschijnen alleen door contractie der dorso-ventraal verloopende ademhaling-spijeren.

Er is geen twijfel aan: uit prioriteitsgronden verdient de soortnaam *opilionis* de voorkeur boven *phalangii*.

A o ù t a t s.

In mijn werk: »Die bis jetzt bekannten Larven von Thrombidiidae und Erythraeidae, mit besonderer Berücksichtigung der für den

Menschen schädlichen Arten (Zool. Jahrb. Suppl. XIV, p. 1—230), noemde ik 50 triviaal-namen door het landvolk aan bovengenoemde lastige, jeukveroorzakende larven gegeven. Tot mijn verwondering ontdekte ik onlangs, dat de in Frankrijk zeer veel gebruikte naam »a o ù t a t s«, door mij in het geheel niet vermeld is!

Twee rectificaties

in HANS VOIGTS und A. C. OUDEMANS'

Zur Kenntniss der Milben-Fauna von Bremen.

Toevallig ontmoet ik daar in bovengenoemd artikel twee onjuistheden in de systematische opsomming der Bremer Acari.

In de Abhandlungen des Naturhistorischen Vereins in Bremen, 1904, Bd. XVIII, Heft 1, p. 208 en 246 staat, dat op *Athous haemorrhoidalis* (een Elateride) de larve van *Belaustium murorum* gevonden werd. Hiervoor leze men: de larve van *Achorolophus ignotus* (Oudms.). — Wel werd een ♂ ex. van *Belaustium murorum* (Herm.) bij Bremen onder steenen gevonden.

Op blz. 207 vindt men vermeld de Acari, gevonden op *Mus minutus*, aldus: *Laelaps agilis* C. L. Koch [Nest], *Liponyssus chelophorus* Oudms. [Nest], *cadaverum* (Schrk.) [Nest]. Hiervoor leze men: *Glyryphaqus cadaverum* (Schrk.).

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Twee nieuwe vindplaatsen van zeldzame Nederlandsche Odonaten.

Wanneer men de lijst van *Odonaten* inziet in deel 32 van het Tijdschrift voor Entomologie samengesteld door H. AIBARDA, dan blijken er 53 inlandsche soorten te zijn.

terwijl er door hem nog 17 uit het grensgebied worden opgegeven. Van deze 17 zijn er sinds dien reeds drie als inlandsch bekend geworden n.l. *Agrion mercuriale* Charp. en *Nehalennia speciosa* Charp. door v. d. WEELE (T. v. Ent. Dl. 50), terwijl door mij *Somatochlora arctica* Zett. bekend werd gemaakt. Van de inlandsche *Odonaten* zijn er vele nog slechts eens in ons land aangetroffen. Op dit gebied kan dus voor onze fauna nog veel worden gedaan. Een enkele keer neem ik daarom wel eens een *Odonaat* mede. In 1911 bestond mijn buit slechts uit een enkel paartje *Agrioniden* op 7 Mei te Hilversum aangetroffen. Deze heden determineerende, bleek het *Agrion lunulatum* Charp. te zijn, een zeer zeldzame, lokaal voorkomende soort, bij ons alleen van Ginneken en Galderen bekend.

Tot het determineeren kwam ik, doordat ik heden weder een merkwaardige *Odonaat* thuis bracht, n.l. *Agrion mercuriale* Charp. Langs de Koenenkade bij den Amstelveenschen weg gaande bestudeerden mijn zoontje en ik het gedrag van de daar veel voorkomende *Ischnura elegans* v. d. Linden, die gingen schuilen voor een naderend onweer. Op eens maakt de jongen mij attent op een drietal, dat volgens hem een andere, blauwere soort moest zijn. Een er van kon hij bemachtigen. Deze soort was vlugger dan de *Ischnura* en wist, door snel aan de van ons afgewende zijde van het riet te gaan zitten, de vangst moeilijk te maken. Het mede genomen exemplaar bleek een mannetje van *Agrion mercuriale* Charp. te zijn, waarvan tot nu toe slechts één, eveneens manlijk exemplaar door v. d. WEELE aan de Maas bij de Plasmolen gevangen was. Het succes van twee zoo geïsoleerde vangsten mag, dunkt mij, voor de Nederlandsche Entomologen een aansporing zijn, om nog eens ijveriger op deze verwaarloosde insectengroep te letten.

D. MAC GILLAVRY.

Amsterdam, 2 Juni 1912.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

N°. 67.

DEEL III.

1 September 1912.

INHOUD: C. A. L. SMITS VAN BURGST, Eene zeer zeldzame sluipwesp. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Hebben bijen het vermogen, water van zgn. kropbronnen van ander water te onderscheiden? — Dr. D. MAC GILLAVRY, Odonaten, gevangen tijdens de zomere excursie van de Entomologische Vereeniging bij Mook, Juni 1912. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Entomologie uit Dagbladen III. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLIII. Dr. A. C. OUDEMANS, Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi IV. — Jhr. Dr. Ed. J. G. EVERTS en Dr. H. J. VETH, Vriendelijk verzoek. — Dr. H. J. VETH, Voordeelig aanbod. — P. VAN DER GOOT, Naamlijst van inlandsche Psyllidae. — P. VAN DER GOOT, Naamlijst van inlandsche Coccidae.

Eene zeer zeldzame sluipwesp.

Uit Krefeld (Rijnprovincie) ontving ik onlangs een aantal sluipwespen, waaronder zich bevond een vrouwelijk exemplaar van de zeer zeldzame *Atractogaster semisculptus*, in de omgeving dier stad, dus niet ver van de Nederlandsche grens, gevangen. Het genus en de soort zijn beschreven door KRIECHBAUMER in 1872.

Atractogaster behoort tot de groep der *Pimplini*. Op het eerste gezicht doet het dier denken aan *Pimpla terebrans*, waarmede het niet slechts in gestalte, maar ook in kleur en teekening

groote overeenkomst vertoont. Bij *semisculptus* is evenwel de kop van voren gezien bijna cirkelvormig en is deze achter de oogen niet versmald; bovendien is het tweede achterlijfs-segment meer lang dan breed en is het derde vierkant, waardoor het achterlijf meer gestrekt van vorm is dan bij *Pimpla* en het genus systematisch dichter bij *Ephialtes* komt te staan. De legboor is iets korter dan de lengte van het lichaam.

Terwijl bij *Pimpla* en *Ephialtes* indrukzels en verhevenheden op het abdomen steeds in meerder of minder sterke mate aanwezig zijn, is bij *Atractogaster* het achterlijf uiterst fijn gehagrineerd, slechts weinig glanzend en verder zonder andere sculptuur dan een schuin groefje aan weerszijden van het tweede segment bij het ♀ en van segmenten 2—5 bij het ♂. Deze sculptuur en de naar buiten hoekig gebroken discoïdaal-dwarsader (*nervus recurrens secundus*) vormen de hoofdkenmerken van het genus. Volgens de beschrijving van KRIECHBAUMER zou de discoïdaaldwarsader, op de plaats waar zij gebroken is, buitenwaarts een takje afzenden. Hiervan is evenwel niets te bespeuren bij het exemplaar, dat ik voor mij heb.

De sprieten zijn roestkleurig; de binnenoogranden voor een deel (bij ♂ meer uitgebreid dan bij ♀), verder de vleugelbasis en tegulae geel; eene verhevenheid daarvoor en een vlekje daaronder, alsmede de pooten zijn roodachtig; overigens is het lichaam zwart.

Het genus ontleent zijn naam aan het spoelvormig achterlijf van het ♀; want bij het ♂ is dit overal even breed, evenals bij *Ephialtes*.

Professor SCHMIEDEKNECHT schrijft in zijn »Opuscula Ichneumonologica»: »Die Art scheint höchst selten zu sein; das ♀ wurde in der Schweiz, das ♂ in der Nähe von München gefunden«.

Genoemd exemplaar bevindt zich in mijne collectie.

Den Haag.

C. A. L. SMITS VAN BURGST.

Hebben bijen het vermogen, water van zgn. kropbronnen van ander water te onderscheiden?

Volgens onderzoekingen van BIRCHER zijn de meeste gevallen van krop, vooral in bergstreken, te wijten aan het drinken van het water van zoogenaamde kropbronnen. Dit water komt bijna steeds uit de zgn. »Meeresmolasse«. Onlangs berichtte BREITNER, een Oostenrijksch arts, over een baanwachtersfamilie, waarvan de leden, na verplaatsing naar Trautmannsdorf en het drinken uit een bepaalde bron, alle door deze ziekte bezocht werden ¹⁾.

Bij een onderzoek ter plaatse kwam het merkwaardige feit aan den dag, dat de bijen van den baanwachter steeds vermeden water uit genoemde bron afkomstig te drinken. Dit feit zou er op wijzen, dat deze diertjes iets in dit water kunnen onderscheiden, wal tot nu toe ons menschen steeds mislukt is. Het gelukte toch nooit het schadelijk agens uit het water te isoleeren, of chemisch aan te toonen; zelfs gaat het agens door filters heen, doch wordt door verbitting boven 70° C. onschadelijk gemaakt.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Odonaten, gevangen tijdens de zomere excursie van de Entomologische Vereeniging bij Mook, Juni 1912.

Het vorige Entomologisch Bericht was nog niet gedistribueerd, of de excursie tijdens de zomervergadering bood gelegenheid, in de vennen bij Mook naar *Odonaten* uit te zien.

Terwijl ik zelf slechts gewone soorten bemachtigde, zooals *Leucorrhinia dubia* v. d. LIND., *Libellula depressa* L., *Brachytron pratense* MÜLL., *Agrion pulchellum* v. d. LIND. en *Agrion puella* L.,

¹⁾ Ges. Arztl. Wien. 15 Dez. 1911. — Wien. Klin. Wochenschr. 1911 No. 51, p. 1783.

mocht ik van Prof. DE MEIJERE een tiental ontvangen, waarvan er acht bleken te behooren tot *Nehalennia speciosa* CHARP., een zeer zeldzame soort, waarvan dezelfde verzamelaar indertijd bij Doetinchem het eerst de aanwezigheid in ons land constateerde. Nu werden vijf mannetjes en drie wijfjes gevonden. Van de twee overige *Odonaten* was één *Agrion pulchellum* v. d. LIND.; de andere blijkt een f. n. sp. te zijn, n.l. *Ischnura pumilio* CHARP. en wel de oranje variatie van het wijfje (v a r. *aurantiaca* HAGEN). Bij deze var. is het geheele achterhoofd oranje, waardoor het eenige moeite gaf, het genus uit te vinden.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Entomologie uit Dagbladen III.

Het Proefstation Midden Java te Salatiga, dat in de bestrijding van de dierlijke vijanden van de cacao-cultuur een van zijn voornaamste opgaven ziet, kan op een aardig succes bogen. Dr. Roepke is n.l. erin geslaagd, een aantal parasieten van het cacao-motje te ontdekken en deze in gevangenschap voort te kweken. Ter verduidelijking diene, dat het z.g. cacao-motje elk jaar een niet te becijferen schade veroorzaakt. Totnogtoe was het rampassen, d. i. het verwijderen van alle kolven uit een geheel aanplant op een gegeven oogenblik, de eenige bestrijdingsmethode, die, mits goed toegepast, iets hielp, alwas de uitwerking van deze methode altijd slechts van tijdelijken aard. Andere middelen kende men totnutoe niet. Daarom verdient de ontdekking der nieuwe parasieten van het cacao-motje alle aandacht.

Hierdoor n.l., alsmede door het feit, dat deze parasieten in gevangenschap kunnen worden voortgekweekt, doen zich nieuwe gezichtspunten voor, in den wanhopigen strijd tegen de motten-

plaag. Mocht het n.l. gelukken, aan deze parasieten eene universele verspreiding over alle cacao-landen te geven, dan zou hierdoor op de meest eenvoudige en natuurlijke wijze afbreuk aan de geduchte mottenplaag kunnen worden gedaan. De bedoeling van het Proefstation is dan ook als het ware reincultures van deze parasieten aan te leggen en hiervan aan de ondernemingen successievelijk »bibit« af te geven. (*Java Bode*).

Een jong Fransch dokter, die aan het instituut Pasteur te Parijs verbonden is, Felix d'Herelle, had eenigen tijd geleden opgemerkt, dat sprinkhanen vatbaar zijn voor besmetting met een bacterie, die heele zwermen van deze voor den landbouw zoo schadelijke insecten aantast en volkomen uitroeit.

De insecten zorgen zelf voor de verbreiding der ziekte, die zij met groote snelheid en tot op zeer verre afstanden overbrengen. Proeven, door Dr. d'Herelle genomen in Argentinië, waar men van de sprinkhanenplaag veel last heeft, zijn met prachtige resultaten bekroond. d'Herelle heeft cultures verkregen van de bacteriën, die, in vloeistofoplossing, op gras en planten kunnen worden gesprenkeld en die dan noodlottig worden voor de sprinkhanen. Het gras, of de plant, en ook het grazende vee, ondervinden van de bacterie geen hinder. Daar het zich dit jaar in Argentinië liet aanzien, dat de sprinkhanenplaag ontzaglijke afmetingen zou aannemen, liet de Argentijnsche regeering Dr. d'Herelle overkomen om de bestrijding der plaag ter hand te nemen. Dit geschiedde, en — naar het nu heet — met zeer groot succes. (*N. R. Ct.*)

Volgens een aan de pers verstrekte mededeeling, heeft de Engelsche commissie tot bestudeering van de slaapziekte uitgemaakt, dat de ziekte zoowel door de tse-tse-vlieg, als door

de *Glossina palpalis* wordt overgebracht, en verder door sommige dieren, die zelve voor de ziektekiemen onontvankelijk zijn.

(N. R. Ct.)

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Acarologische Aanteekeningen XLIII.

Liponyssus musculi (C. L. Koch).

Deze soort bevond zich te midden van een aantal vleermuisparasieten uit Khandala (Pres. Bómbay). Ik vond haar vroeger ook al in eene verzameling uit Congo (Tijds. v. Ent., v. 45, p. 125), zoodat zij de Oude Wereld schijnt te bewonen. Prof. P. ASSMUTH leg.; Pater H. SCHMITZ S. J. ded.

I x o d i d a e.

De volgende *Ixodidae*, gedetermineerd door Prof. Dr. L. G. NEUMANN te Toulouse, ontving ik van Dr. J. BÜTTIKOFER, Directeur der Rotterdamsche Diergaarde, die de groote wellendheid had, ze voor mij te verzamelen.

Aponomma decorosum (L. Koch). — 11 ♂, van *Varanus varius*, Australië, 30 Jan. 1912.

Ap. gervaisi (Lucas). — 16 ♂, 5 ♀, van *Python molurus*, Ned.-Indië, 9 Jan. 1911.

Ap. exornatum (C. L. Koch). — 9 ♂, 2 ♀, van *Python sebae*, Senegambië (W.-Afr.), 29 Apr. 1909.

Ap. simplex Coop. & Rob. — 5 ♂, van *Varanus varius*, Australië, 30 Jan. 1912.

Amblyomma decoratum C. L. Koch. — 3 ♂, van *Python molurus*, Ned.-Indië, 10 Jan. 1910.

Amblydromus dissimilis C. L. Koch. — 18 ♂, 2 ♀, van *Boa constrictor*, Brazilië, 21 Febr. 1911. — 48 ♂, van *Cyclura carinata* (*Iguanidus*), Zuid-Amerika, 11 Apr. 1910.

Bryobia speciosa C. L. Koch.

Deze is eene goede soort. Ik had, door de welwillendheid van Prof. Dr. A. BERLESE, gelegenheid, een zijner mikroskopische preparaten te onderzoeken met 3 individuen, waarnaar zijne teekeningen (Acar. Myr. Scorp. Ital., fasc. 51 No. 1) vervaardigd werden. Het preparaat was zeer oud, en de individuen te slecht geconserveerd, om er nieuwe detailteekeningen van te maken. Ik kon tevens constateeren, dat ik deze soort nog nooit onder oogen had!

Gahrliopia nov. nom.

De naam *Typhlothrombium*, door mij gegeven aan een genus, gebaseerd op larven (Ent. Ber., v. 3, No. 56, p. 105, 1 Nov. 1910), was reeds door BERLESE voor een ander genus gebruikt (Redia, v. 6, fasc. 2, p. 358, 8 Juli 1910). Voor mijn genus kies ik nu den naam van *Gahrliopia*.

Van G. C. GAHRLIEP, arts, verscheen in 1695 een epistel in de Ephemeriden van de Academia Naturae Curiosorum (Decad. 3, Ann. 3, p. 299—302), getiteld: De musca, innumerorum minorum reptilium nutrita. Hier wordt voor het eerst melding gemaakt van *acari*, die zich op vliegen bevonden. Uit de beschrijving herkent men met groote waarschijnlijkheid *Anoetus muscarum* (L.)

Thrombidium Fabr.

In zijn Systema Entomologiae, 1775, p. 430, (niet Entomologia Systematica! zocals door BERLESE beweerd wordt)

spreekt FABRICIUS voor het eerst van een genus *Trombidium*, met *tinctorium*, *holosericeum*, en *aquaticum* als soorten. Een type geeft hij niet aan.

Evenmin in zijn *Genera Insectorum*, 1777.

Evenmin in zijn *Species Insectorum*, 1781, waar wij de soorten *caudatum* en *globosum* toegevoegd vinden.

Evenmin in zijn *Mantissa Insectorum*, 1787.

Evenmin in zijn *Entomologia Systematica*, 1793, alwaar alle *Hydrachna*'s van MÜLLER bij *Trombidium* ondergebracht worden.

In 1802 vinden wij voor het eerst door LATREILLE in zijn *Histoire naturelle générale et particulière des Crustacés et des Insectes*, v. 3, p. 63 het genus *Trombidium* met *holosericeum* L. als type; de andere soorten worden in andere genera ondergebracht.

Na LATREILLE hebben nog verscheidene andere Acarologen aangenomen, dat *holosericeum* type zou zijn!

Wat zeggen nu de Règles Internationales de la Nomenclature Zoologique van 1905?

»Art. 22. — Quand le type originaire n'est pas clairement indiqué, l'auteur qui, le premier, subdivise le genre, peut appliquer le nom ancien à telle subdivision qu'il juge convenable, et cette attribution ne peut être modifiée ultérieurement«.

BERLESE schijnt LATREILLE, òf de Internationale Nomenclatuurregels niet te kennen. In zijn werk »*Trombidiidae*« 1912, p. 2, neemt hij, zonder LATREILLE te noemen, *tinctorium* L. als type aan, omdat FABRICIUS deze soort in de eerste plaats genoemd heeft: »che lo propone«!

En de soort *holosericeum*, type van het genus *Trombidium*, volgens LATREILLE, 1802, wordt door BERLESE als type van een nieuw genus *Sericothrombium* aangewezen (*Redia*, v. 6, fasc. 2, p. 365, 1910)!!

Derhalve: *Sericothrombium* Berlese 1910 = synonym aan *Trombidium* Fabr. 1775 (emend. Latr. 1802).

Dinothrombium Oudms.

Na de bovenstaande uiteenzetting volgt, dat *Trombidium* Berlese 1912, non Fabricius 1775, = synonym aan *Dinothrombium* Oudms. 1910.

Euthrombidium Verduin.

Mijne diagnose van *Euthrombidium* Verduin in de Tabellen der genera in Ent. Ber. v. 3, p. 30, p. 48, is verkeerd. Zij is ont-nomen aan platen van CANESTRINI en BERLESE, waar twee paar pseudostigmata geteekend zijn! De echte *Euthrombidium trigonum* HERM. heeft slechts één paar pseudostigmata.

Diplothrombium Berlese 1910; *Musitania* Oudms. 1911.

Dit genus is gekarakteriseerd door twee paar pseudostigmata, type *longipalpe* Berl. Terstond zag ik bij de figuren en beschrijvingen door BERLESE gegeven, dat mijn genus *Musitania* (Nov. 1911) synonym is aan *Diplothrombium* BERL. De soort *Mus. verrucipes* Oudms. 1911 = *Diplothrombium evinium* Berl. 1910.

De diagnose, door BERLESE gegeven in zijn werk Trombidiidae, 1912, p. 57: »Pili trunci pedumque simplices, spiniformes, nudi, non tuberculo sustenti« is niet goed; zij moet luiden:

»Pili trunci pedumque simplices, spiniformes, nudi, curvi; pili trunci non tuberculo sustenti.«

Erythraeus hibernans Oudms.

Larva. — In de Zool. Anz., v. 25, p. 218; in de Ent. Ber. v. 1, p. 36, en in de Mém. Soc. Zool. Fre., v. 16, p. 18, beschreef ik de larve-huid, waarin zich de Nympha bevond, reeds uitvoerig. Ik heb nog eens deze huid met immersie bestudeerd:

geen spoor van coxae I, II, III, van schildje, van pseudostigmata, etc. is meer over! Dat is jammer; want nu is de systematische plaats in de tabel der larven niet aan te geven.

Achorolophus opilionis (O. F. Müll.).

Larva. — De heer BALFOUR VAN BURLEIGH ving 21 Juni aan de Plasmolen een rupsje van *Bombyx rubi* (nieuwe gastheer!), waarop zich 20 larven bevonden. Deze vertoonden allen dikke, staafvormige, dichtbehaarde, zwarte haren; zelfs de pseudostigmataalharens waren eenigszins aldus gebouwd. — Ware mij onbekend, dat deze soort zoo zeer variëert, ik zou beslist van meening zijn, dat deze larven van eene andere soort zijn, dan die, door mij als »*ignotus*« (Abh. Bremen) beschreven.

Fessonia papillosa (Herm.).

Deze soort bevond zich te midden van een aantal vleermuisparasieten uit Khandala (Pres-Bombay). Een *Fessonia* op een *Chiropteron*! Zou het een vingerwijzing zijn, dat de larve op vleermuizen parasiteert? Tot dusverre is *Fessonia papillosa* alleen van Europa bekend. Prof. ASSMUTH leg.; Pater H. SCHMITZ S. J., ded.

Tyroglyphus mycophagus Mégn.

In een fleschje met *Megisthanus*-soorten uit Kamerun bevond zich ook eene Nph. II (hypopus) van bovengenoemde soort, tot dusverre slechts van Europa bekend.

Tyroglyphus putrescentiae (Schrank).

Hetzelfde valt te vermelden van deze soort. Deze signaleerde

ik reeds uit Nieuw Guinea (Ent. Ber., v. 1, p. 223; Nov. Guin., v. 5. p. 112, 137, 146) en Java (Tijds. Ent., v. 39, p. 137). Zij blijkt dus de heele Oude Wereld te bewonen.

Otodectes cynotis Hering *furonis* Railliet.

De larve is kenbaar aan hare geringe afmetingen ($\pm 180 \mu$), aan 3 paar pooten en aan het gemis van een haar op trochanteres I, II, III.

De protonympha is kenbaar aan hare iets grootere afmetingen ($\pm 315 \mu$), aan haar rudimentair 4^e paar pooten en aan het gemis van een haar op trochanteres I, II, III.

De deutonympha is kenbaar aan hare nog grootere afmetingen ($\pm 370 \mu$), aan twee copulatiepels aan den achterrand van het lichaam, aan het weder verdwenen zijn van het 4e paar pooten (zoodat zij er weer als eene larve uitziet!) en aan het bezit van een haar op trochanteres I, II, III.

MÉGNIN's teekening van eene nympha met copulatiepels en met rudimentair 4e pootpaar berust dus op fantasie.

Het schijnt, dat het ♂ onmiddellijk met de deutonympha paart, zoodra deze de protonymphahuid verlaat; ik vond ten minste geene vrijlevende deutonymphae; alle waren parende.

Het ♂ heeft geheel achteraan twee zuignappen, waarmée het de twee copulatiepels van de deutonympha pakt; ♂ en deutonympha hebben den rug naar boven en de koppen in tegen-gestelde richting gekeerd. Zonderling is daarbij, dat de niterst kleine penis dan zoover verwijderd is van de copulatieopening, die tussehen de copulatiepels der deutonympha gelegen is. Om werkelijk te paren moet het ♂ het dus in zijne macht hebben, den achterrug der deutonympha, tegen zijn onderbuik aan, zóover naar voren te schuiven, dat de penis in de copulatieopening kan dringen.

Niet minder vreemd is het feit, dat in de nog aan het ♂ vast-

gehechte (copuleerende) deutonympha zich het ♀ reeds bezig is te vormen; zelfs de inhoud der nymphpooten heeft zich reeds teruggetrokken; de nymphpooten zijn hol. Men kan zich hier dus afvragen: paart het ♂ nu met eene oude deutonympha, of met een zich vormend ♀?

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Mededeelingen over Mallophaga en Pediculi IV.

De volgende *Mallophaga*, gedetermineerd door Prof. Dr. L. G. NEUMANN te Toulouse, ontving ik ten geschenke van Dr. J. BÜTTIKOFER, directeur der Rotterdamsche Diergaarde, die zich de moeite getroostte, ze van de gastheeren, alle Nederlandsche, af te lezen. Van enkele soorten voeg ik eenige opmerkingen toe.

Liotheum dissimile (PIAGET). — 4 ♀, 3 ♂, van *Milvus migrans*, 14 Juli 1909.

L. flavescens NITZSCH. — 9 Nph. I, 9 Nph. II, 5 Nph. III, 4 ♀, 4 ♂, van *Haliaetus albicilla*, 13 Aug. 1911.

Philopterus ceblebrachys NITZSCH. — 1 Nph. I, 20 ♀, 6 ♂ van *Nyctea scandiaca*, 16 Aug. 1910.

Ph. macrocephalus NITZSCH. — 1 Nph. I, 5 Nph. II, 2 Nph. III, 18 ♀, 2 ♂, van *Haliaetus albicilla*, 13 Aug. 1910.

Goniodes stylifer NITZSCH. — 3 ♀, 1 ♂, van *Meleagris gallopavo*, 16 Aug. 1910.

Laemobothrium circi GEOFFR. (*giganteum* NITZSCH.) — 3 ♀, 3 ♂, van *Milvus migrans*, 14 Sept. 1909.

Liotheum flavescens Neh.

Larven kon ik niet onderzoeken.

De Nympha I heeft 2 paar keelharen (achter op het

labium); de *Nympha* II heeft 4 paar keelharen (2 paar geheel achteraan); de *Nympha* III heeft 6 paar keelharen (2 paar tusschen de reeds genoemde). De *Adulti* hebben 8 à 9 paar keelharen.

Philopterus ceblebrachys Neh.

De *Nympha* I heeft min of meer een *Nirmus*-kop, mist den achterwaarts gericht, dorsalen koptand der *adulti*, en de chitinitekening op thorax en abdomen. De *Nirmus*-kop doet aan eene larve denken, maar de afmetingen van het heele dier waren mij te groot om het voor eene larve te verklaren.

Philopterus macrocephalus Neh.

De *Nympha* I heeft dorsaal op den mesometathorax 1 paar haren en geen spoor van chitinisatie op de abdominaalsegmenten.

De *Nympha* II heeft op den mesometathorax 4 tot 5 paar haren, en op het eerste abdominaalsegment links en rechts, dicht bij den buitenrand, een ovaal geel vlekje.

De *Nympha* III heeft op den mesometathorax 7 paar haren; op het eerste abdominaalsegment, links en rechts, dicht bij den buitenrand, een tweemaal grooter en nog sterker gechitiniiseerd plaatje, en op het tweede abdominaalsegment aldaar een geelbruin vlekje (chitinisatie).

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Vriendelijk verzoek.

Voor een onderzoek naar de verspreiding der rassen van verschillende *Carabus*-soorten, wenscht Prof. H. J. KOLBE te

Berlijn ook uit ons land exemplaren te ontvangen. Alle soorten, die in Nederland voorkomen, zijn gewenscht, voorloopig vooral *C. cancellatus*. Daar deze soort niet op alluvialen bodem wordt aangetroffen, richten ondergeteekenden tot alle Coleopterologen in het Oosten van het land het verzoek, hen behulpzaam te zijn om Prof. KOLBE het gevraagde te verschaffen.

De tweede ondergeteekende houdt zich voor toezending aanbevolen. Op verlangen worden gaarne in- of uitlandsche Coleoptera in ruil voor het gezondene afgestaan.

Den Haag.

Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS.

Dr. H. J. VETH.

Voordeelig aanbod.

Prof. Dr. G. von SEIDLITZ, die in het bezit is gekomen van de nog over zijnde exemplaren van ERICHSON'S *Naturgeschichte der Insekten Deutschlands*, fortgesetzt von SCHAUAM, KRAATZ, VON KIESENWETTER, WEISE, BEITTER und SEIDLITZ, wil die op de volgende voorwaarden van de hand zetten.

Het geheele werk, dat oorspronkelijk 162 Mark heeft gekost, wordt thans voor 50 Mark aangeboden. Deel V, bevattende de *Tenebrionidae*, *Lagriidae*, *Melandryidae* en *Oedemeridae* door SEIDLITZ, ruim 1800 bladzijden tellende, en Deel VI, bevattende de *Chrysomelidae* door WEISE, worden respectievelijk voor 27 en 18 Mark, te zamen voor 40 Mark aangeboden. Deze beide deelen hebben de meeste waarde, vooreerst omdat de bewerking van recenten datum is, en ten tweede omdat zij veel uitvoeriger zijn, dan de overige deelen.

Reflectanten gelieven zich direct tot Prof. von SEIDLITZ te Ebenhausen bij München te wenden. Dit aanbod is slechts van korten duur.

Dr. H. J. VETH.

Naamlijst van inlandsche Psyllidae.

De eenige naamlijst, die tot nu toe van deze interessante insectengroep voor ons land gepubliceerd is, vinden we in het Tijdschrift voor Entomologie, dl. V, p. 87 en 88, van de hand van DE GRAAF, SIX en SNELLEN v. VOLLENHOVEN; hierin worden een 10-tal soorten opgenoemd, terwijl latere aantekeningen van SIX (in 't deel, aanwezig in de Bibliotheek der Ned. Ent. Ver.) er nog 6 nieuwe aan toevoegen. In de entomologische litteratuur van den lateren tijd wordt sporadisch nog wel een enkele soort als inlandsch vermeld, maar men schijnt zich toch niet meer speciaal met de studie dezer groep te hebben bezig gehouden.

Ik geloof, dat het geen nutteloos werk is, hier thans een eenigszins uitgebreider overzicht te geven van de verschillende bladvloesoorten, die tot nu toe met zekerheid als inlandsch vermeld kunnen worden. Tot mijn spijt kan de toevoeging, die ik aan de oude naamlijst hier geef, slechts gering zijn, daar mijn vertrek naar Indië mij dwingt, veel vroeger, dan mijn plan was, dit onderzoek af te sluiten.

Tot grondslag van de hier te publiceeren lijst heeft vooreerst gediend een klein aantal *Psylliden*, die door mij zelf in de laatste paar jaar verzameld zijn. Verder was Dr. MAC GILLAVRY te Amsterdam zoo welwillend, zijn collectie *Psylliden*, die hij in den loop der laatste jaren bijeengebracht had, uit ongeveer 100 stuks bestaande, mij ter bearbeiding te willen afstaan. Eindelijk heb ik hier nog aan toegevoegd de namen der soorten, die in onze entomologische litteratuur als inlandsch vermeld zijn, maar waarvan ik niet met zekerheid op kan geven, of de determinatie juist geweest is. Trouwens, ook van het door mij bewerkte materiaal wil ik niet beweren, dat alles volkomen zeker juist gedetermineerd is. De beschrijvingen der bladvloesoorten toch, vooral die uit vroegeren tijd, zijn vaak uiterst

oppervlakkig en op kleurverschillen gegrond, die juist in deze groep al zeer weinig waarde hebben; een vergelijking met de oorspronkelijke beschrijving geeft derhalve vaak onvoldoende uitsluitel. Gebrek aan tijd heeft mij, jammer genoeg, verhinderd, van een grooter aantal soorten zelf voldoende materiaal te verzamelen. De hier te publiceeren lijst is derhalve niet groot; moge het echter voor anderen een aansporing zijn, te trachten hier te lande op dit gebied verder te werken.

Van de soorten, die ik zelf heb kunnen nagaan, geef ik hier de diverse vindplaatsen en zoo mogelijk de voedsterplant; die, welke nog niet als inlandsch vermeld waren, vermeld ik met een *. Voor de overige wordt slechts een opgave gedaan van de publicaties, waarin ze zijn vermeld. Tenslotte heb ik bij elke soortnaam de diverse synoniemen gevoegd, welke ontleend zijn aan Löw, *Rev. der palaeart. Psylloden*. (Verhandl. der zoöl. bot. Ges. in Wien. 1882. p. 227). Het aantal der als inlandsch vermelde soorten bedraagt volgens onderstaande lijst 27.

Genus *Livia* Ltr.

Livia juncorum Latr. (*L. graninis* Hoy, *L. junci* Schrk.). —
 ♀♀ en ♂♂ coll. Mac Gill. — Hilversum ('07), Mook ('10).

Livia limbata Wagn. (*L. crefeldensis* Mink.). — (Uit Tijdschr.
 v. Ent. V. p. 88).

Genus *Aphalara* Frst.

Aphalara calthae L. (*A. polygoni* Frst., *A. ulicis* Frst.). —
 ♀♀ en ♂♂; op *Polygonum persicaria*. — Wageningen (2/7 '11),
 Gorsel (17/7 '12).

Aphalara erilis Weber. (*A. rumicis* Boh.). — (Uit Tijdschr.
 v. Ent. V, p. 88; aant. v. Six).

Genus *Rhinicola* Frst.

Rhinicola ericae Curtis. (*Chermes callunae* Boh.). — ♂♂ coll. Mac Gill. — Bergen op Zoom ('08), Epen (L.) ('11).

Genus *Psyllopsis* Löw.

Psyllopsis fraวินิ L. (*Chermes sorbi* Thoms.). — ♀♀ en ♂♂; op *Fraวินิ excelsior*. — Wageningen (7/6 '11), Amsterdam (15/6 '12); coll. Mac Gill.

**Psyllopsis fraวินิicola* Först. (*Ps. viridula* Fst., *Ps. unicolor* Fl., *Ps. chlcrogenes* M. D.). — ♀♀ en ♂♂; op *Fraวินิ excelsior*. — Wageningen (10/6 '11), Amsterdam (15/6 '12), coll. Mac Gill. Epen (L.) (1/6 '11).

Genus *Psylla* Löw.

Psylla alaterni Först. (*Ps. Hartigii* Flor.). — Den Haag. — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. XIX versl. 30^e zomerverg. pag. 31).

Psylla alni L. (*Ps. fuscinervis* Frst., *Ps. Heydeni* Frst., *Clathropsylla* Amyot.). — ♀♀ en ♂♂; coll. Mac Gill. — Overveen (21/6 '06), Wijk aan Zee ('09).

Psylla betulae L. (*Ps. ambigua* Först.). — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. V. p. 88, aantekening v. Six).

Psylla buxi L. — ♀♀ en ♂♂; op *Buxus sempervirens*. — Wageningen (19/5 '11), Boskoop, A'dam.

Psylla elegantula Zett. (*Ps. ornata* M. D.). — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. V. pag. 88).

Psylla försteri Flor. (*Ps. alni* Serv. Frst.). — ♀♀ en ♂♂; op *Alnus glutinosa*. — Wageningen (15/7 '11); coll. Mac Gill.: A'dam ('03), Hilversum ('07), Gilse Rijen ('08), Gorsel ('10), Haamstede ('11).

**Psylla hippophaës* Först. — ♀♀ en ♂♂; coll. Mac Gill. — Vlissingen ('09), Wijk aan Zee ('09).

Psylla mali Först. (*Ps. ulmi* Frst., *Ps. aeruginosa* Frst., *Ps. crataegicola* Frst., *Ps. rubida* M. D., *Ps. clavipennis* M. D., *Ps. viridissima* Scott.). — ♀♀ en ♂♂; op *Pirus malus*. — Gorsel (18/7 '12).

**Psylla melanoneura* Först. (*Ps. crataegi* Frst., *Ps. pityophila* Frst., *Ps. oxyacanthae* M. D., *Ps. similis* M. D.). — ♀♀ en ♂♂; op *Crataegus oxyacantha*. — Wageningen (10/8 '11); coll. Mac Gill.: Wijk aan Zee (1/5 '08).

**Psylla peregrina* Först. (*Ps. carpini* Frst., *Ps. crataegicola* Flor.). — ♀♀ en ♂♂; op *Crataegus oxyacantha*. — Wageningen (20/5 '11), A'dam (5/5 '12).

Psylla pyri L. (*Ps. rubra* Geoffr.). — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. V. pag. 88).

**Psylla salicicola* Först. (*Ps. rufula* Frst., *Ps. subgranulata* Frst.). — ♀ coll. Mac Gill. — Hilversum (10/11 '07).

Psylla spartii Guér. (*Ps. spartiophila* Frst.). — ♀♀ coll. Mac Gill. — Bergen op Zoom (4,6 '09).

Genus *Arytaena* Scott.

Arytaena genistae Latr. (*Ps. ulicis* Curt., *Ps. spartii* Hartig.). — ♀♀ coll. Mac Gill. — Hilversum ('07), Bergen op Zoom ('09), Mook ('10), Deventer ('11).

Genus *Trioza* Först.

**Trioza albiventris* Först. (*Tr. sanguinosa* Frst., *Tr. vitripennis* Frst., *Tr. hypoleuca* Thoms.). — ♀♀ en ♂♂; op *Salix* sp. — Wageningen (1/7 '11).

Trioza alacris Flor. — Op *Laurus nobilis*. — Santpoort. — (Uit Jaarverslag Inst. v. Phytopathologie te Wageningen 1908).

**Trioza chenopodii* Reut. (*Tr. Dalei* Scott., *Tr. atriplicis* Licht.). — ♀♀ en ♂♂ coll. Mac Gill. — Zeeburg (10/2 '08).

Trioza galii Först. — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. V. pag. 88, aant. v. Six).

Trioza maura Först. (*Tr. helvetina* M. D.). — (Uit Tijdschr. v. Ent. dl. V. p. 88, aant. v. Six).

Trioza urticae L. (*Ps. eupoda* Htg., *Tr. forcipata* Först., *Tr. protensa* Först., *Tr. crassinervis* Först., *Tr. bicolor* M. D., *Cnidopsylla* Amyot.). — ♀♀ en ♂♂; op *Urtica dioica*. — Wageningen (10/7 '11); coll. Mac Gill.: Haamstede (1/7 11).

Amsterdam, Juli 1912.

P. VAN DER GOOT.

Naamlijst van inlandsche Coccidae.

Evenals *Aphiden* en *Psylliden*, zijn ook de *Cocciden* in onze entomologische litteratuur stiefmoederlijk behandeld geworden.

Van deze laatste groep bestaat slechts één naamlijst, n.l. die van DE GRAAF c.s. in 't Tijdschrift voor Entomologie dl. V.

In den lateren tijd worden de *Cocciden* in onze litteratuur slechts weinig genoemd; een vrij groot aantal, waaronder meerdere faun. nov. spec., zijn echter successievelijk vermeld in de jaarverslagen van het Instituut W. C. SCHOLTEN en in die van het Instituut voor Phytopathologie te Wageningen.

De meeste der in deze laatstgenoemde verslagen vermelde soorten heb ik zelf kunnen determineeren; de enkele soorten, die als inlandsch vermeld staan, doch die ik zelf niet heb kunnen nagaan, heb ik in deze lijst met een * opgenomen. Een opgave der vaak zeer talrijke synoniemen heb ik hier achterwege gelaten; hiervoor zij o. a. verwezen naar het bekende werk van NEWSTEAD (*Monograph of the Coccidae of the British Isles*. 1902).

In deze lijst heb ik niet alleen opgenomen de verschillende soorten, welke hier te lande in de open lucht voorkomen, maar

ook die, welke in kassen zijn aangetroffen; dit laatste wordt er dan echter steeds bij vermeld. Als voedsterplanten vermeld ik slechts die, welke hier te lande tot nu toe als zoodanig zijn waargenomen.

De hier gebruikte nomenclatuur tenslotte is hoofdzakelijk aan NEWSTEAD ontleend, behoudens een aantal wijzigingen, die hierin in lateren tijd zijn aangebracht door bekende *Cocciden*-onderzoekers als Dr. L. LINDINGER en Dr. P. MARCHALL.

Het aantal der in onderstaande lijst vermelde soorten bedraagt 38; hiervan komen 21 in de open lucht voor.

Genus *Aspidiotus*.

Aspidiotus camelliae Sign. — ♀♀; op *Myrte* sp. In kassen. — Wageningen.

Aspidiotus hederæ (Vallot) Sign. — ♀♀; op *Phoenix*, *Kentia*, *Mimosa*, etc. Algemeen in kassen. — Bussum, Nijmegen, Wageningen, etc.

Aspidiotus ostraeformis Curtis. — ♀♀; op appel, peer. — Aalsmeer, Dedemsvaart, Heibloem (L.), Veur, Wageningen.

**Aspidiotus rapax* Comst. — ♀♀; op *Laurus nobilis*. In kassen. — Wageningen (1908). — (Vermeld in LINDINGER, Beiträge zur Kenntnis der Schildläuse und ihrer Verbreitung. II. Zeitschr. f. wiss. Ins. biologie 1911).

Aspidiotus zonatus Frauenfeld. — ♀♀ en ♂♂; op *Quercus* sp. — Wageningen (1911), De Bildt, Gorsel.

Genus *Chrysomphalus*.

Chrysomphalus dictyospermi (Morgan) Leon. — ♀♀; op *Coelogyne* sp. In kassen. — Wageningen.

Chrysomphalus personatus Comst. — ♀♀; op *Bromeliaceae* sp. In kassen. — Wageningen.

Genus *Diaspis*.

Diaspis cacti Comst. — ♀♀; op *Cactus* sp. In kassen. — Wageningen.

Diaspis fallax Horvath. — ♀♀ en ♂♂; op peer. — Baambrugge (N.-H.). — (Uit Ritz, Bos. Ziekten der Ooftboomen IV).

Diaspis visci (Schrk.) Löw. (= *D. carueli* Targ.). — ♀♀ en ♂♂; op *Juniperus canadensis*. — Aalsmeer.

Genus *Aulacaspis*.

Aulacaspis rosae (Bouché) Cockerell. — ♀♀; op *Rosa* sp. — Middelburg.

Genus *Chionaspis*.

Chionaspis salicis (L.) Sign. — ♀♀ en ♂♂; op *Alnus*, *Fraginus*, *Paeonia*, *Populus*, *Tilia*, *Salix*. — Boskoop, Bussum, Doorwerth, Wageningen, Wijk aan Zee, etc. Algemeen.

Genus *Hemichionaspis*.

Hemichionaspis aspidistrae (Sign.) Cockerell. — ♀♀; op onbekende kasplant. — Wageningen.

Genus *Lepidosaphes* (= *Mytilaspis*).

Lepidosaphes ulmi Bouché (= *Myt. pomorum*). — ♀♀ en ♂♂; op *Betula alba*, *Buëus sempervirens*, *Cornus* sp., *Crataegus* sp., *Fagus purpurea*, *Juglans regia*, *Malus* sp., *Pirus* sp., *Prunus cerasus*, *Sorbus aucuparia*. — Aalsmeer, Boskoop, Oudenbosch, Wageningen, etc. Algemeen.

Lepidosaphes pinniformis Bouché. — ♀♀; op *Vanda* sp. In kassen. — Wageningen.

Genus *I s c h n a s p i s*.

Ischnaspis jiliformis Dougl. — ♀♀. Op *Elaeagnus* sp. In kassen. — Amsterdam.

Genus *L e c a n i u m*.

Lecanium bituberculatum Targ. Tozz. — ♀♀. Op *Crataegus oxyacantha*, *Malus* sp., *Pirus malus*, *Prunus spinosus*. — Boskoop, Haarlem, Wageningen.

Lecanium ciliatum Dougl. — ♀♀. Op *Betula alba*. — Gorsel, 20/7 '12.

Lecanium corni Bouché. — ♀♀. Op *Buxus sempervirens*, *Persica vulgaris*, *Ribes grossularia*, *R. nigrum*, *R. rubrum*, *R. sanguineum*, *Robinia pseudacacia*, *Rubus idaeus*, *Viburnum opulus*. — Boskoop, Herveld, Oudebosch, 't Westland, Wageningen, etc. Algemeen in de open lucht, ook in kassen (op perzik).

Lecanium haemisphaericum Targ. Tozz. — ♀♀. Op *Coffea* sp., *Pteris* sp. etc. Algemeen in kassen op div. planten. — Wageningen, Amsterdam, etc.

Lecanium hesperidum L. — ♀♀. Op *Bourvardia*, *Citrus*, *Kentia*, *Laurus nobilis*, etc. Algemeen in kassen op div. planten. — Aalsmeer, Bussum, Wageningen.

Lecanium oleae Bern. — ♀♀. Op? In kassen. — Wageningen.

**Lecanium perforatum* Newst. — ♀♀. Op *Caryota majestica*. In kassen. — (Uit Jaarverslag Instituut voor Phytopathologie 1908).

Genus *P h y s o k e r m e s*.

Physokermes coryli L. (= *Lec. capreae*). — ♀♀ en ♂♂. Op *Acer pseudoplatanus*, *Corylus avellana*, *Crataegus oxyacantha*, *Pirus malus*, *Prunus cerasus*, *Prunus domestica*, *Prunus padus*, *Prunus spinosus*, *Rosa* sp., *Tilia* sp., *Ulmus montana*. — Amsterdam,

Oudenbosch, Opheusden, Wageningen, Zetten, etc. Algemeen.

Physokermes piceae (Schrk.) Fern. — ♀♀. Op *Picea excelsa*.
Gorsel (Gld.) 23/7 '12.

Genus *Pulvinaria*.

Pulvinaria betulae Sign. — ♀♀. Op *Alnus* sp., *Betula alba*,
Ribes grossularia, *Ribes nigrum*, *Salix* sp. — Amsterdam, Gemert,
Leuvenum, Rhenen, Wageningen, etc. Algemeen verbreid.

Pulvinaria floccifera Westw. — ♀♀. Op *Camellia japonica*,
Taxus baccata. In koude kassen, ook in de open lucht (op
Taxus). — Boskoop, Wageningen.

Genus *Eriopeltis*.

Eriopeltis festucae Fonse. — ♀♀. Op *Corynephorus canescens*.
— Utrecht '10.

Genus *Asterolecanium*.

Asterolecanium variolosum Ratz. — ♀♀. Op *Quercus* sp. —
Bussum, Gorsel, Wageningen.

Genus *Gossyparia*.

Gossyparia ulmi Sign. — ♀♀; op *Ulmus* sp. — Duivendijke,
Oudenbosch.

Genus *Fonscolombia*.

Fonscolombia fraxini (Kalt.) Cockerell. — ♀♀; op *Fraxinus*
excelsior. — Wageningen 1910.

Genus *Pseudococcus* (= *Dactylopius*).

Pseudococcus citri Risso. — ♀♀ en ♂; op div. kasplanten. Algemeen in kassen. — Amsterdam, Wageningen, etc.

Pseudococcus hybernicus Newst. — ♀♀; op bollen van *Amaryllis* en *Richardia*. In koude kassen. — Voorschoten, Wageningen.

Pseudococcus nipae Mask. — ♀♀; op *Kentia* sp. In kassen. — Amsterdam, Boskoop.

Genus *Eriococcus*.

Eriococcus aceris (Sign.) Cockerell. — ♀♀; op *Fagus sylvatica*. — Apeldoorn 1911, Gorsel 1912.

Genus *Ripersia*.

Ripersia terrestris Newst. — ♀♀; op *Pteris* sp. (wortels). In kassen. — Breda.

Genus *Cryptococcus*.

Cryptococcus fagi Bärenspr. — ♀♀; op *Fagus sylvatica*. Algemeen. — Arnhem, Bussum, Heelsum, Velzen, Wageningen, etc.

Genus *Margarodes*.

**Margarodes polonicus* (L.) Fern. — ♂; voedsterplant onbekend. — Hilversum. — (Uit verslag zomerverg. Ned. Ent. Ver. in Tijdschrift voor Entomologie 1911, bldz. XL).

Amsterdam, Juli 1912.

P. VAN DER GOOT.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 68.

DEEL III.

1 November 1912.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLIV. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XX. — Dr. D. MAC GILLAVRY, De fritvlieg in de haver. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Hemiptera Heteroptera uit Corsica. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Voorloopig bericht van eenige merkwaardige vangsten op Terschelling. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, Ichneumon fusorius L. — Dr. C. L. REUVENS, Boekbespreking. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Acarologische Aanteekeningen XLIV.

Rohaultia Oudms.

Reeds in de Ent. Ber., v. 3, No. 57, p. 122, wees ik op het zonderlinge voorkomen van twee paar pseudostigmata bij eene *Thrombidium*-larve.

In de Zool. Jahrb., Suppl. XIV, p. 86, 87, sprak ik nogmaals mijne verwondering daarover uit, alsmede over de hobbelige tibiae en tarsi van alle pooten. Ik had er toen wel bij kunnen noemen de wrattige genu!

Leest men nu de beschrijvingen en beschouwt men de teekeningen van *Diplothrombium* BERLESE, met twee paar pseudostigmata en wrattige pooten, dan komt men onwillekeurig tot de vraag: zou *Rohaultia* niet de larve van *Diplothrombium* zijn?

Neothrombium Oudms.

In zijn werk *Trombidiidae*, 1912, p. 48—50 behandelt BERLESE het genus *Neotrombidium* LEONARDI 1901, type *Neotrombidium fureigerum* LEON. — Op p. 50 zegt hij:

»Il Bruyant ha fatto il genere *Neotrombidium* per certe larve. Tale nome però, come posteriormente impiegato, deve abbandonarsi.«

Ik neem de vrijheid, BERLESE erop te wijzen, dat BRUYANT nooit een genus *Neotrombidium* voorstelde; maar dat wél een genus *Neothrombium* OUDEMANS 1909 bestaat, type *Allotrombidium neglectum* BRUYANT.

En aangezien *Neotrombidium* en *Neothrombium* niet gelijkkluidend zijn, behoeft, volgens de Internationale Nomenclatuurregels, de naam *Neothrombium* niet door een anderen vervangen te worden.

Tyroglyphus putrescentiae (Schrk.).

Blijkens de mededeeling, hier beneden op p. 295 gedaan, laat deze soort in haar hypopus-stadium zich niet alleen door *Hystrihopsoylla talpae* (CURT.), maar ook door *Ctenophthalmus segnis* (SCHÖNII.) verplaatsen.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XX.

Aantal stigmata bij Larven.

Algemeen vindt men vermeld, dat vloolarven 10 paar stigmata bezitten. Niets is minder waar dan dat. Men ziet, hier

heeft men weer gegeneraliseerd; en generaliseeren is gevaarlijk.

Hystrihopsylla talpae (CURT.). De Larva I heeft stigmata aan den prothorax en aan de abdominaalsegmenten 1 tot 8; derhalve in het geheel 9 paar. — De Larva II heeft slechts 8 paar, namelijk aan den prothorax en aan de abdominaalsegmenten 1—7. Vloolarven zijn dus niet altijd holopenstisch. Het geval leert ons, dat wij elke larve, ja zelfs elk ontwikkelings-stadium ervan afzonderlijk moeten beschouwen en beschrijven.

Binnenkort zal ik nog andere larven op dit punt onderzoeken.

Mondledematen der larven.

Bij de Larva I van *Hystrihopsylla talpae* (CURT.) bevindt zich achter de mondopening een onparig, van de ventrale zijde gezien driehoekig orgaan, dus eene glossa of lingua, geflankeerd door vliezige, halfcirkelvormige lappen, maxillulae, die extern overgaan in (of samenhangen met) den lichaamswand. Een en ander is dus eene hypopharynx, een onkenbaar gewijzigd paar mondledematen, zooals ook gevonden is bij *Dermoptera*, *Orthoptera* en larven van *Odonata* en *Coleoptera*!

Wordt dit driehoekig orgaan ter zijde omgelegd, en dus van ter zijde gezien, dan blijkt het min of meer den vorm eener bottine te hebben en goed gechitiniseerd te zijn. Aan het dikke ventrale deel (de hals der bottine) is een omgekeerd Y-vormige (λ) pees bevestigd, welke twee beenen in twee spieren uitloopen, die aan de zijden van den mesothorax bevestigd zijn. Het dorsale deel (de neus der bottine) is bevestigd aan den voorsten en ventralen rand van de mondholte (die op een strottenhoofd gelijkt).

Ik stel mij voor, dat dit apparaat dient om de bodem der mondholte naar beneden te trekken, den mond te openen.

Bij de Larvae II is de hypopharynx alleen in haar mediaan gedeelte veranderd; in plaats van eene driehoekige glossa treft men een trapezium-vormig raam aan, anderhalf maal hooger dan breed, dat distaal zelfs iets korrelig beschud is, terwijl de zijdelingsche maxillulae, evenals bij de Larva I, gladhuidig zijn.

Spalacopsylla orientalis Wagner.

De beschrijving, die ik gaf in de Ent. Ber., v. 3, No. 64, p. 238, onder den naam van *Spal. congener* ROTHSCH., is vermoedelijk die van *Spal. orientalis* WAGN., volgens Dr. KARL JORDAN te Tring, die 6 exemplaren, alle van molnesten te Sittard, onderzocht.

Spalacopsylla congener Rothsch.

♀. Het 7^e sterniet is als volgt: van het 6^e sterniet uitgaande, gaat de achterrand van het 7^e sterniet schuin naar beneden en naar achteren met een hoek van ongeveer 45°, en met eene zeer lichte indeuking; dan bijna plotseling zeer steil, ongeveer 80° naar beneden; vervolgens komt een zeer diepe indeuking naar voren; eindelijk loopt de rand schuin naar beneden en naar voren, met een hoek van 45°. Door die diepe deuk springen dus twee gedeelten, één stomp en één vrij spits, achterwaarts.

Ctenophthalmus segnis (Schönh.).

Van Prof. Dr. R. MÜLLER te Kiel ontving ik eene foto van eene vloer, op eene muis gevonden. Zoowel aan de pooten als aan het achterlijf der vloer hadden zich mijten vastgehecht. Eene foto van eene der mijten was aan de zending toegevoegd.

Terstond herkende ik de vloot als *Ctenophthalmus sequis* (SCHÖNH.) en de mijten als *Tyroglyphus putrescentiae* (SCHRK.), waaruit blijkt, dat ook deze vloot medewerkt aan de verspreiding van genoemde mijt.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

De fritvlieg in de haver.

Over de verschijning der fritvlieg ten onzent publiceert de *N. R. Ct.* van 31 Aug. l.l. eene mededeeling, die wel waard is in onze Berichten overgenomen te worden. Ziehier hetgeen het blad ervan meldt:

Het staat er voor de landbouwende bevolking in een belangrijk deel van Overijssel en Gelderland slecht voor. Tenminste voor zoover deze zich heeft bezig gehouden met den haverbouw, wat natuurlijk vooral op de nieuw aangelegde akkers het geval is. En het is er niet ver af, dat men van een totale mislukking kan spreken.

Reeds in het voorjaar wilde het met de haver maar slecht vloten; en nu de oogsttijd er is, komen de regens de aan de gast staande garven met verrotting bedreigen. Maar een ander veel kwaadaardiger euvel heeft het haverland geteisterd. Daardoor heeft menig kooper van meerdere op stam staande perceelen, velen ook onwetens aanvankelijk, groote schade geleden.

Er is tijdens den groei een bijzonder schadelijk insect opgetreden in de velden, welk insect dit jaar bijzonder snel voortteelde en daarom meer dan gevaarlijk is.

Het is de fritvlieg, wier verschijning der landbouwende bevolking heugen zal.

Deze fritvlieg, *Chlorops* of *Oscinis frit*, is uit de familie der Halmvliegen, geheel zwart en met een metaalschittering, 2 tot 3 mm. lang. Haar pootlooze larve is van 3 tot 4 mm. lang

en wordt naar den kop smaller. Dit insect teelt zeer snel voort en zij teelt per jaar drie generaties. De larven der eerste komen in Mei voor in het benedenste deel van den halm van zomergraan, meer in het bijzonder van haver en gerst. Vele landbouwers herinneren zich deze larven in hun gewas te hebben gezien, even boven den grond. De aangetaste halmen hadden daar dan een verdikking. Ook was de groei beneden het middelmatige.

De bladeren van de planten werden, van de uiteinden af, geel of roodachtig. Soms waren er wel tien larven op één plant.

Einde Mei of begin Juni kwamen de poppen van het dier te zien, glimmend bruin en nog steeds huizend onder in den halm. Soms vond men de poppen in de bladscheeden.

In Juni kwam uit de pop de vlieg te voorschijn. De eerste generatie van dit insect leeft meest als larve in wilde en gekweekte grassen en in zomergraan alleen dan, als het te laat is gezaaid of langzaam groeit. Men heeft hierin dus de aller-eerste handleiding bij de bestrijding, zoo die althans met vrucht is uit te voeren.

Van de tweede generatie van het insect zijn de larven alweer in Juli aanwezig. Ze nestelen zich dan nog wel in de aren, op de nog onrijpe korrels. Ze kruipen tusschen de kafjes, zuigen het sap uit de korrels, die dan later natuurlijk, zooals nu ook weer het geval is, waardeloos zijn. De kafjes blijven smal en zijn bleek gefint.

De larven dezer tweede generatie zijn in drie weken tijds al volwassen, veel sneller dus dan die der eerste generatie. Ook de poppen maken het korter, als ging het er om, het verniel-programma voor de komende derde generatie nog wat meer tijd te verschaffen.

De volwassenen vliegen dan nu ook zoo snel ze kunnen. Ze zweven rond in Augustus, September en October, sommige al in Juli.

De wijfjes leggen haar eieren weer aan de bladeren van het wintergraan, of op het gras.

Uit die eieren komt de derde generatie voort, die in September/October zich nestelt in het hart van het wintergraan en de grassoorten, die dan weer in het volgend jaar aan nieuwe geslachten van de fritvlieg ten prooi zullen zijn. Het dier overwintert als pop in de halmen. Gewoonlijk zoekt een ervan het graan op en verkiezen andere het gras.

Bestrijding van het insect is vrij ondoenlijk, doordat de insecten zich zoo gemakkelijk verplaatsen. Gerst en haver worden meesttijds aangetast, als ze in de nabijheid staan van winterrogge, waarin de poppen overwinteren.

De vliegen, daaruit gekomen, vinden in de nabijstaande haver een gretig onthaal.

Alleen zou men kunnen bewerken, dat de vlieg niet zoo spoedig de haver vond, n.l. door tusschen den akker met wintergraan en dien met haver, of gerst, of ander laat gezaaid zomergraan een akker met erwten, klaver, koolzaad, lupinen, of eenig ander niet tot de familie der Grassen behoorend gewas aan te leggen.

Nu het kwaad er eenmaal is, moet men het volgende seizoen haver en gerst zoo vroeg mogelijk zaaien. Als de haver oogst, voor zoover nog bruikbaar, binnen is, moet men bij de verdere behandeling deuren en ramen sluiten: de vliegen zoeken het licht op voor de vensters en men kan ze daar dooden. Men bedenke, dat men van het schadelijke insect niet met één jaar af zal zijn, te meer, omdat het dier op zoovele plaatsen is geconstateerd.

Wij vonden het in massa in Rijssen, Raalte, Pleegste, om Deventer, Brummen, overal waar haver stond.

De aangerichte schade is enorm. Er komt nog bij, dat de aan de gast staande haver, tengevolge van het vochtige weer is gaan uitschieten.

Men kan dikwijls slechts met moeite de bossen uit elkaar halen, zóó zijn de nieuwe scheuten verward.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Hemiptera Heteroptera uit Corsica.

Van Dr. H. J. VETH ontving ik eenige Wantsen, door hem dit voorjaar in Corsica gevangen. Ofschoon er, voor zoover ik kan nagaan, niets bij is, wat niet van dit eiland verwacht kan worden, zijn er toch eenige zeldzaamheden bij, waarvan de publicatie in den vorm van een faunistische bijdrage mij gewenscht voorkomt. Behalve een enkele Capside, gelukte het mij, alle op naam te brengen. Ik laat de lijst hier volgen:

Graphosoma italicum MUELL. Ajaccio.

Schirus sexmaculatus RAMB. Ajaccio.

Dyrdroderes marginatus F. Ajaccio.

Holcostethus analis COSTA. Ajaccio.

Carpocoris baccarum L. (*fuscispina* BOH.) Ile Rousse.

» *nigricornis* F. Ile Rousse.

Nezara viridula L. Ajaccio.

Piezodorus incarnatus GERM. var. *alliaceus* GERM. Vizzavona.

Strophia decorata H. S. Bastia.

Syromastes marginatus L. Vizzavona.

Verlusia rhombea L. var. *sinuata* FIEB. Ajaccio.

» *sulcicornis* F. Ajaccio.

Coreus hirticornis F. (*hirtus* FIEB.). Ajaccio.

» *denticulatus* SCOP. Ajaccio, Ile Rousse.

» *ajjinis* H. S. var. *Spinolae* COSTA. Ajaccio.

Strobilotoma typhaecornis F. Ajaccio, Ile Rousse.

Camptopus lateralis GERM. Ajaccio, Ile Rousse.

Stenocephalus agilis SCOP. Bastia.

- Stenocephalus neglectus* H. S. Ajaccio.
Corizus capitatus F. Ajaccio.
Maccerothus errans F. Bastia, Ile Rousse.
Lygaeus apuanus ROSSI. Vizzavona.
Nysius senecionis SCHILL. Ile Rousse.
Ischnorhynchus germinatus FIEB. Vizzavona.
Rhyparochromus praetextatus H. S. Ile Rousse.
Microtoma atrata GOEZE (*carbonaria* ROSSI). Ajaccio.
Pachymerus (Aphanus) vulgaris SCHILL. Vizzavona.
Mouanthia (Platycheila) cardui L. Ile Rousse.
Aradus lugubris FALL. Vizzavona.
Harpactor erytropus L. Ajaccio.
Calocoris hispanicus GMEL. var. *nemoralis* F. Ajaccio.
 » » » » *hexastigma* REUT. Ile Rousse.
 » » » » *sexpunctata* F. Ile Rousse.
Campitobrochis lutescens SCHILL. Vizzavona.
Strongylocoris luridus FALL. Ile Rousse.
? Triphleps niger WOLFF. Ajaccio.
 Amsterdam, 12 September 1912. D. MAC GILLAVRY.

**Voorloopig bericht van eenige merkwaardige vangsten
op Terschelling.**

Door de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging werd dit jaar een tocht van een week naar Terschelling ondernomen. Voor de verschillende afdeelingen waren leiders aangewezen zoo voor planten, vogels, zeedieren, eencelligen, geologie en insecten. De laatstgenoemde afdeeling was mij ten deel gevallen. Ik heb daarvan gebruik gemaakt, om zooveel mogelijk alles wat insect was te verzamelen en kon een 800 insecten bijeenbrengen. Dit getal over de verschillende orden verdeeld is wel

niet groot, maar mag toch genoemd worden, in aanmerking nemende, dat 1912 over het algemeen een slecht insectenjaar is, dat de tocht in de tweede helft van Augustus gehouden werd en voortdurend koude, regen en wind het vangen bemoeilijkte.

Mijn hoop was vooral gevestigd op de slikken en had ik verwacht op de zeeklei een fauna te vinden eenigszins gelijkend op die van Bergen op Zoom. Dit is nu wel wat tegengevallen, maar toch is er wel het een en ander belangrijks bij. Zoo heb ik met volharding de *Statice limonium* L. afgesleept en mocht het mij na drie uur slepen gelukken het eerste exemplaar van *Apion limonii* KIRBY te vinden. Na eenige dagen ving ik nog meerdere exemplaren. Opmerkelijk is, dat ik het dier alleen yond aan den Dellewal, terwijl aan de Grie, waar ook klei is en *Statice* in overvloed, geen een *Apion* gevonden werd. Beide plaatsen heb ik tweemaal onder handen genomen.

Het is zeer interessant, dat deze tot nu toe nog niet uit Duitschland vermelde soort zoo ver Noord-Oostelijk in aantal blijkt voor te komen.

Opmerkelijk was, dat het zeven van het overal aanwezige zee gras (*Zostera marina* L.) niets opleverde; alleen eenige half verdroogde stukken blaaswier brachten eenige *Staphylinen* op. Het interessante is nu, dat, volgens een bericht van Dr. EVERTS, die de determinatie der *Coleoptera* op zich genomen heeft, deze *Staphylinen*, 7 in getal, een uiterst belangwekkende vondst uitmaken. Het blijkt, dat het *Myrmecopora urida* ERICHSON is, een soort noch in Duitschland, noch in België bekend en waarvan GANGLBAUER als vindplaats opgeeft: »Westliches Mitteleuropa, Italien, Dalmatien, an der Meeresküste unter faulenden Algen«.

Dr. VETH ving de soort bij Arcachon. De Terschellingsche vindplaats is even Oostelijk van den Dellewal, dus aan de Zuiderzeekant van het eiland.

Mijn voornemen is, zoodra de verschillende specialiteiten, die de determinatie van het materiaal op zich hebben genomen, hun taak gereed hebben, de complete lijst ter publicatie in de Berichten of in het Tijdschrift aan de Redactie aan te bieden.

Ik kan reeds berichten, dat onder de *Cicadiïnen*, die voornamelijk in de duinpannen (plakken, zeggen de Terschellingers) gevangen werden, ook reeds een **faunae nova species** door mij gesignaleerd is, n.l. *Megamelus notulus* GERM.

Amsterdam, September 1912.

D. MAC GILLAVRY.

Ichneumon fusorius L.

Een zeldzaam verschijnsel werd dezen zomer door mij waargenomen tijdens een verblijf op het landgoed »De Buunderkamp« bij Wolfhezen.

Tegen het einde van de maand Juli vertoonden zich eenige avonden achtereen, telkens omstreeks 7 uur, honderden groote sluipwespen, behoorende tot de soort *Ichneumon fusorius*, in een grooten zwerm, fladderende om de kroon van een beukeboom, hier en daar de bladeren bezoekende, welke met den zoeten honingdauw der bladluizen waren bedekt.

Reeds den eersten avond van hun verschijnen nam ik de gelegenheid te baat om in 't bezit te komen van een aantal exemplaren van deze vrij ongewone soort van sluipwesp. Na de dieren eenigen tijd in hunne bewegingen te hebben gadeslagen, begon ik te vangen.

Op een stoel staande, kon ik met het net een takje bereiken, waarvan de bladeren door de sluipwespen druk werden bezocht. Met den eersten slag ving ik er vier te gelijk; bij den tweeden kwamen er drie in 't net en, tegen dat het donker was geworden, was ik in 't bezit gekomen van 24 stuks van deze prach-

tige dieren. Den volgenden avond verschenen ze in nog grooter aantal dan daags te voren en gelukte het mij op dezelfde plek nog 52 exemplaren te bemachtigen, zoodat in 't geheel, in twee avonden, 76 van deze fraaie sluipwespen werden buitgemaakt.

De wijfjes schenen zeldzaam te zijn. Onder de gevangen dieren bevond zich slechts één enkel wijfje, en ook de volgende dagen werden slechts mannetjes opgemerkt. Acht dagen later werd mij nog een klein wijfje van dezelfde soort uit de omgeving van Breda toegezonden.

Ichneumon fusorius behoort tot de groote inlandsche sluipwespen; de gevangen dieren hebben gemiddeld eene lengte van 2.6 cm.

Op het eerste gezicht doet deze sluipwesp denken aan den bekenden *Trogus lutorius*, waarmede zij niet slechts in gestalte maar ook in kleur en teekening groote overeenkomst vertoont. Bij nadere beschouwing ziet men evenwel, dat beide species gemakkelijk te onderscheiden zijn: bij *fusorius* is het schildje plat, terwijl dit bij *Trogus* pyramidevormig is; verder is een goed onderscheidingskenmerk het diepe groefje tusschen achterschildje en metanotum bij *Trogus*; beide kenmerken der *Joppini*, tot welke groep het genus behoort.

Eer is verwisseling mogelijk van het mannetje van *fusorius* met dat van *Amblyteles palliatorius*. Een van de kenmerken van de *Amblyteles* mannetjes is namelijk de aanwezigheid van eene lengteplooi op het 2de en 3de achterlijfssterniet, terwijl het regel is, dat de mannetjes van het genus *Ichneumon* ook nog op het 4de sterniet eene plooi vertoonen. Nu komt het vaak voor, dat bij de mannetjes van *Ichneumon fusorius* van de plooi op het 4de sterniet slechts sporen aanwezig zijn, dat die soms zelfs geheel ontbreekt, terwijl bovendien nog bij sommige exemplaren aan de achterlijfspits de genitaalkleppen duidelijk te voorschijn komen, evenals dit bij vele *Amblyteles*-

mannetjes kan worden waargenomen. Bij determinatie van zulke exemplaren met SCHMIEDEKNECHT'S »Opuscula« kan men licht op een dwaalspoor geraken.

Maar niet slechts kunnen de genera met elkander worden verward, ook de in de tabellen voorkomende kenmerken der beide species komen vrij wel overeen, zoodat ook hier verwisseling mogelijk is. Heeft men evenwel van beide ook de wijfjes voor zich, dan kan er omtrent de identiteit der soorten geen twijfel meer bestaan. Het wijfje van *fusorius* is namelijk eene typische vertegenwoordigster van het genus *Ichneumon* en onmiddellijk te herkennen aan het spits eindigend achterlijf: een kenmerk der *Ichneumonoides oxyptigi*, waartoe het genus behoort, terwijl het abdomen bij de *Amblyteles*-wijfjes, welke zonder uitzondering tot de *Ichneumonoides amblyptigi* behooren, aan het achtereinde stomp is.

Bij *fusorius* is de area superomedia van den metathorax meer lang dan breed en is de area petiolaris lang en smal, vertoonen de wijfjes na den dood sterk ineengerolde sprieten en zijn bij deze de achtercoxae aan de onderzijde kaal. Dit laatste kenmerk onderscheidt ze van de naverwante *Ichneumon pisorius* en *coqueberti*, welke wijfjes aan de onderzijde der achtercoxae een borsteltje dragen.

Bij beide seksen van *fusorius* zijn kop en thorax zwart met vele gele teekeningen. Bij den stamvorm is het achterlijf, met uitzondering van den wortel, roodachtig geel, terwijl bij de variëteit *medioflava* BERTHOUMIEU slechts de middelsegmenten licht gekleurd zijn.

Ichneumon fusorius leeft parasietisch in *Smerinthus ocellata*, *Su. populi*, *Hyloicus pinastri*, *Sphinx ligustri*; verder in *Manestra pisi*, *Pterostoma palpin* en *Agrotis pronuba*; alle min of meer schadelijke vlindersoorten.

Uit het in den aanvang medegedeelde zou men de veronderstelling kunnen afleiden, dat niet ver van de plek, waar

Ichneumon fusorius in zeer grooten getale werd waargenomen, eene naar evenredigheid sterke vermeerdering van een der bovengenoemde schadelijke vlindersoorten moet hebben plaats gehad. Daar evenwel van schade, door rupsen teweeggebracht, op den Bnunderkamp niets was te bespeuren, zal het massale optreden van deze sluipwesp wel toegeschreven moeten worden aan een algemeenen trek van de mannetjes uit de geheele streek naar genoemde plek, afgaande op den honingdauw der bladluizen.

Den Haag.

C. A. L. SMITS VAN BURGST.

BOEKBESPREKING.

F. Plateau. Verzameling van aantekeningen omtrent Mimetismus, M. S.

't Schijnt mij nuttig, om een enkel woord ter bespreking van deze Verzameling neer te schrijven. De schrijver, beter nog de verzamelaar, heeft gedurende zijn langjarige studiën omtrent de biologie der Insecten, steeds aangeteekend, wanneer hij iets beschreven vond, dat betrekking had op nabootsing of mimetismus, veelal mimicry genoemd. Hij vormde daarvan voor zich zelf een legger, waarin hij volgens een vast systeem zijn aantekeningen onderbracht. Het geheel verdeelde hij in 24 afdeelingen, te weten:

Généralités, Introduction, termes.

Mimétisme vrai. Cas européens.

» » Cas exotiques.

Imitation de feuillage vert.

» » feuilles mortes.

Imitation de Lichens.

- » » rameaux.
- » » graines, de fruits, d'épines.
- » d'excréments.
- » de sable, gravier, roches, murailles.
- » d'écorces.

Vestiture, cocons, fourreaux.

Larves se recouvrant d'excréments etc.

Vertébrés blancs en hiver.

Chenilles dimorphes ou changeant de coloration.

Animaux se recouvrant d'algues, d'hydriaires.

- » imitant des algues.
- » » » Ascidies, des Polypes.
- » attirant leur proie par des appendices.
- » transparents et pélagiques bleus.
- » imitant des gouttes de rosée.
- » à couleurs voyantes et à goût désagréable.

Coloration des oeufs d'oiseaux.

Couleurs prémonitrices.

Een paar voorbeelden uit de velen laat ik hier volgen :

Mimétisme vrai. Diptère copiant Hyménoptère.

SAUNDERS, The Entomologist's Monthly Magazine. April 1900,
p. 83.

» Mimetic resemblance between *Paragus bicolor* F., a Dipterou,
and *Prosopis variegata* F., an aculeate Hymenopteron.»

N.B. Ces deux formes sont européennes.

Orthoptère imitant feuille sèche.

Entomological Society of London. October 6, 1897.

MR. BURR montre *Phyllocrania illudens* de Madagascar
ressemblant beaucoup aux feuilles mortes parmi lesquelles
l'animal vit.

Voor hen, die zich voor Mimetismus interesseeren, kan deze verzameling hare waarde hebben. De aantekeningen van een onderzoeker, zooals PLATEAU er een was, zullen zeker van nut zijn.

Oosterbeek.

C. L. REUVENS.

BIBLIOTHEEK.

A a n k o o p e n.

ANDRÉ, E., *Species des Hyménoptères d'Europe et d'Algérie.*

T. X, (afl. 9—12), XI, (afl. 1—2). 1911—1912. (Ruil).

AURIVILLIUS, C. et H. WAGNER, *Lepidopterorum Catalogus.*

Afl. 2. A. PAGENSTECHER, *Callidulidae.* 1911.

» 3. —, *Libytheidae.* 1911.

» 4. H. WAGNER et R. PFITZNER, *Hepialidae.* 1911.

» 5. E. STRAND, *Noctuidae: Agaristinae.* 1912.

» 6. E. MEYRICK, *Adelidae, Micropterygidae, Gracilariidae.* 1912.

» 7. H. ZERNY, *Syntomidae.* 1912.

BERLESE, A., *Gli Insetti, loro organizzazione, sviluppo, abitudini e rapporti coll' uomo.* Milano 1909—1912. T. I—II, (afl. 1—3). Met gekl. pln. en fig. Gr. 8°.

l'Échange. Revue Linnéenne. Organe mensuel des Naturalistes de la Région Lyonnaise et du Centre. Jrg. 1—VIII, XIII—XXVIII, (afl. 1—9). 1885—1892, 1897—1912. Gr. 8°.

In de Bibliotheek reeds aanwezig Jrg. IX—XII, 1893—1896. (Wordt voortgezet).

Entomologisches Jahrbuch. 1912.

MOORE, F., *Lepidoptera Indica* (voortgezet door SWINHOE) T. IX, (afl. 3—12), X (afl. 1—4). 1911—1912.

SCHENKLING, S., Coleopterorum Catalogus.

- Afl. 37. H. GEBIEN, Tenebrionidae IV. Trictenotomidae. 1911.
- » 38. J. J. E. GILLET, Scarabaeidae: Coprinae. 1911.
- » 39. C. AURIVILLIUS, Cerambycidae: Cerambycinae. 1912.
- » 40. M. BERNHAUER et K. SCHUBERT, Staphylinidae III. 1912.
- » 41. M. PIC, Ptinidae. 1912.
- » 42. A. SCHMIDT, Scarabaeidae: Aegialiinae, Chironinae. 1912.
- » 43. G. J. ARROW, Scarabaeidae: Pachypodinae, Pleocominae, Aclopiniae, Glaphyrinae, Ochodaeinae, Orphninae, Idiostominae, Hybosorinae, Dynamopiniae, Acanthocerinae, Troginae.
- » 44. H. STROHMEYER, Platypodidae. 1912.

WYTSMAN, P., Genera Insectorum. 4°.

- Afl. 123. P. DUPUIS, Coleoptera adephaga: Carabidae: Psydrinae. 1911.
- » 124. J. J. KIEFFER, Hymenoptera: Diapriidae. 1911.
- » 125. J. WEISE, Coleoptera phytophaga: Chrysomelidae: Hispinae. 1911.
- » 126. P. DUPUIS, Coleoptera adephaga: Carabidae: Opisthiinae. 1911.
- » 127. K. W. V. DALLA TORRE, Coleoptera: Cebrionidae. 1912.
- » 128. E. MEYRICK, Lepidoptera heterocera (Tineae): Graecilariadae. 1912.
- » 129. L. B. PROUT, Lepidoptera heterocera: Geometridae: Hemitheinae. 1912.
- » 130. H. WAGNER, Coleoptera: Curculionidae: Apioninae. 1912.

G e s c h e n k e n.

Van de Schrijvers:

- DOGNI, P., Hétérocères nouveaux de l'Amérique du Sud. Rennes, 1911—1912. Atl. 4—5. 8°.
- ECKE, R. v., Description of a new species of the Lepidopterous genus *Thestias*. 8°. 1912. Extr.
- HAVERHORST, P., De Ooievaar als Insectenverdelger. 4°. 1912. Extr.
- HEYDEN, L. v., Coleopteren der Aru- und Kei-Inseln. Met fig. 8°. 1911. Extr.
- , Prachtrüsselkäfer von den Philippinen. Met gekl. pl. 8°. 1911. Extr.
- HOLMGREN, N., Termitenstudien. II. Systematik der Termiten. Met pln. en fig. 4°. 1911. Extr.
- JACOBSON, E., Hilfsmittel beim Fang und Praepariren von Insekten, besonders in den Tropen. 8°. 1910 Extr.
- , Iets over blinde visschen. 8°. 1912. Extr.
- MAN, J. G. DE, Helminthologische Beiträge. Met pln. 8°. 1911. Extr.
- , Sur deux espèces et une variété nouvelles du genre *Palaemon* Fabr. provenant du Congo. 8°. 1912. Extr.
- MEIJERE, J. C. H. DE, Ueber zwei schädliche Cecidomyiden. Met pl. 8°. 1911. Extr.
- , Zur Kenntniss Niederländischer Culiciden. Met pln. 8°. 1911. Extr.
- SPEISER, P., Die Tierwelt Westpreussens. Met fig. 8°. 1912. Extr.
- , Zur Kenntniss aussereuropäischer Dipteren. 8°. 1911. Extr.
- Van den Heer D. v. D. HOOP:
- Entomologische Zeitschrift. Organ des Int. Ent. Vereins zu Frankfurt a/M. Jrg. XXV. 1911.
- Fauna exotica. Mitteilungen aus dem Gebiete der exotischen Insektenwelt. Herausgeg. vom Int. Ent. Ver. Frankfurt a/M. Jrg. I. (No. 1—16). 1911—1912.

Van het »British Museum«:

AUSTEN, E. E., A handbook of the Tsetse-Flies (Genus *Glossina*).
London 1911. Met pln. en fig. 8°.

Van het »Smithsonian Institution«:

Zestien separata uit de »Proceedings U. S. National Museum.«
1910—1911.

Van den Heer E. JACOBSON:

Zes en twintig diverse separata.

Van den Heer J. R. H. NEERVOORT v. D. POLL:

Een aantal jaargangen van verschillende tijdschriften.

Een 20-tal verhandelingen uit de »Mémoires de la Soc. Ent.
de Belgique.«

Oosterbeek.

C. L. REUVENS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 69.

DEEL III.

1 Januari 1913.

INHOUD: Jhr. Dr. Ed. J. G. EVERTS, Lijst van minder algemeene Coleoptera, in Juni aan de Plasmolen bij Mook gevangen. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, *Ischnocryptus cubiceps* nov. spec. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, Hymenoptera uit Tunesië. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Nog eens *Stomoxys calcitrans* L. en besmettelijke kinderparalyse. Dr. J. TH. OUDEMANS, *Ichneumon fusorius* L. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XXI. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLV.

Lijst van minder algemeene Coleoptera, in Juni aan de Plasmolen bij Mook gevangen.

Haliphus conjinis STEPH.

Hydroporus incoquitus SHARP.

» *vittula* ER.

Ulybius aenescens THOMS.

Agabus paludosus F.

Gyrinus Suffriani SCRIBA.

Microglossa nidicola FAIRM.

Atheta melanocera THS.

Hygronoma dimidiata GRAV.

Myllaena brevicornis MATTH.

Syntomium aeneum MÜLL.

Bythinus securiger REICHB.

as long as head and thorax together; scape oval; flagellum sub-filiform, attenuate basally, with the first and third joints shorter than the second. Head totally black, only palpi piceous; scape black, flagellum black or slightly rufescent.

Thorax sub-cylindrical, sparsely punctate, shining, with notauli only basally distinct; metathorax slightly rugose, with complete but not sharply defined areae, area basalis narrowed apically, area superomedia hexagonal and broader apically, emitting the costula from below its centre, area postica arcuate basally, reaching beyond centre of metanotum; apophyses wanting; spiracles circular. Thorax, including scutellum, black.

Wings sub-hyaline, radix stramineous, tegulae black, stigma piceous, pale at its base and apex. In fore wing discoidal cell with the lower external angle hardly acute, almost rectangular; fenestrae discreted.

Abdomen strongly nitidulous, lanceolate and narrower than the thorax, apically compressed, with no other sculpture than a slight aciculation of the first segment at its apex. Terebra a little longer than the first segment. Red, the first segment black, the apical segments more or less blackish.

Legs normal; all coxae, trochanters and femora black, tibiae and tarsi reddish, of the hind legs infusate.

Length 5—6 mm.

Ischnocryptus cubiceps is closely allied to *nitidus* and *hercynicus* GRAV.

I captured four ♀♀ of this species by sweeping wild flowers on the ruins of Carthage (Tunisia) in April 1911. The specimens are in my collection.

The Hague.

C. A. L. SMITS VAN BURGST.

Hymenoptera uit Tunesië.

De hieronder vermelde *Hymenoptera* zijn door mij gevangen tijdens eene entomologische studiereis van ongeveer drie maanden, in het voorjaar van 1911 naar Tunesië ondernomen, onder leiding van Professor Dr. O. SCHMIEDEKNECHT uit Blankenburg in Thüringen.

Wegens schaarschte aan *Hymenoptera* in het binnenland hebben wij ons onderzoek beperkt tot de kuststreek. Het meest zuidelijk punt door ons bezocht is de stad Zaghouan, bekend in de geschiedenis wegens de in haar onmiddellijke nabijheid staande bouwvallen van een tempel in den tijd der Romeinen gebouwd boven de bronnen, welke eertijds Karthago van water voorzagen. Deze ruïne en de resten van het aquaeduct, waardoor het water van daar naar laatstgenoemde stad werd vervoerd, behooren tot de merkwaardigste der vele overblijfselen uit den tijd der Romeinen in Tunesië.

De kuststreek van Tunesië biedt vele voortreffelijke vangplaatsen voor *Hymenoptera*. Een waar dorado voor insecten, vooral voor bijen en graafwespen, is het uitgebreide, prachtige park genaamd «Belvédère», dat onmiddellijk aan de stad Tunis grenst. De uitgestrekte grasvelden op de toppen en tegen de hellingen der bergen in genoemd park zijn in het vroege voorjaar met bloemen dicht begroeid. Op deze velden kunnen heel wat insecten met het sleepnet worden buitgemaakt. In de tweede helft van April, als de vroege bloemen beginnen te verwelken, biedt het groote scherm van eene reusachtige *Ferula*, welke men in de geheele kuststreek aantreft, goede gelegenheid om insecten te vangen.

Andere zeer goede vangplaatsen zijn: le Bardo, het gebergte ten westen van El Ariana; verder la Marsa, Karthago en vooral de omgeving van de badplaats Hamman Lif (o.a. de 250 M. hooge berg Djebel-bou-Korneïn), alsmede Korbous;

beide laatstgenoemde plaatsen niet vóór de tweede helft van April te bezoeken.

De *Ichneumoniden* op deze reis verzameld, verschijnen in afzonderlijke lijsten in het Tijdschrift voor Entomologie. De gevangen *Diptera*, *Coloptera*, de *Orthoptera* en *Rhynchota* ontvingen respectievelijk de Heeren DE MEIJERE, EVERTS EN MAC GILLAVRY. De *Rhynchota* zijn reeds opgenomen in de Entomologische Berichten van 1 November 1911.

De op deze lijst voorkomende *Apiden* zijn voor een deel gedetermineerd door Dr. FRIESE, te Schwerin, de andere groepen voor een deel door Professor SCHMIEDEKNECHT, de *Lydidae* en *Tenthredinidae* door Prof. RUDOW, te Naumburg a. S.

APIDAE.

BIJEN.

Apis mellifera L.

Bombus terrestris L.

De gevangen exemplaren van beide species komen geheel overeen met de in Nederland voorkomende soorten.

Bombus hortorum L. Wijkt eenigszins af van het type.

Psithyrus vestalis LEP.

Koekoekshommel; huist bij *Bombus terrestris* L.

Anthophora acervorum L. var. *pennata* LEP.

» *dispar* LEP.

» *nigrocincta* LEP.

» *atroalba* LEP.

» *quadrijasciata* VILL.

» *senescens* LEP.

» *pubescens* F.

» *hispanica* F.

Van laatstgenoemde soort: eene groote hommelformige bij,

met dichte, pelsachtige beharing, vliegen de ♂♂ reeds half Februari. Ik ving een aantal exemplaren op wildgroeïende bloemen tussehen de ruïnes van Karthago.

Eucera numida LEP.

» *algira* LEP.

» *grisea* F. (*oraniensis* LEP.).

» *trivittata* BRÜLL.

» *notata* LEP.

» *euenemidea* DOURS.

» *nigrilabris* LEP.

» *Saundersi* VACH.

Xylocopa violacea L.

Al de gevangen exemplaren van deze soort waren dicht bezet met *Acari*, behoorende tot de soort *Scannertia cerambycina* SCOP. (det. OUDEMANS).

Ceratina albilabris ROSSL.

Macrocera ruficollis BRULLÉ.

Dasypoda risnaga ROSSL.

Rhophites quinquespinosus SPIN.

Panurginus albopilosus LUCAS.

Dufourea similis FRIESE.

Prosopis Gazagnairi VACH.

Audrena sewecionis PEREZ.

» *pareula* K.

» *ephippium* SPIN.

» » var. *dorsalis* LEP.

» *thoracica* F.

» *junebris* Pz.

» » var. *macularis* KRIECHB.

» *flessae* PANZ.

» *carbonaria* L.

» *ferrugineicrus* DOURS. (*Hiedlmayri* SCHMIED.)

» *algerica* FRIESE.

Andrena minutula K.

- » *derbentina* MOR.
- » *uncronata* MOR.
- » *Kamarti* SCHMIED.
- » *ventricosa* DOURS.
- » *compta* LEP.
- » *nigro-olivacea* DOURS.
- » *rufigentris* LEP.
- » *Thomsoni* DUCKE.
- » *leucophaea* LEP.
- » *taraxaci* GIR.
- » *flavipes* PANZ. var.
- » *rufohispidata* DOURS.
- » *miegiella* DOURS. (*Dido* SCHMIED.)
- » *Lichtensteini* SCHMIED.
- » spec.

Halictus (Lucasius) cochlearitarsis DOURS.

- » *gemmeus* DOURS.
- » *malachurus* K.
- » *interruptus* PANZ.
- » spec.

Sphexodes spec.*Megachile argentata* F.*Chalicodoma sicula* ROSSL.*Osmia Vogti* FRIESE.

- » *ferruginea* LATR.
- » *tricolor* DUF.
- » *andrenoides* SPIN.
- » *Latreillei* SPIN.
- » *purpurata* DUCKE.
- » *Giraudi* SCHMIED.
- » *violascens* PEREZ.
- » *versicolor* LATR.

Osmia lativentris FRIESE.

» *decemsignata* RAD.

» *derasa* PEREZ.

» spec.

Eriades crenulatus NYL.

Anthidium sticticum F.

Deze *Apide* ving ik in grooten getale op wildgroeïende bloemen in een *Cactus*-heg te Ariana bij Tunis. Alle exemplaren waren sterk bezet met *Acarî*, in twee nog niet beschreven soorten. Deze werden door Dr. A. C. OUDEMANS genoemd: *Trichotarsus anthidii* en *Tortonia Smitsvanburgsti* (Ent. Berichten 1. 9. 1911).

Anthidium bellicosum LEP.

Crocisa scutellaris LEP.

» spec.

Melecta luctuosa SCOP.

Koekoeksbijen; leven bij *Anthophora*.

Ammobates oraniensis LEP.

Leeft als *Melecta*.

Nomada agrestis F.

» *flavomaculata* LUC.

» *numida* LEP.

» *fuscata* Pz.

» *Juliani* SCHMIED.

» *ferruginata* F.

» *coryraea* SCHMIED.

» *dira* SCHMIED.

» *flavoquttata* K.

» *succincta* PANZ.

» *femorialis* MOR.

» *serfasciata* PANZ.

» spec.

De tot het genus *Nomada* behoorende soorten zijn koekoeks-

bijen en leven bij *Andrena*-, *Eucera*-, *Panurgus*- en *Halictus*-soorten. De ♂♂ van *a. prestis* vliegen reeds zeer vroeg. Ik ving de eerste te Adriana omstreeks half Februari, te gelijker tijd met de ♂♂ van *Anthophora hispanica*.

SPHEGIDAE.

Lindeni *Hannibal* KOHL.

Oxybelus nigripes OL.

Ammoplanus Perrisi GIRD.

Dit op een na het kleinste graafwespje, waarvan de grootste exemplaren 5 mm. lang zijn, komt veelvuldig voor in de omgeving van Tunis.

Passaloecus brevicornis A. MORAW.

Diodontus minutus F.

Bembex arenaria HANDL.

» *oculata* LATR.

» *mediterranea* HANDL.

» spec.

Stizus ruficornis F.

» *tridentatus* F.

Gorytes Fairmairei HANDL.

Palarus flavipes F.

Notoxonia nigrita LEP.

» *pompiliiformis* Pz.

Philanthus triangulum F.

Sphex maxillosus F.

» *albisectus* LEP.

Psammophila hirsuta SCOP.

Cerceris quadricincta LIND.

Sceliphron (Pelopoeus) destillatorius LL.

Chalybion Tarqionii CARR.

P O M P I L I D A E.

Aporus bicolor SPIN.

Ceropales albocincta ROSS.

Agenia (Pogonius) variegata F.

Priocnemis Graëlsii Guér. (*Grohmanni* SPIN).

» *annulatus* F.

» *spec.*

Pompilus fumipennis DAHLB.

» *cingulatus* ROSSI.

» *riaticus* L. var.

» *plumbeus* F.

V E S P I D A E.

Polistes gallicus F.

Deze soort is zeer verbreid aan de kust van Noord-Afrika.

Raphiglossa zethoides SAUSS. ♂.

Volgens Professor SCHMIEDEKNECHT is deze soort zeer zeldzaam en was het mannetje nog niet gevonden.

Eumenes mediterranea KRIECHB.

» *poniformis* L.

» *arbutorum* PANZ.

Odynerus parietum L.

? » » var.

Microdynerus nugdunensis SAUSS.

Lionotus minutus F.

Quartinia major KOHL.

Hoplomerus Hamilear SCHMIED.

» *pinipes* H. SCH.

» *laccipes* SHUCK.

C H R Y S I D I D A E.

Cleptes ajer LUCAS.

Stilbum cyanurum FORST.

Chrysis cuprea ROSS.

» *pustulosa* AB.

» *viridula* L.

» *fulgida* L.

» *aureicollis* AB.

» *ignita* L.

SCOLIIDAE.

Tiphia Olzesii TOURN.

Dielis ciliata F.

Triscolia bidens L.

Discolia insubrica SCOP.

Scolia mania F.

» * spec.

MUTILLIDAE.

Mutilla brntia PET.

» *bimctata* LAT.

» *Spinolae* LEP.

FORMICIDAE.

Dorylus oraniensis LUCAS.

Myrmecocystus viaticus F.

Camponotus sibiraticus OL.

Aphaenogaster barbara L.

Formica spec.

PROCTOTRUPIDAE.

Galesus cornutus LATR.

CHALCIDIDAE.

Leucospis gigas L.

» » var. *rufo-notata* WESTW.

Isosoma spec.

Pteromaline spec.

EVANIIDAE.

Gasteruption distinguendum SCHLETT.

» *rugulosum* AB.

Evania appendigaster L.

Brachygaster minuta OL.

BRACONIDAE.

Bracon urinator F.

» » var. *thorace nigro*.

» *nigripodator* NEES.

» *Hedwigae* SCHMIED.

» *trucidator* MARSH.

» spec.

Agathis umbellatorum NEES.

Rogas bicolor SPIN.

» *reticulator* NEES.

Vipio contractor NEES.

» *Abdelkader* SCHMIED.

» *desertor* F.

Opius singularis WESM.

Volgens SNELLEN v. VOLLENHOVEN ook in Nederland waargenomen; volgens Prof. SCHMIEDEKNECHT zeer zeldzaam.

Dacnusa spec.

LYDIDAE.

Cephus fulvicornis LEP.

» *abdominalis* ANDRÉ. (*nigripennis*).

Trachelus tabidus F.

TENTHREDINIDAE.

Amasis sanguinea VOLLENI.

Schizocera thoracica H. SCH.

Athalia spinarum F.

» *lugens* KLG.

Allantus pectoralis KRB.

» *rufoniger* ANDRÉ.

» *balteatus* KRB.

» *arcuatus* FORST.

» *semirufus* ANDRÉ.

» *hispanicus* ANDRÉ.

Macrophya punctum L.

C. A. L. SMITS VAN BURGST.

Den Haag, 4 December 1912.

Nog eens *Stomoxys calcitrans* L. en besmettelijke

Kinderparalyse.

In No. 66 der Entomologische Berichten deelde ik mede, dat men in Amerika op het vermoeden was gekomen, dat de steekvlieg *Stomoxys calcitrans* L. een rol zou spelen bij de verspreiding der besmettelijke Kinderverlamming. Prof. M. J. ROSENAU van de Harvard Universiteit kon op het vijfthende internationale Congres voor Hygiene en Demographic te Wash-

hington (26 September j.l.) berichten, dat hij deze zaak experimenteel onderzocht had ¹⁾. Hij bezorgde eenige apen, door directe enting, de kinderverlamming (poliomyelitis) en liet deze in verschillende stadiën van hun ziekteproces door *Stomoxys* steken. Nu werden gezonde apen op hun beurt aan de steken van deze geïnfecteerde vliegen blootgesteld.

Van de 12 apen werden er aldus 6 ziek, terwijl 3 van deze 6 stierven. Verder kon hij uit zijn experimenten de conclusie trekken, dat er een zekere tijd verlopen moest eer de vliegen de ziekte konden overbrengen; dezen tijd schatte hij op minder dan 21 dagen.

Deze experimenten werden herhaald door J. F. ANDERSON en W. H. TROTT ²⁾, die de waarnemingen van ROSENAU bevestigden. Zij vonden, dat de door geïnfecteerde vliegen gestoken apen reeds na vier dagen teekenen van poliomyelitis vertoonden.

Deze proeven geven aanleiding ³⁾ om, waar wij tot nu toe machteloos stonden, door bescherming met muggengaas: in de eerste plaats te zorgen, dat aangetaste kinderen niet door *Stomoxys* gestoken kunnen worden, waardoor verhinderd wordt, dat de vliegen de smetstof verder verspreiden, en 2e. daar, waar de vlieg voorkomt of kan voorkomen (nabijheid van stallen, of mesthoopen, etc.) gezonden tegen den steek van *Stomoxys* te beschutten.

Wanneer ik nu verder mededeel, dat in den nazomer talrijke gevallen van poliomyelitis in ons land zijn voorgekomen, zoo geloof ik, dat het geen kwaad kon nogmaals op deze belangrijke kwestie de aandacht te vestigen. Het blijkt toch meer en

¹⁾ Public Health Reports, Vol. XXVII, No. 39, Sept. 27, 1912. U. S. Public Health Service, Washington.

²⁾ Public Health Reports, Vol. XXVII, No. 43, Oct. 25, 1912. U. S. Public Health Service, Washington.

³⁾ Public Health Reports, Vol. XXVII, No. 44, Nov. 1, 1912. U. S. Public Health Service, Washington.

meer, welk een gewichtige factor de insecten zijn bij de verspreiding van sommige infectieziekten; ook deze praktische kant der Entomologie mag niet verwaarloosd worden.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Ichneumon fusorius L.

In nummer 68 der Entomologische Berichten van 1 November 1912 komt op pag. 301 eene belangwekkende mededeeling voor over *Ichneumon fusorius* L., van de hand van den heer SMITS VAN BURGST.

Een volkomen gelijksoortige waarneming deed ik op 23 Juli 1899, ter gelegenheid van de excursie der Nederlandsche Entomologische Vereeniging naar Montferland. Ook daar was het *Ichneumon fusorius* L. Ik deelde er het een en ander over mede op pag. 71 van het Verslag, voorkomende in Deel 42 van het Tijdschrift voor Entomologie. Het was dus ook toen einde Juli, tegen den avond (aan 't einde der excursie), terwijl ook uitsluitend manlijke exemplaren door mij werden gevangen. Ook de boom was een beuk. Daar ik de dieren niet zag nederstrijken, nitte ik het vermoeden, dat niet de zucht naar prooi (of voedsel), maar het zoeken naar de andere sexe het doel der mannetjes was. Wellicht was echter ook in 't door mij waargenomen geval honingdauw aanwezig, zooals de heer SMITS VAN BURGST waarnam.

Daar ik van geene enkele andere Sluipwespsort ooit iets dergelijks gezien heb, trof mij de gelijksoortigheid der waarneming des te meer, zoodat wij voorloopig wel mogen aannemen, hier met eene speciale gewoonte van *Ichneumon fusorius* te doen te hebben.

Putten.

J. TH. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XXI.

Voedsel der Larven.

Bij mijn onderzoek der larven trof het mij, dat enkele exemplaren volkomen kleurloos (bleekgeel), de meeste daarentegen ware bloedblazen gelijken. -- Datzelfde ziet men ook bij Ixodidae. — Is het niet merkwaardig, dat men de larven moet zoeken in de nesten der gastheeren, voornamelijk, als er jongen in zijn? Daarom vermoed ik, dat de larven bloed aftappen van de jongen, natuurlijk niet door steken, maar door bijten, of raspen; en ik stel mij voor, dat, indien zij niet diep genoeg bijten, of raspen, zij slechts lymfhe, of serum slikken met kleurlooze cellen gemengd. Een absoluut kleurlooze darm-inhoud is niet verklaarbaar door aan te nemen, dat de larven slechts rotte bladen eten.

Zenuwstelsel der Larven.

Afwijkend van wat tot dusverre van het centraal-zenuwstelsel der larven gepubliceerd is, vind ik, dat de hersenen bijna geheel het dorsale gedeelte van den kop innemen; dat het ganglion infraoesophageum zeer ver naar voren ligt, vlak achter de monddeelen; dat verder alle overige ganglia ventralia naar voren zijn opgerukt, zoodat het ganglion prothoracale voor de helft in den kop ligt, het ganglion abdomale 1 geheel in den metathorax, en het ganglion abdominale 9 in de voorste helft van het 7^e segment. Ik tel dus een ganglion meer dan de vroegere onderzoekers.

Aantal stigmata bij Larven.

Spalacopsylla bisbidentatus (KLT.). — Larva I, kenbaar

aan den eitand, heeft slechts 9 paar stigmata en wel aan den prothorax en aan abdominaalsegmenten 1—8. De stigmata zijn klein, ovaal, met zwaren chitinerand; als voorbeeld mat ik het prothorakaalstigma; dit is zonder den chitinerand, dus als opening, $3,75 \mu$ lang, $2,07 \mu$ breed, en met chitinerand $6,22 \mu$ lang, en $3,72 \mu$ breed. — Larva II. Tot mijne verwondering heeft de larva II precies evenveel stigmenparen als de larva I. Men vergelijkte deze mededeeling met die over de stigmata der larven van *Hystrichopsylla talpae* (CURT.) in de Ent. Ber. van 1 Nov. 1912.

Hexactenopsylla Oudms.

Ik bemerk daar, dat ik dit genus voorstelde »voor de zes-kammige vleermuisvlooiën« zonder een type aan te geven (Ent. Ber. v. 3, n. 49, p. 4; 1, IX, 1909). Het spreekt van zelf, dat ik daarvoor de oudst bekende soort: *hexactenus* KOLENATI aanwijst.

Wijziging van den Slentel op de genera der Ischnopsyllidae.

(Cf. Ent. Ber. v. 3, n. 49, p. 4, 5; 1, IX, 1909). Aangezien *Thaumapsylla* met haar korten kop en korten thorax een meer gespecialiseerde vorm is, moet zij na de andere genera gesteld worden; en aangezien vlooiën met veel kammen oorspronkelijker zijn dan die met minder kammen, moeten de 8-kammige vóór de andere gesteld worden. Men gelieve derhalve in dien geest de tabel te wijzigen.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Acarologische Aanteekeningen XLV.

Glycyphagus-groepen.

In het genus *Glycyphagus* HERING zijn verscheidene groepen te onderscheiden (cf. Tijds. Ned. Dierk. Ver., s. 2, v. 8, p. 237—239; 18, 1, 1905). In 1905 gaf ik reeds aan twee groepen namen, en wel die van *Domesticus*-groep, met *Gl. domesticus*, *ornatus* en *privatus*, en van *Cadaverum*-groep, met *Gl. cadaverum*, *setosus*, *michaeli*, *justijfer* en *burchanensis*.

Nu is mij naderhand gebleken, dat ik *Gl. cadaverum* (SCHRANK) verkeerdelijk identificeerde met *destructor* (SCHRANK). Zij is = *privatus* OUDMS. Verder, dat mijne *setosus* eene andere soort is dan die van KOCH: ik gaf daarom aan mijne soort den naam van *pilosus*. Wij krijgen dus:

Domesticus-groep, met *Gl. domesticus*, *ornatus* en *cadaverum* SCHRANK (*privatus* OUDMS.), en

Destructor-groep, met *Gl. destructor*, *pilosus* OUDMS. (*setosus* OUDMS. non KOCH), *michaeli*, *justijfer* en *burchanensis*.

In de Abh. Nat. Ver. Brem., v. 19, p. 61; 15, X, 1906, gaf ik nog aan andere groepen namen:

Hyalinus-groep, met *Glyc. hyalinus* C. L. KOCH.

Fuscus-groep, met *Glyc. fuscus* OUDMS.

Perigrinans-groep, met *Glyc. perigrinans* BERL.

Jammer genoeg gaf ik toen den naam van *Cadaverum*-groep aan de *Domesticus*-groep, die reeds benoemd was (1905), zoodat de naam *Cadaverum*-groep als synonym vervalt.

Ik beschreef toen ook de echte, zonderlinge, langharige *setosus* C. L. KOCH, en merkte toen reeds op, dat deze in geene der genoemde groepen thuis hoorde. Voor deze groep kies ik thans den naam van *Setosus*-groep.

En in 1910 (Ent. Ber., v. 3, n. 53, p. 74) beschreef ik weer eene afwijkende soort: *tjibodas*, voor wie ik thans eene *Tjibodas*-groep voorstel, gekenmerkt door 4 vertex-haren.

Opmerkingen over mijn opstel, getiteld:
«A short Survey of the more important Families
of Acari» (Bull. Ent. Research, v. 1, p. 105—119).

Ik schreef dit opstel op verzoek der Redactie van het Tijdschrift, dat toen juist opgericht was. Eerst nu, dit artikel om bizondere redenen overlezend, bemerk ik, dat de Redactie zich vrijheden veroorloofd heeft, die men van een wetenschappelijk lichaam niet verwacht.

Op p. 106, r. 3—8 wordt medegedeeld, hoe men Acari moet vangen en bewaren. Deze zin behoorde geplaatst te worden op blz. 105, vóór de behandeling der Subordinates.

Op p. 112, r. 10 van onderen leest men: »The presence of one or two pairs of *pseudostigmata* shows their relation to the five foregoing groups«. Men leze hier: »to the two foregoing groups and to the following one«.

Op p. 115, r. 7 van onderen staat van de larven van *Prostigmata Parasitengona*: »They burrow into the skin«. Ik kan dat nooit geschreven hebben; ik heb integendeel er herhaaldelijk op gewezen, dat deze larven zich onmogelijk in de huid der dieren (incl. menschen) kunnen ingraven, maar dat zij slechts hun rostrum, resp. ligula of hypopharynx, in de huid steken.

Op p. 118, r. 8 van onderen leze men *Psoroptidae* in plaats van *Psoralgidae*. Blijkbaar heb ik iets medegedeeld over *Psoralgidae*, *Epidermocoptidae* en *Psoroptidae* en heeft de Redactie eenige regels geschrapt tusschen het woord *Psoralgidae* en de mededeeling over *Psoroptidae*.

Op p. 119 staat van *Demodicidae*, de talkmijten van den mensch: »The creatures . . . most probably . . . are related to, or perhaps even an earlier stage of, *Psorergates simplex*, which also lives in sebaceous sacs«. — Dit kan ik nooit geschreven hebben, omdat ik deze zienswijze niet deel, en omdat zij zelfs

voor mij en alle Acarologen nieuw is! Ik heb alleen geschreven: »most probably are related to *Psorergates simplex*«; de woorden »or perhaps even an earlier stage of« zijn beslist van de Redactie en niet van mij.

Zoo ook op p. 119 bij de behandeling der *Eriophyidae*. Hier schreef ik: »Probably they are most nearly related to *Tetronychidae*«. De woorden »or perhaps even an earlier stage of« zijn door de Redactie ingelascht en niet van mij. Deze zienswijze is van Donnadieu, 1875, en reeds lang verlaten!

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 70.

DEEL III.

20 Maart 1913.

INHOUD: C. A. L. SMITS VAN BURST, Ichneumonidae: *Habrocryptus tunetanus* nov. spec. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aearologische Aanteekeningen XLVI. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over Suctoria XXII. — Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS, Boekaankondiging. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Kleurenzin van bijen en kleuren van bloemen. — Dr. A. C. OUDEMANS, Vlooiën! — REDACTIE, Mededeeling.

Ichneumonidae.

Habrocryptus tunetanus nov. spec.

♂. Head triangular anteriorly, transverse, but not abruptly constricted behind the eyes; vertex narrow, declived posteriorly, angularly emarginate centrally, with sculpture obsolete; frons and face punctato-rugulose, clypeus arcuately impressed but not discreted, elevate centrally, apically glabrous and not dentate. Antennae slender, filiform, slightly attenuate towards the apex; the first flagellar joint longer than the second; joints not dilated apically.

Thorax punctato-rugulose; mesonotum declived in front; notauli distinct; scutellum convex; metathorax rugose, with basal transverse costa alone distinct; the apical one obsolete; apophyses wanting; spiracles subcircular.

In fore wing nervulus distinctly antefurcal; areola entire,

somewhat small, its sides obviously convergent above, receiving the recurrent nervure in its centre; radial cell short; nervus disco-cubitalis broken by a minute stump; stigma narrow; lower external angle of discoidal cell obtuse. In hind wing median curved at its base; nervellus postfurcal and intercepted slightly below its centre.

Legs normal.

Abdomen fusiform, not linear, coriaceous; the basal segment with sub-prominent tubercles, slightly explanate apically, its postpetiole longer than broad.

Length 9 mm.

Head and mandibles black, palpi blackish; antennae black, centrally white-banded. Thorax black, only pronotum white-margined in front and scutellum white at apex; tegulae black. Wings somewhat clouded; their radix white; pterostigma black, with a short white line basally. First, sixth and seventh abdominal segment black, second, third, fourth and fifth red; anus immaculate. Legs black, anterior tibiae and tarsi fuscous, hind tibiae totally black; joints two, three and four of hind tarsi white; calcaria black.

The above description is made from a single ♂ which I captured by sweeping shrubs at Ariana, near Tunis, in April 1911. The type is in my collection.

Cryptus subspinus nov. spec.

♂. This species closely resembles *Cryptus spinosus* SRV., however, its short metathoracic spines will at once distinguish it.

Head black, with internal and partly external orbits narrowly white; antennae totally black; scutellum white at apex; hind tarsi with joints two, three and four white.

Metathorax with more or less distinct hexagonal area supe-

romedia, its apophyses very short. Post-petiole without carinae, but with a longitudinal excavation centrally.

Length 9 mm.

I have swept five ♂♂ of this species from lower plants in the environs of Tunis about the middle of March 1911. The types are in my collection.

The Hague, 20 Januari 1913. C. A. L. SMITS VAN BURGST.

Acarologische Aanteekeningen XLVI.

Parasitus talparum nov. sp.

Zeer naverwant aan *Parasitus fucorum* (DE GEER).

Nph. II. Lengte van het lichaam 1 mm. Epistoom zeer doorschijnend, met breede middelspits, die ongeveer den vorm heeft van een turksche koepel, en eene pantige zijdespits. Het z.g. sternaalschild zonder donkere chitiniseering aan den voorrand. Styli zeer krom. Tarsus II met twee korte doornen; tarsus III met 1 langeren doorn. — Nest van *Talpa europaea* L., Sittard, April 1912. F. HESELHAUS. — Type in collectie HESELHAUS.

»Sandflies« zijn geen *Thrombidium*-Larven.

In de verslagen van bezoekers van de Molukken en van Nieuw Guinea is dikwijls sprake van ondragelijken jeuk aan gelaat en handen, doch ook aan de beenen, wanneer men door bosschen gaat. Meestal wordt die jeuk toegeschreven aan sandflies. Met zekerheid weet men nu, dat de jeuk en de vreeselijke zweren aan de beenen veroorzaakt worden door de gonone (*Thrombidium*larven). Dit heeft ten gevolge

gehad, dat *gonones* en *sandflies* geïdentificeerd werden, of dat het bestaan van de laatsten in twijfel werd getrokken, zooals blijkt uit verscheidene passages in mijn werk: »Die bis jetzt bekannten Larven von *Thrombidiidae* und *Erythraeidae*, mit besonderer Berücksichtigung der für den Menschen schädlichen Arten". blz. 10—13. 46—62. (Zool. Jahrb. Suppl. Bd. 14, p. 1—230).

Prof. Dr. A. WICHMANN te Utrecht schrijft mij nu, dd. 21-12-1912, het volgende, hetgeen ik met ZHG.'s machtiging alhier publiceer:

»Ik heb dezer dagen eerst uw interessant werk (Zool. Jahrb. »Suppl. 14. Heft 1) in handen gekregen en ben zoo vrij U »eenige opmerkingen te geven aangaande de verwarring, die »ten opzichte der *sandflies* heerscht."

»Blz. 12. Hetgeen de heer KRUYT *kasisi* noemt, die hij »ten onrechte met de *gonone* identificeert, noemen de »Maleyers *agas*; en deze zijn de echte *sandflies* der »Engelschen, die, naar ik meen, tot het geslacht *Ceratopogon* »behooren; deze dieren zijn beperkt tot de kuststreken, duiken eerst na zonsondergang op en verdwijnen met de ochtend- »schemering. Zij veroorzaken inderdaad een ondragelijken jeuk »op alle blootliggende lichaamsdeelen. Men tracht ze steeds »door rook te verdrijven, maar ik heb niet kunnen ontwaren, »dat dit ooit iets geeft. Zichtbare sporen van hun bezoek laten »deze uiterst kleine pijnigers niet achter."

»Blz. 48. Hetgeen D'ALBELTIS *sandflies* noemt (Nieuw »Guinea, I, blz. 272, 282, 404) zijn wederom *agas*. Daaren- »tegen niet, die door hem in Vol. II, blz. 34 vermeldde; »die zouden zeer goed mijten kunnen zijn."

»Aangaande het op blz. 47 vermelde over A. RAFFRAY kan »ik u nog berichten, dat in zijn verslag in Bull. Soc. Géogr. »1878 evenmin iets over de mijten gezegd wordt; daarentegen »deelt W. H. WOELBERS in de Berichten van de Utrechtsche

»Zendingsvereeniging, XIX, 1878, blz. 3, mede, dat MAURICE
»MAINDRON, die RAFFRAY vergezelde, ontstoken beenen opge-
»loopen had«.

Terstond na ontvangst van deze letteren verzocht ik inlich-
tingen over deze *agass* bij onzen dipteroloog, Prof. Dr. J. C.
H. DE MEIJERE te Hilversum, die mij met zijne bekende be-
reidwilligheid een overdruk zond van zijn interessant opstel
»Blutsaugende Micro-Dipteren aus Niederländisch Ostindien«,
(Tijds. Ent. v. 52, 1909, p. 191—204, t. 12). Daaruit blijkt,
dat voorhemelijk de heeren Dr. SALM, EDW. JACOBSON en Dr.
KONINGSBERGER veel bijdroegen tot de kenners der biologie van
deze uiterst kleine en lastige vliegjes, waarvan Dr. DE MEIJERE
zes nieuwe soorten beschrijft. Korthedshalve verwijst
ik naar zijne belangrijke verhandeling.

Microthrombidium Haller.

HALLER gaf (Jahresh. Ver. vaterl. Naturk. Württ. 1882, p.
322) dezen naam aan een nieuw genus met de volgende ken-
merken: »Körpergrösse gering; Augen sitzend; Palpen kurz,
gedrungen, nicht selten mit accessorischer Krallen; erstes Bein-
paar allermeist das längste, nach dem Ende hin verdickt;
Endglied ei-oder fast herzförmig; Bürste (= Pulvillum) fehlend.«
Hij noemt twee soorten, nl. *M. purpureum* KOCH, en *M. pul-
cherrimum* nov. sp. zonder aan te geven wie van
deze twee type is. Ten onrechte wordt dus door BERLESE,
Trombidiidae, p. 3, beweerd: »HALLER fa un genere a sè, per
un suo *M. pulcherrimum*.«

Nu kan men *purpureum* KOCH als type aannemen, omdat die
het eerst genoemd is; doch ook *pulcherrimum*, omdat deze
uitvoerig beschreven wordt, terwijl bij *purpureum* KOCH een-
voudig verwezen wordt naar KOCH, Deutschl. Crust. Myr.
Arachn. 15. 10. — KOCH beschrijft zijne soort kort, doch ken-

baar; zijne afbeelding is zeer duidelijk; indien een acaroloog deze soort vond, zou hij haar onmiddellijk herkennen.

Maar de Internationale Nomenclatuurregels v e r b i e d e n eene andere soort als type aan te nemen. Nu geeft BERLESE *pusillum* HERM. als type aan. En waarom? Dat zegt hij op blz. 3 van zijn werk: Trombidiidae: »Nel 1882 l'HALLER fa un genere a sè, per un suo *M. pulcherrimum*, che non mi pare diverso dal *Trombidium pusillum* dell'HERMANN«.

Ik wil hier even aantoonen, dat deze onderstelling geheel onjuist is: HERMANN's beschrijving van *pusillum* (hoewel kort) en afbeelding zijn goed, en doen, indien een acaroloog de soort vindt, haar terstond herkennen. Nu is de soort gewoon; ook BERLESE heeft haar herkend, beschrijft de rugharen als »20—25 μ long., barbulis sat magnis, hand densis«, en beeldt de palp en de haren goed af. — HALLER beschrijft de rugharen van zijn *pulcherrimum* daarentegen als volgt: »Im Uebrigen ist die Art leicht kenntlich an den äusserst zierlichen rubinrothen Gebilden der Rückenfläche, deren Färbung selbst nicht am mit Kalilauge behandelten Chitinskelete schwindet. Dieselben sind kurze und dicke mit zahlreichen spitzen und kräftigen Höckern besetzte Dornen, welche in ihrer Configuration etwa an stumpfzackige Hirschgeweihe erinnern. Gegen den Seitenrand hin gehen dieselben allmählig in feingefiederte ebenso gefärbte Bürstchen über. . . .

Mij dunkt, deze twee soorten zijn totaal verschillend!

Wij nemen *purpureum* KOCH als type aan, eene soort, die zeer naverwant schijnt te zijn aan *pusillum* HERM., doch niet identiek.

Tragardhula Berl., *Blankartia* Oudms.

TRÄGÄRDH beschreef (Results Swed. zool. Exped. Egypt and White Nile 1901 20./1., p. 80 en 81) ♂ en ♀ van *Trombidium niloticum*, nov. sp. — Op p. 78 heet het: »Vorliegende Art

wurde in grosser Menge auf den Blättern einer im weissen Nil vorkommenden Wasserpflanze gefunden«. — Op. p. 82: »bei Gebel Ahmed Aga, 20. 3. 1901«. Op p. 79: »Ausser den Milben waren eine Menge Collembolen, Insektenlarven u. a. auf den Blättern vorhanden«, en: »Auf einem grossen Teil der Milben schmarotzte eine *Trombidium*-Larve, und da, wie hervorzuheben ist, die Wasserpflanzen völlig isoliert waren, liegt es nahe, in ihr die Larve des *Trombidium niloticum* zu vermuten, obgleich kein Beweis dafür geliefert werden kann, da leider keine Nymphochrysalisstadien angetroffen wurden. Ich beschreibe im folgenden vorläufig die Larve als dem *T. niloticum* angehörend«.

Ik heb in de Zool. Jahrb. Suppl. Bd. XIV. p. 122 reeds eenige bedenkingen daartegen geuit. Maar er is nog meer: 1°, als de adulti eieren gelegd hebben, zijn ze uitgemergeld, en sterven spoedig, en zijn in dien toestand al een heel slecht voedsel (gastheer) voor die larven; 2°, als de larven uit de eieren komen, zijn de adulti reeds lang dood; 3°, »de waterplanten waren geheel geïsoleerd«. . . ; ik vraag nu: hoe kwamen dan die *Trombidiums*, *Collembola*, Insectenlarven, enz., op de bladen? en beweer: even goed als genoemde diertjes ieder voor zich op de bladen gekomen zijn, kunnen ook de larven, onafhankelijk van de anderen, daar aangeland zijn!

Er is dus geen enkel bewijs, geen enkele reden zelfs om te vermoeden, dat de larven zouden behooren tot de volwassenen (al blijft de mogelijkheid bestaan.). En zolang dat niet bewezen is, moeten de genera *Tragardhula* BERL. 1912 (voor de volwassenen) en *Blankuartia* OUDMS. 1911 (voor de larven) gescheiden blijven. (BERLESE vereenigde ze in zijn »Trombidiidae« p. 97). —

N.B.! Volgens de Internationale Nomenclatuurregels moet men *Tragardhula* schrijven.

Rohaultia Oudms.

Na kennismaking met BERLESE'S prachtwerk »Trombidiidae« kwam ik tot de zeker niet gewaagde onderstelling, dat *Rohaultia* de larven zouden zijn van *Diplothrombium* BERL. (Ent. Ber., v. 3, n. 68, p. 291).

Het genus *Diplothrombium* omvat twee soorten, *longipalpe* BERL. (type) en *eximium* BERL.

Vergelijk ik nu nogmaals mijne teekeningen en beschrijvingen van de larve *Rohaultia* met die van BERLESE van de adulti *longipalpe* en *eximium*, dan waag ik een nog meer gepreciseerde onderstelling: nl. dat *Rohaultia binngulum* OUDMS. de larve zou zijn van *Diplothrombium eximium* BERLESE. Men behoeft de »crista metopica« van beide vormen maar te zien, om daarvan overtuigd te zijn. Voorzichtigheidshalve houden wij echter de genera gescheiden.

Musitania Oudms.

Musitania verrucipes OUDMS. 1911, door mij gediagnostiseerd in de Ent. Ber., v. 3, n. 62, p. 186, is beslist = *Diplothrombium eximium* BERL. 1903, de eerste naam vervalt dus als synoniem. Zoo schreef ik in de Ent. Ber., v. 3, n. 67, p. 275.

Onderwerp ik echter de soorten *longipalpe* BERL. en *eximium* BERL. aan een grondig onderzoek, dan kom ik tot het resultaat, dat zij tot twee aparte genera behooren: *Diplothrombium* BERL., met *longipalpe* als type, kenmerkt zich door twee paar pseudostigmatische organen, die gelegen zijn in twee areolae achter elkander, alsmede door ongesteelde onbewegelijke dubbeloogen (oogparen). — *Musitania* OUDMS., met *eximium* BERL. 1910 (= *verrucipes* OUDMS. 1911) als type, kenmerkt zich door twee paar pseudostigmatische organen, waarvan het voorste paar in eene areola gelegen is, het

achterste paar, wijd van elkander, op een sikkelvormig schildje ingeplant zijn, alsmede door gesteelde bewegelijke dubbeloogen (oogparen).

Diplothrombium-groep.

Diplothrombium BERL. 1910, *Rohaultia* Oudms. 1911 en *Musitania* Oudms. 1911, behooren blijkbaar tot eene zeer bijzondere groep, die ik wil noemen *Diplothrombium*-groep, en die in de Tabel, door mij voorgesteld in de Zool. Jahrb., Suppl. Bd. XIV, p. 187—195, achteraan geplaatst moet worden.

Ik heb er ter plaatse reeds op gewezen, hoeveel kenmerken *Rohaultia*-larven gemeen hebben met die van *Erythraeidae* en de zoogenaamde *Hydrarachnidae*.

Erythraeus hibernans Oudms.

LARVA. Hiervan beschreef ik de huid (waarin de Nympha overwintert) in den Zool. Anz., v. 25, n. 666, p. 218, 1902, in de Mém. Soc. Zool. Fra., 1903, v. 16, p. 18, en in de Ent. Ber., v. 3, n. 67, p. 275, 1912. De haren noemde ik steeds »korte staafjes». Ik heb de haren nu eens met immersiesysteem bestudeerd, en bevonden, dat ze gemiddeld 62μ lang, $2\frac{1}{2} \mu$ dik, naar het einde nagenoeg niet afnemend, dus bijna rolrond, en aan het einde afgerond zijn. Verder zijn ze glashelder, maar lijken bruin, omdat ze zelf weer dicht bezet zijn met $\pm 1 \mu$ lange, donkerbruine kaartjes, die in 8 overlansche rijen staan.

NYMPHA. Deze beschreef ik in de Zool. Anz., v. 25, n. 666, p. 219, 1902, in de Ent. Ber., v. 1, n. 6, p. 36, 1902, en in de Mém. Soc. Zool. Fra., v. 16, p. 20, 1903, waarin zij ook afgebeeld is: t. 2 en 3, f. 59—68. — In de Zool. Anz. staat abusievelijk »platten Haaren». In de Ent. Ber. werd hierop

gewezen, en werden de haren beschreven als »glad». Zoo ook in de Mém. Soc. Zool. Fra.: »poils courts et lisses». — Maar het immersiesysteem leert mij, dat de haren (nl. aan den achterrand v. h. lichaam) 116μ lang, aan de basis $\pm 5 \mu$ dik, aan den top 3μ dik en afgerond zijn, rond, en lichtbruin getint zijn, doch zelf weer bezet met $5-3 \mu$ lange, glasheldere, spaarzame, uiterst fijne, moeilijk zichtbare haartjes.

Histiogaster Berl.

Rectificatie. In de Ent. Ber., v. 3, n. 61, p. 168, r. 1 v. b., staat van de hypopi: »With eyes on the metasoma»: hiervoor moet men lezen: »With eyes on the prosoma«. —

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XXII.

Ceratophyllus mustelae Wagner.

In de »Notes of the Leyden Museum« v. 21, p. 201--206, publiceerde ik eene »List of the Suctoria in the Leyden Museum«. Onder No. 26 vindt men vermeld: *Ceratophyllus* sp., The Hague, Mr. LEESBERG.

Aangezien de heer Mr. LEESBERG coleopteroloog was en wel eens dorre bladen zeefde, en in rotte bladen dikwijls *Suctoria* gevonden worden, kan men met bijna absolute zekerheid vaststellen, dat Mr. LEESBERG deze *Ceratophyllus* in rotte bladen vond.

The Hon. N. CHARLES ROTHSCHILD had de bereidwilligheid deze vloo te determineren als *Ceratophyllus mustelae* WAGNER ♂.

Rhadinopsylla pentacanthus (Rothschild).

Ik had gelegenheid *Rhadinopsylla pentacanthus* (Rotsch.) te bestudeeren en vond: dat de 4 groote tanden van het etenidium

echte genale tanden zijn, doch dat de kleine, breede, meest dorsaal gelegen tand een angulare (postoculaire of suboculaire tand is; dat behalve deze 5 door ROTSCHELD beschreven tanden er nog een 6^e aanwezig is en wel onder (intern van) de 4^e genale (de meest dorsale van de 4); en dat de labiaalpalpen symmetrisch en 4-ledig zijn.

Neopsylla bidentatiformis (Wagner).

Bij deze soort vond ik, dat de twee genale tanden, waarnaar de soort genoemd is, naar achteren gericht zijn en zich bevinden onder (intern van) een derden tand, die de eigenlijke angulare (postoculaire of suboculaire tand is.

Ctenophthalmus Kolenati.

KOLENATI zegt in zijn opstel »Die Parasiten der Chiropteren, Brünn, 1856, p. 33« woordelijk :

»Der Hausmausfloh... hat vor den Ocellen kleine bewegliche Ctenidien und dürfte ein neues Geschlecht: *Ctenophthalmus* KOLENATI mit mehreren anderen bilden«.

Hij geeft dan die soorten aan. Men lette er wel op, dat het genus *Ctenophthalmus* hier goed gedefinieerd is: »hat vor den Ocellen kleine beweglichen Ctenidien.« De eenige Europeesche vloosort, die aan deze definitie voldoet, is *musculi* DUGÈS, die ook door KOLENATI het eerst genoemd is!

Het blijft derhalve onaangevochten, dat KOLENATI in 1856 een genus *Ctenophthalmus* voorstelde voor *musculi*, met kleine bewegelijke Ctenidia vóór de Ocellen.

Het is daarom geheel overbodig geweest den genusnaam *Ctenophthalmus* door eenen anderen te vervangen, zooals KOLENATI zelf deed in 1863 en JORDAN & ROTHSCHILD in 1911. Wij hebben derhalve:

Ctenophthalmus KOLENATI 1856, type *musculi* DUGÈS.

Synonymen: *Ctenopsyllus* KOLENATI 1863, type *musculi* DUGÈS (non *Ctenopsyllus* KOLENATI 1856 = *Ischnopsyllus* WESTWOOD 1833); en *Leptopsylla* JORDAN & ROTHSCHILD 1911, type *musculi* DUGÈS. —

Spalacopsylla Oudms.

Uit het bovenstaande blijkt ten duidelijkste, dat het genus *Ctenophthalmus* KOLENATI geen andere type heeft en kan hebben, dan *musculi* DUGÈS, de eenige soort in Europa, die voor de Ocellen bewegelijke Ctenidien heeft.

Derhalve is het verkeerd, om voor »*talpae*« BOUCHÉ een genus *Ctenophthalmus* te noemen. Reeds in 1906 stelde ik daarom voor, het genus te herdoopen in *Spalacopsylla*. Ik hoop, dat de Suctoriologen nu overtuigd zullen zijn van de geldigheid van mijn voorstel.

Ctenophthalmus segnis (Schönherr).

Het is mij onbegrijpelijk, waarom de Suctoriologen nog steeds *musculi* DUGÈS schrijven in plaats van *segnis* SCHÖNHERR. Heb ik niet in de Entomologische Berichten, v. 1, No. 45, 1 Jan. 1909, p. 279—280 uitvoerig en met nadruk erop gewezen, dat de soort *musculi* DUGÈS reeds in 1811 duidelijk herkenbaar door SCHÖNHERR beschreven en afgebeeld werd? of is de Nederlandsche taal zoo onbegrijpelijk?

Rudimenten van ledematen bij vloo-embryonen?

WEISSMANN beeldt in zijn werk »Beiträge zur Entwicklungsgeschichte der Insekten. I, 1863. tab. 13. f. 62,« het ei van een hondevloo (*Ctenocephalus canis*) af in het einde van de tweede ontwikkelingsperiode.

Hij wijst in den tekst, p. 203, uitsluitend op de gelijkenis van dit ei met dat van Tipuliden. Meer niet.

Werkelijk ziet men aan dit ei alle détails, die aangetroffen worden in fig. 32 (tab. 9), zelfs een rudimentair pootstompje aan het eerste thorakaalsegment!

Heeft WEISSMANN deze curieuse coïncidentie met opzet verzwegen? De ontwikkeling der vleoiën in het ei is zeer moeilijk na te gaan, daar het chorion zoo ondoorzichtig is. Met de nieuwe opklaringsmethoden bestaat de mogelijkheid, op dit gebied nog menige verrassende ontdekking te doen.

Palaeopsylla sorecis (Dale).

Een ♂ en een ♀ van het Museum van Natuurlijke Historie te Leiden (op dit oogenblik in mijn bezit), alsmede een ♂ van mijne collectie, wijken zoo zeer af van de voorstellingen, door DAMPF in woord en beeld gegeven (Zool. Jahrb. Suppl. 12. p. 621, f. C, D), dat ik meende met eene nieuwe soort te doen te hebben!

Voorzichtigheidshalve schreef ik er ROTHSCHILD over, en zond hem mijne preparaten en teekeningen. Hij verklaarde ze beslist voor *sorecis*. Ik deelde dit mede aan DAMPF, die mij daarop kennis gaf van zijne meening, dat ROTHSCHILD gelijk heeft: mijne exemplaren zijn *sorecis*, en de individuen, waarnaar hij (DAMPF) zijne beschrijvingen en teekeningen vervaardigde, zijn van een ander geografisch ras, hetwelk hij noemt *Palaeopsylla sorecis* var. *borussica* DAMPF (in literis).

Tot verontschuldiging van DAMPF's schijnbaar verkeerde determinatie diene, dat de figuur, door ROTHSCHILD gegeven van de ♂ copulatieorganen van *sorecis* (Nov. Zool., v. 5, 1898, t. 17, f. 16, sub nomine *gracilis*) zoodanig is, dat niemand daarin een echte *sorecis* kan herkennen! De figuur is ten eenen male te oppervlakkig geteekend.

Ik geef daarom alhier van den kop en van de gewijzigde abdominaalsegmenten van de echte *sorecis* nauwkeurige beschrijvingen.

Mas. De kop heeft een duidelijk tuber frontale en een driehoekig mucro. De gena is niet afgerond, maar flauw ingedeukt. De eerste en tweede ante-antennale tanden zijn eer stomp dan spits te noemen. De eerste heeft nagenoeg parallele randen; de tweede wordt naar de spits breeder; de derde is op ongeveer $\frac{1}{3}$ van zijne lengte het breedst; zijn spits reikt niet tot aan den achterrand van den kop; zijn ventrale rand loopt precies parallel aan den ventralen koprand; het eerste derde deel van zijn dorsalen rand is onder den vierden tand verborgen; deze vierde tand is cirkelvormig afgerond.

Het corpus van het ♂ hechtorgaan is een gelijkbeenige driehoek; zoowel de bovenrand als de achterrand zijn bijna recht. In de tweede helft van dien bovenrand bevinden zich aan de binnenzijde ca. 11 korte borstels, en die bovenrand heeft daar twee ondiepe kerven zoodat daar drie rondingen ontstaan: . De laatste ronding is zwaarder gechitiniseerd en draagt geen borstel. De achterrand van het corpus draagt dezelfde lange borstel als de genoemde soort. De bewegelijke processus ziet er ongeveer zoo uit als die der genoemde soort. Het manubrium is sterk gekromd, als een slede, of als een schaats met krul. Het 9. sterniet heeft een rechten dorsalen rand, en een distal gebogen ventralen rand, gelijkst dus ongeveer op een met de sneede naar boven gericht pennemes of zakmes, heeft langs den dorsalen rand ca. 10 korte borsteltjes, aan de spits twee langere,

en langs den ventralen rand 7 nog langere min of meer naar boven omgeslagen borstels.

Femina. De kop heeft een duidelijk tuber frontale, doch geen mucro; deze kan echter afgevallen zijn. De gena is niet afgerond, maar flauw ingedeukt. De drie ante-antennale tanden zijn korter en breeder dan bij *Palaeopsylla minor* (DALE) en *P. similis* DAMPF (zie DAMPF in Zool. Jahrb., Suppl. 12, p. 625, f. J. en K.). De eerste tand heeft ongeveer parallelle randen en is aan de spits cirkelvormig afgerond. De tweede wordt naar de spits breeder en is aan de spits fraai afgerond. De derde is ongeveer in het midden het breedst en versmalt zich vrij plotseling naar de spits, die den achterrand van den kop niet bereikt (dus als bij *minor*. De ronding van den vierden tand staat tusschen die van *minor* (zeer rond) en *similis* (hoek van $+ 70^\circ$) in. De dorsale rand van het tweede voelerlid draagt slechts 2 borstels, bij *minor* 4, bij *similis* 5.

De achterrand van het 7. sterniet heeft een zeer groote, naar voren gerichte afgeronde inbochting (uitsnijding). De achterrand van het 8. tergiet heeft achter het zeer groote stigma eene ondiepe kerf; is boven het neusvormige gedeelte (zie DAMPF, l. c. p. 629, f. L en M) niet zoo ingebogen, maar juist uitgebogen. De twee zware borstels onder de »neus» zijn zeer ongelijk, de onderste is bijna driemaal langer dan de bovenste. Vóór dezen staat 1 borstel en daarvoor eene vertikale rij van drie borstels, en daarvoor weer eene enkele, schuin naar beneden gerichte (als bij de genoemde soorten). Het 8. sterniet is kort, distaal afgerond, alwaar het drie uiterst kleine borsteltjes draagt, en minstens driemaal breeder dan bij de genoemde soorten.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

BOEKAANKONDIGING.

The comparative anatomy of the male genital tube in Coleoptera. By D. SHARP, M. A., F. R. S., and F. MUIR, F. E. S. 165 bladzijden met 37 platen, waarop 239 figuren.

Dit merkwaardige boek, als separatum uit de »Transactions of the Entomological Society of London, December 24, 1912«, ontving ik onlangs van den nestor der engelsche Coleopterologen, Dr. D. SHARP, die, in verbinding met den heer F. MUIR, dit werk ondernomen heeft. Met bewondering zag ik hoe die krasse grijsaard »the senior author at Brockenhurst«, met wien ik het genoegen had persoonlijk kennis te maken op het Entomol. Congres te Oxford, zich met zooveel ijver gewijd heeft aan de studie van een anatomisch onderwerp dat, in den nieuweren tijd, voor de systematische verwantschap, zoozeer de aandacht getrokken heeft. De afbeeldingen zijn gemaakt door den »junior author« F. MUIR.

Dr. SHARP zegt in de voorrede: »A work of the kind is almost indispensable in the present state of Coleopterology, and the authors hope that it will be received as a much needed contribution to a great subject. A subject too as to which, notwithstanding its slight advancement, great misconception is prevalent«.

Een oordeel te vellen over de nauwgezetheid der beschrijvingen en afbeeldingen is mij nu niet mogelijk, maar het werk aan alle beoefenaars der wetenschappelijke Coleopterologie aan te bevelen, doe ik met overtuiging, daar de bekendheid met SHARP als nauwgezet onderzoeker genoegzaam gegarandeerd is.

Het enthousiasme van de schrijvers doet hen aan het slot van de inleiding citeeren een passage uit »Decline and Fall of the Roman Empire« van den historicus GIBBON, met betrekking

tot Keizerin THEODORA, de gemalin van den Keizer, die de groote cathedraal van St. Sophia te Constantinopel liet herbouwen: »A magnificent temple is a laudable monument of national taste and religion, and the enthusiast who entered the dome of St. Sophia might be tempted to suppose that it was the residence, or even the workmanship of the Deity. Yet how dull is the artifice, how insignificant is the labour, if it be compared with the formation of the vilest insect that crawls upon the surface of the temple!«

Na de inleiding volgt hoofdstuk II. »Orismology and Technique«, waarin eene lijst van termen, met de beteekenis, die telkens in het werk gebruikt worden; ook de methode welke gevolgd is. Hoofdstuk III omvat de »Morphology« met »A. Special Anatomy«, handelende over 105 verschillende families; B. General Morphology. Hoofdstuk IV is getiteld: Function. Hoofdstuk V Taxonomy and Phylogeny, waarin een overzicht gegeven wordt van 8 familiën-groepen, der: 1. *Byrrhoidea*, 2. *Cucujoidea*, 3. *Phytophagoidea* (of »Rhynchophoro-Phytophagous Division«), 4. *Caraboidea* (of »Adephaga«), 5. *Malacodermoidea*, 6. *Tenebrionoidea*. 7. *Staphylinoidea* (of »Brachelytra«) en 8. *Scarabaeoidea* (of »Lamellicornia«). In elk dezer groepen geven de schrijvers een overzicht van de verwantschap der families, met een schema als stamboom. In het gedeelte Phylogeny wordt gezegd dat »Unfortunately our knowledge as to this subject is dreadfully incomplete and is we fear likely to remain so for a very long period« en »In the absence of palaeontological guidance students of Coleopterous phylogeny, have been driven to rely on other characters«, nl. wordt hier vooral gewezen op het groote belang voor de phylogenie, wanneer de kennis van de »male genital tube« in verband wordt gebracht met de »female structures«.

De groepeerling der familiën wijkt in dit werk alweder af van wat reeds door anderen daarover geschreven is. Terwijl

KOLBE 14 familiën-groepen aannam, is het aantal bij SHARP gereduceerd tot 8. Op dit gebied is, evenals bij zooveel andere belangrijke quaesties, wel nimmer eenstemmigheid te verwachten.

Mijn wensch is, dat dit werk in alle opzichten aan de verwachtingen moge voldoen.

Den Haag.

Jhr. Dr. Ed. J. G. EVERTS.

Kleurenzin van bijen en kleuren van bloemen.

In de N. R. Ct. van 25 Januari komt een belangrijk stuk over dit onderwerp voor, hetwelk ik wel waard acht hier te reproduceeren.

In een der jongste nummers van de *Münchener Medizinische Wochenschrift* komt een artikel voor van Dr. K. von FRISCH over kleurenzin der bijen en de kleuren der bloemen, waaraan wij het volgende ontleenen :

Het is algemeen bekend, dat die bloesems, die door middel van den wind bevrucht worden, geen opvallend gekleurde bloemen hebben, terwijl d. t. de bloemen, die door middel der insecten bestoven worden, opvallen door hun kleur en geur. Hierop zijn slechts weinige uitzonderingen.

Kleur en geur vullen elkander aan, daar het eene insect door zijn reukzintuig, het andere door zijn gezichtszintuig geleid wordt.

Dat de insecten door den geur der bloemen worden aangelokt, is al lang algemeen aangenomen, maar dat ook de kleur invloed zou uitoefenen heeft steeds talrijke bestrijders gevonden. Enkele hadden tot nu toe getracht aan te toonen, dat de dieren kleuren kunnen waarnemen. Hunne proeven waren echter onvoldoende : zij toonden slechts aan, dat de dieren kleuren kunnen onderscheiden ; maar dat kan de totaal kleurenblinde mensch ook (naar hun meerdere of mindere helderheid).

De ophthalmoloog Hess was eigenlijk de eerste, die hierover behoorlijk proeven deed; hij bewees voor verschillende dieren (amphibiën, reptielen, vogels en zoogdieren) het vermogen om kleuren te herkennen, maar ontkende dit voor bijen.

En nu is het den laatsten zomer aan K. v. Frisch gelukt met zeer belangwekkende proeven aan te toonen, dat de bijen wel degelijk kleuren zien.

Hij nam een groote tafel, beschut tegen regen en zon, op ± 200 M. van een bijenstal. De tafel werd nu in onregelmatige volgorde bedekt met bladen papier, die 30 overgangen van wit naar zwart vormden (verkregen door kopieerpapier verschillende tijden aan de zon bloot te stellen).

Op een paar willekeurige plaatsen werden nu twee matgele papieren van gelijke grootte ($\pm 10 \times 15$ c.M.) er tusschen gelegd, terwijl op ieder stuk papier een bakje geplaatst werd; samen dus 32 bakjes, waarvan de twee op geel met suikerwater gevuld werden. Al zeer speedig begon zich nu een levendig verkeer te ontwikkelen op deze twee bakjes.

Om nu de africhting op een bepaalde plaats te vernijden en een zuivere africhting op de kleur te verkrijgen, verplaatste v. Fr. steeds de gele papieren en dan bleek, dat de bijen toch dadelijk op de pas verplaatste voederplaats afvlogen.

Nu moest nog uitgemaakt worden of zij er door hun reuk- of hun gezichtsvermogen heen geleid werden.

Na een paar dagen nam hij daarom de oude papieren en bakjes met den bijenreuk weg en verving ze door nieuwe op een andere plaats, terwijl alle 32 bakjes met suikerwater gevuld werden. En wat zag hij nu: de bijen vlogen direkt naar de bakjes op geel en lieten alle andere staan. Slechts drie kwamen op 't grauw terecht.

Het geel werd dus niet met een der variaties van grauw verwisseld, zooals een kleurenblinde doen zou.

Denzelfden dag nam hij nog een nieuwe proef: de gele

bladen werden weer met nieuwe verwisseld, op andere plaatsen gelegen en van schoone bakjes zonder suiker voorzien. Binnen 5 minuten hoopten zich \pm 200 bijen in en naast deze bakjes op, terwijl zij de volle bakjes op 't grauw geheel voorbijzagen.

Zij werden dus niet door hun reukzin geleid (deze trad blijkbaar zelfs geheel op den achtergrond), en daar zij het geel onder de 30 variaties in grauw met groote zekerheid herkenden, herkenden zij het niet aan zijn helderheid, maar aan zijn kleur, m. a. w. de bijen kunnen kleuren zien.

Dezelfde proeven gelukten ook volkomen met blauw papier.

Ook de vorm doet er niet toe, want, heel eigenaardig, kreeg ook het gele potlood, toen v. Fr. er aantekeningen mede maakte, druk bezoek van de op geel gedresseerde bijen, terwijl zijn broer eenige dagen later (bij de proeven met blauw) zijn blauwe trui moest uitdoen, daar de bijtjes er wat erg dol op bleken te zijn.

Nu trachtte v. Fr. ook aan te toonen, dat de bijen net als de mensch zien. Dan moesten de op geel afgerichten ook op kleuren afkomen, die er, volgens ons begrip, op gelijken. En werkelijk bevlogen zij ook oranje, helgeel en geelgroen, terwijl rood, groen, blauw en violet gemeden werden.

De op blauw afgerichten echter kwamen niet op rood, geel en groen, maar op violet en purper, dat volgens onze begrippen niet op blauw lijkt. Hiermede overeenkomende bevlogen op purperrood gedresseerde bijen sterk violet en blauw, naden d. t. rood, groen en geel.

Zij verwisselen dus purperrood met violet en blauw.

Den sleutel tot deze verhouding vinden wij, wanneer wij de bijen op rood willen africhten. Dit mislukt; zij vliegen dan ook op zwart, zoodat zij rood als zwart zien.

En waarom verwisselen zij purperrood nu met blauw? Omdat het eerste roode en blauwe stralen uitzendt. De roode worden niet gezien, dus blijven de blauwe over.

Wat zien wij nu in de natuur?

Daar valt ons bij de inheemsche flora dadelijk het gebrek aan roode bloemen op. Het z.g. rood is altijd purperrood, dat rijkelijk blauw bevat (gekweekte planten komen natuurlijk niet in aanmerking).

Het tegenovergestelde zien wij bij vogels; deze zijn juist zeer vatbaar voor rood: vandaar de roode kleur van onze vruchten, waarvan de zaden door vogels verspreid moeten worden.

Zoo vindt men typisch scharlakenrood bijna alleen in Amerika, en wel bij planten, die niet door insecten, maar door kolibris bestoven worden. Deze vogeltjes blijken nu buitengewoon gevoelig voor die kleur te zijn. De bloemen dezer planten zijn ook meestal zoo gebouwd, dat zij alleen voor kolibris toegankelijk zijn.

Vox Frisch gelooft, dat hiermede voldoende aangetoond is, dat de kleuren der bloemen er zijn ter wille van de insecten (en vogels) en niet als speling der natuur.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Vlooien.

Ondergeteekende, bezig aan eene »Lijst der in Nederland voorkomende Suctoria«, verzoekt allen, die hem daarbij behulpzaam kunnen en willen zijn, beleefd, hem Vlooien ter determineering toe te zenden, ook die, welke zij reeds in hunne insectenverzameling hebben. — Men vange ze met twee vingertoppen, niet met pincet! en doe ze in kleine fleschjes met vloeistof (formaline, glycerine, azijn, brandewijn, brandspiritus). In elk fleschje een papiertje, waarop met potlood gastheer, plaats, maand, bijv.: veldmuis, Nijkerk, 4 (4 = April). — Men

onderzoeken Zoogdieren (ook Vleermuizen!) en hunne nesten, vogelnesten, nestkastjes, enz. (op Vogels behoeft men niet te zoeken). Men deele even mede, of men de fleschjes (zonder of met inhoud) terugverlangt. — Onkosten worden gaarne vergoed.

Arnhem, Boulevard 85

Dr. A. C. OUDEMANS.

Mededeeling.

Door onvoorziene omstandigheden verscheen dit No. 70 der Entomologische Berichten eerst heden, 20 Maart.

DE REDACTIE.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 71.

DEEL III.

1 Mei 1913.

INHOUD: C. P. G. C. BALFOUR VAN BURLEIGH, Enkele aanteekeningen over *Dicranura* B. en *Cerura* Schrk. — Dr. D. MAC GILLAVRY, *Blatta* en kanker. — Dr. D. MAC GILLAVRY, *Insecta* en poliomyelitis. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Boekaankondiging: Aulmann, *Psyllidarum Catalogus*. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, *Ichneumonidae* II. — Jhr. Dr. Ed. J. G. EVERTS, Boekaankondiging: Blunck, *Das Geschlechtsleben von Dytiscus marginalis*. — Dr. A. C. OUDEMANS, *Acarologische Aanteekeningen XLVII*. — Dr. A. C. OUDEMANS, Aanteekeningen over *Suctoria XXIII*. — Dr. C. L. REUVENS, *Bibliotheek*.

Enkele aanteekeningen over *Dicranura* B. en *Cerura* Schrk.

Het zij mij vergund de aandacht der Lepidopterologen nog eens te vestigen op enkele *Notodontidae*, welke vroeger allen tot het geslacht *Harpyia*, OCHS. gerekend werden.

In de eerste plaats dan *Harpyia (Dicranura B.) erminca*, ESP. Zooals op een Wintervergadering door mij medegedeeld is, ontdekte ik deze voor ons land nieuwe soort als rups in 1904 nabij de Meern (Utrecht) en na dien tijd gelukte het mij nog in 1909 op dezelfde plaats, een populierenlaan, een 8-tal rupsen te vinden. Ik vermoed, dat deze soort wel meer in ons land voor zal komen; vooral zal men een groote kans

hebben in de Oostelijke provinciën in de buurt van onze groote rivieren.

Het ei is vlak, naar het midden toe gewelfd. Een steenroode ring loopt langs den buitenrand, het overige gedeelte is lichtrood gekleurd.

De rups leeft op populier en wilg, vermoedelijk liever op eerstgenoemde, en vertoont veel gelijkenis met die van *Harpyia (Dicranura) vinula*. De kleur der rugstreep is echter veel donkerder, terwijl de witte zoom dezer streep een zeer helder witten uitlooper ter plaatse van den 7^{den} ring naar het 2de paar buikpooten zendt. Reeds dadelijk na de eerste vervelling begint de eerst zwartbruine rups in tegenstelling met *vinula* de groene kleur te vertoonen.

De rupsen leven van einde Mei tot in Augustus.

De pop, helder roodbruin, van gedrongen vorm, bevindt zich in een hard spinsel van houtvezels, evenals die van *vinula*, tegen den stam bevestigd. Het popstadium kan tot 3 jaar toe duren.

De vlinder vliegt van einde Mei tot einde Juli en de vroege exemplaren schijnen in warme jaren wel eens een tweede generatie in einde Augustus, begin September, te leveren, zooals mij bleek in den warmen zomer van 1911. De imagines gelijken eveneens zeer op *vinula* en zullen hier op 't eerste gezicht wel eens mee verward worden. Behalve dat ze echter veel helderder wit zijn, levert het volgende een duidelijk onderscheid op. De bovenzijde der achterlijfsringen (behalve de 3 laatste) is koolzwart, in 't midden loopt een witte streep. De 3 laatste ringen zijn van boven wit, doch hebben in 't verlengde der zoeven genoemde witte langslijn een fijne zwarte teekening, welke individueel groote verschillen vertoont. De onderzijde der ringen is wollig wit behaard; de thorax is wollig wit met zwarte stippen en doet het dier den naam van Hermelijnsvlinder met recht dragen.

De mannetjes fladderen in den schemer sexueel sterk

opgewonden om de wijfjes, doch gaan niet spoedig tot copulatie over, en al gebeurt dit, dan zijn de eieren nog zeer vaak steriel. Mogelijk is dit een der redenen van de zeldzaamheid van deze soort.

Vervolgens *Harpyia* OCHS (*Cerura* SCHIRK) *furcula* CL. Het ei van dezen vlinder is zwart, iets boller dan van *erminea*.

De rupsen, welke ik in Augustus 1911 in de buurt van Denekamp ving, waren dof geelachtig groen met een ruitvormigen, samenhangenden roodachtig bruinen rugband met geelachtig witte hoeken. Dit bruin is geelachtig gemengd en maakt daardoor een geheel anderen indruk dan bij de beide vorengenoemde soorten. Op den 6^{den} en 7^{den} ring is de band verbreed.

Het spinsel is bijzonder vlak en zoowel op den stam als op de dunnere takken bijna onzichtbaar. De pop roodbruin; de vleugelscheden groenachtig.

De grondkleur van den vlinder is grijswit, fijn zwart bestoven en meestal duidelijk geteekend. De donkere band is wortelwaarts recht afgesneden, aan de andere zijde met een groote en 2 of 3 kleine bochten. De grootere donkere teekeningen zijn alle oranje afgzet. In TER HAAR staat ten onrechte, dat de begrenzing van den zwarten band wortelwaarts onregelmatig met 3 bochten is. De zwarte stippen aan den vleugelzoom zijn bij sommige exemplaren zeer groot en duidelijk, bij andere zeer fijn. Tegenover de groote bocht van den donkeren band staat zoomwaarts een zwarte stip.

Bij deze soort heb ik 2 generaties per jaar waargenomen. Ik ving toch den 28sten Mei 1906 te Utrecht een sterk afgevlogen wijfje, dat nog een 6-tal eitjes afzette; hiervan verkreeg ik in September van datzelfde jaar een 4-tal vlinders, waaronder een wijfje, dat volkomen normaal ontwikkelde eitjes bij zich had. Verder vond ik op een vindplaats in de buurt van Utrecht den 3^{den} Juni 1912 een mannetje, en den 16 September 1912 werd mij van dezelfde vindplaats een

wijfe gebracht, eveneens met normale eitjes. Deze laatste houd ik voor een imago der 2de generatie.

De rupsen ving ik zoowel op breedbladigen als op smalbladigen wilg, op hoogopgaande boomen (Utrecht) en op lage struiken (Denekamp, de Bilt). De dofgroene kleur der rups komt zeer veel overeen met de dofgroenen kleur van breedbladigen wilgen; dit maakt dat de rups zeer moeilijk zichtbaar is. De soort is naar mijn meening minder zeldzaam, dan gewoonlijk wordt aangenomen.

Wat de levenswijze van de rups van *Cerura bifida* HBX. betreft, leze men TER HAAR. De rupsen, welke ik vond, zoowel op ratelpopulier als op den gewonen populier en op wilg, waren bijna altijd met parasieten geïnfecteerd.

Ten slotte wil ik de aandacht vestigen op eene nog niet in ons land gevonden soort, n.l. *Cerura bicuspis* BKH. De rups vond ik dit jaar in Augustus in Duitschland (Rhöndorf) op els; ook berk, wilg en beuk werden gegeten. Ongelukigerwijze mocht het mij niet gelukken, de beide rupsen tot verpoppen te brengen. De afbeelding, welke in HOFFMANN'S *Raupen der Schmetterlinge Europa's* voorkomt, lijkt mij vrij juist. De kleur is helgroen. De rugband is roodbruin, meer vleeschkleurig dan bij *furcula* en roodachtig wit gezoomd. De grondkleur der vleugels is zuiver wit. De dwarsband is in de middelcel sterk vernauwd, en de oranje schubben ontbreken.

Het lijkt mij zeer waarschijnlijk, dat deze soort in de achterhoek van Gelderland of in Overijsel ontdekt wordt, wanneer men in Juli en Augustus gaat zoeken.

Utrecht.

C. P. G. C. BALFOUR VAN BURLEIGH.

Blatta en Kanker.

Uit Kopenhagen, waar door JENSEN'S overplanting van muizenkanker nieuwe proefnemingen op het gebied van het

kankeronderzoek zijn begonnen, komt weer een mededeeling, die nieuwe uitzichten voor dat onderzoek opent. Zij is afkomstig van prof. dr. JOHANNES FIBIGER, directeur van het pathologisch-anatomisch instituut te Kopenhagen, en is opgenomen in de Berliner Klinische Wochenschrift van heden.

Hier volgt een samenvatting van zijn opstel.

Uit de onderzoekingen van JENSEN en zijn opvolgers is gebleken, dat men bij dieren kankerachtige gezwellen op dezelfde wijze kan overplanten als de stekken van een plant. De oorzaak van de ziekte kon niet verder opgehelderd worden, en het eenige, wat men tot nu toe met voldoende zekerheid kon aannemen, was, dat kanker kan ontstaan door chronisch werkende prikkels, hetzij van mechanischen aard, als voortdurende druk op een en dezelfde plaats van het lichaam, hetzij van chemischen, of thermischen aard. Wel had men in kankergezwellen zeer dikwijls levende wezens van verschillende soort gevonden, vaak was ook de opvatting verkondigd, dat levende wezens van hoogere soort, als zekere wormen, kanker konden veroorzaken, maar nooit had men daar een ook maar eenigszins aannemelijk bewijs voor kunnen aanvoeren.

In 1907 had FIBIGER bij drie wilde ratten onderzoekingen met tuberkelbacillen ingesteld. Toen deze dieren later stierven, vond men bij allen den wand van de maag in een dikke gezwelmasse veranderd, die wel op kanker leek, maar geen kanker was. Midden in de zeer zorgvuldig onderzochte gezwellen vond men formaties, die de eieren van een rondworm, welken men nog niet bij ratten had waargenomen, bleken te zijn. Men onderzocht vervolgens 1144 ratten van verschillende soort; bij geen enkele vond men dergelijke gezwellen, bij geen enkele dien ingewandsworm. Nu had de Franschman GALEB vroeger medegedeeld, dat bij ratten, die met een veel voorkomende kakkerlak of bakkerstor (*Pepiplancta orientalis*) gevoederd worden, een bepaalde

rondworm (*nematode*) voorkomt. In een gebouw te Kopenhagen, waar men deze kakkerlak in menigte aantreft, werden ratten gevangen. Bij geen enkele van dezen vond men den gezochten rond- of draadworm, ook niet, als de ratten met de kakkerlakken gevoederd werden. Daarop ving men ratten in een suikerfabriek, waarin een andere kakkerlakkensoort, de *Periplaneta americana*, voorkwam. Terloops zij opgemerkt, dat beide kakkerlaksoorten pas later in Europa zijn gekomen en in bakkerijen, branderijen, enz. de Europeesche kakkerlak (*Phyllodromia* of *blatta germanica*) hier en daar hebben verdrongen. Bij 40 van die ratten vond men den gezochten rondworm (*Spiroptera* sp. n.), bij 18 van deze ziekelijke veranderingen in de maag en bij 9 geheel gelijksoortige gezwellen, als die welke in 1907 door FIBIGER ontdekt waren. Men voedde nu ratten van andere herkomst met de Amerikaansche kakkerlak (*Periplaneta americana*), wachtte tot zij hun natuurlijke dood stierven en kon bij 54 ervan de wormen aantoonen en bij 7 van dezen geheel dezelfde soort van gezwellen. Zoodoende was dus uitgemaakt, dat de gezwellen door de wormen veroorzaakt waren en dat de kakkerlak voor hen als tusschenhospes dienst deed.

Nu werden de kakkerlakken nauwkeuriger onderzocht en vond men in haar spierweefsel in fijne kapsels, op dezelfde wijze als bij den mensch de trichinen, den opgerolden worm. Daarna voederde men gezonde kakkerlakken van de soort *Periplaneta orientalis* met de eieren van den worm of met eierhoudende rattenuitwerpselen en vond na een voldoende wachttijd in haar spierweefsel dezelfde ingekapselde wormen als in de Amerikaansche kakkerlakken. Weer werden met de aldus behandelde kakkerlakken ratten gevoederd en weer vond men bij velen van dezen later den worm in den maagwand en in enkele gevallen ook de gezwellen.

Over het algemeen vertoonden die gezwellen naar hun anatomische samenstelling een goedaardig karakter, behalve

bij vier dieren, bij wie het microscopisch onderzoek echten kanker aantoonde. Bij twee ratten vond men ook metastasen, welke echte metastasen bleken te zijn, omdat het nauwkeurigste onderzoek ervan de aanwezigheid van de wormen niet kon uitwijzen. Dienvolgens kan men als be-
wezen aannemen, dat de kakkerlak als tusschenhospes op ratten een rondworm kan overbrengen, die een bepaalden vorm van gezwellen, in enkele gevallen echten kanker, veroorzaakt.

De bijna zes jaar lang met geduld, nauwgezetheid en scherpzinnigheid voortgezette proefnemingen hebben dus de onderstelling van vroegere onderzoekers bevestigd, dat bepaalde wormen bij muizen en ratten kwaadaardige woekeringen kunnen veroorzaken. Waarschijnlijk moet men hierbij denken aan een van de wormen uitgaanden bepaalden vergiftigen prikkel. Zodoende komen echter ook af en toe bij den mensch gedane waarnemingen in een ander licht. Vijftig jaar geleden is b.v. reeds op de mogelijkheid van oorzakelijk verband tusschen trichine en kanker de aandacht gevestigd.

FIBIGER eindigt voorzichtig met het vermoeden uit te spreken, dat ook in de pathologie van den kanker bij den mensch ingewandswormen een, zij het ook bescheiden plaats onder de verwekkers van kanker innemen. Evenmin is het onmogelijk, dat bij het veelvuldig, districtsgewijs voorkomen van menschenkanker zou kunnen blijken, dat groepsgewijs optredende gevallen van de ziekte ingewandswormen tot gemeenschappelijke oorzaak hebben.

Bovenstaand bericht vind ik in de Nieuwe Rotterdammer. Mijn private opinie, als ten minste het courantenbericht goed is, is, dat FIBIGER wel heel interessant werk gedaan heeft, maar dat het het kankervraagstuk geen stap verder brengt!

Als men meer dan 54 ratten van ouderdom laat sterven, is het geen wonder, dat er vier bij zijn met carcinoom, en als men de dieren tevens rondwormziekte bezorgt, dan zullen de zwakke broeders (dus de carcinoom-zieken) licht rondworm-ziek zijn tevens.

Zeer waarschijnlijk is het ook, dat de 4 dieren, die echte kanker vertoonden, reeds die ziekte bij zich droegen vóór ze met *Periplaneta* gevoederd werden. Bewezen is dus niets.

Amsterdam, 18/2 1913.

MAC GILLAVRY.

Insecta en Poliomyelitis.

Aan de Nieuwe Rotterdammer Courant van den 3^{den} Maart ontleenen wij het volgende ook voor Entomologen belangrijke bericht.

Wederom worden uitkomsten van onderzoekingen medegedeeld, waaruit blijkt, dat verschillende soorten van insecten de poliomyelitis kunnen overbrengen.

Howard en Clare berichten in het Journal of exp. medicine, dat voortgezette onderzoekingen hun hebben geleerd, dat de gewone vlieg de smetstof kan overbrengen en gedurende ettelijke dagen in volle virulentie op de vleugels kan bewaren, maar slechts enkele uren in haar darmkanaal. De wandluis kan de smetstof 7 dagen met zich omdragen en menschen besmetten; daarentegen bleek uit hunne proeven niet, dat de muggen en de vlooien als smetstofoverbrengers moeten worden beschouwd.

(Tijds. v. Soc. Hyg.)

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Boekaankondiging.

Psyllidarum-catalogus, auctore Dr. G. AULMANN. — W. JUNK, Berlin W 15, 1913. Preis Mk. 5.

Wederom is onder de auspicien van W. JUNK een Catalogus verschenen en wel van een klein afgerond geheel der *Rhynchoten*, n.l. de *Psyllidae*. Dezen keer betreft het een weinig bewerkt gebied en heeft juist daarom de schrijver te meer aanspraak op onze waardeering, daar in den regel het verschijnen van een catalogus oorzaak is, dat op dit gebied verder gewerkt kan worden. Zelf heb ik dit gebied slechts sporadisch betreden, door het bijeenbrengen van eenige Nederlandsche *Psylliden*, die ik op jacht tegenkwam en duidelijk bleek mij en nog meer P. V. D. GOOT, die dit materiaal bewerkt, het wenschelijke van een dergelijken catalogus, daar de opgaven in den catalogus van PUTON te beknopt zijn. Bovendien geeft deze laatste catalogus, evenals die van OSKARIN, slechts opgaven over het palaearktisch gebied, terwijl AULMANN ook de overige werelddeelen behandelt.

Niet alleen wordt de systematiek nauwkeurig vermeld, maar ook heeft de schrijver getracht uitvoerig op te nemen, wat van deze insectengroep biologisch bekend is; steeds vindt men opgegeven, waar men wat over de larven vinden kan, en, met vermelding van den waarnemer, op welke planten de dieren voorkomen. Vooral deze opgaven zullen door de phytopathologen gewaardeerd worden. Of de opgaven volledig en juist zijn, kan ik niet beoordeelen, vandaar dat de titel van dit opstel bescheidenlijk luidt: boekaankondiging. Uit ons land is zeer weinig over deze insectengroep verschenen en voor zoover mij bekend geen nieuwe opgaven omtrent woonplanten bekend gemaakt. De naamlijst in deel V van het Tijdschr. v. Ent. door DE GRAAF, SIX en SNELLEN

VAN VOLLENHOVEN en de opgaven van OUDEMANS in „de Nederlandsche Insecten” worden in den catalogus van AULMANN niet vermeld, terwijl de lijst van VAN DER GOOT in de Entomol. Berichten, Dl. III, No. 67, p. 281—285, die daaromtrent iets meer geeft, te recent is, om te verwachten, dat deze in dit boekwerk kon verwerkt worden.

Daarom heb ik v. D. GOOT's opgaven vergeleken met den nieuwen Catalogus, en bleek het mij, dat de door hem gevolgde synonymie van LÖW eenigszins gewijzigd is, vooral van de door SIX vroeger waargenomen soorten, zoodat het niet altijd duidelijk is, noch worden zal, welke soorten indertijd worden geobserveerd.

Zoo wordt *Livia limbata* WAGA (niet WAGN.! zooals bij v. D. GOOT, pag. 282 staat *) als een van *L. crefeldensis* MINK verschillende soort opgevat en zal, daar *L. limbata* uit Oost-Europa wordt vermeld, de Hollandsche soort wel *L. crefeldensis* MINK zijn. Verder blijken *Psylla alaterni* FÖRST. en *Ps. Hartigii* FLOR. verschillende species en niet synoniem te zijn; evenzoo *Psylla betulae* L. en *Ps. ambigua* FÖRST. Verder moet *Ps. alni* FÖRST niet behooren tot een der vele synoniemen van *Psylla mali* FÖRST, maar is ook een species distincta en wordt het synoniem van *Ps. melanoneura* FÖRST: *Ps. pityophila* niet aan FÖRST maar aan FLOR toegeschreven. Ten slotte moet *Psylla Salicicola* FÖRST *Ps. Saliceti* FÖRST heeten.

De nauwkeurige vergelijking van de Hollandsche opgaven met die van AULMANN doen treffend uitkomen, hoeveel er nog op dit gebied in ons land te doen is en daarmede kom ik weder terug op het nut, dat de verschijning van dit werk kan en zal opleveren.

Opvallend is het, dat in den geheelen catalogus Holland slechts éénmaal voorkomt, en wel bij de soort *Rhinocola*

*) Nog een drukfout bij v. D. GOOT: Op pag. 283 wordt het genus *Rhnicola* FRST. genoemd: dit moet zijn *Rhinocola* FRST.

targionii LICHT. Voor zoover mij bekend, is deze opgaaf nog nooit in de Hollandsche litteratuur opgemerkt.

Bij het doorzien van de vindplaatsen in het algemeen, wordt ook duidelijk, dat tot nog toe slechts weinig plaatsen van den aardbodem op het voorkomen van *Psylliden* doorzocht zijn, o. a. onze Koloniën maken een droevig figuur. Van den geheelen Oost-Indischen Archipel vind ik slechts éénmaal Celebes en éénmaal Sumatra vermeld. Het is dus te verwachten, dat het totaal van 478 species, waartoe AULMANN komt, slechts een zeer klein deel van de *Psylliden*-fauna zal zijn.

Ten slotte een paar opmerkingen over kleinigheden die mij opvielen:

De opgaven der verschillende landen is bijna uitsluitend in het Duitsch, het doet daarom vreemd aan, dat telkens geschreven wordt „Russland media”, zulk potjeslatijn ontsiert.

Bij No. 173, *Cecidopsylla schimae* KIEFF (p. 30), staat geen land van herkomst; weggevallen of onbekend?

De weinige drukfouten, die ik zag, waren niet zinstorend; laten wij hopen voor hen, die den catalogus gebruiken, dat zij niet in de literatuur-opgaven voorkomen.

Amsterdam, 25 Febr. 1913.

D. MAC GILLAVRY.

Ichneumonidæ II. ¹⁾

Phaestacoenitus de-Meyerei nov. gen. nov. sp.

♀. Head transverse, broader than the thorax, somewhat tumidulous, shining; vertex, temples and genae sparsely punctate; vertex broad, subdilated behind the eyes; frons not impressed, closely punctate; face transverse, strongly, somewhat confluent punctate; cheeks short; eyes entire, oval, reaching nearly base of mandibles, internally slightly

¹⁾ I refer to my former publications concerning Hymenoptera in this Journal of Nov. 1910, March and Nov. 1911, May, Sept. and Nov. 1912 and March 1913.

divergent; clypeus broadly discreted basally, apically broadly rounded. Antennae filiform, slightly longer than head and thorax; scape cylindrical, hardly excised; pedicellus long, postannellus minute, somewhat smaller than the second flagellar joint.

Thorax shining, punctate; mesopleurae smooth and strongly nitidulous; notauli distinct anteriorly; scutellum subconvex; metathorax short, with the areae wanting, only the petiolar region faintly indicated; metathoracic spiracles very small and circular.

In forewing radial cell large; stigma broad, emitting radial nervure slightly before its centre; the latter almost rectangularly broken; nervulus interstitial; areola irregularly pentagonal, broader than high, the internal transverse nervure much shorter than the external; nervus recurrens half pellucid, far behind centre of basal nervure of areola, but not interstitial; nervus discocubitalis unbroken, diverging with nervus basalis; discoidal cell externally a little obtuse below; nervus parallelus below centre of outer nervure of brachial cell. In hindwing nervus recurrens much longer than abscissula; cubitus basally wanting; nervellus antefurcal, not geniculate.

Abdomen sessile, one fourth longer than head and thorax, oblong, strongly convex, subcompressed laterally, entirely glabrous and nitidulous; incisure between basal and second segment deeply impressed; hypopygium short, not acuminate and not covering base of terebra; terebra somewhat curved, slightly longer than the abdomen.

Legs not slender; hindlegs slightly incrassate, but not elongate; onyches normal and simple.

Length, including terebra, 8 mm.

A shining and somewhat pubescent species. Head black, clypeus apically flavous; mandibles reddish. Antennae nigrescent. Thorax entirely black. Wings subhyaline; tegulae

and stigma piceous, radix flavous. Abdomen flavo-testaceous. Coxae and trochanters black; femora and tibiae concolorous with abdomen; tarsi infuscate.

This genus bears the general facies of the *Acoenitini*, from which, however, it differs in the conformation of the hypopygium. It may be considered to form a connecting link between the *Lissonotini* and *Acoenitini*. I propose to place it at the end of the latter group.

I captured one ♀ in the environs of Tunis in April 1911.

Named in honour of Dr. J. C. H. DE MEYERE, Professor of Zoology at the University of Amsterdam.

Atractodes *Quanjeri* nov. sp.

♀. Head anteriorly subcircular, hardly constricted behind the eyes; cheeks somewhat inflated; eyes glabrous; face short, protuberant centrally; clypeus not discreted, apically rounded, finely coriaceous throughout. Antennae filiform, 20-jointed; the last flagellar joint longer than the penultimate; scape subovate.

Thorax subconvex; mesonotum finely coriaceous, with notauli indicated in front; pronotum coriaceous-striolate laterally; mesopleurae subglabrous; scutellum elevate, carinate laterally. Metathorax gradually declived, apically not produced; central area explanate, not impressed, very finely and closely rugulose punctate; apophyses wanting.

In forewing stigma large, triangular; radial nervure emitted from the centre, slightly curved at the apex; areola pentagonal with the outer nervure obsolete, receiving the recurrent nervure in the centre, the latter bifenestrate; nervulus interstitial; nervus parallelus from the centre of brachial cell; discoidal cell apically acute below. In hindwing nervellus postfurcal, not broken.

Abdomen elongate, second and following segments com-

pressed; basal segment as long as the hind coxae and trochanters, straight, deplanate, the spiracles subprominent; postpetiole quadrate; second segment one fifth shorter than first; third segment somewhat shorter than second. Segments one, two and three finely aciculate-coriaceous; the following segments aciculate but not coriaceous; terebra not exerted.

Legs not slender, somewhat stout; hind tibiae incrassate towards the apex, closely setulose; calcaria slightly curved, as long as onychium, claws stout.

Length 4 mm.

A species with head and thorax somewhat shining and abdomen dull satiny shining. Head and antennae black; clypeus testaceous, palpi piceous. Thorax immaculate black. Wings hyaline, iridescent, with rosy and blue reflections; tegulae black; radix pale; nervures and stigma piceous. Abdomen entirely black. Legs fulvous; coxae and trochanters black; anterior femora in part, hind femora almost entirely, as well as hind tarsi, nigrescent.

Instantly known in the present genus by the sculpture and conformation and the peculiar dullness of the abdomen. Also the stout legs and especially the more strongly incrassate hind tibiae are conspicuous. The present species seems to be closely allied to *Atractodes alutaceus* THS., from which the more strongly compressed abdomen and the entirely black antennae will at once distinguish it.

I swept one ♀ from undergrowth at Burgst, near Breda, in April 1912.

Named in honour of Dr. H. M. QUANJER, 1st Assistant at the Phytopathological Institute at Wageningen.

Isurgus Oudemansi nov. sp.

♀. Head broad, hardly narrowed posteriorly; cheeks short, coriaceous throughout; face transverse, pubescent; clypeus

discreted basally, apically rounded, glabrous; palpi normal. Antennae 16-jointed, about as long as abdomen; funiculus attenuate towards the base, basal joints slightly decreasing in length.

Thorax gibbulous; scutellum convex; parapsides indicated in front, dull, coriaceous throughout; metathorax short; area postica distinct, reaching centre; basal areae wanting.

In forewing stigma large and broad; radius rectangularly broken, radial cell short, triangular; nervus basalis strongly dilated towards the costa; nervulus postfurcal; areola wanting; nervus areolaris very short; nervus recurrens interstitial; nervus parallelus below centre of brachial cell. In hindwing abscissa shorter than recurrent, nervellus postfurcal, not broken.

Abdomen glabrous and nitidulous, compressed; basal segment elongate, somewhat dilated towards the apex, with the spiracles behind the centre; segment two short, with small thyridii; terebra curved, viewed from above, three-quarters the length of abdomen.

Legs normal; tibial spurs short and straight; metatarsus long in proportion.

Length, including terebra, 4 mm.

Head black, clupeus badius, mandibles testaceous-red, palpi piceous. Antennae black, basally somewhat rufescent. Thorax immaculate black. Wings infumato-hyaline, iridescent, with the tegulae, stigma and nervures fulvous. Legs fulvous-red, coxae and trochanters black, femora basally infusate.

On account of its basally attenuated flagellum this species can just as well be placed in the genus *Phradis*.

I swept one ♀ from lower plants at Carthage in April 1911.

Named in honour of Dr. A. C. OUDEMANS, professor of Natural History at the town academy for higher classes at Arnhem.

The Hague, April 1913. C. A. L. SMITS VAN BURGST.

BOËKAANKONDIGING.

HANS BLUNCK, Das Geschlechtsleben von *Dytiscus marginalis* L. — I. Teil. Die Begattung. Mit 44 Figuren im Text. Sonderabdruck aus: „Zeitschrift für Wissenschaftliche Zoologie“. Bd. CII, Heft 2. 1912, S. 169—248. — II. Teil. Die Eiablage. Mit 2 Figuren im Text. id. Bd. CIV, Heft 1. 1913, S. 157—179. Leipzig, W. ENGELMANN.

Schr., die de vriendelijkheid had aan mij de beide separata toe te zenden, zegt in de inleiding van deel I, dat dit de eerste van een reeks van verhandelingen is, welke de sexueele functies van den „Geelgeranden watertor” ten doel hebben. Hij behandelt daarin achtereenvolgens: „Die Periodicität des Paarungstriebes,” „Polygamie und Polyandrie”, „Potenz und Lebensalter”, „Der Begattungsapparat des Männchens”, „Der weibliche Apparat”, „Das Aufsuchen der Weibchen durch die Männchen”, „Der Paarungsakt”, „Die Spermatoaphore und ihre Übertragung in das Weibchen”, „Das Schicksal der Spermatozoen bis zur Befruchtung des Eies”, „Abnorme Begattungsformen” en tot slot een uitvoerig literatuur-overzicht. —

In deel II: „Die Zeit der Eiablage”, „Die Zahl der Eier”, „Der Ort der Eiablage”, „Der Vorgang der Eiablage”, eveneens met een literatuur-overzicht.

Onder de vele feiten in deze studie is opvallend, dat *Dytiscus*, wat betreft het sexueele leven, in eene zekere tegenstelling verkeert met het meerendeel der overige Coleoptera. Terwijl 'n.l., in 't algemeen bij Kevers, Netvleugeligen en Vlinders, gebleken is, dat het geheele imaginale leven door de copulatie en het eieren-leggen, benevens de daartoe noodige voorbereidingen, in beslag genomen wordt, treden de sexueele functies bij *Dytiscus*, tegenover de andere

levensverrichtingen, op den achtergrond, eene bijzonderheid, welke door schr. verklaard wordt uit den betrekkelijk langen levensduur, waardoor onze watertor zich van andere kevers onderscheidt. Zodoende is het mogelijk, dat het voortplantingsbedrijf over meerdere maanden tot over het geheele jaar verdeeld wordt, terwijl bij andere insecten de korte duur der vliegperiode oorzaak is, dat de sexueele functies zich slechts binnen enkele dagen of uren concentreeren. Tengevolge van dit feit wordt het begrijpelijk, dat het onderzoek aanmerkelijk bemoeilijkt wordt en de waarnemer steeds van het toeval afhankelijk is, om de sexueele verrichtingen bij *Dytiscus* te bespieden en in alle fasen te vervolgen. Nog komt daarbij, dat het geheele geslachtsleven aan het water gebonden is en zich voor een deel gedurende den nacht afspeelt, waardoor uit een en ander verklaarbaar wordt, waarom een alles omvattende verhandeling over dit thema nog ten eenemale ontbrak.

Ofschoon *Dytiscus* in alle jaargetijden in copulatie wordt aangetroffen, zoo bestaat er toch een zekere periodiciteit voor de paringsdrift, welke in de herfstmaanden een stijgende is, terwijl in het eerste voorjaar de stijging minder opvalt, om in Juli zoo goed als geheel op te houden.

Terwijl algemeen wordt aangenomen, dat de insecten slechts eenmaal copuleeren en er, naar verhouding, tot nog toe slechts weinig uitzonderingen bekend zijn, is schr. van oordeel, dat polygamie bij *Dytiscus* de natuurlijke toestand is, wat in verband staat met den opvallend langen levensduur. Polyandrie daarentegen is, evenals bij alle insecten, een abnormale, tengevolge van den gevangen staat veroorzaakten toestand.

Schr. geeft o. m. graphische voorstellingen van de periodiciteit der paringsdrift en van de veranderingen in den toestand der testes, bij-testes („Nebenhoden”) en der paringsdrift bij een *Dytiscus marginalis* L. ♂, vanaf den dag der

geboorte. Bovendien een tabellarisch overzicht van de betrekking tusschen leeftijd, paringsdrift, ontwikkelingstoestand der testes, bij-testes en glandulae mucosae („Kittdrüsen”) van een op 1 Juli 1910 geboren *Dytiscus marginalis* ♂.

Verder wijs ik op de voortreffelijke teekeningen en schemata der laatste achterlijfssegmenten, zoowel bij ♂ als bij ♀, met het eigenlijke copulatietoestel, benevens van de legsabel van het ♀. Ook de naar photographische opnamen geteekende moment-voorstellingen, waarbij in fig. 11 het ♂ door het water roeit, met het kort van te voren gegrepen ♀, dat reeds de extremiteiten dicht tegen het lichaam aange trokken houdt, waarbij de parameren naar buiten treden. Het ♂ klopt met de sprieten op den kop van het ♀ en borstelt zijn genitaliën met de haren der zwempooten. In een volgend stadium (fig. 12) zijn de parameren ver uitgetreden en omklemmen de laatste achterlijfsringen van het ♀. Dan volgt (fig. 13) het overbrengen van het sperma in het ♀, terwijl de dieren als 't ware aan den waterspiegel hangen. In fig. 14 volgt een ademhalings-pauze van het ♂, nadat de spermatophore, welke als een witte prop in de nog niet gesloten bursa copulatrix („Begattungstasche”) zichtbaar, overgebracht is. De figuren 16—43 wijzen op den bouw en de ontwikkeling der spermatophore, den bouw van den penis, met den ductus ejaculatorius en de vasa deferentia, waarbij uit elk dezer laatsten een spermaprop den ductus ejaculatorius binnendringt. Het secreet van de glandulae mucosae komt eindelijk uit den ductus ejaculatorius en omhult den spermakogel.

Het eieren-leggen bij *Dytiscus* geschiedt, evenals bij de meeste Coleoptera, in het voorjaar. Maart, April en Mei zijn het gunstigst om *Dytiscus*-eieren te verzamelen. Wijfjes, die pas de popholte verlaten hebben, wat in den nazomer geschiedt, bezitten nog geheel onontwikkelde ovariën. Schrschetst uitvoerig den ontwikkelingsgang.

De hoeveelheid eieren welke een *Dytiscus*-♀ in één voorjaar legt, bedraagt minstens 500, waarschijnlijk gemiddeld 1000, althans nauwelijks meer dan 1500. In gevangenschap legt *Dytiscus* van af het 2e voorjaar niet meer.

De levensduur is uiterlijk 4 jaren, doch in de vrije natuur brengen slechts bijzonder begunstigde individuen het tot meer dan 2 jaren.

Onder normale omstandigheden worden de eieren niet zoo maar vrij in het water gelegd, doch maakt het ♀, met behulp van de legsabel, overlansche insnijdingen in het zachte parenchym der bladen of in eenig zacht stengelgedeelte van verschillende waterplanten, waarbij de meer dan 10 mm. lange sabel over de geheele lengte in het plantenweefsel indringt, waarna dan telkens, in iedere insnijding, één enkel ei gelegd wordt. De figuren 1 en 2 in deel II maken zulks aanschouwelijk. Het nut van deze wijze van doen is, dat, dank zij het assimilatieproces in het zuurstofrijke plantenweefsel, de stofwisseling van het *Dytiscus*-embryo en daarmee ook zijne ontwikkeling bevorderd wordt. De eieren worden uitsluitend in jong chlorophylrijk weefsel gelegd. Vrij in het water gelegde eieren kunnen nog ten deele gered worden, wanneer ze dadelijk, na het verlaten van het moederlijf, tusschen versche *Spirogyra*(algen)-draden worden ingesloten. Het komt dus meer aan op de door de planten geleverde zuurstof, dan wel op de door schr. zoo duidelijk beschreven mechanische beschutting.

Dit werk, dat ik met veel belangstelling bestudeerd heb, getuigt van degelijk onderzoek. Aan een ieder, die zich interesseert voor anatomische en biologische onderzoekingen op entomologisch gebied, wordt het ten zeerste aanbevolen.

Met belangstelling zien wij de volgende deelen van BLUNCK's onderzoekingen tegemoet.

Den Haag.

ED. EVERTS.

Acarologische Aanteekeningen XLVII.

Parasitus falcomontanus nov. sp.

Deze soort heeft den habitus van *Parasitus consimilis* OUDMS., *eta* OUDMS. en *finetorum* BERLESE, doch is het naast verwant aan *P. alpha* OUDMS.

Deutonympha. Lengte 680 μ , breedte achter de schouders 360 μ . Epistoom 3-spitzig; de 3 spitsen evenlang; de middelspits puntig; de zijdespitsen geheel distaal gebifurkeerd; alle rugharen tamelijk lang, puntig, glad; de schouderharen tweemaal langer dan de andere; typisch is een doortje in de weeke huid, dicht bij de achterhoeken van het voorrugschild. Zoogenaamd sternaalschild achter bijna recht afgesneden. — Nest van *Talpa*, Valkenburg, HESELHAUS, 1 ex.

Eugamasus loricatus (WANK.)

Al wat ik in de Ent. Ber., v. 3, n. 65, p. 243, sub nomine *Eugamasus oudemansi* mededeelde over *deutonymphae femininae et masculinae*, heeft betrekking op *immundus* OUDMS. Deze vergissing is het gevolg van het feit, dat de *deutonymphae* van *immundus* volkomen op die van *oudemansi* gelijken. Deze twee soorten zijn dus zeer na aan elkander verwant. Er is maar een zeer gering verschil, n.l. in het epistoom. Tevens bleek mij, door een louter toeval, dat *immundus* = *loricatus* WANKEL uit de Oostenrijksche grotten!

Eugamasus cornutus (G. et R. CAN.)

In den Zool. Anz., v. 27, p. 654 (14. 6. 1904) gaf ik eene diagnose van eene *protonympha* sub nomine *Eugamasus epsilon*. De uitvoerige beschrijving daarvan met afbeeldingen verscheen in de Abh. Naturf. Ver. Bremen,

v. 18, p. 203, 228, t. 18, f. 95—103. Het blijkt mij, dat deze *epsilon* de protonympha is van *Eugamasus cornutus* (G. & R. CAN), en dat het achterrugschild ervan veel te groot geteekend is. Protonymphae van *Parasitidae* blijken een klein rond achterrugschild te bezitten, waarop slechts de 3 achterste submedianen paren borstels ingeplant zijn.

Eugamasus magnus Kram. var. *trägårdhi*
nov. nom.

De heer H. SCHMITZ, S. J., te Sittard, verzocht mij mijne meening over de al of niet identiteit van *Eugamasus magnus* var. *cavernicola* BERLESE 1909 en *E. m. v. c.* TRÄGÅRDH 1912. Daar ik uit de beschrijvingen niet wijzer werd, verzocht ik genoemden heer SCHMITZ mij zijne *cavernicola*'s uit de grotten van Maarstricht ter bestudeering toe te zenden.

En wat bleek nu?

1^e. dat *cavernicola* TRÄGÅRDH een andere vorm is dan van BERLESE; deze vorm dient dus herdoopt te worden; ik doop haar daarom TRÄGÅRDHI.

2^e. dat *Eugamasus magnus* var. *cavernicola* BERLESE niets met *magnus* KRAMER te maken heeft! Het is mijn *tricuspidatus* sive *immundus*; en deze is weer = *loricatus* WANKEL 1861 = *crassus* KRAM. 1876!

Laelaps oribatoides MICH.

Het omvangrijk molnestmateriaal, mij door Pater F. HESELHAUS, S. J., te Sittard (thans te Valkenburg) verschaft, stelt mij in staat te constateeren, dat *Laelaps oribatoides* MICH. (in Trans. Linn. Soc. Lond., ser. 2, v. 5, p. 288, 303, 315, t. 32, f. 12—15) niets anders is dan *Laelaps stabularis* forma *limbatus* C. L. KOCH.

Uropoda dampfi nov. sp.

Nympha II. — Ongeveer 550 μ lang, 385 μ breed, eivormig met de spits naar voren; achterrand ter weerszijden met keep, zoodat hij \smile -vormig uitsteekt; spiegelglad; bijna kleurloos.

Randschild smal; \pm 8 rijen uiterst kleine rughaartjes; „sternaalschild” breed, achter konvex, over het ventrianale liggend; dit breeder dan lang, vóór konvex; met spitse laterale hoeken; metapodia extern tusschen coxae III en IV met twee keepen. Peritrema naar voren de „schouders” rakend en typisch schoen-knoop-haakje-vormig. Hypostoom met slechts 2 laciniae internae; tritosternum met 3 laciniae.

De soort is zeer naverwant aan *Uropoda bosii* OUDMS.

4 Ex. waren met zeer korten pedunculus vastgehecht aan *Spalacopsylla unidentatus* (KLTI.) uit een nest van *Talpa europaea* L., Hohenkrug bei Stettin, W. HAARS, mij welwillend toegezonden door den heer A. DAMPF, Assistent van het Zoölogisch Museum te Königsberg i. Pr.

O. F. Müller's Lijst van „Vandspindler”.

KARL VIETS publiceert in de Abh. Nat. Ver. Brem. 1913, v. 21, p. 434—436 zijn: Notiz über O. F. Müllers erstes Verzeichnis von Wassermilben.

Hier en daar in de Literatuur treft men passages aan, die er op wijzen, dat O. F. MÜLLER reeds in 1769 eene lijst van 40 Hydrachniden publiceerde. Ik heb er (Tijds. Ent. v. 39, 1896, p. 58, 60—62) ook op gewezen. Het is namelijk van belang te weten, of MÜLLER reeds in 1769 den genusnaam *Hydrachna* bezigde.

MÜLLER zelf citeert in zijn Zool. Danic. Prod. 1776, bij No. 2242 (*Hydrachna globator*) „Laerde Efterr. 1769, p. 20 en Kritisk Journ. p. 20.

VIETS heeft zich moeite gegeven, deze vraag op te lossen,

en verzekert, dat in de *Kritisk Journ.* wel een lijst van 40 „Vandspindler” voorkomt, maar niet de naam *Hydrachna*, en eindigt met de woorden:

„Es muss für die Gattung an der Jahreszahl 1776 (Prodrusus) festgehalten werden, es sei denn, dass die von mir nicht aufzufindenden „Kjöbenhavns Efterretninger” für das Genus die Priorität erheischen. Warscheinlich ist letzteres jedoch nicht.”

VIETS kan gerust zijn, want eenige jaren geleden werd ik door de welwillende medewerking van den Directeur der Universiteits-Bibliotheek te Kopenhagen in staat gesteld, zoowel de *Kongelig privilegerede Adresse-Contoirs Kritiske Journal for Aar 1769*, p. 120, als de *Kiöbenhavnske Efterretninger om laerde Sager, for Aar 1769, Förste Haefte*, p. 220, te raadplegen, en kan hierbij verzekeren, dat in beide Tijdschriften absoluut woordelijk dezelfde in het Deensch gestelde Lijst voorkomt zonder den latijnschen genusnaam *Hydrachna*. Dit genus is dus van 1776.

Xenillus limburgensis Oudms.

Meer materiaal dan vroeger (zie Ent. Ber. v. 3, No. 65, p. 249 en Tijds. Ent., v. 55, Verslagen, p. LII), deed mij inzien, dat bovengenoemde soort = *pectinata* MICHAEL. Dat ik deze fout beging, is ten deele daaraan te wijten, dat MICHAEL's figuren niet geheel den toets der kritiek kunnen doorstaan. De pooten zijn te dik en te kort, de details op het proterosoma niet geheel juist weergegeven.

Xenillus paolii nov. sp.

In het Tijds. Ent., v. 43, p. 155, No. 38, gaf ik op, dat *Xenillus pectinatus* (MICH.) in Nederland gevonden zou zijn. Dat was onjuist; de soort, toen bedoeld, is nieuw; ik wil

haar naar PAOLI noemen, die zich door zijne monografieën zoo verdienstelijk heeft gemaakt.

Xenillus paoli is 400 μ lang, 225 μ breed; haar habitus is als die van *Xenillus complicatum* PAOLI (in Redia, v. 5, t. 3, f. 6); zij is naverwant aan *Xenillus dissimile* PAOLI (ibidem f. 5), zooals blijkt uit de korrelstructuur ter zijde der pseudostigmata; onderscheidt zich ervan 1°. de lamellae zijn zwaar gechitiniseerd in hun achterste helft, 2°. de grens tusschen proterosoma en hysterosoma is recht, 3°. op het hysterosoma zijn 3 dwarsrijen van 4 haren, 4°. het pseudostigmatisch orgaan gelijkt in hoofdzaak op dat van *dissimile*, doch is a a n d e v o o r z i j d e gepectineerd.

Ik moet nog eene bijzonderheid mededeelen: bij alle 8 exemplaren is het linker pseudostigmatisch orgaan distaal achterwaarts gericht, het rechter daarentegen voorwaarts!

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XXIII.

In mijn vorige Aanteekeningen wees ik erop, dat intern van de 4^e genale tand van *Rhadinopsylla pentacanthus* (ROTHS.) zich een 6^e tand bevindt. Ik ben na deze vondst natuurlijk aan het zoeken gegaan naar een dergelijken tand bij andere genera, of soorten. Ziehier mijn resultaat:

Ik vond tevens, dat deze tand niets te maken heeft met genale of andere tanden, en dat hij niet aan den vóórkop (pars anterior capitis) maar aan den achterkop (pars posterior capitis) bevestigd is, en wel aan den ventralen rand van de antennegroeve, weshalve ik dezen tand wil noemen subantennalen tand.

Hij komt voor bij *Macropsylla hercules* ROTHS., *Stephanocircus simsoni* ROTHS., *Ctenoplthalmus segnis* (SCHÖNH.) (?) (hier is hij priemvormig; van de aanhechting ben ik niet

zeker), *Palaeopsylla intermedia* WAGN., *Pal. minor* (DALE), *Pal. similis* DAMPF, *Pal. sorcis* (DALE), *Pal. kohauti* DAMPF, *Doratopsylla dasyncnemus* (ROTHS.), *Rhadinopsylla pentacanthus* (ROTHS.) — Dat deze tand werkelijk aan den ventralen rand der antennegroeven bevestigd is, is het best te zien bij *Doratopsylla dasyncnemus* (ROTHS.) ♂

Hij komt niet voor bij de genera *Hystriehopsylla*, *Nycteridopsylla*, *Ischnopsyllus*, *Hexactenopsylla*, *Rhinolophopsylla* en ook niet bij de *Integricipita*.

In hoeverre deze zonderlinge, meestal totaal doorschijnende en daarom zeer moeilijk waarneembare tand systematische waarde heeft, kan ik tot dusverre niet beoordeelen.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

- Abhandlungen des naturwiss. Vereins. Bremen. T. XXI.
 (Afl. 1). 1913. Geschenk Dr. A. C. OUDEMANS.
- AURIVILLUS, C. et H. WAGNER, Lepidopterorum Catalogus.
 Afl. 8. L. B. PROUT, Geometridae: Brephinae, Oenochrominae. 1912. Aankoop.
- BERLESE, A., Gli Insetti etc. T. II (Afl. 4—6). 1913. Gr. 8°.
 Aankoop.
- Catalogue of the Lepidoptera Phalaenae in the British
 Museum. T. XI met gekl. pln. 1912. 8°. Geschenk British
 Museum.
- Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
 Meddelanden från —. Nieuwe Ruil.
- Bakteriologiska laboratoriet. No. 6, 17, 1912.
- Entomologiska afdelningen. No. 1—11. 1908—1912.
- Flygblad. No. 17—23, 29—31. 1910—1911.

- Congrès international d'Entomologie à Bruxelles 1910. T. I.
 Bruxelles 1912. 8°. Geschenk SMITS v. BURGST.
- DOGNIN, P., Hétérocères nouveaux de l'Amérique du Sud.
 Afl. VI. 1912. 8°. Geschenk P. DOGNIN.
- EECKE, R. v., On the differences between the female of
Brassolis sophorae (L.) and that of *Sophorae lurida* (Stich.)
 Met fig. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXIV, 1912. Geschenk
 v. EECKE.
- Entomologische Blätter. Jrg. VIII. 1912. Geschenk Dr. EVERTS.
- HAVERHORST, P., Een merkwaardig nest. (*Odynerus ovi-*
ventris). Met fig. 4°. Extr. L. N., 1912. Geschenk P.
 HAVERHORST.
- HELLER, K. M., Eenige separata over Coleoptera. Geschenk
 Prof. HELLER.
- Indian Museum. Calcutta. Nieuwe Ruil.
 Records of the —. A journal of zoology. 1907—1912.
 T. I—VII. (Afl. 1). 8°.
- JANET, C., Le sporophyte et le gamétophyte du Végétal;
 le soma et le germen de l'Insecte. Limoges 1912. Met
 fig. 8°. Geschenk C. JANET.
- , Constitution morphologique de la bouche de
 l'Insecte. Limoges 1911. Met pl. 1911. 8°. Geschenk
 C. JANET.
- , Sur l'existence d'un organe chordotonal et d'une
 vésicule pulsatile antennaires chez l'Abeille et sur la mor-
 phologie de la tête de cette espèce. Met fig. 4°. Extr.
 C. R. hebd. Ac. Sc., 1911. Geschenk C. JANET.
- , Organes sensitifs de la mandibule de l'Abeille
 (*Apis mellifera* L. ♀). Met fig. 4°. Extr. C. R. hebd.
 Ac. Sc., 1910. Geschenk C. JANET.
- KONINGSBERGER, J. C., Java, Zoologisch en Biologisch. Afl.
 II—V. 1912. 8°. Geschenk Dr. KONINGSBERGER.
- KÜSTER und KRAATZ, Die Käfer Europa's. Afl. XLVIII. 12°.
 Aankoop.

LYONET, P., Le Naturaliste Pierre Lyonet. Sa vie et ses Oeuvres (1706—1789) d'après des lettres inédites, par E. HUBLARD. Bruxelles 1910. Met portr. 8°. Geschenk Dr. EVERTS.

MAN, J. G. DE, Sur quelques Palaemonidae et sur une espèce de Penaeus de l'Afrique occidentale, avec des observations sur le Palaemon (Eupalaemon) acanthurus Wieg. de l'Amérique du Sud. Met pln. 8°. Extr. Ann. Soc. roy. Zool., T. XLVI, 1911. Geschenk Dr. DE MAN.

—————, Odontopharynx longicaudata n. g. n. sp. Eine neue Form von Anguilluliden. Met pl. 8°. Extr. Zool. Jahrb., T. XXXIII, 1912. Geschenk Dr. DE MAN.

MAC GILLAVRY, Dr., Insecten van Terschelling. 8°. Extr. Natura, 1912. Geschenk Dr. MAC GILLAVRY.

MEINERT, F., Fluernes Munddele. Trophi Dipteroorum. Kjöbenhavn 1881. Met pln. 4°. Aankoop.

MOORE, Lepidoptera Indica. T. X (Afl. 5—10). 1912—1913. Aankoop.

MORLEY, C., A revision of the Ichneumonidae based on the collection in the British Museum (Natural History) with descriptions of new genera and species. London 1912. T. I. Met gekl. pl. 8°. Geschenk British Museum.

NÜSSLIN, O., Leitfaden der Forstinsektenkunde. Berlin 1913. II. Ed. Met fig. 8°. Geschenk Dr. C. L. REUVENS.

PSYCHE. A journal of Entomology. Published by the Cambridge Entomological Club. Boston (Mass.) T. XVII—XIX (Afl. 1—5). 1910—1912. 8°.

Hiervan zijn ook ontvangen T. I—V, die incompleet aanwezig waren. De tusschen liggende deelen zijn niet meer voorradig.

Record, The Zoological. T. XLVIII, 1911. 8°. Aankoop.

—————, Index zoologicus No. II. Alphabetical list of names of genera and subgenera recorded in the Zoological Record. T. 38—47 (1901—1910). 1912. 8°. Aankoop.

- SCHENKLING, S., *Coleopterorum Catalogus*. Aankoop.
 Afl. 45 en 47, K. W. v. DALLA TORRE, Scarabaeidae
 Melolonthinae. I—II. 1912.
 Afl. 46, A. BOUCOMONT, Scarabaeidae: Taurocerastinae,
 Geotrupinae. 1912.
- SCHMITZ, H., *Der wissenschaftliche Wert der Mimikrytheorie*
 1—3. Extr. N. u. O., T. LI, 1905. Geschenk H. SCHMITZ.
 (In de Bibliotheek was alleen 4 voorhanden).
- SCHRÖDER, C., *Entwicklung der Raupenzeichnung und Ab-
 hängigkeit der letzteren von der Farbe der Umgebung*.
 Berlin 1894. Met pl. 8°. Aankoop.
- Separata van HARMS, NEUMANN en CROS. Geschenk Dr.
 A. C. OUDEMANS.
- Separata van BARROWS en CARPENTER. Geschenk Dr. J. TH.
 OUDEMANS.
- TASCHENBERG, O., *Bibliotheca Zoologica* II. Afl. XIX, 1913.
 Aankoop.
- UYTTENBOOGAART, D. L., *Die Coleopterenfauna der Nieder-
 lande*. 8°. Extr. C. R. 1912. Geschenk Mr. UYTTENBOOGAART.
- Verhandelingen over de Natuurlijke Geschiedenis der Neder-
 landsche Overzeesche Bezittingen door de leden der
 natuurkundige commissie in O.-Indië en andere schrijvers*.
 Uitgegeven door C. J. TEMMINCK. T. I—III in 3 vol.
 Leiden, 1840—1847, met pln. en krtn. fol. Compleet
 exemplaar. Geschenk Dr. C. L. REUVENS.
- Oosterbeek, 20. 2. 1913. C. L. REUVENS.
-

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 72.

DEEL III.

1 Juli 1913.

INHOUD: Dr. C. L. REUVENS, Boekbespreking (EDWARDS, Het verhaal van de Honingbij; MICHELET, De Vogel). — Dr. D. MAC GILLAVRY, Weder een insect gesignaleerd als overbrenger van ziektekiemen. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XLVIII. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek. — Redactie Tijdschrift. — Errata.

Boekbespreking.

TICKNER EDWARDES, Het verhaal van de Honingbij.

Met een aanhangsel: P. E. SPIELMANN, De bij en haar wapenen. Geïllustreerd. 1913.

J. MICHELET, De Vogel. Geïllustreerd. 1913.

Beide ter bespreking toegezonden werkjes zijn uitgegeven door de M^o. voor goede en goedkope lectuur, onder leiding van L. SIMONS. Het is een gelukkig verschijnsel, dat, behalve werken op literarisch, theologisch en daaraan verwant gebied, ook natuurhistorische geschriften in smakelijken vorm, en daarbij goedkoop, aan het leesgrage publiek geboden worden. Is dan bovendien, waar het werken uit den vreemde betreft, de vertaling zóó, dat aan het oorspronkelijke niet te kort gedaan wordt, dan mag men een uitgave als van bovengenoemde boeken welkom heeten.

Wat betreft het eerstgenoemde, denk ik onwillekeurig aan MAETERLINCK'S „*La vie des Abeilles*”. Staat dit, wat taal en stijl betreft, zeker boven dat van EDWARDES, zoo heeft 't laatste een voordeel in de vele, vaak zeer goed geslaagde platen. Het groote publiek wil graag een toelichting in den vorm van illustraties. EDWARDES geeft meer dan MAETERLINCK; zijn werk raakt meer den wetenschappelijken kant, behandelt meer onderdeelen, zonder echter te droog van stof te worden, laat den lezer, zonder hem te vervelen, dieper op de zaak ingaan. De bijenwereld is van de oudste tijden af een bron van studie en aantrekkingskracht voor de menschen geweest, en zij zal het blijven ook. Werken als 't hierbij genoemde zullen 't hunne er toe bijbrengen om nog meerderen de oogen open te doen gaan voor wat de Natuur hen zoo met gulle hand te leeren geeft.

Met veel belangstelling zal ieder de Inleiding en de eerste drie hoofdstukken lezen. De schrijver behandelt daarbij een gedeelte, dat steeds ontbreken zal bij de meer droge werken, geschreven voor den studeerende en den imker, maar dat een groote bekoring uitoefent, aangezien het ons terugvoert naar oude tijden, ons vertelt, hoe reeds toen de bijen door hun, op een geordende maatschappij gelijkende levenswijze, een bron van studie voor den mensch waren. Merkwaardig, teekenend de oude begrippen, is het verhaal, dat bijen gekweekt kunnen worden uit rottend aas. Men leze de keurige vertaling op pag. 10 van eenige strophen van Vergilius en wat er verder volgt.

Gedrukt op goed papier is deze vertaling een aanwinst op populair wetenschappelijk gebied.

Minder gelukkig acht ik de uitgave der vertaling van MIGHELET, „*De Vogel*”.

Het boekje heeft, de uitgever houde het mij ten goede, voor den tegenwoordigen tijd een ietwat ouderwetsch voorkomen. De houtsnedèn, die den tekst opluisteren, doen

onwillekeurig denken: waar zag ik jelui vroeger ook? Jammer is het ook, dat sommigen nog de fransche opschriften vermelden. Toch laat het zich gemakkelijk doorlezen en zal het zeker een opbouwenden invloed uitoefenen op den lezer, hem eenige uren van nadenken en rustig verpoezen geven, gewijd aan het onvergelykelyk schoone en wijze, dat hij, als hij zien en denken wil, om zich heen bij Moeder Natuur vinden kan.

Oosterbeek.

C. L. REUVENS.

Weder een insect gesignaleerd als overbrenger van ziektekiemen.

KOLLE ¹⁾ (Ueber das sog. kropferzeugende Trypanosoma (*Schizotrypanum Cruzi*)) deelt in een zitting van de „Medizinisch-pharmazeutischer Bezirksverein Bern” mede, dat men in Zuid-Amerika in het district Minas vond, dat de zoogenaamde „mal de Chajas” veroorzaakt werd door een *Trypanosoma*. De ziekte is waarschijnlijk identisch met de endemische kropziekte, die ook in Europa in bijna alle bergstreken voorkomt. Deze ziekte wordt veroorzaakt door steken van een met *Trypanosomen* geïnfecteerde wants van het genus *Conorrhinus*. Deze ook in de treinen voorkomende wants doet de ziekte steeds verder verspreiden. Voor de samenhang van ziekte, *Trypanosoma* en wants pleiten, volgens CHAJAS van het Instituut Oswaldo Cruzi te Rio Janeiro, de volgende feiten:

1. Verbreidingsgebieden van parasitaire krop en wants dekken elkaar. 2. Bij alle onderzochte kropzieken in het gebied Minas vond men het *Trypanosoma Cruzi*. 3. In de streken, waar de *Conorrhinus* voorkomt, worden de menschen en vooral de kinderen ziek, waarbij de schildklier opzwelt;

¹⁾ Korrespondenzbl. f. Schweiz. Aerzte 1912. No. 21, p. 795.

men vindt dan den *Trypanosoom* in het bloed. 4. Ook die menschen worden ziek, die alleen gekookt water drinken (zie ook Entom. Ber. 67, p. 269) en ook die, welke leven in streken, waar geen door bepaald water veroorzaakte krop voorkomt.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Acarologische Aanteekeningen XLVIII.

Liponyssus isabellinus nov. sp.

In het Tijdschrift voor Entomologie, v. 39, p. 136 (15 Jan. 1897) noemde ik sub no. 70 een „*Smaridia* sp.“, gevonden op *Paludicola amphibius*, Sneek, Juli. — In hetzelfde tijdschrift, v. 45, (10 Sept. 1902), noemde ik deze individuen, p. 5 sub no. 70 en op p. 6 sub no. 5, *Liponyssus albus* (C. L. KOCH). — Onder denzelfden naam staan de nymphae geboekt in de Entomologische Berichten, v. 1, p. 22 (1 Maart 1902) en de soort in het Tijdschr. d. Ned. Dierk. Ver., ser. 2, v. 8, p. 24 (31 Oct. 1902). — Van dezelfde soort ving ik in Febr. 1909 een ♂ op *Mus musculus* L. te Arnhem; verder ontving ik van Pater CREMERS verscheidene ♀, door hem in Juni 1909 te Rolduc gevonden op *Putorius erminea* L.; eindelijk 3 ♀ van Pater HESELIUS, door hem Mei tot Augustus 1912 te Sittard buit gemaakt in een nest van *Talpa europaea* L.

Nauwkenrig onderzoek leert mij nu, dat bovengenoemde *Acari* tot eene nieuwe soort behooren, verwant aan *Liponyssus arcuatus* (C. L. KOCH), die geelachtig is, en aan *Liponyssus carnifex* (C. L. KOCH), welke meer roodachtige tinten vertoont, terwijl de nieuwe soort eene bruine kleur heeft, die het meest overeenkomt met het *isabellinus* van SACCARDO'S *Chromotaxia*, weshalve ik haar *Liponyssus isabellinus* wil noemen. Behalve door de kleur onderscheidt

zij zich terstond door haar ovalen vorm en hare langere pooten.

♀. Gemiddeld 555 μ lang, 333 μ breed, vóór nauwelijks schouders vormend boven de pooten I en II; overigens is het heele lichaam fraai elliptisch gevormd, in tegenstelling van de meer hoekige figuren van *arcuatus* en *carnifex*; alle haren der rugzijde zijn korte, dunne borsteltjes. De buikzijde karakteriseert zich door het smalle sternaalschild, zooals bij *carnifex*, maar het genitaalschild is in de voorhelft breeder dan in de achterhelft, en deze is zwaar gechitiniseerd omrand; ook het meer vierkante anaalschild heeft zwaar gechitiniseerde randen. Van de pooten kan vermeld worden, dat ze langer zijn dan bij de vergelijksoorten, dat coxa IV de naar achter gerichte doorn mist.

♂. Gemiddeld 508 μ lang, 310 μ breed, nog fraaier elliptisch dan het ♀; het rugschild laat ter weerszijden een breeder gedeelte onbedekt dan bij het ♀; de borstels aan den achterrand zijn langer dan bij het ♀, korter dan bij *arcuatus*. De buikzijde kenmerkt zich door het beschild zijn van het gedeelte tusschen tritosternum en sternaalschild; men zou dus kunnen zeggen: door een praesternaalschild; de naar achter gerichte doorn aan coxa IV is hier echter aanwezig.

Liponyssus carnifex (C. L. KOCH).

Deze groote, breede, oranje, rood-omzoonde soort vond C. L. KOCH op *Vespertilio* sp. Ik vond haar bij groote hoeveelheden op *Talpa europaea* en *Mus rattus*, zoodat ik goed kon vaststellen, dat, wat ik tot dusverre *Liponyssus albatoaffinis* noemde, dezelfde soort is. Synonymie:

1839. *Dermanyssus carnifex* KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar., 24., 1, ♀, *Vespertilio* sp.

1839 *Dermanyssus lanius* KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar., 24., 4; deutonympha! *Lemmus arvalis*. Ik ben hiervan zeker,

daar ik ze zelf gevonden heb op *Arvicola arvalis* en op *Pterygistes noctula*.

1889. *Leiognathus albatu*s BERLESE, Ac. Myr. Scorp. It. 53, No. 6.

1902. *Liponyssus albato-affinis* OUDEMANS, in Tijds. Ned. Dierk. Ver., ser. 2, v. 8, p. 24, t. 2, f. 26—31.

Ook alle na 1902 door mij genoemde *albato-affinis*.

Liponyssus arcuatus (C. L. KOCH).

Deze minder groote, iets slankere, lichtgele, nooit rosetinte, van zwarte figuren voorziene soort vond C. L. KOCH op *Vespertilio noctula*. Ik vond haar op *Mus musculus*, *Putorius putorius*, *Putorius crminca*, *Vespertilio scrotinus*, *Vesperugo noctula*, *Talpa europaea*, *Vespertilio murinus*, *Mus rattus*, *Vespertilio dasycneme*. De Synonymen zijn de volgende:

1839. *Dermanyssus arcuatus* KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar., 24, 2, ♀, 3, ♂, *Vespertilio noctula*. Regensburg.

1839. *Dermanyssus albatu*s KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar., 24, 5, „ein grösseres Seiteneckchen zwischen dem dritten und vierten Beinpaar". Beschouwt men zijn figuur, dan ziet men terstond, dat dit „Seiteneckchen" gevormd wordt door het aldaar uitpuilende peritrema; dat deze figuur dus een protonympha voorstelt. *Vespertilio noctula*. Geen wonder, dat KOCH zelf verklaart, dat deze „soort" voorkomt: „nicht ungewöhnlich zugleich mit *Dermanyssus noctulac*, waarmee hij blijkbaar bedoelt: *D. arcuatus*.

1839. *Dermanyssus noctulac*, KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar. 24, 5 (sub *D. albatu*s!)

Deze soort is niet door BERLESE afgebeeld.

1897. *Parasitus musculi* Oudms. in Tijds. Ent. v. 39, p. 133, No. 25.

1897. *Smaridia* sp. Oudms. in Tijds. Ent., v. 39, p. 136, No. 69.

1897. *Ichoronyssus decussatus* Oudms. in Tijds. Ent., v. 39, p. 136.

1902. *Liponyssus albatrus* Oudms. in Ent. Ber., v. 1, p. 22.
En alle in en na 1902 door mij genoemde *albatrus*.

Liponyssus musculi C. L. KOCH.

1836 *Dermanyssus musculi* KOCH, Deu. Crust. Myr. Ar. 4, 13, *Mus musculus*. — Voor zoover ik heb kunnen nagaan, is dit eene protonympha. Exemplaren, die zoo geteekend zijn, als KOCH aangeeft, waren ten minste alle protonymphae.

1889. *Lciognathus arcuatus* BERLESE, Ac. Myr. Scorp. It. 53, 8, ♀, ♂. *Vespertiliones*, praecipue *V. noctula*. — Ook 53, 9, *Characteres generis*.

1902. *Liponyssus musculi* Oudms in Tijds. Ned. Dierk. Ver., ser. 2, v. 7, p. 277, 293, t. 8, f. 19—22, t. 9, f. 23—26.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

BIBLIOTHEEK.

ADLERZ, G., Lefnadsförhållanden och Instinkter inom familjer-
nar Pompilidae och Sphegidae. IV. 4°. Extr. K. Sv. Vet.

Ak. Handl., T. XLVII, 1912. Geschenk van den schrijver.

AULMANN, G., *Psyllidarum Catalogus*. Berlin 1913. 8°.

Aankoop.

AURIVILLIUS, C. et H. WAGNER, *Lepidopterorum Catalogus*.

Aankoop.

Afl. 9. P. MABILLE, *Hesperidae: Subf. Pyrrhopyginae*. 1912.

Mc. DONNOUGH, *Megathymidae*.

10. E. MEYRICK, *Tortricidae*. 1912.

CAUDELL, A. N., *Locustidae, subfam. Meconeminae, Phyl-
lophorinae, Tympanophorinae, Phasgonurinae, Phasmodinae,
Bradyporinae*. 1912. 4°. *Genera Insectorum*. Aankoop.

- (CAUDELL, A. N.), Locustidae, subfam. Ephippigerinae (= Pycnogasterinae). 1912. 4°. Idem.
- DUPUIS, P., Coleoptera adepaga. Carabidae, subfam. Notiophilinae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- DISTANT, W. L., Cicadidae, subfam. Cicadinae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- EECKE, R. v., On the varieties of *Actias moenas* DOUBLD. Met pln. Extr. N. L. M., T. XXXV, 1913. 8°. Geschenk van den schrijver.
- EMERY, C., Formicidae, subfam. Dolichoderinae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- EVERTS, E., Lijst van soorten en variëteiten nieuw voor de Nederlandsche fauna, etc. 8°. Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LV, 1912.
- GOOT, P. v. D., Ueber einige wahrscheinlich neue Blattlausarten aus der Sammlung des Naturhistorischen Museums in Hamburg. Met fig. 8°. Extr. Mitth. Nat. hist. Mus. Hamburg, T. XXIX, 1912.
- HOLMGREN, N., Termitenstudien. III. Systematik der Termiten. Die Familie der Metatermitidae. Met pln. en fig. 4°. Extr. K. Sv. Vet. Ak. Handl., T. XLVIII, 1912. Geschenk van den schrijver.
- KARNY, H., Locustidae, subfam. Lithroscelinae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- , Locustidae, subfam. Conocephalinae. 1912. Idem.
- , Locustidae, subfam. Copiphorinae. 1912. Idem.
- , Locustidae, subfam. Agraeciinae. 1912. Idem.
- KONINGSBERGER, J. C., Java, Zoologisch en Biologisch. Afl. VI. 1913. 8°. Geschenk van den schrijver.
- LALLEMAND, V., Cercopidae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- LEECH, J. H., British Pyralides including the Pterophoridae. London 1886. Met pln. 8°. Aankoop.

- MEYERE, J. C. H. DE, Dipteren I. 1913. 4°. Extr. Nova Guinea. Geschenk van den schrijver.
- MEYRICK, E., Micropterygidae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- , Tineae. Adelidae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- MOORE, F., Lepidoptera Indica. T. X (Afl. 11—12). Aankoop.
- NAVÁS, L., Nemopteridae. 1912. 4°. Genera Insectorum. Aankoop.
- PIC, M., Matériaux pour servir à l'étude des Longicornes. Cah. VIII (2). 1912. Aankoop.
- SEPP, Nederlandsche Insecten. 3e Serie door A. BRANTS. Afl. 7—8. Met gekl. pl. 4°. Aankoop.
- SCHENKLING, S., Coleopterorum Catalogus. Aankoop.
- Afl. 49. K. W. v. DALLA TORRE, Scarabaeidae: Melolonthinae III, 1912.
- Afl. 50. M. PIC, Anobiidae, 1912.
- SMITS VAN BURGST, C. A. L., Tunisian Hymenoptera. Hague 1913. 8°. Geschenk v. d. schrijver.
- Verslag der Wis- en Natuurkundige Afdeeling der Kon. Ak. v. Wetenschappen. T. XXI (1^e Dl.) 1912. Geschenk Kon. Ak. v. Wetenschappen.
- WILLISTON, S. W., Manual of North American Diptera. New Haven 1908. 3^e Ed. met pln. en fig. 8°. Aankoop Oosterbeek. C. L. REUVENS.

REDACTIE TIJDSCHRIFT.

In verband met de toezending van stukken voor het Tijdschrift voor Entomologie bestemd, bericht de ondergeteekende, dat hij verhuisd is van Hilversum, Waldecklaan 20, naar

Amsterdam, Oosterpark 68.

Amsterdam.

J. C. H. DE MEIJERE.

ERRATA.

Men gelieve te verbeteren :

p. 361, r. 19 v. o. bewerkt	in: bewerkte.
r. 16 v. o. OSKARIN	» OSHANIN.
r. 13 v. o. systematiek	» synonymie.
p. 362, r. 12 v. b. worden	» werden.
p. 363, r. 13 v. b. opgaven	» opgave.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

MEDEDEELING.

Titel, Inhoud en Register op deel III volgen binnen enkele dagen.

DE REDACTIE.

1243¹³

909-1913.

vol. 3

DEC 9 1947

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01268 0070